

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

B

1,023,893

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE
MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, PH.D.

London

MACMILLAN AND CO., LIMITED

NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY

1904

Price Five Shillings net

Z
6605
.H4
J92

Search

30/ret

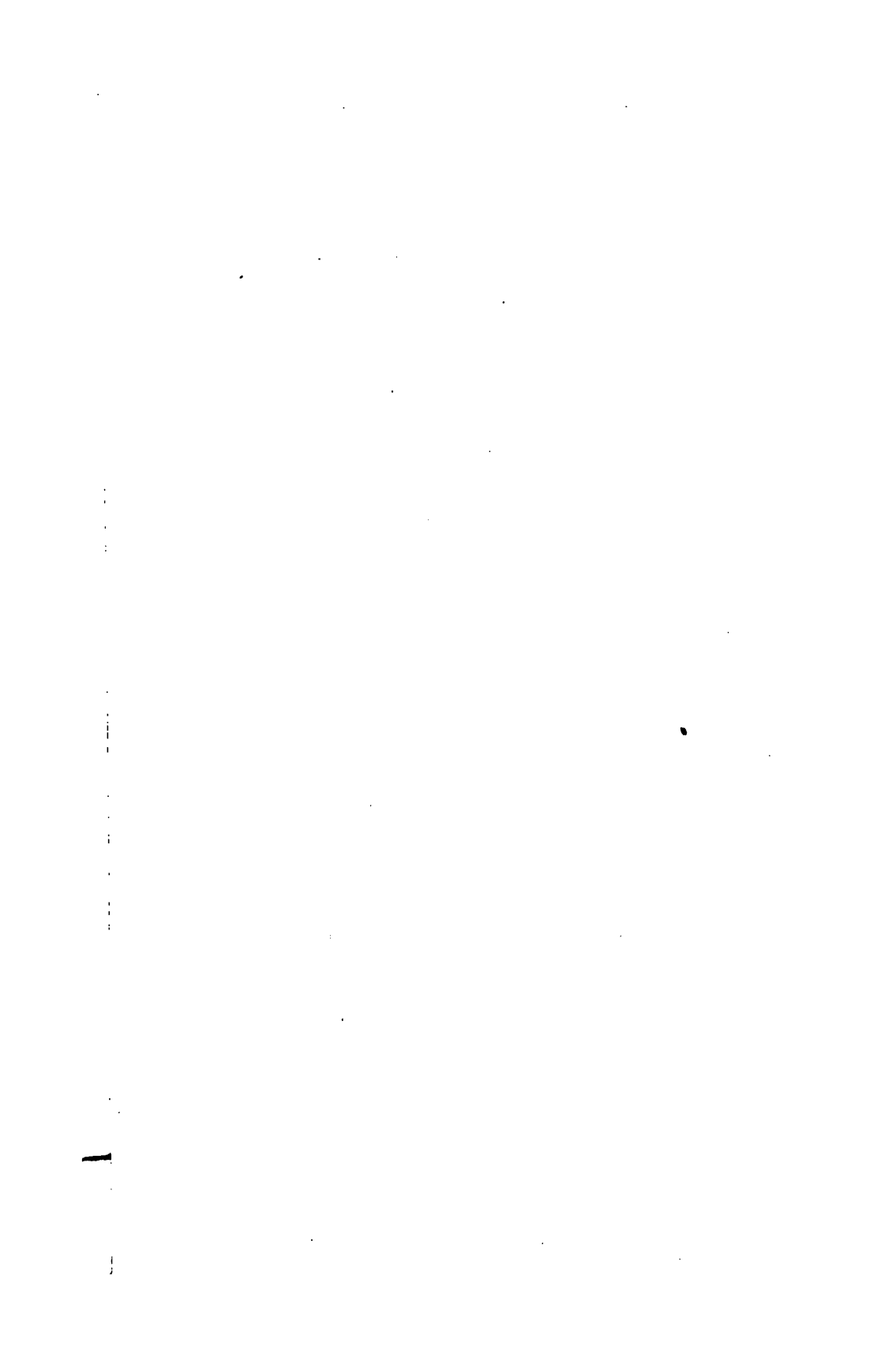
PROPERTY OF
*University of
Michigan
Libraries*

1817

ARTES SCIENTIA VERITAS

274

*Judith Montefiore College, Ramsgate, Eng
Library.*

DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

THE HEBREW MSS. OF THE MONTEFIORE LIBRARY

COMPILED BY

HARTWIG HIRSCHFELD, PH.D.

London

MACMILLAN AND CO., LIMITED

NEW YORK: THE MACMILLAN COMPANY

1904

Z
6605
.H4
J92

(Reprinted from the JEWISH QUARTERLY REVIEW.)

DEDICATED TO THE MEMORY

OF

ASHER I. MYERS

**LATE CHAIRMAN OF THE LIBRARY COMMITTEE OF
JEWS' COLLEGE, LONDON**

PREFACE

THE collection of Hebrew MSS. described in this volume consists of the following four groups :—

1. The old stock containing MSS. collected, during the lifetime of Sir Moses Montefiore, by the late Dr. Louis Loewe, first Principal of the Montefiore College at Ramsgate.

2. MSS. from the Zunz Library (see Index of Owners).

3. The Halberstam Collection, comprising 412 MSS. (marked H. in this Catalogue).

4. Later purchases.

The entire collection contains 481 volumes.

The groups Nos. 2 to 4 were purchased by the Rev. Dr. M. Gaster for the Montefiore College. In the year 1899, the bulk of the Montefiore Library and the MSS., with the exception of about *sixty*, were removed to Jews' College, London. These are, however, also included in the Catalogue.

A catalogue of the group No. 3 was published in Hebrew by its late owner under the title קהלת שלמה, Vienna, 1890. This catalogue, however, only contains 411 numbers. There was no intention of completely superseding this work by the present one, as it furnishes many literary references which it was both unnecessary and impractical to repeat. Its author, however, frequently omitted to mention all the items in compound volumes, and the leaf numberings of former owners, in many cases quite unreliable, were allowed to remain. In consequence of this

there are great discrepancies between the number of *folia* in Halberstam's Catalogue, and those given in this volume.

Descriptions of single MSS. and smaller groups have appeared in Geiger's *Wissenschaftliche Zeitschrift für jüdische Theologie*, vol. v (Luzatto), and the *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums*, vols. viii and x (Steinschneider and Berliner) as well as in the *Hebräische Bibliographie*.

I thought it a useful addition to indicate in the Index of Authors the approximate dates of their lives. Unfortunately this was not ascertainable in all cases, as many letters especially were undated.

In conclusion, I have to express my heartiest thanks to Messrs. Claude G. Montefiore and Israel Abrahams, to whose solicitude it is due that this Catalogue was committed to press, and to Dr. Michael Friedländer, Principal of Jews' College, who assisted me in reading the proofs.

H. HIRSCHFELD.

LONDON, *March*, 1903.

TABLE OF CONTENTS

CONCORDANCE of old numbers (Press-marks) and numbers of this Catalogue.

BIBLE :—

Text. Nos. 1-6, 202, 232, 259 (Apocr.).

Translations. Nos. 2, 3, 7.

Commentaries and Glosses. Nos. 2, 5, 6, 10-25, 27-59, 130, 231, 279, 297, 323, 324, 330, 431, 448, 474, 479, 481, 485, 504, 562.

Masōrah. Nos. 18, 26, 130, 413.

Midrāsh. Nos. 8, 9, 431.

Homilies. Nos. 14, 17, 30, 35-7, 60-2, 259, 279, 325, 451, 471, 483, 485, 496, 505, 506, 508-11, 520, 523, 525, 526, 559, 565, 566, 570, 573.

TALMUD AND HALAKHAH. Nos. 14, 27, 32, 53, 62-189, 213, 217, 227, 234, 237, 247, 249, 297, 413, 431, 451, 461, 462, 474, 479, 483-5, 518.

Responsa. Nos. 97-106, 115-7, 124, 130, 136, 144, 148, 152, 325, 337, 450, 480, 482, 485, 487, 492.

LITURGY. Nos. 50, 100, 104, 129, 190-263, 297, 301, 413, 431, 446, 479, 482, 484, 485, 492, 493, 558, 571.

PHILOSOPHY. Nos. 32, 124, 129, 130, 247, 249, 250, 256, 264-311, 413, 417, 431, 433, 479, 483, 484, 486, 487, 489, 493, 497, 504.

QABBALAH. Nos. 13, 124, 130, 253, 256, 260, 279, 312-61, 426, 479, 483, 486, 487.

POETRY. Nos. 17, 35, 94, 124, 130, 157, 171, 181, 182, 233, 239, 247, 249, 250, 252, 259, 279, 325, 343, 362-403, 406, 413, 431, 446, 466, 479, 481, 483, 488-90, 493-6, 504, 511, 520, 521, 522, 524, 563, 581.

GRAMMAR. Nos. 44, 130, 217, 294, 404-14, 418, 462, 479, 484, 493, 495.

LEXICOGRAPHY. Nos. 279, 415-9.

LETTERS AND DOCUMENTS. Nos. 35, 94, 100, 111, 112, 114, 119, 124, 128, 130, 173-83, 239, 249, 297, 305, 367, 371, 446, 460-71, 479, 481, 483, 486, 493, 574, 580.

HISTORY. Nos. 59, 90, 94, 119, 124, 130, 343, 451, 472-9, 489, 491, 492, 499, 507, 511-5, 517, 519, 520, 527, 528-57, 560, 561, 567-9, 578.

TALES AND FABLES. Nos. 500-2.

MATHEMATICS AND ASTRONOMY. Nos. 53, 94, 130, 294, 416, 419-34, 484.

Calendar. Nos. 53, 217, 218, 226.

MAGIC AND ASTROLOGY. Nos. 426, 431, 435-8.

SCIENCE. Nos. 430, 433, 434.

MEDICINE. Nos. 247, 273, 344, 439-45, 468, 497.

POLEMICS. Nos. 372, 446-59, 489, 490, 494, 498, 505.

QARAITES. No. 490.

CATALOGUES. Nos. 516, 517.

QORAN. No. 579.

CONCORDANCE OF NUMBERS

<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>
1 . .	269	35 . .	221	69 . .	217	103 . .	230	137 . .	12
2 . .	405	36 . .	353	70 . .	209	104 . .	488	138 . .	264
3 . .	289	37 . .	338	71 . .	261	105 . .	291	139 . .	267
4 . .	281	38 . .	435	72 . .	412	106 . .	69	140 . .	462
5 . .	117	39 . .	357	73 . .	82	107 . .	106	141 . .	449
6 . .	107	40 . .	471	74 . .	77	108 . .	105	142 . .	211
7 . .	72	41 . .	332	75 . .	318	109 . .	100	143 . .	13
8 . .	316	42 . .	337	76 . .	55	110 . .	422	144 . .	149
9 . .	113	43 . .	339	77 . .	54	111 . .	47	145 . .	301
10 . .	110	44 . .	347	78 . .	346	112 . .	476	146 . .	256
11 . .	14	45 . .	456	79 . .	109	113 . .	500	147 . .	262
12 . .	327	46 . .	42	80 . .	48	114 . .	145	148 . .	439
13 . .	334	47 . .	350	81 . .	433	115 . .	134	149 . .	123
14 . .	348	48 . .	129	82 . .	250	116 . .	7	150 . .	126
15 . .	10	49 . .	130	83 . .	323	117 . .	266	151 . .	222
16 . .	99	50 . .	501	84 . .	376	118 . .	370	152 . .	497
17 . .	39	51 . .	75	85 . .	308	119 . .	377	153 . .	133
18 . .	360	52 . .	131	86 . .	506	120 . .	155	154 . .	461
19 . .	358	53 . .	487	87 . .	80	121 . .	263	155 . .	212
20 . .	300	54 . .	314	88 . .	46	122 . .	319	156 . .	463
21 . .	336	55 . .	81	89 . .	459	123 . .	317	157 . .	410
22 . .	342	56 . .	103	90 . .	415	124 . .	409	158 . .	416
23 . .	345	57 . .	248	91 . .	122	125 . .	187	159 . .	19
24 . .	331	58 . .	65	92 . .	9	126 . .	419	160 . .	286
25 . .	321	59 . .	111	93 . .	43	127 . .	425	161 . .	275
26 . .	430	60 . .	208	94 . .	285	128 . .	322	162 . .	125
27 . .	361	61 . .	213	95 . .	142	129 . .	503	163 . .	458
28 . .	478	62 . .	195	96 . .	67	130 . .	97	164 . .	66
29 . .	253	63 . .	196	97 . .	455	131 . .	325	165 . .	315
30 . .	60	64 . .	207	98 . .	68	132 . .	445	166 . .	61
31 . .	482	65 . .	118	99 . .	84	133 . .	294	167 . .	276
32 . .	469	66 . .	91	100 . .	159	134 . .	423	168 . .	153
33 . .	257	67 . .	201	101 . .	156	135 . .	70	169 . .	24
34 . .	349	68 . .	203	102 . .	408	136 . .	116	170 . .	101

CONCORDANCE OF NUMBERS

<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>
171 . . 420		216 . . 45		261 . . 194		306 . . 382		351 . . 40	
172 . . 457		217 . . 94		262 . . 517		307 . . 504		352 . . 34	
173 . . 20		218 . . 50		263 . . 259		308 . . 495		353 . . 220	
174 . . 313		219 . . 279		264 . . 78		309 . . 137		354 . . 236	
175 . . 139		220 . . 303		265 . . 76		310 . . 519		355 . . 234	
176 . . 146		221 . . 258		266 . . 148		311 . . 83		356 . . 102	
177 . . 372		222 . . 274		267 . . 235		312 . . 85		357 . . 204	
178 . . 366		223 . . 156		268 . . 364		313 . . 379		358 . . 238	
179 . . 98		224 . . 214		269 . . 185		314 . . 448		359 . . 202	
180 . . 406		225 . . 215		270 . . 138		315 . . 86		360 . . 251	
181 . . 407		226 . . 216		271 . . 161		316 . . 404		361 . . 305	
182 . . 135		227 . . 479		272 . . 163		317 . . 249		362 . . 287	
183 . . 432		228 . . 480		273 . . 162		318 . . 362		363 . . 240	
184 . . 92		229 . . 413		274 . . 164		319 . . 494		364 . . 389	
185 . . 486		230 . . 493		275 . . 165		320 . . 306		365 . . 245	
186 . . 200		231 . . 367		276 . . 166		321 . . 429		366 . . 150	
187 . . 283		232 . . 104		277 . . 167		322 . . 368		367 . . 491	
188 . . 431		233 . . 489		278 . . 168		323 . . 90		368 . . 233	
189 . . 114		234 . . 454		279 . . 169		324 . . 453		369 . . 442	
190 . . 450		235 . . 324		280 . . 170		325 . . 74		370 . . 244	
191 . . 284		236 . . 127		281 . . 171		326 . . 63		371 . . 466	
192 . . 447		237 . . 128		282 . . 172		327 . . 95		372 . . 474	
193 . . 288		238 . . 206		283 . . 173		328 . . 93		373 . . 365	
194 . . 271		239 . . 115		284 . . 174		329 . . 22		374 . . 388	
195 . . 49		240 . . 89		285 . . 175		330 . . 23		375 . . 381	
196 . . 465		241 . . 426		286 . . 176		331 . . 35		376 . . 452	
197 . . 351		242 . . 363		287 . . 178		332 . . 152		377 . . 302	
198 . . 6		243 . . 371		288 . . 481		333 . . 249		378 . . 492	
199 . . 386		244 . . 424		289 . . 179		334 . . 505		379 . . 192	
200 . . 124		245 . . 485		290 . . 56		335 . . 320		380 . . 224	
201 . . 28		246 . . 451		291 . . 57		336 . . 79		381 . . 255	
202 . . 132		247 . . 343		292 . . 180		337 . . 16		382 . . 32	
203 . . 387		248 . . 151		293 . . 181		338 . . 446		383 . . 5	
204 . . 71		249 . . 475		294 . . 182		339 . . 335		384 . . 246	
205 . . 297		250 . . 434		295 . . 183		340 . . 369		385 . . 191	
206 . . 373		251 . . 329		296 . . 184		341 . . 472		386 . . 21	
207 . . 293		252 . . 73		297 . . 160		342 . . 158		387 . . 498	
208 . . 254		253 . . 440		298 . . 188		343 . . 421		388 . . 354	
209 . . 38		254 . . 147		299 . . 58		344 . . 88		389 . . 51	
210 . . 37		255 . . 19		300 . . 186		345 . . 108		390 . . 464	
211 . . 53		256 . . 62		301 . . 477		346 . . 64		391 . . 143	
212 . . 52		257 } . 112		302 . . 27		347 . . 460		392 . . 241	
213 . . 15		258 }		303 . . 41		348 . . 340		393 . . 228	
214 . . 268		259 . . 260		304 . . 304		349 . . 154		394 . . 237	
215 . . 229		260 . . 305		305 . . 312		350 . . 33		395 . . 239	

CONCORDANCE OF NUMBERS

xi

<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>	<i>Old No.</i>	<i>Cat. No.</i>
396 .	436	434 .	490	472 .	521	510 }		547 .	575
397 .	383	435 .	437	473 .	524	511 }	I	548 .	576
398 .	309	436 .	17	474 .	518	512 .	417	549 .	577
399 .	473	437 .	189	475 .	558	513 .	418	550 .	528
400 .	378	438 .	295	476 .	393	514 .	218	551 .	529
401 .	380	439 .	227	477 .	509	515 .	121	552 .	530
402 .	252	440 .	352	478 .	526	516 .	36	553 .	531
403 .	511	441 .	231	479 .	395	517 .	26	554 .	532
404 .	468	442 .	273	480 .	559	518 .	140	555 .	533
405 .	330	443 .	232	481 .	391	519 .	344	556 .	534
406 .	441	444 .	197	482 .	560	520 .	87	557 .	535
407 .	444	445 .	198	483 .	392	521 .	141	558 .	536
408 .	265	446 .	199	484 .	398	522 .	502	559 .	537
409 .	278	447 .	190	485 .	390	523 .	277	560 .	538
410 .	96	448 .	484	486 .	394	524 .	443	561 .	539
411 .	282	449 .	226	487 .	515	525 .	298	562 .	540
412 .	177	450 .	120	488 .	499	526 .	567	563 .	541
413 .	270	451 .	507	489 .	403	527 .	307	564 .	542
414 .	210	452 .	341	490 .	400	528 .	414	565 .	543
415 .	29	453 .	59	491 .	402	529 .	578	566 .	544
416 .	428	454 .	31	492 .	144	530 .	385	567 .	545
417 .	356	455 .	311	493 .	399	531 .	520	568 .	546
418 .	512	456 .	467	494 .	375	532 .	299	569 .	547
419 .	484	457 .	384	495 .	561	533 .	568	570 .	548
420 .	272	458 .	470	496 .	374	534 .	562	571 .	549
421 .	427	459 .	355	497 .	569	535 .	563	572 .	550
422 .	242	460 .	411	498 .	527		572	573 .	551
423 .	243	461 .	18	499 .	328	536 .	564	574 .	552
424 .	496	462 .	44	500 .	514	537 .	565	575 .	553
425 .	326	463 .	359	501 .	219	538 .	510	576 .	554
426 .	292	464 .	310	502 }		539 .	513	577 .	555
427 .	136	465 .	290	503 }	2	540 .	570	578 .	556
428 .	516	466 .	223	504 .	25	541 .	571	579 .	557
429 .	280	467 .	522	505 .	8	542 .	401	580 .	30
430 .	193	468 .	396	506 .	11	543 .	573	581 .	225
431 .	296	469 .	397	507 .	579	544 .	508		
432 .	438	470 .	523	508 .	3	545 .	580		
433 .	333	471 .	525	509 .	4	546 .	574		

ABBREVIATIONS

H. = Halberstam.

HC. = Halberstam קהלה שלמה (see Preface).

SCat. or SBodl. = Steinschneider, *Catal. libr. Hebr. Bibl. Bodl.*

SU. = Steinschneider, *Die Hebräischen Uebersetzungen.*

HB. = Steinschneider, *Hebräische Bibliographie.*

NCat. = Neubauer, *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Bodleian Library.*

Mag. = *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums.*

ADDITIONS AND CORRECTIONS

No. 20, l. 2, read הורדנו.

No. 38, l. 4, read 209.

No. 55, l. 5, read כל[ש]ינו.

No. 93, l. 3, read 328.

No. 105, read David b. Abi.

No. 116 (p. 29, l. 4), read שרקי.

No. 120, l. 4, strike out H.

No. 142, 5, read טירארה.

No. 159, Author, Josef b. Aquin (see Steinschneider, *Arab. Lit.*, p. 230).

No. 185, l. 3, read דייאנה.

No. 218, l. 12, read Carretto.

Page 109, l. 14 from bottom, read וקשטנצורחי.

Page 114, l. 4 from bottom, read העשירי.

No. 429, read Josef b. Judah.

No. 454, Author, Jonah Rapsa of Casale (according to Dr. S. Krauss).

No. 467, read No. 456 (at end).

No. 483, l. 16, read 1823.

No. 515, read דוסר.

I.

BIBLE, TARGUM, MIDRASH, AND COMMENTARIES.

BIBLE.

1. Old Testament in two volumes: 1. Pentateuch (ff. 1-100). The divisions of the weekly portions and Haftārōth are marked on the margin by a later hand. 2. Prophets (ff. 101-286) in the usual order. 3. Hagiographa (fol. 287): Chronicles, Psalms, Job, Proverbs, Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra, Nehemiah. Ff. 289-292 are misplaced, to which attention is called in the marginal note: כשמניע לכאן יפתח ורקא. מצד שמאל הוא מוצא. At the end, index of Haftārōth.

Colophon (different hand): חזק ונתחזק ארבעה ועשרים פשוט עם: נביאים וכתובים וכל מי שימצא בו טעות ידון אותו לכף זכות אבל הוא מתוקן כספר תורה התם עליו אין להוסיף וראוי לסמוך עליו כל קהלת ישראל תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו סעדיה בן יוסף.

Written by Šālih b. Josef b. Sa'adyāh אלפריי (fol. 286), fourteenth or fifteenth century, and distinguished by great correctness.

Vellum, Orient. squ. char. with vowel-points, accents and Rāḥs; 3 coll., 4to, I, ff. 192; II, ff. 193-398 [Nos. 510, 511].

2. Pentateuch in two volumes. On the margin Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written in alternate verses. On the fly-leaf of Vol. II some calendar rules.

Owners: Yahyā b. Aaron and שאלם b. Aaron, Samuel סירי (?).

Text large Yemenian squ. char., the rest curs. char., fol., I (Gen. and Exod.), ff. 133; II (Lev. to Deut.), ff. 132 [Nos. 502, 503].

3. Genesis and Exodus (ending xxiv. 2) with Onqelos and Sa'adyāh's Arabic version written after each verse. Ff. 1, 2, 88, 89, 156-159 are written by a later hand and lack the Arabic version. Fol. 103 missing (Gen. xlv. 10 עמים to ver. 27 לראות), but replaced by a leaf written in a different hand (from נצמד to ver. 29 incl.). On the margin corrections and short notes.

Large Yemenian squ. char. with superlinear vowel-points, the later leaves with Tiberian vowel-points, fol., ff. 159 [No. 508].

4. Genesis (beginning i. 16), Exodus, Leviticus (ending ii. 3 (לאחר)). On the upper and lower margins parallel passages are quoted. The writing is in many places partially effaced.

Vellum, large squ. char., with vowel-points and accents. Rāḥs and ה lena marked by a horizontal line above; 2 coll., 4to, ff. 89. Oriental binding [No. 509].

5. Psalms with Rashi.

Vellum, German char., small 4to, ff. 96 [H. No. 383].

6. Job with an anonymous Commentary. The author is supposed to have been a Provençal Rabbi (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 553). Some of the last leaves are damaged.

Written by Israel b. Abraham, 1394 (*Berliner Mag.*, VIII, p. 114, erroneously 1434).

Vellum and paper, French Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 198].

TARGUM, MIDRASH.

7. Targum to Prophets, Psalms, Job, and Proverbs, beginning 1 Sam. v. 11. After fol. 5 lacuna (ch. xiii. 2—xiv. 16), another after fol. 19 (ch. xxvi. 25—xxviii. 16). The MS. ends Prov. xxxi. 25 (לבושה). See the remarks on this MS. by S. D. Luzatto in *Geiger's Wissenschaftl. Zeitschr.*, V, 132 sqq.

Written for David b. Nissim Hārōfē b. Vivas (ביבס), and finished 1 Schebat, 5247 (Dec. 26, 1486).

Large Orient. squ. char., fol., ff. 342. The beginning damaged [H. 116].

8. מדרש הנדול [ה] on Leviticus and Numbers, beginning and end missing. Fol. 146^v a notice in Arabic (dated Monday, 16 Tammūz, 1909 (1598)) by Suleimān b. David b. Musā Al Damāri to the effect that the MS. had been pawned. Marginal notes in Hebrew and Arabic.

Written by David b. מעודר Al Qisā, and finished 3 Tishri, 1906 (Sept. 17, 1594).

Yemen. Rabb. char., fol., ff. 246 [No. 505].

9. Midrash on the Old Testament in the style of Yalqut. The beginning is missing. A rough survey of the contents of this work has been given by S. D. Luzatto in כרם חמד, vol. VII, p. 215 sqq. A note on the fly-leaf, by a later hand, describes the MS. erroneously as מדרש חרשא.

Owner: Josef b. Zikri.

Span. Rabb. char., fol., ff. 256 [H. No. 92].

BIBLE COMMENTARIES.

10. Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch, with marginal notes, the latter taken from the Supercommentaries of Moses [b. Judah] of the family Ne'ārīm (מן הנערים), Josef Kaspi, [Samuel] Mōtōt, and the author of אבות נפש. Beginning and end missing.

Censor: Laurentius Franguellus.

Vellum [ff. 1-20 paper, and written by a later hand], Span. Rabb. char., 4to, ff. 252 [H. No. 15].

11. Fragment of Abraham b. Ezra's Commentary on Gen. xxiv. 16 to Exod. xxiii. 16.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 52 [No. 506].

12. Jacob b. Ashēr's Commentary on the Pentateuch, fuller than the printed edition, with Glosses by R. קלמן. Pasted over the inside of one of the covers is a vellum leaf bearing Rashi's Commentary on Menāḥōth, fol. 41^v (l. 21) to 42^v (בפר' קטא דסוכה).

Written by Isaac b. Josef of Portugal, in the province of Aveiro (אבירה), commenced in Jerusalem, and finished in Safed, Sunday, 7 Tebeth, 5149 (Dec. 6, 1388).

Owners: Isaac Jeqūtiēl b. Mordecai called קפאן Kelheim, Baruch b. Josef Naftāli Kohen.

Franco-German Rabb. char., ff. 1, 23, 27, 293 (the last named to replace fol. 292, which is damaged), Ital. curs. char., fol., ff. 293 [H. No. 137].

13. 1. כתר שם טוב, Abraham of Cologne's Cabbalistic treatise on the Tetragram (printed). On fly-leaf the Ten Sefirōth.

2. Fol. 12. Nahmanides' short Commentary on the Pentateuch. The greater part of the introduction is missing. After fol. 50 lacuna (Exod. xv. 18 to xvi. 6 towards the end).

3. Fol. 123. Shēm Tōb [b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. David b. Abraham] b. Gaon's Cabbalistical treatise כתר שם טוב (printed). End wanting.

Censors: Clemente Carretto, 1623 (ff. 11^v and 130); Clemente Renatto.

Owner: Gabriello Cesaro.

No. 1, Ital. curs. char.; Nos. 2 and 3, Span. Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 143].

14. 1. Meir Arāmā's Philosophical Commentary on the Pentateuch.

2. Fol. 33. Commentary on Isaiah and Jeremiah (printed under the title אורים ותמים) by the same, but with variations from the existing edition.

3. Fol. 137. Commentary on the fourteen פתיחות to the Agadic interpretation of Esther in Tr. Megillah, ff. 10-11 (by Sol. Al Qabiṣ; cf. *Mag.*, VIII, p. 115).

4. Fol. 147. A similar work by Levi b. Ḥabīb, but almost entirely illegible.

5. Fol. 151. Homily by Ashēr b. Jehiel against the detractors of the Law.

6. Fol. 161. Headed פ' המאמר להרמב"ם זל"ה, Glosses on various passages in the Talmud and Midrash.

7. Fol. 180. Glosses on Lamentations (i. 1-9) by Judah Nathan Provençal.

Censors: Fra Luigi, 1600; Clemente Carretto, 1623 (ff. 136, 182).

Ff. 1-32 and 147-186 Orient. curs. char., ff. 33-146 Span. curs. char., 4to, ff. 182 [H. No. 11].

15. Commentary on the Pentateuch, compiled from the Commentaries of Abraham b. Ezra and Levi b. Gerson by Daniel b. Solomon Hārōfe. The compiler (מקצרו ואמר) styles himself also חלמיר הרומאים. The work begins with what seems to be the compiler's preface, but the first few lines are pasted over. The two commentaries are divided into parts comprising single verses, or groups which follow each other alternately. Fol. 50, a long quotation from Menahem Recanati's מצות. Fol. 56, between the portions חיי שרה and ואלה תולדות, are inserted Ibn Ezra's explanations of Exod. i. 4, 9, 11, 14 (as far as החכם בעיני, 16 (beginning ומלת ויהי, 19 (beginning ובה הויר, ii. 2 (beginning נחושתי, parts of vv. 3, 4, 7, 8, 9; iii. 2 (בוער, 11 (as far as נחושתי, 14 with the note on the Tetragram, all of which are omitted in their proper places. Fol. 59^v follows the other recension of the same note beginning בנרם האחרת ואמר לי מה שמו הנה נא הואלתי בעצם, but the end is missing. Ff. 133, 134, fragment of a commentary on Exod. xxi. 1-35. Fol. 294^v, on the margin a quotation headed חבלי משיח. The compiler not only adds many marginal notes on his own behalf, but also frequently refers to Ibn Ezra's grammatical works, Maimūni's Morēh, and the Eight Chapters, Ibn Janāh, Qamhi, and mentions Galenus, Avicenna and Immanuel. Fol. 355^v, some Glosses on the Morēh, Book II (beginning), and abstracts from the Arūkh, all by the same compiler (cf. *Mag.*, VIII, p. 1113, X, p. 101). The work is in autograph, and was finished in Belmonte (בהר נאה), in the 'environs of Fano,' in Ellul, 5208 (1448).

Owners: Judah Leb b. Tobias, Pereš b. Tobias, and Hisdai b. Moses (fol. 3).

Franco-German curs. char., 4to, ff. 361 [H. No. 213].

16. לקט שמואל, Commentary on the Pentateuch by Samuel Warburg b. Jacob מנצפך of Hamburg, finished in 'Munsterland,' 1783. At the end an acrostic on the name מנצפך. On fol. 180 the German name of the author.

Owner: Lazarus Emanuel in Amsterdam.

German Rabb. char., 4to, ff. 180 [H. No. 337].

17. 1. *a.* עץ חיים, Commentary on the legislative portions of the Pentateuch by Moses . . . in Florence. The author states that this work is a supplement to another of his, styled מעין ננים (fol. 7), and which he frequently quotes. The name Moses occurs both in the preface and the concluding poem.

b. Fol. 55^v. דרשות, by the same author. The first is headed משה בענין מחלוקת הר"ם במ"ל והר"ם ב"ן בענין הקרבנות, fol. 61^v, On the plague in Florence; fol. 71^v, On an earthquake which

took place in the Florentine district; fol. 75^v, בפירנצי דבור כאשר; fol. 92^v, On the death of his brother Abigedör in Florence.

2. Fol. 102. Various poems; fol. 104^v, תפלת השחר לאברהם בן עזרה.

The work No. 1, which is evidently the author's autograph, was wrongly ascribed by a later owner to Abraham b. Shēm Tōb Bibago. Another owner was a certain Shabbethai.

Owner: Zunz (No. 4).

Vellum, No. 1, Ital. Rabb. char., fifteenth century; No. 2, later curs. char., 4to, ff. 105 [No. 436].

18. Masoretic and exegetical Glosses on the Pentateuch and the Earlier Prophets; Al Shēkh quoted fol. 45^v. The beginning is missing.

Ital. curs. char., 4to, ff. 53 [No. 461].

19. Stray Glosses on passages of the Pentateuch.

Ital. curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 159].

20. Nissim b. Reuben's Commentary on Genesis, beginning בראשית ברא מבואר נגלה שיסוד תורתנו אשר עליו אדניה הטבעי הוא אמונת החדוש כי מי שיאמין בקדמות העולם על דרך אשר יאמינהו גדול הפילוסופים וכבר נתבאר Introduction ends מדברי ר' יצחק שאין כונת התורה להעמידנו על חכמות הנמצאות כמו שחשבו המתפתים בעצמם ללא דבר הנמשכים אחר היוני ch. xxiii. 17 תמו פרשיות רביני נסים. The author quotes Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Nahmanides; Levi b. Gershōn is once mentioned on the margin. From the notice on the margin, fol. 10, זה הספר של כתיבת יד של הר"ן וצלה'ה וקניתי'הו אני סעדיא הלוי בלבנים-20, the MS. appears to be the author's autograph. The name of another owner is erased, but the notice in question seems to have been written by משה שני[אור]. Another owner's notice on fol. 1 in the same hand gives the name Solomon שניאור (as also on the cover). Next to it appears in square characters the name Solomon of Dubno.

Splendid large Orient. Rabb. char., large 4to, ff. 87 [H. No. 173].

21. Fragment of a work containing Glosses on Exodus. The following names are quoted: Eliezer b. Nathan [הראב"ן], R. Hananēl [ר"ח], Isaac אור זרוע [ריא"ן], Jacob b. Ashēr, Judāh Hāsīd, Nahmanides, Samson b. Abraham, הרא"ה, ש', מורי אחי הר"ם ש', מהר"א.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 386].

22. Levi b. Gershōn's Commentary on Leviticus.

Owner's notice at the head of fol. 1 destroyed by worms.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 147 [H. No. 329].

23. Continuation of above on Numbers and Deuteronomy.

Owners: Jacob and Solomon, sons of Abraham Kōhēn; of a second notice in Italian written underneath only the name Caesar and the year 1599 are legible.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 197 [H. No. 330].

24. Anonymous Commentary on Numbers, chiefly based on Rashi and Ibn Ezra, who are occasionally mentioned by name. In many cases, however, the borrowed passages are reproduced with slight alterations, and without reference to their authors. Beside these Onqelos is quoted, also Moses hak-Kohen [Chiqatilla?], Naḥmanides, the בעל החנוך, and the author's father whose name is not disclosed. The author also often discusses grammatical questions.

Owner: Elḥānān, of Portaleone [משער אריה] b. Menahem (cf. *HB.*, XX, 47).

Ital. curs. char., but frequently illegible on account of water stains, small fol., ff. 93 [H. No. 169].

25. Fragment of a Commentary on the Pentateuch, beginning Gen. iv, ending xxxvii. 21 (וישמע ראובן). Each portion is introduced by a short poem headed מרשוח.

Yemen. squ. char., fol., ff. 89 [No. 504].

26. Notes on the Massōras to the Pentateuch.

Modern curs. char., 4to, ff. 74 [No. 517].

27. 1. David Qamḥi's Commentary on the Haftārōth (printed).

2. Fol. 56. Commentary on Tr. Sabbath ch. xiv. (שמונה שרצים), based chiefly on Rashi. Continued fol. 67.

3. Fol. 57. Hebrew Translation of the Aramaic portions of Daniel (cf. *Mag.*, *ibid.*, p. 114).

No. 2 vellum, the rest paper, Ital. Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 302]

28. Anonymous Commentary on the Haftārōth. Modern copy by Calman Lieben.

German curs. char., large 4to, ff. 32 [H. No. 201].

29. Copy of the Editio Princeps of Levi b. Gershōn's Commentary on the Pentateuch with copious marginal notes. At the end extracts from S'forno's Commentary on Genesis.

Censor: Domenico Ierosolimitano, 1610.

Owners: Maṣṣaliaḥ מנולה (?); Mordecai Samuel Ghirondi in Padua.

The notes in Ital. curs. char., fol., ff. 425 [No. 415].

30. ספר אמרות מהורית, Homiletic Commentary on the Pentateuch by Judah Leb b. Simon, written 1659 (author's autograph).

German curs. char., 8vo, ff. 216 [No. 580].

31. Fragment of a homiletic Commentary on Genesis (xxxv to xxxvii) in Arabic.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 454].

32. 1. Rashi's Commentary on the Earlier Prophets, beginning Josh. iii. 4. Some additional Glosses on Josh. xii. 12-20 are inserted after the heading of שופטים. Marginal notes indicate the portions used as Haftārōth.

2. Fol. 82. Commentary on Pirqē Abōth (ch. I-V) attributed to Rashi (printed).

3. Fol. 97. ספר מבחר הפנינים, beginning and end missing.

Owner: Isaac Shabbethai מהוקנים (fol. 97^v, cf. Berliner, *Gesch. d. Juden in Rom*, II, p. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 114 [H. No. 382].

33. 1. Abraham b. Ezra's Commentary on Isaiah.

2. Fol. Nahmanides' Commentary on Isaiah lii. 13 (הנה ישכיל) (עברי).

Vellum, Franco-German char., 4to, ff. 76 [H. No. 350].

34. Abraham b. Ezra's Commentary on the Minor Prophets with variations from the printed text. At end: ואני יוסף בר יעקב ממורויל העתקתי ממכתב יד המחבר גם הוספתי קצת פרוש על לשונו כאשר הוא פרש לי בעת חברו רק בעבור שהוא פרושי סמנתי הטורים הנוספים בשתי נקודות בראש הטור ובסופו ובכל מקום שימצאו השתי נקודות בין מלה [ו] מלה היא תוספת פרושי מפיו Cf. Friedländer, *Essays*, p. 209.

Censor: Domenico Irosolimitano, 1590.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 55 [H. No. 352].

35. 1. *a.* Obadyah Sforza's Commentary on the Psalms. The introduction is preceded by a letter to the author's brother Hananēl; *b.* fol. 74^v. Remark by the same author on the אורים ותומים; *c.* fol. 75. התחלת ס' קהלת, and letter to King Henry (II) of France; *d.* fol. 75, letter to Hananēl accompanying the author's Commentary on Job; *e.* fol. 75^v, on dreams; *f.* fol. 77, Gloss on מעביר ראשון ראשון; *g.* fol. 77^v, short poem printed in Halberstam's Catalogue, p. 59; *h.* fol. 78, Homilies.

2. Fol. 82. Commentaries on Jonah, Habakkuk (fol. 83^v), and Zechariah (fol. 85).

Owner: Jacob טראכטי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 88 [H. No. 331].

36. 1. Anonymous Commentary on the Psalms, based on Moses Al Shākh's Commentary. The preface is written twice, once on a loose sheet.

2. Fol. 109. Commentary on Canticles, by the same author.

3. Fol. 117^v. Commentary on Pentateuch.

4. Fol. 186. Glosses and homilies.

German curs. char., eighteenth century, 4to, ff. 200 [No. 516].

57. Homiletic philosophical Commentary on the Psalms (according to Halberstam) by Joshua b. Sho'eib. The first sixteen folios are missing, the MS. begins with the end of Ps. vii and ends Ps. xxxvii. 17. The author mentions Rashi, Ibn Ezra, Maimūni and Levi b. Gershōn. Fol. 133^v (Ps. xxx) on the margin לנפטר דרש.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 192 [H. No. 210].

38. Levi b. Gershōn's Commentary on Psalms, finished 3 Iyyār, 5098 (April 23, 1338). The text verses with vowel-points, accents and Rāfēhs.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 96 [H. No. 289].

39. 1. Allegorical Commentary on Canticles, by Moses b. Isaac Halayo (cf. *HB.*, X, p. 97). Fol. 1^v ספר חבדיר 1^v quoted.

2. Allegorical Commentary on Ruth, by the same, beginning נאם משה בר יצחק חלאזי כל אוחבי שלזי.

Span. square char., 4to, ff. 106 [H. No. 17].

40. Abraham b. Ezra's Commentaries on Ruth, Ecclesiastes, Canticles, Lamentations, and Esther.

Vellum, Franco-German Rabb., 4to, ff. 55 [H. No. 351].

41. *a.* Commentary on Ruth; the author mentions Rashi, Ibn Ezra, and Qamhi. *b.* Fol. 12^v, Commentary on Canticles according to Rashi, with abstracts from R. Tobiah's explanations. *c.* Fol. 25, Commentary on Lamentations according to Rashi and Qamhi. Fol. 31, the author quotes a second version of Rashi's explanation of iv. 6 and concludes משה ז'ל מרומי כן שמעתי מ' שאמרה משום רבינו סעריה ז'ל (see *HB.*, XXI, p. 30, and VII). *d.* Fol. 33^v, abstracts from the Midrash Ekhā.

Franco-German curs. char., 4to, ff. 38 [H. No. 303].

42. ס' ששן ושמחה. Commentary on Esther by R. Bahyā finished 8 Nisan, 5471 (March 28, 1711).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 46].

43. Commentary on Esther by R. Zechariah [b. Sarūq]. The preface begins לפי שהדברים הצריכים לכל מחבר חבור מה הם שלשה הא' חכמה הב' ספרים הג' ישוב הדעת עם השמחה.

Written by מישראל, who finished his work Sivān, 5345 (May, 1585).

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 16 [H. No. 93].

44. 1. אלה דברי הברית. Supercommentary to Rashi's Commentary on the Pentateuch by a pupil of R. Abraham Ḥayyim Rodriguez, written 1726.

2. Fol. 71. Similar work written at Leghorn in the same year, beginning נח, ends אחרי מות.

3. Fol. 80. Fragment of an encyclopedical work, chiefly of grammatical character.

Nos. 1 and 2 Span. Rabb. char., No. 3 inverted, larger Span. Rabb. char., 12mo, ff. 104 [No. 462].

45. נופת צופים. Supercommentary on Rashi on the Pentateuch by Eliezer Sopino.

Written by Isaiah b. Jacob of מסראן, and finished Sunday, 20 Tammūz, 5245 (July 2, 1485). The name of the person on whose behalf the copy was made is blotted out.

Owner: Rafael David פארוס (ff. 39, 47, 91).

German Rabb. char., 4to, ff. 112 [H. No. 216].

46. צפנת פענח. Shem Tōb b. Isaac Shafrūts' Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (cf. M. Friedländer, *Essays on the Writings of Abr. b. E.*, p. 226 sqq.). Fol. 133 inverted.

Finished Tuesday, 22 Tammūz, 5442 (July 28, 1682).

German curs. char., 4to, ff. 138 [H. No. 88].

47. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary by Moses b. Judah b. Moses מן הנערים (fol. 3^v), who composed his work at the age of 25 years (fol. 3^v). The preface ends with the following rhymes:—

מתקו מנפת צופים מאמרך אבן העזר
שרש אמרתם נעלם נצחן אורים לא יופור
הנה ביאורם זה שמתיו תפארת על ראשם נור

Written by Menahem.

Owner: Benjamin Pesaro.

Ital. curs. char., 4to, ff. 82 [H. No. 111].

48. [מנלת סתרים]. Samuel Mōtōt's Supercommentary on Abraham b. Ezra's Commentary on the Pentateuch (printed) with marginal notes.

Censors: Domenico Irosolimitano; Laurentius Franguellus, 1596; Alessandro Scipione, 1596.

Owners: Rafael אטיאש, Aaron שיצאר.

Ital. curs. char., 4to, ff. 105 [H. No. 80].

49. אבן העזר. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch by Judah Leon b. Moses Mosconi (see Friedländer, *Essays*, p. 214).

Writer: Solomon b. Josef ולמאמי, Tlemsān, 1490, written on behalf of Judah כלץ. (See *Mag.*, III, p. 41 and Steinschneider, *ibid.*, p. 94.)

Owner: Samuel מוסמאמי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 390 [H. No. 195].

50. 1. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Pentateuch headed פירוש אשר אל החכם הנקרא בן עזרה בתורה; beginning בבראשית והנה שכחו ויברא אלהים את התנינים הגדולים שנאמר בהם אשר שרצו המים דמשמע דמן המים נבראו. Besides older authorities such as Sa'adyah, Ibn Janāh and Rashi, the author quotes Samuel b. Tabbōn, David Qamhi, and his own teachers Levi hak-Kōhen and Meir b. David. The work seems to have been written in the fourteenth century.

2. Fol. 67. Josef b. Nahmiās' Commentary on the Abōdahi אהה כוננה. The author styles himself a pupil of R. Ashēr b. Jehiel, and quotes (fol. 71^v) R. Israel b. Josef.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 218].

51. ספר כהנת פסים. Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on the Five Scrolls, by Solomon b. Gottlieb Stern in Rechnitz (Hungary), in five parts, each of which has a separate title, viz.:

1. דברי שלמה, on Canticles; 2. בית דוד, on Ruth; 3. ספר כריתות, on Lamentations; 4. רוח חכמה, on Ecclesiastes; 5. גדולת מרדכי, on Esther.

Modern German curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 389].

52. Supercommentary to Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15, by Isaac Noveira (נווירה), beginning לשון הרב ז"ל ויאמר אהיה; ending ע"כ ראיתי לפרש בדברי הרב זכרוננו לחה"ה.

Squ. char., 4to, ff. 38 [H. No. 212].

53. 1. *a.* Calendar rules; *b.* fol. 3 עשרה תנאים התנא הושע; *c.* fol. 3^v עשרה תקנות תקן עזרא; *d.* fol. 3^v מדידת המקוה; *e.* fol. 4^v Some Rabbinical definitions; *f.* fol. 5^v כללי הנקודות; *g.* fol. 9^v חלקי המוקצה; *h.* fol. 10 תקופה דמר שמואל עליהם; *i.* fol. 12 לאוין שאין לוקין עליהם; *j.* fol. 12^v כללים מדין שניות לעריות האסורות מדרבנן; *k.* fol. 14 אלו זה סוד; *l.* fol. 16 החלוקים שבין אנשי מזרח שהם אנשי בבל ובין בני א"י; *m.* fol. 17 סדר כלל המשנה; *n.* fol. 23 סימנים למלקיות; *o.* fol. 18 שכתב בעל שארית יוסף; *p.* fol. 30 כללי המרפוח; *q.* fol. 37 יחומי החכמים; *r.* fol. 40 יחומי החכמים.

2. Fol. 46. Isaac Noveira's diagrams, drawings and astronomical figures.

3. Fol. 74. The same author's Supercommentary on Ibn Ezra's Commentary on Exod. iii. 15.

4. Fol. 1 (left hand). The same as No. 52, but incomplete, ending כי לא תוכל להתחל אחר אם לא יהיו עשרה.

Owner: Solomon Bassano.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char.; No. 3, German curs. char.; No. 4, Ital. squ. char.; 4to, ff. 86 and 15 [H. No. 211].

54. Fragment of an anonymous Supercommentary to Nahmanides' Commentary on the Pentateuch, headed על הרמב"ן ז"ל על התורה פ' על דרך החספות ז"ל א"א בשלמא מחכמי קשטיליא ז"ל בראשית כתב רש"י ז"ל אין המקרא הזה אומר אלא דורשני כמו שדרשוהו רבותינו אמר הרב זה לפי שנראה שפ' הכתוב הוא בראשית קודם שיכראו דברים אחרים. After fol. 32 lacuna (end of ויצא and nearly the whole of וישלח). The copyist has left several spaces blank, viz. fol. 31^v (marked חסר) and fol. 42^v. The MS. ends Exod. viii. 8. The Commentary is not identical with any of those mentioned in Neubauer's Catalogue, Nos. 241, 242¹, 1645². To judge from the paper and writing the MS. dates from the fifteenth century.

Span. Rabb. char., 4to, 2 coll., ff. 72 [H. No. 77].

55. Glosses on Rashi's and Nahmanides' Commentaries on the Pentateuch, beginning פרשת בראשית א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל ב' יש לדקדק בלשון רש"י באמרו לא היה צריך שמא היה כוונתו שלא היה צריך לכתבו כלל או שלא היה צריך להתחיל בכאן אלא כמו בעשרת הדברות ונראה שהרמב"ן ז"ל דיק מל[שו]נו שכוונתו שכלל לא היה צריך לכתבו במה שהקשה לו ונראה מלשון רש"י בהפך ממש" הרמב"ן במה שדיק בלשונו להתחיל משמע שבכאן לא היה צריך להתחילו אבל שיאמרו במקום אחר.

After fol. 72 two leaves missing (end of מטות and beginning of אלה הדברים).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 76].

56. מירא I, by Mordecai Samuel Ghironi; a. Hundred notes and comments on passages of the Bible and Talmud, fol. 77, two poems; b. fol. 112^v, Inscription on the tombstone of Gershōm called Rafael Hezekiah, son of Isaac Shālōm; c. fol. 114. Addenda to fol. 72. The preface is dated Padua, Tebeth, 5579 (Jan. 1819).

Author's autograph.

Ital. squ. and Rabb. char., many leaves worm-eaten, 8vo, ff. 114 [H. No. 290].

57. מירא II, begins with הסכמות, by Jacob David Jeqūthiel Kohen of Jerusalem; Moses b. סמחון of Safed; Samuel מאנאר; דירע מאנאר; Shēm Tōb אמארייליי, Dayyān of Salonica; Josef, Rabbi ארקשוב (with seal); Samuel hak-Kohen of Tiberias; Joshua A. Shālōm, 16

Adār, 5604 (1844); Levi Nahmīās of Hebrōn; Abraham Solomōn Salmōn of Jerusalem. Fol. 10, Copy of Preface by the author's father (the original on fol. 17); Recommendation by Nathan hak-Kohen of the Crimea; David Hayyim ריינה of Rovigo; Abraham Reggio of Gorizia; Josef מוטרי of Hebrōn; Jacob Luzatto; fol. 18, author's preface. The work was finished in 1821. The last part of the volume is devoted to Addenda and Corrigenda. Inside the left-hand cover two verses of poetry.

Many blanks, 4to, ff. 94 [H. No. 291].

58. ספר הזכרונות, by Mordecai Samuel Ghironi, Notes and Comments; fol. 29^v, poems; fol. 52, *Explicatio epicriseon masorethicarum singulis libris biblicis subiectarum*, containing the numbers of verses and letters of the Biblical books; fol. 66, birth dates of various persons; fol. 66^v, prayer by Qalimāni, probably connected with the blessing to be pronounced at the completion of the sun cycle.

Author's autograph.

12mo, ff. 67 [H. No. 299].

59. Writings of Josef b. Jacob Montefiore of Pesaro in Ancona, son-in-law of Isaac al Qustantin.

1. פרחים. The work is preceded by various הסכמות in prose and poetry, by Isaiah Romini of Pesaro, Jehiel hak-Kōhen of Ancona, Jacob Israel of Pesaro. Then follows a series of prayers, the last of which is one of thanksgiving for having been delivered from a plot made against him on the 21st Kislev, 5499 (1738). The treatise itself is styled דרשי מסרות, and contains Agādīc Glosses on the fifty-three portions (נ"ג) of the Pentateuch. Fol. 66, a prayer; fol. 70^v, prayer by Solomon Al Qalīs.

2. Fol. 71. דברי הימים, history of the author's family, concluding with a sonnet and more prayers.

3. Fol. 101. ספר קן צפור, a work similar to No. 1 on the Psalms. The preface is preceded by the original armorial bearings of the Montefiore family surrounded by three mottoes taken from the Bible. Fol. 331, a copy of Isaiah Romini's Haskāma.

The MS. is the author's autograph, No. 1 and 2 being written 1741, No. 3 in 1745. A description of the Codex is given in Dr. L. Loewe's *Diaries of Sir Moses and Lady Montefiore*, I, p. 629.

Squ. and curs. char., 4to, ff. 331 [No. 453].

60. 1. Joshua b. Shoeib's Homilies on the Pentateuch (printed). Fol. 182, note from the preface of ed. Cracow, 1573, by Samuel Böhm.

2. Fol. 331. Homilies for Passover and Pentecost; after fol. 345 lacuna; fol. 346, Fragment of a homily on New Year, after which another lacuna; fol. 348, Homilies on Succoth (cf. *Mag.*, X, p. 102).

Paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 352 [H. No. 30].

61. 1. Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb's הקורא עין (cf. Neub. 2052¹) Homilies (incomplete).

2. Fol. 102. Sermon preached in Segovia on Sabbath קרח ויהי בשתיים עשרה שנה על חמשת אלפים ומאתים לחדוש העולם כשבא הפרינסיפי דון אינריק י"א בערי אנדלוס בחדש ניסן שלחו אליו קהל שינוביא שני אנשים עברים מנכבדיהם על אודות האומה אשר קמה עליהם להתעולל עלילות ברשע יום תליית משיחם לשלול שלל ולבבו בו והוא צוה אותי ללכת אל העיר ואגרת נתן לי אל שר העיר ומנהיגיה ואל הקהל שטר אמנה לנחם אותם ולדבר אל לבם ואנכי באתי אל העיר ערב שבת עיף ויגע מרוב הדרך גם כי יחם לבבי ועמדתי מרעיד ואריבה את החורים ואת גדולי העיר על אשר לא שלחו את ידם במבקשי רעתם ויהי ממחרת באשמורת הבוקר נחקצו כל ה... בבית הכנסת הנדול fol. 151^v, illegible note by a later hand.

Owner: Shabbethai Mordecai Halleli, 1 Nisan, 1801.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 151 [H. No. 166].

62. 1. נושאים בפרשיות. Texts for homilies on the weekly portions of the Pentateuch.

2. Fol. 4^v. Homilies.

3. Fol. 6^v. Simon b. Sēmah Duran's preface to his מן אבות.

4. Fol. 10. Homilies.

5. Fol. 17. Glosses on some paragraphs of the Pirqē Abōth.

6. Fol. 18. Hayya Gaon's observation on צריכין לחודות and similar expositions on passages in the Bible.

7. Fol. 41^v. מאמרים מר"ל.

8. Fol. 49^v. Eleazar of Worms' Commentary on Psalms.

9. Fol. 60. Homiletic expositions of passages in the Psalms.

10. Fol. 67. Homily on Providence.

11. Fol. 69. Glosses on various topics from the Talmud, headed פירוש הגדה.

12. Fol. 79. Funeral sermon by הר"ט (cf. Steinschneider, *Mag.*, X, 102, Josef Taitazak ?) on the death of Elijah Mizrāḥi, Tuesday, 23 Shebat, 5286 (Feb. 6, 1526).

13. Fol. 77^v. Homilies.

14. Fol. 92. Glosses on the Pentateuch, by Abraham b. Isaac of Constantinople (see fol. 101^v). Halberstam, *Cat.*, p. 48, reads erroneously הרשבא for הרשתיחו.

15. Fol. 117. מפתח קצת מזמורים מפי הרי' שתוב שעשה מהרי"ק. נר"ו ולא מצאתי כי אם מעט ממנו Ethical observations on Ps. i to xvi (cf. *Mag.*, l. c.).

16. Fol. 120. Glosses on Psalms, headed מ' הרי"ף.

Owner: Isaac Israel הפיראמטו (fol. 39).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 256].

II.

TALMUD AND HALAKHA.

TEXT AND COMMENTARIES.

63. Fragment of Talmud Babli, שבת, fol. 42^v, l. 4 from bottom; fol. 2, *ibid.*, 35^v, last line הואיל and beginning of ch. iii, the whole of the Mishnah being placed at the head. The MS. ends *ibid.*, fol. 37^r, l. 20, גרף ולטום.

Vellum, Franco-German squ. char., fol., ff. 2 [H. No. 326].

64. כסא כבוד. The tractates כלה, סופרים, שמחות, מופרים, דרך ארץ, with the Commentary of Judah Abbās. In the last-named tractate chs. iii and iv are written as one chapter. It is also incomplete, and contains only about a third of ch. vi. After fol. 1 lacuna. With regard to the author, see Steinschneider, *J. Q. R.*, 1899, p. 333.

Owner: Hayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 81 [H. No. 346].

65. Tōsafōth of R. Elhānan b. Isaac of דמפיר to עבודה זרה, continued, and commented upon, as stated fol. 61, by R. Judah b. Isaac of בירינא. The following names of Tōsafists are mentioned: Efraim, fol. 51^v, 66^v; Hayyim Kohen Sedeq, fol. 101; Isaac b. Meir נ"ר [thus being then still alive], fol. 91^v, 112^v; Jacob of Orleans, fol. 5; Jacob Tam, frequently, also a Responsum of his is reproduced, fol. 57^v, and his ספר הישר quoted, fol. 109^v; Josef b. Orleans, fol. 101; Moses b. Abraham [perhaps M. of Pontoise, see Zunz, *Zur Geschichte*, p. 74], fol. 22^v; Moses b. Moses, fol. 9; Samuel b. Meir [רשב"ם], fol. 106^v; Shemayā of Joinville, fol. 97; Solomon [the Saint?, cf. Zunz, *ibid.*, p. 37], fol. 4^v. The end is missing.

Owner: Abraham מונסון.

Vellum, large French Rabb. char., custodes ornamented with pen and ink sketches, fol., ff. 116 [H. No. 58].

66. מחקינן כהן, by Judah hal-Lābān, beginning אחר תחתיו לא הוי דעי מאי תקן הין עושין לו אלא ייחוד בעלמא שהיו מייחדין כהן אחר לכה"ג. The work is incomplete.

Paper [ff. 1, 10, 11 vellum], Span. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 164].

67. Tōsafōth of R. Samson of Sens to עבודה זרה, ends fol. 41^v, l. 2 of the printed text, s.v. תרנמא שמואל, and is continued (in the MS.) fol. 12^v, col. 1, l. 9, s.v. בשעומדין על בסיסן, by R. Judah Sir Leon [1166-1224]. The end is missing. On ff. 1 and 2 several blank spaces.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 16 [H. No. 96].

68. תוספי הר"אש. Additamenta to נדה by Ashēr b. Jehiel; fol. 1, several gaps left by the copyist.

Written by Nissim מוליכה b. Abraham מוליכה.

Owner: Abraham di קרש?

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 82 [H. No. 98].

69. תוספות, by the pupils of R. Pereš b. Elijah on קמא. On fol. 6^v R. Elijah is mentioned; fol. 70^v, זה מצא מורי שיחיה, בשיתת מוהר' שמואל ז"ל.

Owner: Isach Zaccuto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 219 [H. No. 106].

70. Eliezer b. Jacob Nāhūm's Commentary on זרעים before חלה. Fol. 242, Glosses on Maimūni's Mishnē Tōrā on תרומות; fol. 255, on מעשרות; fol. 324, on Tōsiftā בכורים.

Span. curs. char., 4to, ff. 331 [H. No. 135].

71. Commentary on פסחים and מנלה by [R. David b. Levi] the author of the ס' המכתם. He quotes Abraham b. Daud, al-Fāsī, Maimūni, Solomon [b. Addereth], the ס' העמור by Isaac b. Abbā Mari, and the ס' ההשלמה of Meshullam b. Mose of Béziers (cf. Renan and Neubauer, *Écrivains juifs*, p. 129). Part I concludes with the words זה המעם קבלנו מפי רבינו החכם הגדול ר' שמואל בר שלמה. With marginal notes by the copyist.

Written by Moses b. Shēm Tōb b. Ḥabīb in שאמיה 5241 (1481).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 204].

72. Isaiah de Trani's (senior) Glosses on יבמות, כתובות, גטין, נדה, קדושין.

Owners: Benjamin Pesaro, Abraham Leb b. Sarah.

Ital. curs. char., fol., ff. 172 [H. No. 7].

73. R. Gershōm Meōr Haggōlāh's Commentary on תענית, copied by Rafael Nathan Neta Rabbīnowicz from Cod. Monac. 216² (1870).

German curs. char., 8vo, ff. 10 [H. No. 252].

74. Fragments of Ašer b. Jehiel's [הרא"ש] Commentary on *a. שבתות*, begins fol. 50^r, col. 1, l. 30 לאו, ends 51^r, col. 1, l. 23 שאוסר הרבר; fol. 2, *ibid.*, 51^v, col. 1, l. 16 אחת, ends 52^r, col. 1, l. 23 רשאי; fol. 3^r, *ibid.*, 51^r, col. 1, l. 26 אבל; fol. 3^v, *ibid.*, col. 2, l. 10 from the bottom, fuller than the printed text; fol. 4, *ibid.*, 52^r, col. 1, l. 25 לאחרים, ends *ibid.*^v, col. 1, l. 35 צריכה.

b. Fol. 5, בבא בתרא, fol. 208^r, col. 2, l. 22 from the bottom מפני, ends *ibid.*^v, col. 1, last line but one פרע with variations; fol. 6, *ibid.*, 206^v, col. 1, l. 25 שנשבה, ends *ibid.*^v, col. 1, l. 4 שירצה; fol. 7, *ibid.*, 205^v, col. 1, l. 27 זבני; fol. 8, *ibid.*, 208^r, col. 1, l. 4 from the bottom; fol. 9, *ibid.*, 209^r, col. 2 בכחובים; fol. 10^r and ^v, *ibid.*, 207.

c. Fol. 11, סנהדרין, beginning; fol. 12, *ibid.*, 114^r, col. 1, last line but one.

d. Fol. 13, בבא בתרא, 209^r, col. 1, l. 25 דליתבעינהו; fol. 14, *ibid.*, 117^v, col. 1, l. 26 מעשה; fol. 15, *ibid.*, 119^v, 1 continued on fol. 17; fol. 16, *ibid.*, 117^r, col. 1, l. 11 from the bottom.

German Rabb. char., probably fifteenth century. Nearly all the leaves are incorrectly arranged, and should be read in the following order: 1, 3, 2, 4, 7, 6, 8, 10, 5, 13, 9, 11, 12, 16, 14, 15, 17; fol. [H. No. 325].

75. Judah b. Elā'zar hak-Kōhēn b. al-Madārī's Commentary on Al Fāsi on כתובות זרה, גיטין, and קידושין (see *HB.*, V, p. 131 sq., rem. 6).

Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 295 [H. No. 51].

76. Commentary on Abōth attributed to Rashi (see No. 32²).

Censor: Gio[vanni] Dom[eni]co Carretto, 1618.

German Rabb. char., 4to, ff. 13 [H. No. 265].

77. Solomon b. Addereth's Commentary on the Agadic passages of ברכות, תענית, מגילה, עבודה זרה, חולין, נדרים. The end is wanting. The MS. contains ff. קע"ד to ר"כ of an originally larger volume.

Vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 97 [H. No. 74].

78. 1. Solomon b. Addereth's Commentary on Agadic passages of ברכות, תענית, מגילה, בבא בתרא, חולין, נדרים, beginning missing.

2. Fol. 11^v. Responsum on בנות התפלה.

3. Fol. 12^v. Some Cabbalistic notes and comments, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 14 [H. No. 264].

79. Anonymous Commentary on Agadic passages of the Talmud, viz. כתובות; fol. 22, נטין; fol. 34, יבמות; fol. 51^v, שוטה (*sic*); fol. 79^r, נדרים; fol. 104^r, נדה. Beginning and end are missing. The first three pages are all but illegible. A former owner, Shalōm

אמלילו in Gibraltar (גיברלטר), ascribes the work to [Samuel Sarga] Ibn סנה, but it is not identical with the latter's יוסי (see Halberst., *Cat.*, p. 60).

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 112 (autograph?) [H. No. 336].

NOVELLAE AND GLOSSES.

80. Moses Nahmanides' Novellae on בבא מציעא, end missing.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 59 [H. No. 87].

81. Nahmanides' Novellae on גמין (printed), incomplete.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 125 [H. No. 55].

82. 1. ספר עליות דרבינו יונה, Novellae on בבא בתרא by R. Jonah Gerondi.

2. Fol. 184. Novellae on סנהדרין by David בונפיל. Modern copy by Natan Neta Rabinowicz from a MS. in the possession of Mordecai Wolf Ettinger (אייטנינג) of Lemberg (1862).

German curs. char., 4to, ff. 205 [H. No. 73].

83. a. Solomon b. Addereth's Novellae on בבא מציעא; b. fol. 122^v (ch. vi to the end), Novellae by Nahmanides.

Owners: Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano, who bought the MS. from David מלי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 170, much stained with water [H. No. 311].

84. Solomon b. Addereth's Novellae on נדה, fuller than the printed edition.

Written by Nissim מוליכה b. Abraham מוליכו.

Owned by the Midrash of Mordecai מאלק.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 89 [H. No. 99].

85. Novellae on בבא מציעא by Ashēr b. Jehiel in nine chapters (see Neub., *Cat.*, 446¹).

Censor: Fra Gir[olamo] da Durallano, 1640.

Owners: Abraham Josef Solomon Graziano (א"ש נ"ר), Judah Zerahya Azulai.

Ital. curs. char. (same hand as No. 83), 4to, ff. 137 [H. No. 312].

86. Jom Tōb b. Abraham's of Sevilla [הריטב"א] Novellae on בבא בתרא.

Written by Samuel b. Isaac, commenced Monday (*read* Tuesday), 1 Tebeth, 5379 (18 Dec. 1618), and finished Wednesday (*read* Thursday), 28 Ab, 5382 (4 Aug. 1622).

Owner: Hayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 233 [H. No. 315]

87. **בבא מציעא, בבא קמא** Novellae on **ספר חידושי הנאונים**, by Abraham Broda [ברודא]. The work was finished Sunday, 25 Nissān, 5485 (1725).

Written by Josef אפינאנ.

Maghribin Rabb. char., 4to, ff. 45 [No. 520].

88. **ספר מאמרים**, by an anonymous author, containing Novellae on **מגלה**; fol. 34, **מועד קטן**; fol. 47, **סנהדרין**; fol. 136, **שבתות**; fol. 142, **מכות**; fol. 150^v, **הוריות**; fol. 159, **שבח**; fol. 220^v, **ערובין**; fol. 237^v, **יומא**; fol. 282, **קדושין**; fol. 220^v, **סוטה**; fol. 317, **שקלים**; fol. 321^v, **יבמות**; fol. 331^v, **נדרים**; fol. 341, **נויר**; fol. 342, **נדה**. The majority of sections begins with a short rhymed introduction.

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owners: Elyākīm b. Hosea Finzi, Efraim Finzi, Moses Nahmias.

German Rabb. char., 4to, ff. 347 [H. No. 344].

89. Novellae on **כתובות** by Don Crescas Vidal (see *HB.*, 1871, p. 45). Fol. 177, Small fragment on the same subject, beginning missing.

Owner: Jacob Roderik (רודריק, fol. 99).

Span. Rabb. char. (fol. 177 sqq. different hand), 4to, ff. 178 [H. No. 240].

90. 1. Glosses on **מדרכי** on **ערובין**, **פסחים**, **ביצה**, **סוכה**, **מגלה**, as also on the *Tōsiftā* and *Al Fāsi*.

2. Fol. 6. Samson of Chinon's **ספר כריתות** (printed), finished 22 Ab, 5072 (26 July, 1312). The introductory verses are missing.

3. Fol. 39^v. Chronological Tables of the Jewish Sages of the Talmudical and mediaeval epochs.

4. Fol. 47. Glosses on some passages in **סנהדרין**, **הוריות**, **נדרים**, **נויר**, by Judah b. Nathan and R. Nissim [Gerondi]; the end on fol. 62^r.

5. Fol. 59. **הלכות שחיטה בקיצור**.

On fol. 62^v some personal notes, one of which is dated Urbino, Monday, 5 (r. 4) Aug. 5299 (1539). There are also the names Isaac b. Josef of **מונצלצי**, Isaac b. Judah.

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano (א"ש ג'ר).

Ital. curs. char., Nos. 2, 4, 5 German Rabb. char., 4to, ff. 67 [H. No. 323].

91. Isaiah Hurwitz's Glosses on **מדרכי** on **שבת**, **ערובין**, **פסחים**, **מגלה**, **סוכה**, **יומא**, **ראש השנה**, **ביצה**, **תענית**, given, fol. 105.

German curs. char., 4to, ff. 123 [H. No. 66].

95. משנה מיימוניות, [Meir Kohen's] Glosses to Maimūni's הנהוּת, beginning missing. The MS. opens with הלכות תפלין, ch. iii. In הלכות ברכות several pages are left blank, and evidently intended for ch. v to the middle of ch. vii; fol. 11^v, הלכות מילה; fol. 12^v, הלכות שבת; fol. 24, הלכות שביעית עשור; fol. 26^v, הלכות יום טוב; fol. 30, הלכות חמץ ומצה; fol. 38, הלכות וסוכה ולולב; fol. 40, הלכות תענית; fol. 42, הלכות מאכלות אסורות (see Jellinek, קונטרס הרמב"ם, p. 6).

Ital. Rabb. char., 4to, fol. 1 much, fol. 2 slightly damaged, ff. 45 [H. No. 327].

96. Abraham b. David's [the younger] Glosses to Maimūni's משנה תורה, with variations from the printed editions.

Ital. Rabb. char., 4to (the last two leaves are slightly damaged), ff. 174 [H. No. 410].

RESPONSA AND COMPENDIA.

97. Responsa by Maimonides, copied from Cod. Bodl. Neub. Cat. 2218.

German curs. char., 4to, ff. 102 [H. No. 130].

98. *a.* תשובות הגאונים. The beginning is missing, but is supplemented on the fly-leaf (probably) by S. D. Luzatto, who also added marginal notes indicating where the Responsa are to be found in שערי צדק, Salonica, 1792. A list of those omitted in the latter is given fol. 140 (see also Joel Müller, *Réponses faites par les célèbres Rabbins français et lorrains*, Vienna, 1881, and Id., *Responsen der Lehrer des Ostens u. Westens*, 1888).

b. Fol. 58^r, שאלות ששאל ר' שמשון את רבינו יעקב, introduced by a short poem; fol. 87^v, תשובות הרומיים אל הצרפתיים (printed, see S. D. Luzatto, בית האוצר, fol. 56 sqq.).

[Owner: S. D. Luzatto.]

Large German curs. char., fol., ff. 141 [H. No. 179].

99. תשובות הגאונים. Copy made by Jacob Musafia in איספלטרו (Espartol?) with his own additions and corrections. The edition, Lyck, 1864 (*Meqīṣē Nirdāmim*) is based on this MS.

Paper, Span. Rabb. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 16].

100. Letters and Responsa. *a.* Letters by Abraham Maimūni על ספרי אביו; *b.* Fol. 6^v. Responsa by Solomon b. Addereth, Asher b. Jehiel, Gerson b. Judah (Meūr haggōlāh, fol. 29^v), Jacob of Corbeil (fol. 41^v), Moses Nahmānides (fol. 61^v), Eliezer b. Joel hal-Levi (אבי העזרי, fol. 76); *c.* Fol. 90. Piyyut by Josef זאראק.

Owners: Judah Samuel b. Menahem Sinai of Cologne קירי; Samson, who bought the volume from the widow of Jacob Sinai

of Cologne; Leon Colonna, son of Rabbi Manuel Sinai Colonna; Isaac Luzatto in Gorizia, 1823, student of medicine.

Vellum and paper, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 90 [H. No. 109].

101. Responsa. *a.* Solomon b. Addereth, R. Nissim, Samuel b. Moses, Jacob Berab; *b.* Eliezer b. Nathan הראשה (fol. 28); *c.* Responsa from the חשב"ץ (by R. Meir of Rothenburg) with Glosses by R. Pères; *d.* Jehudah b. Meir hak-Kohen and Eliezer b. Isaac; Isaac האר"ב (ה"ב המנהל); Meir hal-Levi; R. Hayy, R. Paltavai Gaon, R. Naṭrōnai Gaon, Rashi, Jacob b. Isaac hal-Levi, R. Mattathias Gaon, Josef Sefarādi, R. Hilāi Gaon; *e.* fol. 64. Responsa by Solomon b. Simon b. Šemah. After fol. 85 lacuna, and some leaves are missing at the end.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 128 [H. No. 170].

102. 1. *a.* Responsa by Solomon b. Addereth. The beginning is missing as far as par. 312, ending par. 498 (printed).

b. Fol. 37^v. Responsa by R. Ashēr b. Jehiēl, Nos. 499 to 513.

c. Fol. 41. Responsa by Solomon b. Addereth, Nos. 514 to 910.

2. Fol. 120. Fragment of another work, of which hardly anything is legible.

No. 1, Ital. Rabb. char., from fol. 50 to end much damaged; No. 2, large Orient. Rabb. char., fol., ff. 131 [H. No. 356].

103. 1. Responsa by Solomon b. Addereth, to which are appended lists of all Responsa by S. b. A., arranged according to subjects.

2. Fol. 203. *a.* Responsa by Simon Duran (חשב"ץ), Nahmanides, Solomon b. Addereth; *b.* Abstracts from הראשה by Eliezer b. Nathan (ראב"ן), identical with the ספר הדין (printed). Some of these abstracts (fol. 217) are headed: לקוטות מספר הדין שקבץ; *c.* fol. 221. Abstracts from קצור שאלות חזה התנופה by Ashēr b. Jehiēl, known under the title חזון ותרבות ודין by Moses of Brussels, copied by Vidal Bonet Lunel (ibid.^v); *d.* fol. 223^v. Abstracts from the סמ"ג by Moses of Coucy; *e.* fol. 228^v. From משנה תורה and ס' ארחות חיים; *f.* fol. 229. From ספר ששה תמים; *g.* fol. 230. From ספר כל חי by Moses Hak-Kōhen b. Crispin; *h.* fol. 231. ספר האורה, by Rashi; *i.* fol. 232^v. ספר הרמזים, by Jacob b. Ashēr; *k.* fol. 246. ספר אדם, by R. Jerūhām; *l.* fol. 250^v. ספר המאור [of Maimuni]; *m.* fol. 257^v. ספר המנהיג, by Abraham b. Nathan; *n.* fol. 259^v. ס' כפתור ופרח, by Tobias b. Eliezer; *o.* fol. 263.

3. *a.* Fol. 265. More Responsa by Solomon b. Addereth; *b.* Quotation from ארחות חיים by Aaron Kohen [of Lunel]; *c.* fol. 278. From Amrām's Siddur.

4. *a.* Fol. 287. Responsa by Maimūni, of which one (fol. 288) is in Arabic (see *HB.*, XIX, p. 113); *b.* fol. 288^v. Responsa by Abraham Maimūni in Arabic (cf. *HB.*, *ibid.*); *c.* fol. 298. Various Responsa.

Various Span. Rabb. hands, 4to, ff. 313 [H. No. 56].

104. 1. Opinions and Responsa on various ritual subjects by Meier of Rothenburg and Pēreš b. Elijah. Fol. 4 contains remarks on the value of some of the coins current at that period.

2. Fol. 5. Commentary on Abōth attributed to Rashi.

3. Fol. 16. Responsa by Hayyim Eliezer b. Isaac, addressed to Jōnah Obadya b. Naḥmān, ending יצחק חנה בקשתי ש'לומך יגדל מזה"ר ר' [י]צחק [ח]ק לכן בקצור הם בפסקי הר' בחור אחד שהעתיק לך דברי ר' יחזקיה שטיקל.

4. Fol. 18. Minhagim of the Community of Erfurt, containing the name Isaac b. Samuel.

5. Fol. 20. Index to a treatise on Benedictions with the texts of several of the latter.

Owner: Mordecai Samuel Ghirondi, who wrote [an incomplete] table of contents on the right-hand cover.

Vellum, German Rabb. char. (Nos. 2-5 originally formed part of a different volume, in which they occupied fol. 56 sqq.), 4to, ff. 20 [H. No. 232].

105. דוד זימרא. David b. Zimrā's Responsa on העזר, fuller than the printed edition.

Owner: Samuel אלהריף.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 202 [H. No. 108].

106. Responsa by Elijah Mizrāḥi. Marginal notes by a later hand contain directions for finding the Responsa in the printed edition (Constantinople, 18⁵⁹/₆₁), but in the MS. are *thirty-five* not to be found in the former. After fol. 172 lacuna. Ff. 176, 177 Index; ff. 178, 179, Fragment of a Responsum.

Ital. Rabb. char., ff. 173-179 two different Span. Rabb. char., fol. ff. 179 [H. No. 107].

107. Glosses to the Responsa of Ashēr b. Jehiel by an anonymous author (but ascribed by Halberstam to Solomon Loria). According to a note at the end, the text used was the printed edition, Venice (1552).

German Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 6].

108. Collection of Responsa, Glosses, Quotations, and Minhagim, containing 980 paragraphs. Beginning and end missing. The compilation was made after 1417, because this date is referred to in No. 971 (fol. 112^v). The following lists, giving the names of persons, countries and cities, and French words, are accompanied by the number of the paragraph in which they occur.

A. Persons:—

- Aaron of Epernay, 779.
 Aaron b. Jacob, 680.
 Aaron b. Josef, 405.
 Abbā Māri, 500.
 Abigedōr, 918.
 Abigedōr Kōhēn, 439.
 Abraham [יִרְמִיָּהוּ], 463.
 Abraham [אַבְרָהָם] b. Alexander, 897.
 Abraham b. David, 127.
 Abraham b. Isaac, 307.
 Abudimi Gaon, 527.
 Amrām Gaon, 127.
 Ashēr b. Jehel, very often.
 Azaryah of אִיקְנָטוֹר, 782.
 Azriel, 285.
 Bārūkh b. Ashēr, 679.
 Bārūkh Hayyim, 239.
 Bārūkh of Mayence, 225.
 Benjamin b. Judah of Lunel, 950.
 Benjamin of Cordoba, 790.
 Berakhiel, 383.
 David hak-Kōhēn b. Moses, 884.
 Efraim, 329.
 Elāzar of Worms, 233, and often.
 Elāzar b. Jūdāh, 128, cf. 217.
 Elazār hak-Kōhēn, 200.
 Elāzar Qallir, 564.
 Eldād had-Dānī, 483.
 Eliezer, 887.
 Eliezer b. Joel hal-Levi, 136.
 Eliezer of Metz [רמ"ם], 501.
 Eliezer b. Nathan, 601, &c.
 Eliezer b. Simon Qallir, 35 (see El'azar).
 Elijah haz-Zāqēn, 965.
 Elyāqīm, 718.
 Ezekiel, 362.
 Hanan'el (חנ"ל), 239, &c.
 Hayy, 468, &c.
 Hayyim, 865.
 Hayyim b. Isaac, 679.
 Hayyim Kōhēn, 107.
 Hayyim b. Moses of מוֹנֵרִיאַן, 384, 881.
 Hayyim b. Samuel הַנֶּבֶךְ, 480.
 Hayyim of Vienna, 480.
 Hezekiah, 668.
 Isaac b. Abraham, 87.
 Isaac b. Bārūkh, 368.
 Isaac of Chinon, 946.
 Isaac of Corbeil, 227, &c.
 Isaac of Duren, 402.
 Isaac of Evreux, 601.
 Isaac Al Fāsī, 144.
 Isaac Gayāth, 913.
 Isaac b. Jūdāh, called בּוֹמֶשׁ hak-Kōhēn, 384.
 [his wife Hannah, daughter of Hezekiah, 384].
 Isaac hal-Lābān, 499.
 Isaac hal-Lēvi, 403.
 Isaac b. Moses of Vienna, 308.
 Isaac Nāsi, 365.
 Isaac of Paris, 112.
 Isaac b. Pereš, 101.
 Isaac the Proselyte [חַמְצֵלִי], 737.
 Isaac b. Samuel the Elder, 528.
 Isaiah the Great, 396.
 Issachar b. Jequthiel hal-Levi, 884.
 Jacob Gaon, 128, &c.
 Jacob b. Josef Isrāēli, 980.
 Jacob b. Meir [Tam], 164, &c.
 Jacob b. Meshullām, 679.
 Jacob [Levi] of Moelln?, 257 [אֶלְעָזָר בְּהַרְמֵל].
 Jacob b. Nathan, 601.
 Jacob of Nordhausen, 795.
 Jacob of Orleans, 883.
 Jacob b. Samuel, 732.
 Jacob of Treysa, 571.
 Jehiel b. Ashēr, 236.
 Jehiel Bonjean [בּוֹנֵיָאן], 379.

- Jehiel Gaon, 128.
 Jehiel b. Josef of Paris, 123, &c.
 Jequthiel b. Meir, 679.
 Johānān in Tarbut (1417), 971.
 Jōm Tōb, 358.
 Jōnāh, 756.
 Jōnāh in אספיה, 651, &c.
 Josef of Epernay, 779.
 Josef b. Josef, 384.
 Josef לובראט, 980.
 Josef b. Meshullam, 679.
 Josef b. Moses, 469.
 Josef of קלאצן, 360.
 Jūdāh of Cologne, 872.
 Jūdāh Haggādol ראש הנדרג, 128.
 Jūdāh ha-Hāsīd, 128, &c.
 Jūdāh Kōhēn, 118.
 Jūdāh [b. Isaac] Sir Leon, 930, &c.
 Jūdāh of Mayence, 406.
 Jūdāh b. Nathan, 601.
 Jūdāh of Paris, 130.
 Jūdāh b. Qalonymos, 128, &c.
 Jūdāh b. Samson, 679.
 Mānōah hal-Lēvi, 915.
 Mēir of אשפורט, 407.
 Mēir b. Bārūkh, 162, and often.
 Mēir of Dover, 256.
 Mēir b. Efraim, 307.
 Mēir צאחא [?], 92.
 Menaḥem of Joigny, 222.
 Menaḥem, called Sir Leon of אומליאן, 384.
 Menaḥem of London, 376, and often.
 Menaḥem [pupil of R. Samson], 239.
 Menaḥem b. Pereš, 368.
 Meshullām, 207.
 Meshullām, called מנייש, 379.
 Meshullām b. Nathan, 307.
 Michael of שצברש, 782.
 מר' מניקולא, 593.
 Mordecai of יעקלין, 129.
 Sir Morel, 112.
 Moses of Coucy, 291.
 Moses of Evreux, 239, 546, &c.
 Moses b. Josef, 307.
 Moses of London, 269, &c.
 Moses b. Maimon, 245.
 Moses b. Naḥmān, 327.
 Moses of Pontoise, 583.
 Moses b. Todros, 307.
 Moses of Zürich, 683.
 Naḥshōn Gāōn, 139.
 Nathan [b. Jehiel and his brothers Daniel and Abraham], 128.
 Nathanael, 400.
 Nathanael of Chinon, 406.
 Natronai Gaon, 787.
 Nissim, 284, &c.
 Obadyāh, 472.
 Paltavi Gaon, 780.
 Pereš b. Elijah, 111, and often.
 Peter, 469.
 Qalonymos b. Shabbethai of Rome, 128.
 Sa'adyah Gaon, 127.
 Samson b. Abraham of Sens, 109, and often.
 Samson of Coucy, 915.
 Samson b. Jūdāh בראיחא, 679.
 Samuel, 458.
 Samuel of Evreux, 123.
 Samuel of Falaise, 644.
 Samuel Hāsīd, 124, &c.
 Samuel b. Isaac, 679.
 Samuel b. Jūdāh, 207.
 Samuel hal-Lēvi, 401.
 Samuel b. Mēir [רשב"ם], 256, &c.
 Samuel b. Rābā, 223.
 Samuel of טירי, 408.
 Šēmaḥ, 450.
 Shālōm Gaon, 323.
 Shemaryāh b. Isaac, 619.
 Sherīrā Gaon, 171.
 Simḥā על קומא, 68.
 Simḥā of Speyer, 401.

- Simon דיילקראשא, 782. Solomon of Montpellier, 504.
 Simon b. Josef, 493. Solomon b. Samson [ששון], 540, &c.
 Simon b. Samson, 130.
 Solomon b. Addereth, 97, and often. Tam of Chinon, 215.
 Solomon of Troyes [Rashi], 15; Tobias [on behalf of ריב"א], 268.
 cf. 866. Tobias of Vienna, 352.
 Solomon of London, 708. Todros b. Moses, 307.

B. Countries and cities:—

אוקנבור, 782.	טרבומ, 971.	פלייזא, 644.
אורלייש, 882.	טרוויש, 114, &c.	פרובנק, 364.
אושטרייך, 518.	טריישא, 571.	קוטא, 68.
אייברא, 239, &c.	יעקלין, 129.	קולוניא, 444.
אספינה, 651.	לונבראט, 980.	קוצי, 34, 291, &c.
אפרנאי, 789.	לונדרש, 374, and often.	קורביל, 599.
אשפורט, 407.	מונדיאן, 881.	קינן, 406.
ביינא, 480 [ווינא].	מונפאלייר, 504.	קלאצון, 360.
ברנונא, 568.	מיינצא, 375, and often.	קרמוב, 789.
גוני, 222.	נורטהוין, 795.	קרמונא, 678.
גליוצא, 558.	נורמנדיאה, 368.	רנמייזא (read גרמייזא), 897.
גרמייזא, 679.	נושטט, 865.	רוטנבורק, 14.
דוורי, 256.	נרבונא, 307, and often.	רינשבורק, 134.
דופיירא, 602.	פאריש, 112, &c.	ריינש, 368.
דורא, 402.	פויימו, 368.	שאנן, 239.
דיילקראשא, 782.	פונמייזא, 583.	שפירא, 242, 679.
דרויש, 477.		שצבוש, 782.
טיירא, 408.		

C. French words:—

אמשלייר, 449.	לקאש, 407.	פינסא, 528.
אמליאן, 384.	מיטאקא, 740.	פשמייר, 444.
אנטוטור, 505.	נובינש, 889.	צינפוויל, 528.
בוטש, 205.	סולרי, 889.	צירייאש, 348.
ברבומא, 583.	פוירא, 509.	קונפשטא, 654.
גליוצא, 558.	פונמייזא, 593.	קורנוש, 889.
הראנק, 942.	פורפישיר, 498.	קלוש, 644.
חוינ חאן, 682.	פיזאנא, 576.	קראסמיי, 644.
טורטיש, 216.	פלונבלין, 644.	רושקריין, 647.

Modena; 149. (fol. 114) by Abraham b. David Provenzale, grandson of the above mentioned; 198. (fol. 116) Query concerning a litigation between the community of Bologna and R. Solomon of Modena. Copious notes by Eliezer Provenzale, another grandson of the author.

Written by Nathaniel Shabbethai הרני in Turin, and finished 40th day of Omer, 5325 (April 27, 1565).

Ital. Rabb. char., fol., ff. 194 [H. No. 189].

115. **אבי העזרי** (אבי העזרי) by Eliezer b. Joel hal-Levi, containing many Responsa, signed **אבי העזרי**; fol. 37^v, Responsum by Efraim b. Isaac (cf. Zunz, *G. u. L.*, p. 49). Index at beginning. (Pt. I, הלכות ברכות, printed.)

Written by Efraim b. Zebi Hirsch b. Leḥ, and finished Thursday, 17 (read 16) Ellul, 5470 (1710), in פראנא.

German cura. char., fol., ff. 348 [H. No. 239].

116. Collection of Responsa, chiefly on כתובות, *a. beg.* וכתב הרב ר' שמואל חקו הלוי ז"ל בתשובה על דבר הריב"ש והמגיד ז"ל שכן כ"י באסן *b. Fol. 2. Jehiel* (sic); *c. Fol. 4. Abraham of Jerusalem*; *d. Fol. 6. Jehiel* (sic); *e. Fol. 14. Josef of Trani*. This Responsum is written twice, but is both times incomplete. The first copy comprises ff. 14-25 and 18, but is unfinished. The second copy comprises ff. 19 and 20, a large piece is, however, missing in the middle. Both Query and Reply mention the following names: ששון, author of *ס' תשובות*; Ḥananyah b. Jāqār, Josef b. Leḥ in Constantinople; Joshua קאדיוטי; Elijah נלמידי; Isaia of Roumania, Samuel Jafe, teacher of the writer Israel b. מאדנ; the physician Isaac Zaccuth, and Ibn מארג; *f. Fol. 16. Responsum in a case of אנוסה*; *g. Fol. 22. Jacob Bērāb*, alluding to רמשיק (מנהג) דמשק, with a note on the latter; *h. Fol. 30. Jūdah חאטו*; *i. Fol. 32. Jacob Castro*; *k. Fol. 37. שאלה בהיות שבפנינו כ"ד חתומי מטה בא החכם כהר' אליה טוקו נר"ו*. ואמר שכשהיה הוא הולך לחאצל שלו בכאן אלפסקייא קראו נוי אחד חבאך (bookbinder) שדר בעליות הרבע של הכאן הנ' ובאותו הרבע היה דר שוער של הכאן הנ' וכשנתעלם כהר' יעקב לודי ברח השוער והעתיק את דירתו משם ואמר הגוי החבאך הנ' להחכם כה' אליה הנ' היהודי שנתעלם בכאן הנ' אין לו קרובים שיעשו חקירה עליו והשיב לו החכם כהר' אליה הנ' הן יש לו ובקרוב יבאו פה לחקור ולדרוש עליו והשיב לו הגוי הנזכר הנה רוצים להחזיר השוער שברח להיות שוער בכאן ואנחנו יודעים שהרג את היהודי שנתעלם בכאן וקבר אותו ואני יודע מקום קבורתו ואם יצטרך להוציאו מקבורתו אני אסייע להוציאו גם אמר לנו החכם כהר' אליה הנ' שכהר"ר מאיר גאבזון יצ"ו אמר לנו בשם הגוי החבאך הנ' שהיהודי שנתעלם בכאן

הנז' הוא קבור בווכאלה הקטנה שבתוך הכאן הנז' ביום רביעי שלשה ועשרים לחדש סיון שנת השנ"ז (June 23, 1593) ליצירה פה מצרים עד כאן קבלת שאלה בפני כ"ד (Jacob Castro; *l.* Fol. 45. Responsum by Jacob Castro). העדות חתו' בא ר' כליפה בר יחיא שרקי נ"ע והניד בתורת עדות איך היה הוא ור' יעקב ממלוט שותפים בכפרים במכירת לזלז' וזולתו ובהיותם באלמנצורה אמר לו ר' יעקב הנז' שרוצה לילך למצרים ולעשות פורים בביתו והניח הפציו עם ר' כליפה הנז' עד שיחזור אליו אחר פורים ומאותו יום לא ראה את ר' יעקב הנז' וכשהיה הולך ר' כליפה בכפר נבלה אחר הפסח למכור לולו וזולתו לנשים אמרה לו אשה א' איה השותף שלך היהודי הארוך שהיה עמך אמר לה שיש לו זמן רב שלא ראה אותו ושהוא מבקש אותו אמרה לו הניח שראתה אותו הרון על שפת הנהר והכלבים אוכלים מבשרו ולקחו אותו הילדים והשליכוהו בנהר והיה זה היום ראשון ר' ימים לחדש סיון שנת השנ"ז (May 31, 1596). ליצירה פה מצרים אלעזר חאמי, זרח דמוחי, דוד ביוש (Responsum by Jacob Castro; *m.* Fol. 54. Identical with fol. 37; *n.* Fol. 62. Responsum by Abraham מונכון, followed (fol. 71^v) by notes with the names Jehiel Castellan (קשטלאן), Moses עמיאה (with reference to R. David b. Zimrā), and Abraham סאניש; *o.* Fol. 72. Josef Karo (three times); *p.* Fol. 80. Signed מוהר' בן מוהר'; *q.* Fol. 91. Josef de Trani; *r.* Fol. 100. Josef Karo; *s.* Fol. 106. Signed א"ב א"מ ז"ל; *t.* Fol. 110. Josef Karo; *u.* Fol. 114. Moses Meshullam hal-Levi; *v.* Fol. 115. Beginning and one or two of the next leaves missing, another lacuna after fol. 119; *w.* Fol. 121. Responsa on הלכות נשים; *x.* Fol. 131. Elijah b. Hayyim; *y.* Fol. 139. Beg. כתב הרב מוהר"ר אליה בן; *z.* Fol. 140. Beg. כתב מוהר"ר שמואל חיון מנהג; *aa.* Fol. 142. Samuel b. Willsch; *bb.* Fol. 143. (Query מנהג; *cc.* Fol. 144^v. Samuel hal-Levi b. Sa'adyah; *dd.* Fol. 147. David b. Zimrā; *ee.* Fol. 148. Isaac b. Saddiq b. Leb; *ff.* Fol. 150. Solomon Loria; *gg.* Fol. 151. Isaac of ולונא; *hh.* Fol. 156. Josef de Trani; *ii.* Fol. 164. Beg. שאלה מנהג דמשק, Responsum of Simon Ashkenazi b. אשטילץ (?), Dayyān in Cairo at the time of Mordecai b. Beḡal'el (fol. 166); *kk.* Fol. 167. Moses Al Shēkh; *ll.* Fol. 168. Mordecai b. Isaac b. Qamhi; *mm.* Fol. 173. Abbā Māri b. Moses b. Josef; *nn.* Fol. 176. Solomon אבסכאן; *oo.* Fol. 180. Elijah b. Abraham Mizīāhi; *pp.* Fol. 191. Elijah b. Hayyim; *qq.* Fol. 197. Isaac Marwān b. Jacob השנירי (cf. *R. E. J.*, IV, p. 203), and Moses הרואן b. Nathan; *rr.* Fol. 200. Responsum on כתובות.

Owner: Moses b. Samuel אישיאש.

Syr. Rabb. and Orient. curs. char. (different hands), end damaged, 4to, ff. 212 [H. No. 136].

117. 1. Nathan Spiro's Glosses on **טור אורח חיים**.
 2. Fol. 59. Solomon Loria's Glosses on **טור א"ח** and **זרה דעה**.
 3. Fol. 116. Nathan Spiro's Glosses on **י"ד**.
 4. Fol. 133. Solomon Loria's Corrections to **ר' מוריים**, Cremona (1558).
 5. Fol. 137. Annotations by an anonymous writer on **טור חושן משפט**.
 6. Fol. 160. Copy of **נב**, according to Solomon Loria.
 Various Rabb. hands, 4to, ff. 179 [H. No. 5].

118. 1. **ר' מוריים** of Girōn's Glosses on the **הנהות מהרי"ג**.
 2. Fol. 19. Sundry Novellae.
 3. Fol. 21^v. **נ"ע בש"ע** של **מהרי"ג**.
נב זה מועתק מבתיבת ידו ממש של **מהרי"ג**.
ח[שן] מ[שפט] שלו.
 Ital. curs. char., 12mo, ff. 23 [H. No. 65].

119. 1. *a.* **רמזים**, Glosses on the **טור אבן העזר**, by I[srael] (Jacob?) Algāzi in alphabetical arrangement; *b.* Fol. 15. Glosses (**רמזים**) on the **טור חשן משפט**, by Isaac Kōhēn Rappoport (**מהרי"ך בעל בתי**), also in alphabetical arrangement; *c.* Fol. 40. **טור יורה דעה**; *d.* Fol. 46^v. **מי מיקרי מוחזק**; *e.* Fol. 48. **מפתחות חשן משפט**; *f.* Fol. 52. **טור אבן העזר**; *g.* Fol. 57. Alphabetical Glosses by Mordecai hal-Levi, called **המליץ**; *h.* Fol. 66^v. Short note on the **באר שבע** concerning two Amora'im having the same name.

2. Fol. 79^v. *a.* **מליצות**, by Amrām Ammār, consisting of four short paragraphs; *b.* Fol. 81. Letter of summons found in the hands of one David Kōhēn **שולאל**, which, according to the view of the writer, originated from Sa'adyāh Al Zubeib (**אזוביב**), father of R. Nehorāi Al Zubeib. The affair to which the document refers took place in Algiers in the year 1633. The letter is written in Arabic, and is signed Amrām Ammār; *c.* Fol. 82. Synonyma by Mordecai hal-Levi (cf. above 1, *g*); *d.* Dates of the death of Rabbis of the eighteenth century, copied from the notes of Samuel Kohen Jonathan; *e.* Fol. 87. Document of **שם רע על אשתו**, dated Algiers, 1st Iyyār, 5503 (Apr. 25, 1743); Witnesses: Abraham **יאפיל**, Judah **עילל**; David **שודרא**; Josef **בושערא**; Ibid. v. Medical prescriptions.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 255].

120. **ספר ליקוטי דוד**, by David b. Rafael Meldola, Pts. III and IV. Glosses on the **טור אבן העזר** in alphabetical arrangement.
 Modern Span. Rabb. char., 4to, ff. 258 [H. No. 450].

121. Moses of Coucy's ספר מצות הגדול, agreeing with ed. Venice, 1547. The following rhymes are at the end of Part I :—

בעזרת אומר ועושה סיימתי פי' מצות לא תעשה
ובעזרת רם ומחנשא אכתוב ספר מצות עשה

Occasional marginal notes by a later hand. The title is missing, but mentioned in a note of sale (written on the inside of the fly-leaf) to Moses b. Nathanael b. Elijah. Witness: Solomon b. Abraham. The signature is illegible.

Writer: (name illegible) b. Palqera; the date cannot be made out, but on the back fly-leaf the date 28 Kislev, [5]164 (Dec. 12, 1403), is written.

Owner: Menahem b. יואץ (?) hal-Levi b. Samson b. Meshullam b. Isaac b. טאיים (?) b. Samuel b. Solomon b. Nathan b. Abraham.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., fol., ff. 294 [No. 515].

122. עמודי הגולה, by R. Isaac of Corbeil, fuller than the editions.

Censors: Camillo Isaac [Jagel]? 1613; Frater Renatus à Mutina (Modena), ordin., 1621.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 264 [H. No. 91].

123. ספר עמודי הגולה, with a Commentary and notes. The letter of divorce is dated Monday, 28 (read 29) Tishri, 5063 (Oct. 21, 1302).

Writer: Meir b. Isaac.

Censors: Gio[vanni] Dom[en]ico Vistorini, 1609; Laurentius Franguellus.

Owner: Isaac מארלו.

German Rabb. char., 4to, ff. 211 [H. No. 149].

124. Collectanea, compiled by a certain Samuel.

1. Glosses on סמ"ק and סמ"ן by the compiler, an acrostic on whose name stands at the head of each chapter; fol. 11, three lines of poetry, each word beginning with ט, after which follow the words אמנם אמר אבי אמי, fol. 14^v, אמר . . . רפאל אהרן ישראל רבינו חיים בהן.

2. Fol. 20. Glosses on the Pentateuch, by the same, headed by a poem with double acrostic, also ending with a short poem.

3. Fol. 37^v. Various דינים.

4. Fol. 39. List of theological subjects connected with the numbers ten to three, beginning עזרא חקן עזרא.

5. Fol. 44. Poems: a. קינה עם נחמה נעשית על כמהר"ר יחיאל ור"ם. זצ"ל מפיטא מאת הר' אליעזר עזריה מצולטירא ע"י הר' בצלאל מסריטאנו (on the name ור"ם see HB., V, p. 146 sq.); b. Fol. 45^v. Beg. מן ידידות.

ch. IV (fol. 116^v) שבת ואיסורי שבת. On the fly-leaf a notice in S. D. Luzatto's handwriting. Marginal notes by Moses b. Isaac חזן (see also *HCat.*, p. 19, and Steinschneider, *Bodl.*, 1298). Fol. 1 damaged, end missing.

Large Span. Rabb. char., fol., ff. 121 [H. No. 150].

127. 1. שבלי הלקט, Part I, by Zedekiah b. Abraham Anaw, with many variations from the printed editions, containing 372 paragraphs.

2. a. Fol. 258. Continuation of above (not yet printed), הלכות שמוחה, 53 pars.; b. Fol. 283. הלכות מילה, 9 pars.; c. Fol. 291. הלכות שחיטה, 11 pars.; d. Fol. 295^v. הלכות טריפה, 23 pars. (see Steinschneider, *Bodl.*, col. 2770).

Owner: Judah Zerahyā Azulai, Leghorn, 1818 (שלו"ם ר"ב).

Vellum, German Rabb. char., fol., ff. 308 [H. No. 236].

128. Part II of preceding work; fol. 61^v, A reference to documents (חותמות) written in England (אנגליטרא); fol. 100, Letter sent by the Jews of Spain to the French and German Rabbis, with the reply; fol. 103^v, Query addressed to the Rabbis of Mayence; fol. 125^v, שו"ת צפת שהעתיקה מספר הישר, 125^v; ibid., Responsum by R. Hanan'el; fol. 131^v, ר' רבנא של ספר חיקן נח של רבנא ר', 131^v; fol. 63^v and 135^v, Short poems (5 ll.), the initials giving the name צדקיה; fol. 149, Responsum by Solomon of Trani to Judah b. Benjamin הרופא; fol. 164^v, Responsum by Rashi; fol. 175^v, Queries sent by the author to Meir of Rothenburg, with the latter's replies. Besides these the following authorities are quoted (Gaonim omitted): Abigedor Kōhēn Šedeq; Abraham (the author's father), Abraham b. David, Abraham b. Josef, Abraham b. Meir Kōhēn, Abraham of Pesaro, Efraim b. Isaac Eliezer חורנא Rēsh Kallāh; Eliezer b. Joel hal-Levi (ראב"ה, a quotation from his ספר אבי אסף, fol. 66^v), Eliezer b. Josef, Eliezer of Metz, Eliezer of Toul, Eliezer (*sic*) of Worms, Elyāqim hal-Levi, Gershōm Meōr hag-Gōlah, R. Hanan'el, Hushiēl, Ibn Gayāth, Isaac of וורונא, Isaac b. Ashēr, Isaac of דונפיר, Isaac Al Fāsi, Isaac b. Judah, Isaac hal-Lāban, Isaac Levi, Isaac b. Malki Šedeq, Isaac b. Moses, Isaac b. Qalonymos, Isaac b. Samuel, Isaac Šarfāthi, Isaac b. Solomon, Isaiah of Trani the elder, Jacob b. Jāqār, Jacob of טרייש, Jacob b. Meir Tam, Jēshūa b. Hillēl, Jōm Tōb, Josef b. Isaac, Isaac b. Meir, Judah b. Meir, Judah b. Moses, Judah b. Moses of ארדלי, Judah b. Nathan, Judah b. Qalonymos, R. Kōhēn, Matthatia b. Moses, Meir b. Moses, author's (step-) brother, Meir of Rothenburg, Menahēm Levi, Menahēm b. Solomon b. Isaac, Moses b. Josef, Moses Kōhēn of Mayence, Moses Maimūni,

Nathan, the author's brother, Qalonymos, Samson b. Abraham, Samson b. Meir, Samuel b. Naṭronai, Ṣemaḥ b. Ḥayyim, Zedekiah, author's (step-)brother, Simḥa of Speyer, Simon קריימ, Solomon of טוריזש, Solomon of סרגי, Solomon b. Isaac (Rashi), Solomon b. Abraham b. Jehiel, Solomon b. Maṣliaḥ, Solomon b. Meir, Solomon b. Samson, Solomon Sefarādi, Solomon of Trani. That the author lived in Rome is confirmed by a remark (fol. 81^v); his brother Nathan lived 1293 in Mayence (fol. 93). In the colophon the author is called מזמנא דהענין הענין הענין, Steinschneider's correction (col. 2763) of Azulai's note to this effect is not justified, our codex having been in possession of Judah Zerahyah Azulai. Fol. 20, דין תשמישי ע'ז, Many erasures made by the censors.

Writer: Solomon b. Rafael.

Censors: Fra Luigi da Bologna, 1593; Camillo Jagel, 1613; Renato da Modena, 1626; Gir[olamo] da Durallano, 1640; Giovanni Montif. Inq. da Modena.

Another owner: Abraham Joseph Solomon Graziano.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 177 [H. No. 237].

129. צדה לדרך, Vol. I, Collectanea compiled by a certain Josef [b. Azaryah?]. The short introduction is concluded by the following verses:—

צדה אברך כי בלחמה ישבע	כל איש תבונות יעמוד על סודה
יוסף אשר חכן לדרךך הלוא	ברך תברכנו ותן לו תודה
שולחן חמדות בו לכל איש ברצון	אנה אלהים לאשר לו צדה
יכן בעוד היום ויסתכל בקן	לא יהיה לעד מחוסר צידה

1. Fol. 1. Poem on the Thirteen Articles of the Creed by the compiler, ending:—

דרך ונחיה לתשועת נפשות	שלש ועשר הם יסודות למו
פנת יסוד מאמין להשיג יוצא	לזאת לעדות ביהוסף שמו

2. Ibid. v. חיי עולם, by Jonah of Gerona (printed).

3. Fol. 5^v. a. בחר מלכות, by Solomon Gabirol; b. Piyyutim, headed (sic) בראשית כל יסוד 1; עקרי האמונה לר' יוסף נאקמילה Meir b. Isaac Al Dabī; 2. אלהים לך תחלל כל נשמה; 3. שמעה אדון עולם, Solomon b. Gabirol; 4. שחר אודה לאדון חבל, Abraham; c. תפלת. הייחוד לר' נחוניא בן הקנה.

4. Fol. 11^v. Complete prayer book, German rite.

5. a. Fol. 33. דינים. Annotations on the prayers and the Passover Haggadāh; b. Fol. 43^v. ריני קריאת התורה וסדר הפרשות של כל השנה; c. Fol. 47. Jöseröth, German rite, among which Azhāroth for

Passover; 1. *אֵת מוֹעֵד ה'* (not mentioned by Zunz); fol. 59^v, סלוק, for the afternoon service of the Day of Atonement; by Abraham b. Ezra, beg. *אֵחָד הוּא לְבָדוּ* (not mentioned by Zunz).

6. Fol. 59. סדר מעשה הקרבנות ויש בו ע"ב שמות, the paragraphs being alphabetically arranged, but ending in *רִיחַ נִיחֹחַ יְהוֹסֵף בֶּר עֲזַרְיָה*, which is probably the name of the compiler.

7. Fol. 60. סדר עבודה, attributed to Abraham b. Ezra, beginning *אֵמֹנִי לֵב הָבִינוּ*, not mentioned by Zunz, and not identical with the Piyyut mentioned *ibid.*, p. 568.

8. Fol. 63. *a.* סדר כל הברכות; *ב.* *זמירות*, many of which are not known; *ג.* קינה לרב ונכבד על פטירתו, the place for the name having been left empty; *ד.* *Jedāyāh hap-Penīnī's Mēm* prayer, beg. *מָרוֹם ה' אֱלֹהִים* (printed); *ה.* Prayer by Shealtiel Gracian, beg. *אֵתָּה הַחֲלוּת*; *ו.* Two Piyyutim: 1. *יֵה שׁוּנָא דַּתָּךְ*; 2. *יֵנָה יוֹשְׁבָה*. (Josef), but not mentioned by Zunz.

9. *a.* Fol. 72. מדרכי קטן. Glosses on מדרכי, by Samuel Schlettstadt (שליצטט), fol. 143), with an appendix containing Glosses on the סמ"ק and סמ"ג; *ב.* Fol. 149^v. הלכות חלב and הלכות חרש from Asher b. Jehiel; *ג.* Fol. 151. *אֵשֶׁר דִּינִי צֶדֶק* from Asher; *ד.* Fol. 151^v. *אֵשֶׁר דִּינִי צֶדֶק* from Asher.

Copious marginal notes and corrections; many passages are struck out, probably from fear of the censor.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 152 [H. No. 48].

130. *צידה לדרך*, Part II begins with Index to Nos. 1-3.

1. Sixty-six Responsa by Solomon b. Addereth.

2. Fol. 11. Responsa by *אֵבִי הַעֲזָרִי* (Eliezer b. Jōel hal-Levi).

3. Fol. 15. Inquiry by Eliezer b. Judah, Qalonymos b. Gershōm, Mordecai; the reply is signed (fol. 15^v) Judāh b. Qalonymos, Moses b. Mordecai, Baruch b. Samuel. After fol. 16 there is a lacuna of forty-four leaves.

4. Fol. 17. Fragment of the ס' אמרכל (begins in Coronel's edition *חֲמִשָּׁה קַטְמֶרְסִים*, fol. 22, l. 18, *אֵין צָרִיךְ*, 18).

5. Fol. 24. *דִּינֵי נְדָה*, according to Isaac of Dueren (printed).

6. Fol. 26. Rules of Shehitā.

7. Fol. 26^v. Extract from Isaac Israeli's *יְסוּד עוֹלָם*, Book IV, ch. 18.

8. Fol. 29. סדר תנאים ואמוראים.

9. Fol. 30. Responsa, *a.* by Solomon b. Addereth; *ב.* Fol. 33. Rashi; *ג.* *Ibid.*^v. Asher b. Jehiel; *ד.* Eliezer b. Jōel (ראבי"ה) hal-Levi, Eliezer b. Judah; *ה.* Gershōm to the community of *מְרוֹיִשׁ*; *ו.* Judah of Corbeil; fol. 42, Index of Responsa.

10. Fol. 43. Abraham b. Moses b. Maimūni's letter against the detractors of his father's works (fuller than the printed edition).

11. Fol. 44^v. Notes on Nahmanides' Commentary on the Pentateuch (the compiler wrote erroneously הרמב"ם).

12. Fol. 45. Formula of letter of divorce, dated 9 Kislev, 5040 (Nov. 15, 1279). על נדר שינא ועל נדר אישנא.

13. Fol. 46^v. Regulations of חליצה, according to R. Peres.

14. Fol. 47. Models of various legal documents.

15. a. Fol. 48. חקנות הקהילות מאשכנז, signed by Josef b. Othniel, Jacob b. Asher, David b. Qalonymos, Eliezer b. Samuel, Isaac b. Meshullam hal-Levi, Judah b. Simon, Nathan b. Simon, Simhā b. Samuel, Samson b. Efraim, Joel b. Nathan Kōhēn, Hezekia b. Reuben, Nathan b. Isaac, Mattathia b. Ruben, Eliezer haq-Qātōn b. Judah, Meir b. Samuel, Isaac b. Solomon, Meir b. Joel, Eliezer b. Simon, Jacob b. Isaac hal-Levi. אבי העזרי (cf. Steinschneider, *Cat. Bodl.*, col. 652); b. Fol. 49. שמרוח.

16. Fol. 54. a. חקנה על הנשים שלא חעננה וכו' (cf. Kolb, 116); b. חקנות, by R. Gershōm; c. Judah Hāsīd's Ethical Will.

17. Fol. 55^v. חרם of David b. Hōdāyāh, &c. (printed חמשה קונטרסים, fol. 107^v).

18. Fol. 57^v. חרם of Jacob Tam (cf. Kolb, 117), beg. צץ המטה.

19. Fol. 58. Poem headed ביסוד העולם בכלל קטמ און. חמאמר (cf. שחי ידות by Menahem Lonzano).

20. Fol. 58^v. Poem on ethical principles, headed החכמה, beg. משה נתן לב מדעו.

21. Fol. 63^v. Glosses on the thirteen exegetical rules.

22. Fol. 65^v. חשב"ץ (attributed to Samson b. Sādōq), headed זה הספר נקרא חשב"ץ ויסדו תלמיד אחד לפני רבינו מאיר זצ"ל מרומנובורק כשהיה חפוס בבית האסורים וקם רבי פרץ זצ"ל והניח אותו ובכל מקום אשר חמצא ואיהו זהו לשונו.

23. Fol. 80^v. Observations on the use of the prepositions מ' and כ'.

24. Fol. 81. Ritual differences between the Babylonians and Palestinians (cf. Joel Müller, חלוקת מנהגים).

25. Ibid.^v. List of Biblical Prophets.

26. Fol. 82. Observations on the pronunciation of vowels, rules relating to accents, and some Masoretic matter.

27. Fol. 88. Poem on the accents (ed. Halberstam, *Jeshurun*, V, 123).

28. Fol. 89. Compendium of Hebrew grammar.

29. Fol. 105^v. אילו תרעומת החכמה ומענותיה להציל נפשה ולהפך. בוכות.

30. Fol. 106. Logical, metaphysical, physical and theological definitions.

31. Fol. 104. Part III of Samuel b. Motot's משובב נתיבות, ends fol. 18^v, last line.

32. Fol. 119. Cabbalistic permutations of the Tetragram, and other Cabbalistic observations.

33. Fol. 122. חמשה קונטרסים ספר זה נקרא שמו עץ חיים (printed, fol. 96).

34. Fol. 126^v. Urjūza (poem) of R. Hayya Gaon (ed. Halb., *Jesh.*, VI, 150).

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 130 [H. No. 49].

131. Part II of ספר ארחות חיים, by Aaron hak-Kōhēn of Lunel (Pt. I printed), now being edited by M. Schlesinger, under the auspices of the Society נרדמים מקיצי. After fol. 26, lacuna, comprising the last portion of ch. VII to the beginning of ch. IX (הלכות נדה). Title-page by Mord. Sam. Ghirondi.

Vellum and paper, ff. 225 and 225^a added by a later writer, large Franco-German Rabb. char., fol., ff. 306 [H. No. 52].

132. ספר המכריע, by Isaiah of Trani (the elder) in ninety-two chapters (printed), with Index at the end.

Ital. Rabb. char., 4to (much worm-eaten); ff. 116 [H. No. 202].

133. ספר השלחן, ritual treatise by Ḥiyya b. Solomon b. Ḥabīb, in four parts, with *four*, *six*, *ten*, and *four* chapters (see *NCat.*, No. 665¹).

Writer: N. N. Coronel, who copied the work from a MS. written by Meir b. Jonathan hak-Kohen in אמפיליא for a certain Moses b. Shabbethai, and finished 17 Iyyār, 5069 (Apr. 28, 1309). The second copy was finished 21 Kislev, 5628 (1868).

German Rabb. char., 4to, ff. 67 (two parts) [H. No. 153].

134. ספר האסופות, ascribed to Elijah b. Isaac Carcassoni (but see H. Gross in *Mag.*, X, 64–87, and M. Gaster in *Report of Montefiore College*, 1893, p. 31 sqq., the latter giving an epitome of the contents of the MS.). Fol. 135^v sqq. Drafts of documents. The letter of divorce (fol. 142^v) is dated Wednesday, 15 Sivan, 5067 (May 17, 1307), and is written on behalf of Josef b. Simon of Worms. Witnesses: Simon b. Meir, Potifar b. Tahath, Achselrad b. Peter (fictitious names). Fol. 170, שיערי ניקוד, abstract of Hebrew Grammar.

Owners: Isaac Rafael Finzi, Mordecai Samuel Ghironi, S. D. Luzatto.

German Rabb. char., nearly vocalized throughout, fol., 2 cols., ff. 181 [H. No. 115].

135. *a.* by Isaac [b. Meir] of Dueren on הלכות איסור דויתר, with Glosses (printed); *b.* Fol. 23. ניהונן; *ibid.* נשאל. מליחה, with Glosses (printed); *b.* Fol. 23. ניהונן; *ibid.* נשאל. נחם; *c.* Fol. 24. סימן להפטרות, but hardly legible and unfinished.

Vellum, German Rabb. char., 4to, ff. 24 [H. No. 182].

136. *a.* [ספר מצות] Compilation of ritual rules in 526 paragraphs. The beginning is missing as far as par. 16. At the top of fol. 1, written by a later hand, the words ספר איסור דויתר are found, but they are apparently copied from fol. 73. The compiler, Moses hal-Lēvi (fol. 11^v), frequently styles himself a pupil of R. Jehiel [of Paris?], to whom he alludes in the terms מורי הנאן מורי הנאן ז"ל. He quotes, besides, the following authorities: Amrām, Ashēr of Lunel, Bāruch [b. Isaac of Regensburg?], Hayyim hak-Kōhen, Elhānān, Eliezer b. Jōel [hal-Lēvi ח"י ז"ל], Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Gershōm [Me'or hag-Gōlāh], Hāi Gāōn, Isaac al-Fāsi, Isaac b. Judah, Isaac b. Moses [of Vienna?], Josef Gāōn, Josef Tōb Elem, Judah b. Nāthān, Meir of Rothenburg [ספר מצות], Menahem of Joigny, [Moses of Coucy] author of [ספר מצות], הנדול, Moses Gāōn, Samson b. Abraham, Samson of Coucy, Samson of Jerusalem, Samuel, Simhā b. Solomon [ז"ל], Solomon b. Isaac [Rashi], Tam [ר"ת] b. Josef, Tam [ר"ת] b. Nāthān and אריה. Fol. 27^v, col. 2, are to be found the words סיימתי של מצות עשה המקום שזכני לכותבן יוכני להנח בו היא לך מצות לא תעשה. French words: פרמיר, פרמיר, פרמיר (38), פרמיר (184), פרמיר, פרמיר (224). Lacunae after ff. 2, 14, 32. The end is missing. *b.* Fol. 55 headed הלכות יום הכפורים ששמעתי מפי מורי הרב ר' יצחק שיהיה וכתבתים מבהן ואחר סיום הלכות יום הכפורים [ם] חמצא הלכות ראש השנה מבואר היטב are to be read. The authorities quoted in this section are: Amrām, Bāruch, Elāzar hag-Gādōl, Elāzar Qallir, Eliezer b. Jōel hal-Lēvi, Eliezer of Metz, Eliezer b. Nāthān, Elyāqim, Gershōn (sic), Hananēl, Hananyāh b. Jacob b. Jāqār, Isaac, the compiler's teacher [Isaac b. Ashēr hal-Lēvi ריב"א], Isaac b. Judah, Jacob b. Jāqār, Jacob Tam, Josef Tōb Elem, Judah b. Baruch, Judah hal-Levi of Mayence, Meir [Rothenburg], Meir, the Precentor in Worms, Moses Maimūni, Moses b. Meshullām, Natrōnāi Gāōn, Qalonymos, Samuel b. Isaac, Shālōm Gāōn, Simon of פלירא, שב"ם, Solomon, Solomon b. Isaac [Rashi]. *c.* Fol. 63^v. A series of regulations of

ritual, liturgical and communal character, headed אהל חקנת קהלות; and ending וכל מי שיעבור מאילו חקנות יהא בנידוי כל הקהלות ואם ישב במדרו חרש ימים מותר למסור ממונו למלך וכל השומר חקנותיו יתברך מפי מלך הכבוד. Appended are the following signatures: David b. Qalonymos, Josef b. Othniel ראש הלבנק, Jacob b. Asher hal-Lēvi, Elāzar b. Judah haq-Qātōn, אב"י העז'ר, Simhā b. Samuel, Elāzar b. Samuel, Nāthān b. Samson, Bāruch b. Samuel, Jōel b. Nāthān hak-Kōhēn, Nāthān b. Isaac, Hezekiah b. Reuben, Mattathias b. Reuben, Isaac b. Solomon hak-Kōhēn, Meir b. Samuel, Meir b. Jōel hak-Kōhēn, Simeon b. Ephraim, Elāzar b. Samson, Josef b. Judah, Jacob b. Rabbēnū Isaac hal-Lēvi. d. Fol. 62^v. השנה של כל השנה רבנו אלעזר הקליר; fol. 66^v, col. 2, והנה אתחיל בדבר שאין שמחים בו (see Zunz, *Literaturgesch.*, p. 51); fol. 70^v, Responsum by Isaac b. Judah. e. Fol. 72. תשובה מנאני נרבוה signed by Todros b. Moses, Abraham b. Isaac, Moses b. Josef, Meshullām b. Nāthān, Meir b. Josef, Moses b. Todros שלישי. f. Fol. 73. Compilation of דינים in thirty-two chapters, headed זה איסור היותר העתקתי מפי מורי הרב ר' יצחק בן ר' מאיר, preceded by Table of Contents (fol. 72^v); fol. 74, compiler's remark הרבה היה לו להאריך למורי ר' יצחק אלא שהפצרנו בו וכתב לנו בקוצר; fol. 77^v, Responsum by Jacob Tam to his grandson Isaac, ending עד כאן השיב רבי יעקב לרבי יצחק נכדו; fol. 78^r, Nathanāel of Chinon mentioned. The frequent references to 'my teacher R. Isaac' in b-f prove that all these sections were compiled by the same person. This was probably the above-mentioned Moses hal-Lēvi, who, after the departure of R. Jehiel to Palestine (1259), continued his studies in South Germany (מלכות שְׁוֹבֵא), fol. 77^v, col. 2) under the said Isaac. The MS. is written throughout in the same hand, and is, to all appearance, the compiler's autograph. A later owner added marginal notes.

Owners: Samuel . . . ; Zunz (No. 28).

Vellum, Franco-German Rabb. char. French and German words vocalized, occasional pen and ink drawings on the margin; 2 coll., 4to, ff. 81 [No. 427].

137. איסור היותר, by R. Susman (cf. *NCat.*, No. 2073³). Copied from a volume belonging to R. אברל by Abraham b. Hezekiah hal-Lēvi, and finished Wednesday, בור (12 Iyyār), 5195 (May 11, 1435).

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 12 [H. No. 309].

138. 1. דיני שחיטה ובריקה, by Joshua Segre on ספר שר הטבחים, beginning with a sonnet. Fol. 22, Admonition addressed to Shōhetim, reminding them to be careful, and recommending the practice of R. Isaac נירן (who died in Sefāth), who, when living at

Casale, only licensed Shōhetim under the most stringent conditions. Fol. 23^v, Shōhet's certificate given to Elhānān b. Gamaliel Foa.

2. Fol. 24. שחיטות, by Jacob Weil.

3. Fol. 34. Shōhet's certificate given to Michael Foa by Isaac Rafael b. Elisha Michael Finzi.

Owner: Mordecai Samuel Ghironi.

No. 1 copied by Elhānān Foa, who studied Shehita under the author (fol. 23).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 34 [H. No. 270].

139. 1. ספר שערים, by El'azar of Worms on בדיקת הריאה, in *thirty-six* chapters.

2. Fol. 20^v. A treatise on the same subject, in which are quoted Abraham חדיק, Eliezer of Bohemia, Eliezer of Metz, R. Gershōm, Hananēl b. Hūshīel, Isaac hal-Lābān, Jacob b. Shēsheth, Samuel b. Hofni, Samuel han-Nāgid, Solomon b. Isaac (Rashi), and the Rabbis of Narbonne. The end is defective.

German curs. char., 4to, ff. 33 [H. No. 175].

140. הלכות שחיטות ובדיקות.

Owner: Bendix Marcus in Hornburg.

German curs. char., 8vo, ff. 31 [H. No. 518].

141. 1. Fragment of a work containing religious aphorisms, probably by the author of No. 2.

2. Fol. 2^v. קצור דיני שחיטה ובדיקות, by Rafael Birdogo. The end is missing.

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 521].

142. 1. קצור הלכות טרפות, by Efraim Joshua Luzatto. The headings of the chapters are accompanied by the Italian translation.

2. Fol. 71. מופס מסירת מודעה של בתולה כדי שלא יוכל שום אדם לקרשה אלא מדעת אביה ואמה נעשית מן כמחרר שבתאי מחוקנים נר"ץ היושב על כסא הוראה בעיר קסאלי.

3. Fol. 71^v. Drafts of שמר שדוכן and שמר חליצה.

4. Fol. 75. Abstracts from the Shulhān Arukh.

5. Fol. 76. הן אלה קצות דברי הוראה בענין טרפות שנמצא כתוב מחבר כמח"ר ר' [הדחה] בריאל ר"מ דק"ק מנטובה ונעחקו מפי כמחר' מל נר"ץ והם דברים ששמע מפי מונידי אמת הלא הם הרבנים של מדינת כמחרר"ך סדר קצור טרפות של רבי פינחס On the fly-leaf האשכנזי מעיר פראה.

Owners: Angelo Salvador Raffael Luzatti; Isach Florenzo di Benedetti; Lazzaro Lanzon Bachi.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 78 [H. No. 95].

143. תפארת ישראל, Glosses on דעה הלכות נדה, by Jonathan [Eibenschütz] (printed).

German curs. char., 4to, ff. 83 [H. No. 391].

144. קונטרס איפרשי מאיסורא והוא הקדמה לספר זבחי תרועה, severe criticism of the ספר זבחים שלמים [by Abraham b. Mordecai Ankwa, Leghorn, 1858; cf. *HB.*, I, p. 113] by Solomon Zarqā. The author quotes (fol. 1^v) Solomon b. Šūr's רצון; fol. 3, Responsum by Abraham hak-Kōhēn יצחקי of Tunis.

Maghrib. curs. char., 8vo, ff. 19, last leaf slightly damaged [No. 492].

145. Part II of Solomon Oliveira's שלחן טהור, Glosses on אורח הים, containing דיינות והלכות דיינות, חשן משפט, written 1686. At the end the following verses:—

תכלית צורה נראית
סוף השלומה אומרה
אין המצוה נקראת
אלא על שם גומרה

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 23 [H. No. 114].

146. Collection of Minhāgim [by Seligmann Bing Oppenheimer, pupil of Jacob Lēvi of Moelln מהר"ל]. The MS. is, according to Steinschneider's suggestion (see Berliner in *HB.*, IX, p. 81 sqq.), the compiler's autograph. A former owner has marked the leaves from left to right, but in the following summary the proper order is observed. *a.* פירוש השטרות on the composition of the various kinds of documents; *b.* fol. 8, some titles of books (in the compiler's possession?); *c.* fol. 9, Homily with reference to Passover (Sabbath haggādōl sermon?); *d.* fol. 10, הלכות ציצת; *e.* fol. 23, שמעתי מהר"ר; *f.* fol. 25, שמעתי ב"ץ שאמר בשם דודו מהר"ר אנשל ס"ל שמהר"ר זלמן דונקיל [הישיב] ז"ל כתב אל מאורינו הגאון נאון הרר מהרר מאיר ה"נל; *g.* fol. 40, הדור עלך הקומץ את המנחה; *h.* fol. 44^v, ושמעתי מר' קלמן מורבורק; *i.* fol. 49^v (a), נזהגים שלא לעשות מלאכה; *j.* fol. 50, למה בותבין מימין לשמאל; *k.* fol. 51, המפקיד אצל חבירו חבית (8), במצאי שבת; *l.* fol. 52, כל העובר על החרם; *m.* fol. 53^v, הועתק מכתב אשר הועתק מכתב שהועתק מכתב רבינו משה מברנאה; *n.* fol. 54, ברכת; *o.* fol. 55, וכן דעתי עם יתר רבות' הלכה למעשה בקהלת ורנקפורט; *p.* fol. 56, המזון; *q.* fol. 57, מכאן כשתלמיד מובחן מזכיר רבו בלשון רבי וכן שמעתי ממחז'ת; *r.* fol. 58, מו' הגאון מהר"ר סג"ל מו' רבו כשהיה מזכיר מהר' שלמה מנימישטט אומר סדר של פסח; *s.* fol. 59, according to

R. Meir of Rothenburg in the following rhymes: על הנפץ קידוש בזמנה. במוצאי שבת יקנה'ץ סימנה. לאחריו העץ שלש מעונה. וידיו ירחץ ויברך כתקנה. אדמה במיבול ברכה חמנה. ובתע שנייה למשמרת נתונה. וירם הקערה וירן ברנה. הא לחמא דאכלו אבהתא. ומוזן כוס שני במה נשתנה. ברכת היין ולבסוף אינה. נוטל ובתע על הראשונה. ובזכרה לתחתונה שהיא עליונה. כזית מרה בחרוסת ישקענה. מצות ומורדים כזית רעננה. This is followed by a Commentary with marginal notes; q. fol. 75^v, דין נטילת ידיים; r. fol. 84^v, ממסכת ידים [gap]; s. fol. 109, ועתה אחחיל לכתוב המשניות; t. fol. 109, מזקני מורי ורבי מן... ציון מנוח' כבוד, containing the agenda of the Seder nights in an acrostic on the name מאיר בן מנחם, but the three last lines are incomplete. Underneath the name אהרן ברבי נתן הלך ציון חזק ואמץ בתורה is to be seen; ibid.^v, another poem on the same subject, with the acrostic חזק ואמץ בתורה the beginnings of the last six lines being destroyed; t. fol. 111, ואהדר עלה לפירוש Commentary on the preceding poem, beginning וכן יסר ר' יוסף טוב עלם, 1. 2; u. fol. 138, שמעתי מאדם חסיד אחד ושמו הו' קופלמן, 146^v; v. fol. 146^v, הלכות ראש חדש; w. fol. 150, מבוטא ו'ל שקיבל מרבתי שהשנים היושבים מעל החזן באלמברא; x. fol. 153^v, הלכות העומר, 150; y. a quite illegible document concerning Gutlein, the widow of a certain R. Hayyim.

Witnesses: Jacob b. Judah ויילא . . . , Samuel b. Josef, Jehiel b. Jōeg, Ab, 5197 (1437).

The work is rich in German words.

Vellum, German Rabb. char., fol. and 4to, 3, 2, and 4 cols., ff. 155, of which many are injured, particularly after fol. 80 [H. No. 176].

147. ספר גידולי תרומה, by Azariah b. Efraim Figo (printed), the author's autograph, written in Piza, commenced Monday (r. Tuesday), 1 Tammūz, 5370 (1610).

Span. curs. char., 4to, ff. 75 [H. No. 254].

148. Collection of ritual rules, Minhāgim, and extracts from printed works and letters; a. fol. 97, Responsum by Moses Söfer of Frankfort [on the Main], dated 5 Tebeth, 5518 (Dec. 16, 1758), and witnessed by Uri Phoebus (פייבש) Köhen; b. fol. 99^v, Responsum by David of מליאנן in במוח אוינגן, dated 1 Tammūz, 5522; c. fol. 183, Letter by Samuel שלם of Genoa, messenger from Tiberias to Carpentras, addressed to the community of Lille (לילא), and dated 14 Ab, 5517; d. fol. 185, Letter by David פימיני in

Tunis to David of מולייאב (see above); *e.* fol. 199, Letter by Benjamin b. Isaiah Bassano (באסאן); *f.* fol. 202, by Asher Selig of יארוסני; *g.* fol. 205, Letter to Samuel Heilmann (הילמן) in Metz, dated לישלוא, Monday, last day of Passover¹, 5518 (May, 1758); *h.* fol. 208, Document appointing Elhānān Jesse to be Shōhēt in לישלוא, dated 25 Adār II, 5518, and signed Daniel, Moses, Josef, Michael, Israel, Judah of Beaucaire (בילקאירי), Moses Kōhēn, Elhānān Jesse, Isaac Moses, David and Jacob of מולייאב, Ṣemaḥ Astruc, Abraham מונטליין, Gad of בידארידוש (?).

French Rabb. char., 24mo, ff. 1-17 missing, some other leaves are out of their places, ff. 270 [H. No. 266].

149. Minhāgim for the year, according to German rite, with calendar rules, in 141 paragraphs. At the end, table of contents. On the margin, coloured pen and ink drawings.

Owner: שמואל הדני (?), rest of colophon illegible.

Vellum, German curs. char., 4to, ff. 54 [H. No. 144].

150. 1. Ritual rules and regulations, beginning מר"ח ניסן עד חשב"ץ, with Glosses from אומרין וזהו רחום [Samson b. Ṣādōq], Maḥzōr Vitri, and Maimūni. Others are signed מנהגי אשכנז. Fol. 13^r, Bāruch, precentor in מרוייש is mentioned.

2. Fol. 17. על הכל, Ritual rules by Moses b. Senior [of Evreux].

3. Fol. 31^v. Gloss on אמר ר' ישמעאל.

4. Fol. 35. ברוך שאמר, by Samson b. Eliezer, with many variations from the printed edition, and annotations.

5. Fol. 47. Discourse beginning דע כי יש ד' מדרגות הן בנבואה בת קול אורים רוח הקדש נבואה.

German Rabb. char., 4to, ff. 47 [H. No. 366].

151. Regulations concerning circumcision and the prayers connected therewith, compiled on behalf of Simmel [ויסל] Wolf in קורש. At the end several medical instructions in [Jewish] German.

Written in Lieben (ליבנא), and finished 24 Tebeth (Jan. 3), 1769.

Vellum, squ. char., 8vo, ff. 41 [H. No. 248].

152. 1. *a.* Fragment of a discourse on חלצה; *b.* fol. 2, Notes on the same subject according to Solomon b. Addereth and R. Pereg.

2. Fol. 3. Isaac of Düren's שערי דודא, with Glosses after each chapter.

¹ Read 'one day after Passover,' as the last day fell on a Sunday.

3. a. Fol. 41, דיני הלכות מרפות לפי מנהג רומא; b. fol. 52^v, בשאלות; c. fol. 53, נקדו הבשר לרש"י (printed); d. fol. 54^v, חשבות של ר' יוחנן; e. fol. 55, דין שעור מקח וחכשו. This is followed by other ritual topics, in which the following authorities are quoted: Isaiah, Jonathan, Qalonymos, Isaac hal-Lābān, Samuel b. Ḥofni; Hanan'el, Samuel Ṣarfathi, Moses of פריאה (fol. 44^v), al-Fāsi; Samuel b. Natronāi, Efraim, Maimūni, Isaac [of Düren?], Menahem Recanati, Ḥayyim Kōhēn [maternal grandfather of the compiler], Judah b. Benjamin Harōfē, Eliezer hal-Lēvi, Abigedōr, Abraham b. Solomon [author of] שבלי הלקט, Abraham Abigedōr, Josef, Meir [teacher of the compiler]. Fol. 96^v illegible, end wanting.

Written by the compiler, Jehiel Ashkenazi (ff. 2 and 87).

Owner's notice not legible.

Vellum, Franco-German curs. char., small 4to, ff. 96 [H. No. 332].

153. Compendium of Glosses, Novellae, Sermons, and Talmudical Discourses by the following: Abraham Broda, fol. 39^v; Abraham Fassel of Prague, fol. 35^v; Bezalel, fol. 60; El'azar of קעלין [Colin], fol. 29; Elijah Kōhēn of העכים [Höchheim? see *SCat.*, col. 928], fol. 49^v; Ezekiel Landau of Pragne, ff. 25^v, 37, 40, 56; Fishel of ביאהרדו, fol. 38; Jonathan Eibenschütz, ff. 44, 55^v; Josef Liberles, fol. 3; Kaufmann Metz, fol. 55; Lämmel Eisenstadt, fol. 45^v; Meir Aryeh הארשיץ [Horzitz], ff. 41, 67; Meir Barbari [*SCat.*, col. 1694 *Barbe*] of Presburg, ff. 32, 34, 38, 47; Moses Meir [מחר"ם] of בוטסלא [Bunzlau], ff. 17^v, 25, 30, 34^v, 48^v; Moses Rapp of חיי (?) , fol. 42^v; Naftali, fol. 1; Salman [זלמן], fol. 39; Sandor Nemtez, Dayyān in Fürth, fol. 24; Samson of Ostropole, fol. 31^v; Weil [מיאה] of Karlsruhe, fol. 15; Wolf Austerlitz, fol. 29^v.

The compiler lived in Horzitz towards the end of the eighteenth century.

German curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 168].

154. 1. כה תברכו, by Immanuel b. Isaac b. Ṣiōn Ricchi (ריקי) on the intonation of the Blessing of the Priests, being the reply to an inquiry on the subject by Nehemiah b. Bāruch Kōhēn in Ferrara, dated 29 Ab, 5466 (1706).

2. Fol. 12. מכת פבורות, by the same [when living in Finale de Modena], on the same subject, directed against קציר קציר, by Phineas Ḥayy Anaw, pupil of Isaac Lampronti, dated 22 Tammūz, 5475 (1715).

Ital. curs. char., 4to, ff. 43 [H. No. 349].

155. דינים for the year, according to Rashi's Siddur, with many Responsa by him, or with reference to the שלמה של רבינו שלמה.

The compiler quotes ספר הלכות נדירות and ס' צירה, the Minhāgim of Mayence and Lorraine (fol. 41^v), besides many other authorities.

Franco-German Rabb. char., fol. The leaves are much stained by water; ff. 79 [H. No. 120].

156. 1. Drafts of legal documents compiled by Josef Gāōn b. Abraham Gāōn חיבי [explained *HC.*, p. 40, as initials of חפץ בידו יצליח], numbering sixty-six. Table of contents at beginning. No. 3, כתובה according to the rite of Toledo; No. 64 incomplete; No. 65 missing. At the end מאת הבעל נט, according to R. Peres, dated Famagusta in Cyprus [with the year 5092 (1332) on the margin].

2. Fol. 49^v. Alphabetical Index rerum to Books XII–XIV of Maimūni's תורה.

3. Fol. 54^v. סדר כתיבת הגט, Rules for writing a letter of divorce, in 174 paragraphs, with a copy of one (fol. 66), dated Regensburg, Tuesday, 10 Sivan, 5195 (June 7, 1435); fol. 69^v, ראיית הגט שכתב, dated Tuesday, 10 Sivan, 5195 (June 7, 1435); fol. 70, Letter of divorce, according to Josef Kolon, dated Mestre (מייסטרי), Wednesday, 13 Tēbēth, 5229 (Dec. 28, 1469); *ibid.*^v, הרשאה, sent by Zakariah Kōhēn to the Rhine province, dated Nürnberg, Sunday, 4 (read 5) Tēbēth, 5185 (Nov. 26, 1425), ends עכ"ל מהרר נתן מאיגרא זל"ה; fol. 71, Remark by Isaac of Ingelheim (אנגלהיימא) on behalf of his master Josef (Kolon) in Mestre; *ibid.*, Text of הרשאה, dated פרנא, also called מיינרד, on the rivers וילמווא and בוטיש, Sunday, 20 Sivan, 5173 (May 21, 1413), sent by Manasse b. קרשבייא to ליבצא, daughter of Dan, and signed by the Dayyānīm Jōm Tōb b. Solomon, called Lipman מולחח, Menahem b. Jacob Shālem, Abigedōr b. Isaac Caro; fol. 72 sqq., other documents communicated by Isaac Ingelheim, who comments on the custom of writing letters of divorce in Candia; fol. 80, הלכות חליצה, by the same.

4. Fol. 87^v. פירוש הכתובה, by Simon b. Šemah, headed:—

לסופרים חק ומשפט הכתובות	אני שמעון בנו צמח אלמור
ולא ילכו כסומא בארבות	ועינים אפקחה להוליד לאור

ends:—

אל מי זאת האגרת	אם ישאלך בנך מחר
שמעון בן צמח היא נוכרת	תאמר אליו על שם

5. Fol. 107. פירוש הגט.

6. Fol. 116. נוסח הכתובה כמנהג קנריא. Ff. 117 sqq., Index to No. 3. The MS. is rich in names and dates besides those mentioned.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 120 [H. No. 223].

157. Samson of Chinon's *ספר כריתות* (printed). Fol. 60, a poem, beginning הללי חכרי אל אל חכרי הללי. נמשי שחי אל אל חכרי הללי. The last section treats on the Thirteen Articles of Creed. Colophon: נשלם זה החיבור אשר חבר הרב ר' שמשון בר מורינו הר' יצחק קינו זל"ה והכותב אותו אשר העתיק מספר מומעה ומשובש בנחץ גדול אברהם בנ"ר יהודא זל"ה מיאקרימי.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 101].

158. 1. *a*. Commentary on the Thirteen Rules of interpreting the Law by Moses b. Mūsā (cf. *SCat.*, col. 2018), beginning כללי, מלל, סקץ כיצד ויאמר יי אל משה ואביה ירוק ירוק בפניה דרכי התלמוד.

2. Fol. 37. מאמר קצר במלאכת השיר (printed with למודים, Constantinople, 1519). At the end the following verses, which are not to be found in the edition:—

חשורה לנעים ובחור ברעים	בברים ושועים זרועים ידועה
לבקש יסודות לדבר בחידות	ושירי ידידות בצלצל תרועה
ומשקל תנועות בקצור ידועות	ונחות ונעות ויתר חקועה

Orient. Rabb. char., 8vo, (ff. 2-5 inverted), ff. 48 [H. No. 342].

159. כללי המשנה והתלמוד. Introduction to the Talmud, by Josef b. Judah b. Josef b. Jacob has-Sefarādi, in *twelve* chapters [HC., p. 13, erroneously א"ה הרימב"א].

Modern Span. Rabb. char., fol., ff. 21 [H. No. 100].

AUTOGRAPH WORKS BY MORDECAI SAMUEL GHIRONDI.

160. 1. כללי הנמרא והפוסקים, being the result of his study of Jacob Algāzi's קהלת יעקב.

2. Fol. 17 (inverted). Solomon b. Verga's שבט יהודה ends, p. 5, l. 11, of Wiener's edition.

8vo, ff. 28, many blank pages [H. No. 297].

161. קבוצת כסף. Correspondence on ritual subjects with other Rabbis. Vol. I begins with הסכמות, by David Hayyim b. Abraham Samuel dated 13 Marḥesh., 5592 (1838); Josef Isserles Ashkenazi of Sefath; (Ben Ṣiōn Aryeh Ghirondi) the father of the author; Abraham Reggio in Gorizia (Goerz); Nāthān מראני of Sefath; fol. 9, Josef Zamiro of Jerusalem; fol. 17, Menahem Azariah Meir of Castelnovo; fol. 18, Letters to and from Shēm Tob Amarillo in Corfu, Abraham Reggio; David Zakkuth; Mazzāl Tōb of Modena; Abraham Jonas of Venice; Elias Aaron Lattes;

Abraham of Cologne; Mordecai אשיא of Sefāth; Isaiā בן אשאי; Elhānān Hananyāh Hayy Kōhēn of Reggio; David Yequthiel Kōhēn of Jerusalem; fol. 130, מופט מעשה בית דין in Triest, signed Abraham Hayy of Cologne, Abraham Reggio, Solomon Nissim of Mantua.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 132 [H. No. 271].

162. Vol. II of the same work, beginning with הסכמות, by Hayyim Samuel Kōhēn of Tiberias, Hayyim פלאני of Smyrna; Josef Motro of Hebrōn, Eliezer Abulāfia of Tiberias, the diploma of סמיכה by Josef Ashkenazi of Jerusalem (fol. 5^v); and הסכמות, by the author's father, Ben Šiōn Aryēh, and Abraham Salomo Salman of Jerusalem. The work itself begins, fol. 9, with the correspondence with Elias Aaron Lattes, Jacob Cazes of Mantua, Abraham Reggio, David Zakkuth, Nāthān טראני, Josef Motro. Ff. 155 sqq., an address in Italian.

4to, ff. 158 [H. No. 273].

163. Another copy of the same work, but ending § 416 (fol. 123 of preceding No.).

4to, ff. 157 [H. No. 272].

164. Vol. III of the same work begins with copies of הסכמות, by Ezekiel Eliezer Abulāfia of Tiberias, Samuel Kōhēn of Tiberias, Josef of ארקשוב in Jerusalem, Hayyim פלאני in Smyrna (cf. fol. 138), Abraham Reggio (fol. 16), Azariah Hayyim Sangrinetti of Modena (ibid.), Moses b. סמחון of Sefāth (fol. 18), Solomon Nissim of Mantua (ibid.), Hirsch חיות in Zolkiew (fol. 19). Fol. 24, Index of Responsa (see also fol. 10, but incomplete). Fol. 31, Autograph annotations on the work by Isaac חזן of Jerusalem. Fol. 82, Letter of הרשאה; fol. 109, Order of service, German rite, on a fast day; fol. 110, Prayer; fol. 153, פסק דין, by Isaac חזן; fol. 157, Letter by Samuel Kōhēn of Tiberias; fol. 182, Letter by Hirsch חיות; fol. 190^v, Abraham Reggio; ibid., Query by Menahem Mendel Mohr (מאהר) of Lemberg; fol. 193^v, Letter to Elias and Mendel Igel (איגל) in Lemberg; fol. 195, Responsum by Hirsch חיות; fol. 196^v, פסק sent by the same to Shabbethai Elhānān Treves in Triest; fol. 198^v, Letter sent to Ghironi by Saul Kōhēn Katzenelensohn (of Wilna) in Lemberg; fol. 199, Reply by Shabbethai Elhānān Treves; fol. 202^v, Letter by David Zakkuth b. Mazzāl Tōb; fol. 208, הסכמה, by Aryēh Ascoli in Reggio; ibid.^v, פסק דין, by Hirsch חיות; fol. 212, Responsum by Abraham Reggio; ff. 215^v sqq., Responsa in Italian.

4to, ff. 233 [H. No. 274].

165. דובר שלום, vol. I, Letters and Responsa collected by Mordecai Samuel Ghironi. Nos. 1-91.

4to, ff. 90 [H. No. 275].

166. The same, vol. II. Nos. 92-309.
4to, ff. 197 [H. No. 276].
167. The same, vol. III. Nos. 310-457.
4to, ff. 125 [H. No. 277].
168. The same, vol. IV. Nos. 458-711.
4to, ff. 197 [H. No. 278].
169. The same, vol. V. Nos. 712-942.
4to, ff. 117 [H. No. 279].
170. The same, vol. VI. Nos. 943-1339.
4to, ff. 197 [H. No. 280].
171. The same, vol. VII. Nos. 1340-1698. Fol. 50, Elegy on the death of Abraham Reggio.
4to, ff. 56 [H. No. 281].
172. The same, vol. VIII. Nos. 1699-1800.
4to, ff. 67 [H. No. 282].
173. The same, vol. IX. Letter by Ezekiel Eliezer Abulafia of Tiberias; fol. 8, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 18, Letter by Isaac Luzatto of Padua; fol. 20, Correspondence with Abraham Reggio; fol. 21, Letter by Saul Formigini of Triest; fol. 24^v, Letter by Nāthān מראני of Sefāth (written in Triest).
4to, ff. 34 [H. No. 283].
174. The same, vol. X. Penitential prayer; fol. 2, Correspondence with Jacob בורק of Lemberg; fol. 5, Correspondence with Jacob Reifmann in Schebrzyn (Poland); fol. 8, Correspondence with Samuel Leb Goldenberg; fol. 20^v, Correspondence with Hirsch Chaies (חיית) in Zolkiew; fol. 23, Letter to Rafael Segre in Triest.
4to, ff. 29 [H. No. 284].
175. The same, vol. XI. Pasted on to the right-hand cover a letter by Jacob Cazes; fol. 2, Reply by Gedalyah Cazes.
4to, ff. 45 [H. No. 285].
176. The same, vol. XII. הסכמה, by Samuel Pardo in Verona and Aryeh Ascoli in Reggio; fol. 2, Letter to Jacob Cazes in Mantua; *ibid.*^v, Letter to Hananēl Nepi in Cinto; fol. 3, Letter to Elias Aaron Lattes in Venice; *ibid.*, Reply by Abraham Reggio in Gorizia; fol. 4, Reply by Elias Aaron Lattes of Venice, dated eve of New Year, 5594 (1834); Letter by the author's uncle, Isaac Ghirondi in Triest, dated 7 Marḥesh., 5594, followed by reply; fol. 8, Letter to Josef דורפליס in Gorizia, 6 Kislev; *ibid.*, Letter to Phineas דורפליס; *ibid.*^v, Letter to Isaac Reggio in Gorizia; fol. 10, Letter by Abraham Reggio to Ghirondi's wife on the occasion of the

birth of a son; fol. 12^v, Reply by Phineas and Josef דורפליס; *ibid.*, Reply by Solomon Rappoport of Lemberg; fol. 50, Tombstone inscription for Solomon David of Lugo.

4to, ff. 50 [H. No. 286].

177. Index to the preceding work.

4to, ff. 44 [H. No. 412].

178. זכרון מרדכי, Responsa, decisions, &c.; fol. 17, Letter by Isaia Romanin in Pesaro to the brothers Mordecai and Isaac Ghirondi, dated middle days of Sukkōth, 5520 (1759); fol. 30, חקירות שונות על דרך פרדס, dated Tuesday, Perik. לך לך (March 9), 5598 (1838).

4to, ff. 69 [H. No. 287].

179. *a.* לקוטי הסמים, Supplement to the same author's שושנים; *b.* fol. 47, Letter by Joshua b. Siōn Segre to Azriel Jōel; *c.* fol. 48, Responsa; *d.* fol. 62, Queries sent to Ghirondi by a certain Samuel, and dated Tuesday, 2 Adar II, 5584 (1824); *e.* fol. 71, Prayer for the soul of Meir, son of שרלי חנה, and pupil of Jacob חזק; *f.* fol. 73, Homily in Italian on Esther ix. 4; *g.* fol. 75, Note on Ps. xxii; *h.* fol. 76, Chips from the Agāda; *i.* fol. 81, Note on Midrāsh B'reshith Rabbā on Gen. xviii. 5 (וטערו); *k.* fol. 93, Minhāgim, copy of a letter, prayer for Ghirondi's mother-in-law and several aphorisms by R. Abraham of ראדעל.

A leaf pasted on the left-hand cover bears the date 3 Tishri, 5580 (1819); underneath are the dates of the death of Moses Hayyim Luzatto, 26 Iyyār; of Shabbathai Aaron Hayyim סריני, 3 Ādār; of Isaac Finzi (ר'יף), who was twenty-seven years Rabbi of Padua, 19 Tishri.

Various Ital. squ. and cura. char., 4to, several fasciculi in 8vo and 16mo; ff. 100 [H. No. 289].

180. ספר לקוטי שושנים, containing Responsa, poems, abstracts, notes, and comments.

4to, ff. 196 [H. No. 292].

181. קונטרס ימן, vol. II. Fol. 24, Abstract from קונטרס ימן, by Menahem Azaryah of Fano (printed); fol. 32^v, Quotation from Josef b. Joshua's Chronicles; fol. 51, Autograph letter by David of Modena (Hebrew and Italian); fol. 66^v (towards the end of the volume), Italian sonnet; fol. 67^v, Pen and ink sketch of the Temple in Jerusalem; at the end a small fascicule of רינים.

Author's pedigree at the beginning.

Ital. Rabb. char., fol., ff. 72 [H. No. 293].

182. לקוטי שושנים, עלה שושנה, Supplement to the same author's שושנים, with abstracts from the writings of Samuel Archevolti, Abraham פונטניאל and Leon of Modena; fol. 22^v, Poem by Samuel Archevolti

on Josef Karo; fol. 34, Poem in eight strophes by Isaac Ḥayyim מרסלוגי in praise of the Talmud (printed in קול ענב by Abraham Bāruch Piperno, Leghorn, 1846, fol. 51); fol. 41, Abstracts from Ḥayyim Kōhēn's סור פטרה (printed Leghorn, 1655); fol. 51, Samuel b. Moses Dlugotsch's preface to his אגודה שמואל (printed); fol. 53, Rhymed riddle; fol. 51^v, Hebrew translation of Sūra I of the Qoran; fol. 57^v, Preface of Don Josef Nāsī's (*read* David) הודאח בעל דין.

Ital. char., 4to, ff. 62 [H. No. 294].

183. סדר הנט על ידי שליח קבלה, Proceedings of divorce, as arranged by Mordecai Samuel Ghirondi, Padua, 12 Kislev, 1836; fol. 32, Letters by Abraham Reggio of Gorizia, Moses b. Samḥūn of Sefāth and Samuel דיריע Majār; fol. 34, Italian letter by S. Nessim. Another letter in Italian is pasted on the left-hand cover (dated May 24, 1837).

4to, ff. 46 [H. No. 295].

184. 1. Another copy of the same.

2. Fol. 35, סדר חליצה, by the same author.

4to, ff. 53 [H. No. 296].

185. דיני שחיטה on ספר הלכות פסוקות חלק ראשון, begins with copies of הסכמות, by Menaḥem Azariah of Castelnuovo, dated Padua, 13 Adār, 5581 (1821), and David Ḥayyim דייאייבה, 1822: Shōḥet's prayer, by Moses Ḥayyim Luzatto.

Ital. Rabb. char., 8vo, ff. 40 [H. No. 269].

186. הלכות פסוקות, another copy of the preceding No.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 31 [H. No. 300].

187. מילים דרבנן מחלמח ירושלמי, Sayings and sentences collected from the Talmud of Jerusalem by Mordecai Samuel Ghirondi.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 125].

188. Rabbinical diplomas during the years 1816, 1826, 1828.

Ital. squ. char., 12mo, ff. 34 [H. No. 298].

QARAITE.

189. 1. ספר אפריון עשה, by Solomon Jedidiah Troki, in two parts. The introductory poem is printed in Kraft and Deutsch's *Catalogue of the Hebrew MSS. of the Vienna Library*.

2. Fol. 50. לחם שערים, by the same author, being a controversy between a Qaraite and a Rabbanite.

The writing of this MS. was finished Friday, 25 Tammūz, 5570 (1810), by Joshua b. Josef b. David in Troki.

Cursive char., 4to, ff. 82 [No. 437].

III.

LITURGY.

190. Maḥzör, rite of Algiers.

A. New Year: *a*. First day, Shaḥarīth, 1. מרומם על ברכה נם (Sa'adyāh) אלי פתח לי שערי צדק. 3; אל חי ורם יגדל ויתנשא. 2; תהלה (Moses al-Ashqar) שעה ידיד לך שעה. 5; מחול חובי. 4; (מראפה) שמע קולי. 9; לך אלי חשוקתי. 8; אלהי ננוד. 7; אדון הכל וכל. 6; חשתי ולא. 13; בת אהובה. 12; אלהי עוז תהלתי. 11; יי יום לך. 10; שחר קמתי. 16; מרעיד פני צור. 15; שחר להודות. 14; התמחמהתי כל. 20; אני קמתי הדל. 19; פנה אלי וכבוש. 18; אעירה שחר. 17; יגדל (recension of the Spanish rite); אדון עולם. 21; בראוי מעלה (with a Commentary on the Thirteen Articles of the Creed); 22. אלהי. 26; אשא דעי. 25; סמר נבי. 24; אקום אשורר (fol. 34). 23. ידידי עלין. 29; (מחרד) רעה בשבטך. 28; יעלה ויבא. 27; אל חריניני; ירצה צור. 33; אתה כוננת. 32; אלהי מעשיו. 31; ידי רשים. 30; שני ימים. 37; לבית ישראל. 36; מגדל עוז. 35; יחזו מנימו. 34; יי בקול שופר. 41; אדירי ישורן. 40; יעלו לאלף. 39; למשפט כונן. 38; קול שופר הדרור. 42. *b*. Second day, Shaḥarīth, 1. ננוד; יי שמך. 5; יראוך עורכי הניון. 4; (מחרד) מי יתנני. 3; שואף כמו עבד. 2; אב המון גוים. 9; יחיד אלהי. 8; וארץ אתנפל. 7; שב מן הפסילים. 6; יי אלהים. 13; איתן אוהביך. 12; און צורי. 11; יום לריב תעמוד. 10; (shorter recension); עת שערי רצון. 16; אהוב מבטן. 15; יחיה צבאי. 14; מצאתי. Fol. 80. אל ארץ העזובה. 19; לך יאתה. 18; מלאכי צבא. 17; notice on Abraham אקאווה of Tilmisān (author of a Qerōbāh for the Day of Atonement), whose grandfather R. Israel haq-Qādōsh was burnt in Toledo together with R. Judah b. Ashēr [b. Jehiel]. This is followed by a notice on the four sons of Ashēr b. Jehiel, and in particular on an incident in the life of Bahyā, author of the Commentary on the Pentateuch. Ibid. Several small poems by Jacob נאבישון.

B. (fol. 84) Fast of Gedalyāh: 1. ויקם דם עבדיך. 2. יי חזקי (רהוטה) 3. ארחומך חטאנו וארבנו בצדיה.

C. (fol. 88) Day of Atonement: *a*. Night, 1. אצולה. 2; ברכי אצולה. 3; שטר. 5; משתחיים להדרת קדש. 4; בליל עשור לחתכפר. 3; מדרך פשעם סלח. 2; מציאותו ואחרותיו. *b*. Shaḥarīth, 1. אשמינו תבלע. 6; עלי התעוררו. 6; אסירי עונות. 5; אלהי כל עוד. 4; אשם ווע. 3; רשעתי

אמרים 10; אחלה פניך 9; אסירי תקותם 8; אעמוד במשמר 7; תמחים
אלה פקד 13; מדמי הלבבות 12; מארץ שפלטנו 11; עמכם קחו
את 17; תם אהל צדק 16; מרפא יהיה 15; חרדים לבית תפלתם 14;
שמו לעד נרוםם 20; מרום וקדוש 19; החרשים שמעו 18; חטאי נכח
מבורך זה 24; אמצה ממנו 23; שופט כל הארץ 22; כל מעשה יה 21;
היום 25; יה איום. c. *Mūsāf*, 1. אלהים למשפטיך; 2. יוספים שנית;
מקשיב מענה 6; נאור מקור חיים 5; אילת אהבים 4; משמים ענימו 3;
ישן אל 10; אנא אדון עולם 9; ימי האדם צבא 8; תמחים מחובם 7;
Moses b. Ezra (רשות) אערך מדברי 12; אתה אלה אלהים 11; תירדם
ישראל 14 (Abodāh, not mentioned by Zunz); אל אלוהי אבותיכם 13;
אנושי לב 1. *d. Minhāh*, 16. אתה אמרת; 15. אומר אני; עבדיך
מורשני 5; שוכני בתי חומר 4; אחיתי מתחנן 3; מפרי שפתיו 2; כארי
יה אשר אישפך לפניו 8; אדיר אשר עולם 7; היום יודע 6; עול
כחנבים נחשבו 2. *e. Ne'ilāh*, 1. אדון היושב 9; קראתי מצרה;
עת שערי רצון 6; אלי הצדק 5; ענך בחמלתו 4; בבכי יונת אלם 3;
המבדיל 10; אל נורא עלילה 9; בנשף קדמתי 8; אדירי ישורון 7.
g. *Following* 1. יום זכרון תרועה 2; דלינו יה מחמאה 1. *f. Arbith*,
אל ארץ העזובה 3; שם אל קמתי 2; מלכי עולם בורא 1. Morning;
זכור נא אליהו 4. At the end Isaac b. Israel's *Viddūy* היה בשחר

Owner: Zunz (No. 36).

Large Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 186 [No. 447].

191. *Maḥzōr*, rite of Algiers, New Year and Day of Atonement. It begins fol. 7, whilst the first six leaves are covered with additional *Piyyūtīm*, the prayer על חטא, and some directions for the service of the Day of Atonement.

Written by Jacob Ḥajjāj, and finished Sunday, 22 Ellul, 5501 (1741).

Large Maghribine squ. and Rabb. char., ff. 1-6 by a later hand, 4to, ff. 93 [H. No. 385].

192. *Maḥzōr*, rite of Algiers: 1. יונה בצלמון (Isaac ha-Lēvi); 2. יענה עור (Isaac); fol. 64, *Haftārōth* for Pass-over with Aramaic Targum; fol. 64^v, Arabic *Midrāsh* on the Decalogue, pseudonymously attributed to Sa'adyāh (printed); fol. 157, *Habdālah* in Hebrew and Arabic (see *J. Q. R.*, VII, p. 418 sqq.).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 182 [H. No. 379].

193. *Maḥzōr*, rite of Algiers and Tunis, for New Year and the Day of Atonement, arranged by Judah Aryeh Pereş (printed Amsterdam, 1738). The preface is preceded by הכמחות,

signed by Abraham Tayyib, Moses Najjār, Isaac b. Samuel hak-Kōhēn, Abraham נבא, Mordecai b. Nissim Najjār, Isaac b. Judah Hajjāj. Fol. 273, a list of the compiler's works (some of which exist in print) with the date Amsterdam, 1745. The last leaf contains the prayer for the precentor.

Owners: Uri Levi, Zunz (No. 33).

Large Span. Rabb. char., 4to, ff. 274 [No. 430].

194. Mahzōr, rite of Avignon, for the three Festivals. *a.* Passover, 1. (רשות) אחד צר כל צודה. 2. אאמיר אל עליך; 3. (טל) אמן מנעוריו; 4. במללי (5 strophes) לך לשלום גשם. 5. (פזמון) אלה טובו לא נכחד. 6. לב חלל (different from the Spanish rite). *b.* Pentecost, 1. שלמו (Gabirol); 2. שמור לבי מענה. 3. כחלל (see Zunz, *Lit.*, p. 500); 4. (פזמון) אוחילה לאל חי. 5. Fol. 30^v. Azhārōth by Isaac b. Mordecai, called Maestre Petit of ניאומש (Nîmes, see Neub., *Cat.*, No. 1142, II. ψ). They are preceded by two introductory poems, *a.* לאיש מוסר (Lēvi b. Gershōm); *β.* ירשב נענה. The Azhārōth begin היסודות; fol. 38, Another introductory poem by Lēvi b. Gershōm, beginning לו יסיעך (see Halb., *Cat.*, p. 49). *c.* Tabernacles, 1. אמת אבאר; 2. אלהים מה טובו מחנות מנשך. 3. (פזמון) אלהים מה טובו מחנות מנשך. 4. אמת אבאר; 5. אמיץ אמיץ (sic); 6. אמיץ אמיץ; 7. אמיץ אמיץ; 8. אמיץ אמיץ; 9. אמיץ אמיץ; 10. אמיץ אמיץ; 11. אמיץ אמיץ; 12. אמיץ אמיץ; 13. אמיץ אמיץ; 14. אמיץ אמיץ; 15. אמיץ אמיץ; 16. אמיץ אמיץ; 17. אמיץ אמיץ; 18. אמיץ אמיץ; 19. אמיץ אמיץ; 20. אמיץ אמיץ; 21. אמיץ אמיץ; 22. אמיץ אמיץ; 23. אמיץ אמיץ; 24. אמיץ אמיץ; 25. אמיץ אמיץ; 26. אמיץ אמיץ; 27. אמיץ אמיץ; 28. אמיץ אמיץ; 29. אמיץ אמיץ; 30. אמיץ אמיץ. *d.* Shem. Aḡ. 1. אלהים . . . אלהים; 2. אלהים אלהים; 3. אלהים אלהים; 4. אלהים אלהים; 5. אלהים אלהים; 6. אלהים אלהים; 7. אלהים אלהים; 8. אלהים אלהים; 9. אלהים אלהים; 10. אלהים אלהים; 11. אלהים אלהים; 12. אלהים אלהים; 13. אלהים אלהים; 14. אלהים אלהים; 15. אלהים אלהים; 16. אלהים אלהים; 17. אלהים אלהים; 18. אלהים אלהים; 19. אלהים אלהים; 20. אלהים אלהים; 21. אלהים אלהים; 22. אלהים אלהים; 23. אלהים אלהים; 24. אלהים אלהים; 25. אלהים אלהים; 26. אלהים אלהים; 27. אלהים אלהים; 28. אלהים אלהים; 29. אלהים אלהים; 30. אלהים אלהים. *e.* Simhath Tōrāh, 1. אלהים אלהים; 2. אלהים אלהים; 3. אלהים אלהים; 4. אלהים אלהים; 5. אלהים אלהים; 6. אלהים אלהים; 7. אלהים אלהים; 8. אלהים אלהים; 9. אלהים אלהים; 10. אלהים אלהים; 11. אלהים אלהים; 12. אלהים אלהים; 13. אלהים אלהים; 14. אלהים אלהים; 15. אלהים אלהים; 16. אלהים אלהים; 17. אלהים אלהים; 18. אלהים אלהים; 19. אלהים אלהים; 20. אלהים אלהים; 21. אלהים אלהים; 22. אלהים אלהים; 23. אלהים אלהים; 24. אלהים אלהים; 25. אלהים אלהים; 26. אלהים אלהים; 27. אלהים אלהים; 28. אלהים אלהים; 29. אלהים אלהים; 30. אלהים אלהים. Fol. 134^v, Written by a later hand, Piyyut in ten lines, all ending with משה, otherwise mostly illegible.

Censor: Antonio Franc Enrique, 1687.

Owners: Hirsch Lēb ביליג, Moses Meir Drucker.

Vellum, Franco-German Rabb. char.; ff. 134^v, Span. Rabb. char., 8vo, ff. 134 [H. No. 261].

195. *Maḥzōr*, rite of Corfu: *a*. Sabbath and New Moon, 1. אחלל 3. מה מחקו מעמי שבת (רשות לנשמת) שירו לאל נבני 1. כל הנשמה *b*. *Hanukkāh*, 1. אמת אומנתי לעמושים 4. לאל מעשהו מי [מי כמוך] 4. אוכור מעללי יד 3. איום מבראשית 2. חחלל (רשות) אתה ידעת *c*. *Sheqālīm*, 1. אומר בשיר 5. כמוך שבת וחנכה אל אלהי הצבאות 4. ערתו לאל מיהלת 3. אל המתנשא 2. (לנשמת) זכר פורים לא עבדו 2. (פתיחה לנשמת) שיר אהבה חרש 1. *d*. *Zākhōr*, 1. זכור את 5. יום בהמן אף אל חרה 4. כל עצמותי 3. (פתיחה לנשמת) קומה 8. אנני בפרשטו 7. ויהי בימי מלך אחשורוש 6. אשר עשה אום אשר 2. (רשות) אורחות החקות 1. *e*. *Pārāh*, 1. אלעים עזרתה מי [מי כמוך] 5. אל עליון למען חסדיך 4. אברך לאל 3. בכך רבוקה אות (לנשמת) שמך אלי 1. *f*. *Haḥōdesh*, 1. שומר עמך [מי כמוך] 4. אחלה בורא 3. זה החרש שקיו עמודי שש 3. אשכלות שרים 2. (לנשמת) שישו נות ישר 1. (רשות) כך גורו רבותינו *Minhāh* 6. את מועדי יי 5. שבויח עניה 4. מכמו 3. הוא זה הלילה 2. ל"ש אותו אל חצה 1. *g*. *Passover Arbith*, 1. שורש *First day, Shaḥarīth* 7. ערשה פלא 6. קרב קץ 5. סימן 4. מי [מי כמוך] 9. &c., like German rite, זולת to יוצר 8. (רשות) בנו ישי Second day, 10. *Mūsāf* אביע מרומים [beg.]; 11. מל תן; 12. נאור אור לי 14. אדבר משרים 13. (רשות) יעידוני ימי קרם 12. מי [מי כמוך] 18. אחית יום 17. נן געול 16. (סלוק) צאינה וראינה 15. אנני 21. בא ונעחונך (sic) 20. אז בהעביד 19. *S. Hōl Ham.*; 18. חסין יה [beg.]; 24. אצלתיך 23. מה דורך מדוד 22. (סלוק) ישנה מי [מי כמוך] 26. *Shaḥarīth* 25. יה שלח אורה Seventh night; 27. (רשות) יהודה אל צבי 29. וותען להם מרים 28. אחת הארת 27. אבלייל *Eighth day* 31. שחים בנבורה [beg.]; 30. אז בבא אויבי 32. אלף 34. כבודו מלא רום 33. (סלוק) וברוב גאונך 32. אלף 35. *i*. Sabbath before Pentecost, 1. בנותנו תורה 3. (רשות) מאין סוב חוצבה 1. מי [מי כמוך] 6. *Minhāh* 5. אל עיר גבורים 5. אטנות עתים 4. אל מסתתר [beg.]; 7. חשוב משבת רגלך אל נגלה 1. *k*. *Pentecost Arbith*, 1. אורחות 4. אילת אהבים 3. יום מעמד סיני *Shaḥarīth* 2. בסניי אורח חיים [beg.]; 6. ומשה עלה אל אלהים 5. אראלים משה קבל תורה 9. לב ולשון (Second day) 8. מי עלה שמים 7. (not identical with first day) 10. יום מעמד סיני Second day; 11. אני חבמה 12. גותן לפתאים ערמה 13. (סלוק) ומשה קבל 14. *Juda Hallevi* אלהים בקדש [beg.]; 15. בעלותו ההרה 14. אלהי קרם מעונה 16. *Another beg.*

Squ. char. with vowel-points, 4to, ff. 107 [H. No. 62].

196. Mahzōr, rite of Corfu (*continued*), New Year and Day of Atonement: *a.* New Year, Arbith, 1. אמוני נבונים; Shaharīth, 2. לא ישן נשמת, after ימן; 3. (רשות) שופט כל הארץ; 4. המפיל ונושא המוריד ומעלה נורא תהלות עושה פלא והבוחר בעמו יחיד בעולמו בשבעים שמות יתהללו בו שמו גדול ונורא הנזכר בקדושה ומתהלים נוצצים ומתבהלים במורא אבן מפוצץ נהר מיבש ימים משביח סערה מדמים סרק מפריא שונא משבית נחש משלים עקרה מוליד האש מכבה מחזיק מרובה חוצב שלהבת קשורה בנחלת והמעורר וגו'; 5. עמדי יחידתי; 6. (רשות לקדש) ירי רשים; 7. מלך אזור נבורה; 8. (סלוק) מלך עתיק ימים; 9. מלך אמיץ ואיום; 10. זרע בחירי; 11. מלך אצולה; 12. היכל יי ומקדש הדומו; 13. המלך יי רום ותחת; 14. עת שערי רצון; 15. עת שער יקרא יה שמך; 16. יום לך אערך; 17. Second day, יי בקול שופר; 18. (פזמון) יי שמוע קולי; 19. שמוע קולי; 20. הנשמה לך; 21. אנה יי רחמיך; 22. Selihōth; 23. משתחיים להדרת קדש; 24. שטר עלי; 25. Abr. b. Ezra; 26. לב ונפש נשפוך כמים; 27. ירצה עם אביון; 28. כפר לעמך; 29. בקראנו אלהי אם; 30. למתורה; 31. איכבה אפצה פה; 32. (ודוי) אל; 33. יעירוני רעיוני; 34. מה לקוני; 35. קמתי לילה; 36. מעלתי יי; 37. Shaharīth; 38. אשא אישון; 39. אל בית המלך; 40. אלהים דברתי קדוש; 41. או ביום כבוד; 42. שנאנים; 43. (רשות) שחר קמתי; 44. ננדך; 45. (ודוי) רש'ע בראותי בחודותי; 46. אלהי קדושי; 47. אדיר בעליתו יום; 48. שושן עמק; 49. (קרובץ) אקוד אשתחווה; 50. (ארדוטיאל) Shēm Tōb b. Ezra; 51. אשא רעי; 52. צפה בבת תמותה; 53. אנוש מה יזכה; 54. מימים החום; 55. אשר אימתך; 56. אל תזכור לנו עונותינו; 57. אין ערוך אליך; 58. אשא רעי; 59. אמרו לאלהים; 60. מעשה אלהינו; 61. אל שם מאז מעונו; 62. מי; 63. ארך; 64. אל אמונה אתה; 65. אל אלהינו; 66. לך יי הגדולה; 67. כמך; 68. אנהנו החומר; 69. אך אוסרים לפניך; 70. לאוהב צדקות; 71. אפים; 72. אמיצי; 73. בקצף אם אשמונו סקרת; 74. המכירים את המון רחמיך; 75. שחקים; 76. (סליחה) את יי בהמצאו; 77. (סלוק) מי ערוך אליך; 78. שחקים; 79. אשר לו ים וחרבה; 80. אקרא לאל בצר לי; 81. באשמורת הבוקר; 82. מלך דר בעעונים; 83. יחידת עקבך; 84. יוצר הרים; 85. אליכם אישים אקרא; 86. למענך אלהי; 87. Selihōth; 88. סעני יחידה רוע פעלך; 89. (ודוי) יום צעקי; 90. Isac b. Gayāth; 91. יום צרו צערי; 92. ענה כבוד אבות; 93. R. Nissim; 94. ודי; 95. Great; 96. Mūsāf; 97. מרום וקדש שעה; 98. Abōdāh; 99. אדרת תלבושת; 100. Solomon b. Gabirol; 101. Selihōth; 102. אספו; 103. יערב חין ערכי; 104. אני אהובה הייתי; 105. יוספים שנית; 106. אישים; 107. אל בית המלך; 108. שוכני בתי חומר; 109. מפני כבוד עוני; 110. שחרנוך; 111. (Abr. b. Ezra); 112. אבדתי דרך כסומה; 113. (R. Isaiah); 114. במרומי ארץ; 115.

Owner: מאלק, 1782.

Squ. char., with vowel-points, 8vo, ff. 201 [H. No. 186].

A. I. New Year, fol. 84^v, 1. מלאכי שמים; 2. שירו לו מלאכי שמים; 3. After fol. 86 lacuna. Fol. 87^v. Index of ivvūtīm.

II. Day of Atonement, Mūsāf, (Fol. 147) 1. ארעד ואפחד מי ימלל נבורות; 2. Fol. 155. אור נונה עמיית מעילו; באימחה ופחד; 3. חיילך; 4. Fol. 168^v. אתן תחלה. 5. Abōdāh אתה כוננת עולם ברוב חסד ובו יתנהג.

[illegible]

B was probably an independent volume. Piyyūtīm numbered by a later hand.

Vellum, the leaves after fol. 235 are more or less damaged. Franco-German squ. char., 4to, ff. 334 [H. No. 67].

202. Mahzör, Franco-German rite, begins with the evening service of the Day of Atonement; fol. 114^v, אתן חהלה; fol. 115, Abodāh אבה חסד ברוב עולם כוננת אתה, belonging to a different volume and incomplete; fol. 118, Jöseröth for Sabbath of Ḥanukkāh I; fol. 214, beginning of Part II, but missing as far as the end of תפלת נשם; fol. 227, Sukkōth, the end is wanting. On the lower margin (fol. 114 sqq.) Ecclesiastes iii. 13—vii. 14, as well as additions and notes by a later writer.

Vellum, fol. 115, paper, large squ. char., vowel-points, custodes only at the end of each quire, and ornamented with pen and ink drawings; ff. 9–13 in a wrong place, 4to, ff. 242 [H. No. 359].

203. Mahzör, rite of Montpellier (cf. Zunz, *Ritus*, p. 46 sq.).

I. Sabbath of Ḥanukkāh, 1. לך שרי אימתך מחכה (J. Hall.); 2. (אופן) חסדי; 4. (יוצר) אזכרה שש חנכות; 3. (רשות) האר פני חסד עלי בנים; 5. אלהים לא נמנעו; 6. אמרות אל טהורות; 7. (מאורה) ימי נסים נגדך שים; 8. (אהבה) יודע הפיצוני ימי עניי (Isaac b. Gayāth); 9. (זולת) אוי בקום הצר לבלע עם זו חואל; 10. כמה גדרת בעדי; 11. (סלוק) חנכות הראשונות; 12. (נאולה) אם קמי לחרדה.

II. Fol. 7^v. (Isaac b. Gayāth): 1. ירך תחיש; 2. (פזמון) ירד צוזה או מענה; 3. (מנן) יונה בצלמון; 4. (אלכרוג) לישא; 5. (מחיה) ירד נשאת; 6. (פזמון) יוסיף לקנות; 7. (מחיה) ירד נשאת; 8. (משלש) זיו כבודך; 9. (פזמון) זכור יה; 10. (פזמון) כי אתה יוצר; 11. (פרישה) פרישה; 12. (רהוטה) ילבש צדקה כשריון; 13. (פזמון) פרישה.

III. Fol. 13^v. רשות לפרשת זכור (Isaac b. Zerahyāh Hall.): 1. (מחרך) תרומה הרמנו; 2. דורשי ומצילי; 3. אסיר משנאיו קה; 4. (קדיש) גדול אל באדמה; 5. נשמת ידועי חליים Jehūdāh; 6. (מאורה) איזמה נאוו; 7. (יוצר) אנני הנותן רזונים משחק; 8. (זולת) אנני בהתנכלו; 9. (אהבה) ישרה מענלי (Levi); 10. (פזמון) יעץ הצר; 11. (מנן) את מלחמות יי; 12. (מחיה) מכנף הארץ; 13. (אלכרוג) ירים הוד המוני; 14. (משלש) לוכד חכמים; 15. (פזמון) יאמר נא ישראל; 16. (פזמון) יסוד הכל אשר אין לו תחלה, Josef b. Isaac; 17. פתיחה לקריאת מגלה; 18. זכר פורים לא; 19. על אודות ימי הפורים; 20. (פזמון) קוראי מגלה; 21. יעבור; 22. יום פוריא יומא דגן; 23. שיר אהבה חדש; 24. קומה אלהים; 25. עזרתה.

IV. Fol. 28^v. (Isaac b. Gayāth): 1. יסוד טעם;

2. (אלכרוג) בניהם רחם. 4. (פזמון) בני אל עליון. 3. (מגן) בוחן לבות. 2. (אלכרוג) יי. 7. (פזמון) בן פורת שקוייו. 6. (מחיה) בנין מבית עבדים. 5. (סלוק) 10. (פזמון) יום לך רעיוני. 9. (משלש) בסוד אלהים. 8. ברגו רחם אל נערץ בסוד קדושים.

V. Fol. 33. אופן לפרשת החדש. 1. מחנות עליונים. 2. ימי (זולת) ימי. 3. (פזמון) יה אור מסות אור. 4. (מגן) ירח למועדים. 3. חדרה (פזמון) יודע דעת אלהיכם. 7. (מחיה) יצאת לישע. 6. יעקב יתר צור (פזמון) יוצק יום יום. 10. (משלש) יוסף ידו. 9. (אלכרוג) יי יואל צפות. 8. שמש מעשהו דעת. 13. עשת ירח. 12. (סלוק) כי אתה אל עולם. 11.

VI. Fol. 39^v. a. Zerahyah Hallévi (Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 461): 1. אמרת יי צרופה. 2. אלו עוברין בפסח. 3. (פזמון) זמרה עם. 8. b. First evening, ליל שמורים, &c. c. First day, 1. יונה מעונה (רשות) Isaac b. Gayāth (cf. Zunz, l. c., p. 197); ידעתין בשם. 4. (Isaac) יבש כעוצר. 3. (Jehudah) ידידי השכחת. 2. יכילן עצמן. 7. גלילי זבול. 6. אכסוף לימים. 5. (Isaac) שער. 10. (Solomon b. Gabirol) שפל רוח. 9. בצר פקדונך. 8. (Isaac) שרש בנו ישי. 11. (Solomon b. Gabirol) אשר נסגר. 12. Isaac b. G. (מחרד) כיום ילח. 13. זמיר פצחי. 14. כל הנשמה. 15. עמך ישראל. 16. חונני חג המצות. 17. (נשמת) ישראל עמך. 18. (קדיש) שזופת שמש. 20. ידידים נמלתם. 19. יוצאים לאורות. 21. (יוצר) יהי הכל. 24. אל שמחת גילי. 23. שעה ניבול. 22. שיר יהושע. 25. (אופן) מידך יה כבודך. 27. ארוממך בקהל עם. 26. אביעה רננות. 28. יקרו להלל. 29. יחיד מקדם. 30. (מאורה) 33. יה שכינתך. 32. ישעך יוכירו. 31. יענה את מענה. 34. (אהבה) מי יתנני. 36. יום תאווה. 35. את מחזה הוד. 37. (זולת) 41. יפה נוף. 40. רבות מיום. 39. יה למיחלים. 38. חשק לבבי. 37. יום פרותי. 44. אחר עשר מסעות. 43. יום נפלא. 42. אוי בהגלותך. 45. יה קום. 48. יום ליבשה. 47. רחמי ידיר. 46. (נאולה) ימין עורך. 49. שחקים. 51. יחיד מקים. 50. Todros, cf. Zunz, l. c., p. 345; 49. כטל. 3. (מחיה) שלח רוחך. 2. שזופת שמש. 1. (טל) d. Mūsāf. רקע (להוציא הספרים) אמן מנעוריו. 5. (פזמון) יום הפילי תחנתי. 4. אצור יום.

VII. Fol. 68. Isaac b. Gayāth: First day, 1. (מחרד) דת אלהים צלך. 4. צור לבבי. 3. ישן ולבו ער. 2. מעמד סיני (קריש) יי אלהי גדלת מאד. 7. יונה השוחרת. 6. (נשמת) יונה השוחרת. 5. (יוצר) ישוב לאחור. 10. (ברכו) שם אל הצבאות. 9. מי יוכל. 8. ים סוף וסיני. 13. (מאורה) השכל והדת. 12. (אופן) אבות קדושים. 11. (דולת) יודעי יגוני. 16. אל יגלה לעיני. 15. (אהבה) נודע בכל המון. 14. ישורן. 19. (נשמת) יחידים ודע אתני. 18. (רשות) יעירונו. 17. Second day, 20. מטיף. 21. (אופן) אדון בעוז. 22. (קריש) אודה לאל.

23. (אהבם) אם. 25. (אאורה) צורי עון מרי סלח. 24. יקר אדק הנפלאות. 26. (נאולה) אמן יום זה. 28. זהב זהב. 27. יונה מה תהני. 26. תאהב; שמור לבי מענה. 30. (רשות לאזהרות עשה) שולמית שחרחרות. 29. (רשות ל"ת) אדחות תרשיה. 32. (פזמון) יום יצאה. 31. (Sol. b. Gab.). 33. בצל שדי אחסה. 34. (פזמון) Abraham b. Ezra (Zunz, l. c., p. 208); 35. (להוצאת ספרים) שובה אליה. 35. שוכן עד נאלנו (שלום למתן תורה). 36. (להוצאת הספרים) אהל רחמיד. 37. חיד שוכן.

VIII. Fol. 96^v. a. אזהרות לשבת שלפני ראש השנה, Phineas Hallevi: 1. (פזמון) אסיר תקוה. 2. (Zunz, l. c., p. 492); 3. אלהים נצב בעדת אל. 1. Abraham (סליחה) אחות קטה. 1. New Year's eve before Arbith. 1. Hāzan Girondi, Zunz, l. c., p. 410. c. First day, 1. יעלה. 1. (רשות) J. H.; 2. (מחר) רעה בשבת עם יקוה פרום. 2. Jūdah Hallevi; 3. (יוצר) אסיר משחר את פני רבו. 4. Jūdah Hall.; 5. (נשמת) ירדי עליך. 6. J. H.; 7. (וולת) אלהי מעשיו מה נפלאים. 6. J. H.; 8. (אופן) ירדי רשים. 5. J. H.; 9. (סליחה) ירצה צור אן בערכו. 8. (מנ) אתה כוננת משרים. 7. J. H.; 10. (מסתנאב) מחסי לשחר פניך. 10. M. b. E.; 11. (מרום מעלתו) J. H.; 12. (מחיה לזכרונות) מגדל עז. 12. J. H.; 13. (ברון) יחזו פנימו. 11. J. H.; 14. (סליחה) מלאך שמך בקרבו. 14. J. H.; 15. (סליחה) ראשית צרי. 15. J. H.; 16. (מסתנאב) אסיר קצות הנוראות. 16. Abraham b. Ezra, cf. Sachs, *Rel. Poesie Orig.*, p. 42; 17. (ברון) ישראל לחשיב. 17. אסין נזר ומקים. 16. Poesie Orig., p. 42; 18. (מסתנאב) לאדיר נורא תהלות. 19. (משלש לשופרות) למשפט כונן כמא. 18. (סלוק) 22. (פזמון לקדושה) אדירי ישורן. 21. (פזמון) יעלה לאלף. 20. (רשות) שואף כמו עבר. 1. d. Second day, 1. J. H. יראי יי הללוהו Sol. b. G.; 2. (אליה אל תדיניני בקשה) Isaac b. Levi b. Saul; 3. (יוצר) את ארר אלהותך. 4. Isaac Hallevi; 5. (נשמת) ישורן יום זה. 5. Solomon b. Isaac Gerundi, cf. Zunz, l. c., p. 482; 6. (סליחות למלכיות) Levi; 7. (מנ) ארר היקר. 6. Nahmanides; 8. (מסתנאב) מראש מקדמי עולמים. 9. המלך יי רום. 10. (סליחה) 12. (ברון) יושע וישיב. 11. Sol. b. G.; 13. (מלכיות) מלך שדי שוכן רומה. 13. headed רצון, and attributed to Maimūni, only two lines after which a lacuna; (fol. 129) 14. (סליחה) יי אלהיכם. 14. (מסתנאב) אל איום ונורא. 15. (פזמון לקדושה) מלאכי צבא מעלה. 15. (סלוק) לך יאתה. 16. New Year on Sabbath שש ימים מקיימים. 18. (פזמון) שש ימים מקיימים.

IX. Fol. 134^v. a. אזהרות לשבת שלפני יום הכפורים. 1. אדברה. 1. (סליחה) משתחיים להדרת קדש. 3. (פזמון) ירב גדולתי. 2. ברשין מביני. 4. (תוכחה) שטר עלי בעדים. 5. (סליחה) שירי ילדי אמונה. 5. Sol. b. G., cf. Zunz, l. c., p. 411; 6. יצר עזוב חטא ומעל. 6. אנשי לבב. 7. נגד כל תאות. 10. ברוך אשר אשש. 9. (מחשבות און

(מסתנאב) 13; (נשמח) אסירי עונות *Moses b. Ezra*; 12; אקום להודות לך
 (אופן) התעוררו 15; (יוצר) אלהים אל נורא *J. H.*; 14; ברכי אצולה
 (אהבה) אסירי תקותם 17; (מאורה) אעמוד במשמר 16; תמהים
 (רשות למנן) 20; (צרוג) אמרים עמכם קחו 19; (זולת) אחלה פניך 18;
 (מנן) אמונת השרש 22; (פזמון) יי רצה נא 21; אקוד ואשתחות
 (כרוג) אמץ בן רצוי 25; יענה כבוד אבות 24; אחד נעלית 23;
 (פזמון) חרדים לבית תפלתם 27; (מחיה) אלמד ארחות אלהי 26;
 (פזמון) יום צעקו שבים 30; (משלש) אמץ יוכח 29; (כרוג) אל ביתך 28;
 (תוכחה) 34; אפיל תחנתי 33; אפס נאן עד 32; שעה זכרון דתו 31;
 (פזמון) כל המיחלים 36; (פזמון) תקרב ותרצה 35; אין מלה בלשוני
 (פזמון) האל התולה 39; החרשים שמעו 38; (מסתנאב) קרבת אלהים 37;
 (עסתריוטא) 42; (פזמון) יי מה אדם 41; (מסתנאב) אנשים וענושים 40;
 (פזמון) ממרום לבן ערום 44; (פזמון) מרום וקדוש 43; את חטאי
 נורא אתה 47; אל אל הנורא 46; (פזמון) לקדושה) שרפים וקדושים 45;
 מקרש טלך 50; כח לא עצרתי 49; למשפט אמרתו 48; אלהי המשפט
 (פזמון) יום עירום 53; (פזמון) אדוני האדונים 52; קרשו אקדש 51;
 (פזמון) אמונתך רבה 56; (תוכחה) ישיני לב 55; (פזמון) נורא סכל 54;
 אצלעלה 60; אומרה למפיק 59; אליכם אקרא 58; (פזמון) יה איום 57;
 מי אל כמוך אתה אמרת 62; במרם אמון תחלה כל תחלה 61; ברכותיך
 (פזמון) אל 64; (מנן) אלהים למשפטים *Mose b. Ezra*, *δ. Mūsāf*; 63;
 (פזמון) 67; (מחיה) אילת אהבים 66; (כרוג) משמים עונימו 65; מעמדי
 (משלש) תמהים מחובם 69; (כרוג) מקשיב מענה 68; נאור מקור חיים
 אתה 73; אנא ארון עולם 72; מאור חלתי 71; (תוכחה) ימי האדם 70;
 (פזמון) לקדושה) זה אל זה 75; (תוכחה) שעה קולי 74; ארון כל הנמצאות
 קדושתך אואל *Jeh. Hall.* (סלוק) אלהים אל מי אמשילך 76; ישאלן
 רשות לסדר 80; (פזמון) אנא אל נאור 79; אחילה לאל 78; אבאר
 (פזמון) יוספים 81; אבואה ברשיון מחוללי *Josef b. Abi Thaur* עבודה
 (פזמון) כל 84; (פזמון) יעזב רשע נתיבו 83; (פזמון) יספת אלהים 82; שנית
c. Minhāh, 86; אומר לאל המיוחד 86; אומללנו בנפש אנשה 85; תהלותיך
 (כרוג) ארנן בצל רם 89; יי נאמי יקרב אצלך 88; (מנן) אשלש תפלות 87;
 (סלוק) אחד לכדו 92; (פזמון) היום יודע 91; (תוכחה) נפשי אל צור 90;
 (פזמון) 95; (מסתנאב) אנשי אמונה נקדשו 94; (פזמון) מעלות השחר 93;
 מחמאתי אדאן תמיד 97; (פזמון) מושבי עול עונים 96; יה אשר אשפוך
 (כרוג) כחנבים נחשבו 98; *d. Ne'ilāh*, 98; *after fol. 222 lacuna*; (מחיה) בבכי יונת אלם
 (משלש) אלי 101; (כרוג) ענך בחמלתו 100; (מחיה) 100; (מחיה) 100;
 [Silluq] אנשי חסד 103; (תוכחה) מצעק מעלות השחר 102; הצדק
 (פזמון) אל 106; (פזמון) אחרית ותקוה 105; (פזמון) בנשף קדמתי 104;
 (סליחה) אנא בקראנו 108; (פזמון) אנא יי חתמנו 107; נורא עלילה
 (פזמון) המבדיל 109.

Censor: Fra Luigi da Bologna, 1599.

Vellum and paper, large Franco-German Rabb. char., vowel-points; 4to, ff. 233 [H. No. 68].

204. *Maḥzōr*, Franco-German rite with a Commentary: *a.* Daily Prayers; fol. 77, רשות למתרגם, beg. אפילו כל נימי בפומי; fol. 77^v, מישך שדרך ועבר, fol. 80^v, חנניה מישאל ועזריה, fol. 79, ארעא רקדא; fol. 81, אמר משה, (ש"ץ Meir) ננו; fol. 83^v, אריא ונגבי מובי, fol. 82^v, אמר יצחק לאברהם, fol. 84, ארעא ורקיעא; fol. 85, אמתבר בחילה, fol. 86, יוסף חקף, fol. 81^v. *b.* Fol. 81^v. *Abōth* with Commentary (see *Maḥzōr Vitry*, p. 461); *c.* Fol. 136. *Piyyūtīm* for *Simḥath Tōrah*, 1. ידידי חקנות, fol. 140^v. מושך מקדים, 3. מושך חסד, 2. אל עדה *R. Gershōm Meōr Haggōlāh*; *d.* Fol. 156^v. מעריבים for the Three Festivals; *e.* Fol. 169. הלכות ר"א [שנה] ח[שנה]; *f.* Fol. 176. הלכות לולב, fol. 189^v. הלכות סוכה, fol. 181^v. *h.* Fol. 181^v. The following authorities are quoted: Abraham, brother of the compiler (196), Elāzar (175), Eliezer hag-Gādōl (b. Isaac, 188^v), Ḥananēl of Rome (191), Isaac b. Judah (175), Isaac Lēvi of Worms (174^v sq.), Jacob b. Jāqār (174 sqq.), Josef Tōb Elem b. Samuel (172 sqq. Responsa), Judah b. Bāruch (178^v), Judah of Mayence (175), Meshullām b. Moses (175), Qalonymos b. Shabbethai (195), Solomon b. Isaac (Rashi, 172, 175, 196), Solomon b. Samson (196).

[Owner: S. D. Luzatto.]

Vellum, German Rabb. char., 16mo, ff. 197 [H. No. 357].

205. *Siddūr*, German rite. After fol. 57 lacuna; fol. 122, *Piyyūtīm* for the Three Festivals; fol. 157^v, Sabbath Rōsh Hōdesh לך אלים אלפי אלפי (Ofān, not mentioned by Zunz); fol. 173^v, First Sabbath after Passover מזרח הירי מארץ ירדן (Zūlāth, not mentioned by Zunz). Fol. 206^v, Family memoranda by a former owner: his son Mattathias, born in Venice, 17 Tishri, [5]254 (Sept. 28, 1493); other sons Moses, Qalonymos, Naftāli, Judah, and several other children whose names are illegible. Fol. 207, Sundry private prayers.

Owners: Bāruch (fol. 194^v); Joēl חפץ חפץ.

Vellum, German squ. char., with vowel-points; fol. 154, many lines blotted out, 4to, ff. 207 [H. No. 260].

206. *Maḥzōr*, German rite, beginning missing. The volume commences Sabbath שקלים, and ends with the morning service of the second day of Pentecost. It is richly illuminated both by coloured and pen and ink sketches, but greatly damaged by damp. Many leaves are entirely or in part cut out.

Vellum, large German squ. char. in black and red ink, and vowel-points, fifteenth cent., large fol., ff. 297 [H. No. 238].

207. Maḥzōr, German rite, beginning with the Amīdāh of the Day of Atonement. After fol. 27 lacuna. Marginal notes, one of which (fol. 27^v) ends אביגדור הרב מספר, and pen and ink sketches.

Vellum, German squ. char., vowel-points, large 4to, ff. 204 [H. No. 64].

208. Maḥzōr, German rite, for distinguished Sabbaths, Passover, and Pentecost. The beginning is missing. Fol. 180, Memoranda by the copyist about the birth of his sons: Qalonymos, Sabbath, 29 Ab, 5260 (July 25, 1500) in בייעריווא; Simon, 9 Ellul, 5266 (1506) in שעריווא (sic); Jacob, 1513, likewise in כיריווא (sic).

Colophon: לעולם יחתום אדם שמו על ספרו כדי שלא יבא שום אדם: מן השוק ויערער ויאמר שלי הוא לכך חתמתי שמי עליו קלנימוס בר יעקב.

Vellum, German squ. char., with vowel-points, custodes at the ends of sheets, 4to, ff. 262 [H. No. 60].

209. Maḥzōr, German rite, beginning and end missing.

Vellum, German char., vowel-points, fol., ff. 228 [H. No. 70].

210. Selihōth, German-Polish rite, beginning with the penitential days, and divided into two parts. Part I (ff. 1-136) contains the ordinary Selihōth in 164 Nos. Part II (fol. 137 sqq.) פזמונים; fol. 146, עקידות; fol. 161, תחנונות, of which No. 42 is identical with No. 55; fol. 176, ודוים; fol. 180, סליחות, for the four ordinary fast days; fol. 206, חמאנו; fol. 209^v, אלה אוכרה. The fly-leaves are covered with lists of Selihōth to be read on certain days. Many marginal notes.

Owners: Luzatto (No. 102), Zunz.

Vellum, large German squ. char., but more slender towards the end of the vol., large fol., ff. 216 [No. 414].

211. Siddūr, Italian rite; fol. 8^v, סדר of Elijah Hazzāqēn; fol. 26^v, Selihōth, of which the following are not mentioned by Zunz: fol. 52, אנקתי אליך; fol. 67^v, מולך מוני ומעלה מעלה; fol. 72, אי לי מיום; fol. 97, אל קנא ונוקם; fol. 76, אחת תשמע מן השמים; fol. 101, פקודת עוני; fol. 103, איך נפתח לעניך; fol. 106^v, אז בעוזי; fol. 115^v, אי לי המתענה.

Indexes on fly-leaves.

Vellum, German Rabb. char., 12mo, ff. 121 [H. No. 142].

212. Siddūr, Roman rite, for the whole year.

Vellum, small German Rabb. char., vowel-points, ff. 1-3 and 240; Italian Rabb. char., by a later hand, 16mo, ff. 244 [H. No. 155].

213. 1. Siddūr, Roman rite (see the edition, Venice, 1772):

- a. Fol. 10. Common prayers. b. Fol. 55^v. Sabbath night, 1. אלהים בוננה; 2. במוצאי יום מנוחה; 3. משביח שאן ימים; 4. יהודים.

[illegible]

יוסף אשר מקדם 15; אני קראתיך אל 14; אני קראתיך כי 13; עינינו
 יה 19; אלהי אל תבישני 18; אלהי אל תדינני 17; אביון המשווע 16;
 עליך 23; שביה עניה 22; אל נכספתי 21; מוליד מוני 20; למתי צפנת
 קרב אורך לעניה 26; אמונים בני מאמינים 25; שלומי עליך 24; עינינו
 יה שמע בקולנו 30; מי שענה 29; אתה נגלת 28; אתה זוכר 27;
 מלכי 4; אל ישראל 3; יה מלכי 2; יה שמך ארומך 1. *m. Fol. 222.*
 יה נמצא 5; עד מתי

The following *Piyyūtīm* are given in an appendix: 1. אפתח נא
 אשירה 5; אני המאתי 4; אני אשמתי 3; אחד יחיד ומיוחד 2; שפתי
 האוחז ביד 8; מקום כבודי 7; מעשה אלהינו 6; ואזמרה

II. *Fol. 231^v.* Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūnī's
 Commentary on *Abōth* ('Eight Chapters') as far as the middle of
 ch. v.

III. *Fol. 237.* פרק שירה. At the end: 1. יגדל. 2. Prayer when
 entering a cemetery; 3. שמך נורא; 4. אמה לא שלחך אל. At
 beginning various prayers פסוקים ושתיים פסוקים.

Written by Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn on behalf of R. Jōāb
 in פירמז, and finished 2 Marḥeshwān, 5192 (Oct. 9, 1431),
fol. 227.

Owners: Moses b. Naḥmān (*fol. 1*), Shabbethai b. Mahlalel
 פיומונטו (*fol. 9*).

Vellum, German squ. and Rabb. char., vowel-points, 4to, ff. 238
 [H. No. 61].

214. Maḥzōr, Roman rite in two parts, Vol. I.

A. סדר of R. Elijah Hazzāqen, and the daily hymns of Nathanael
 of Chinon (י"ה מן הקרן, *fol. 3^v*, cf. Zunz, *Syn.*, p. 363); *fol. 29*,
 תפלת היחוד by Moses b. Judah Benjamin has-Sefarādi (Zunz, *ibid.*,
 p. 517); *fol. 31^v*, תפלת אליהו הנביא, beginning מערכות
 בשם ה' אלהי מערכות ה'ר משה בר' נחמני מעבור (so) Headed
 ישראל; *fol. 49^v*, לברזילונא והוציא אותה מתוך ספר היצירה
 אלהים בישראל גדול; *fol. 69*, חורד of Eleazar of Worms (but cf. Zunz, *ibid.*,
 p. 300); *ibid.*, Another prayer attributed to Naḥmani; *fol. 73*,
 אני קראתיך אל Abraham b. Jacob (*ibid.*, p. 268), with variations
 in the refrain.

B. *Fol. 75 sqq.* Common prayers; *fol. 145^v*, Habdālōth: 1. משביח
 במוצאי יום כנוחה (13 strophes, cf. Zunz, *ibid.*, p. 485);
 3. במוצאי (Isaac Gayāth, not mentioned by Zunz); 4. אלהים כוננה

(both by Abraham b. Ezra 1). מלוך על עם אשר נדהם. 6. שיר אענה. 5. ויום קדש

C. Fol. 152. Jöseröth: a. Sabbath B'reshith, 1. אלהינו אלהים; 2. אחלל בצלצלי שמע; 3. הכל יאמרוך; 4. אחיל בעוז נבורותיו; 5. אמת שיר היחוד; 6. ארנן לבקר חסוך; 7. Fol. 158. Headed ברואי מעלה ומטה. b. New Moon, 1. תיאמת אור בקדש; 2. אודך כי אנפת. c. Sabbath before Hanukkāh, 1. אתה המאזין; 2. יתנו צדקות יה (Hanukkāh); 3. אוכור מעללי יה; 4. Selihöth, בן אדם (Tebeth); 5. אל תעזובי; 6. אליך ה' אקרא; 7. זכור ברית; 8. תהיינה עיניך; 9. אז בעוזי; 10. אריה מסוככו; 11. אבותינו בשלוחם; 12. יוםם עינינו. e. Sheqālim, 1. אשכול; 2. אל המתנשא; 3. זכור את אשר עשה; 4. מי כמוך; 5. ויבוא ארז; 6. Fast of Esther, שוכן עליונים; 7. אתה האל; 8. אלופי דת; 9. אבשרה; 10. אשנן; 11. אל אחד. g. Sabbath before Purim, 1. פרה אמרה קשה; 2. אחללך. h. Pārāh, 1. אות זה החדש; 2. ראשון אמצת; 3. Haḥōdesh; 4. אגגādōl חומה אמונה; 5. אני חומה אמונה; 6. שיר אשר (2); 7. ברח דורי אל; 8. איומה נכונה; 9. אנעים חרשי; 10. כרמי שלי; 11. אם תקיימי; 12. כבודו אמן; 13. אהל נכון; 14. נואמו; 15. על הרי; 16. אהבון; 17. אור ישע (3); 18. ברח דודי ודמה; 19. בקראעיר; 20. אחיית יום; 21. אדבר מי שרים (4); 22. ברח דודי עד; 23. אלפא בימן (fol. 289); 24. ותען להם מרים; 25. אתה הארת; 26. של פסח היום (after Mūsāf); 27. יתרום; 28. מי כמוך; 29. תאיר ננה (opening of the Ark); 30. יישפות לנו; 31. תאמצנו.

As to the writer see next No.

Censor: Marchion (ff. 78, 95, 97^v), who signed his name opposite the erasures on the margin.

Owners: El'azar, who notifies (fol. 1) the birth of his son Jacob, 1531; Jacob Rimini, whose name is impressed in gold on the outside cover, and who is probably the writer of the notice (fol. 1) concerning the death of David of Rimini (Nov. 1672). The name Jacob is also affixed to an Italian document on the fly-leaf.

Vellum, splendid German squ. char., fifteenth century, with vowel-points. The leaves are numbered with Hebrew letters, beginning with א; 4to, ff. 311 [H. No. 224].

215. Maḥzor, Roman rite, Vol. II (continuation of above), for the penitential season: a. Selihöth. b. Fol. 29. New Year, Night,

1. עורר ישעך; 2. מַזְמִי עִם; 3. מֶלֶךְ אֲדִיר בְּמִרְמִים; 4. אֲמוֹנִי נְבוֹלִים;
 5. Sabbath אֵלִי שׁוֹבָה שׁוֹבָה c. Day of Atonement, Evening,
 1. יִשְׂרָאֵל בְּחִירִי; 2. יְעֹלָה; 3. יוֹם יְעֹלָה; 4. יֵה אֲשֶׁר נָאָה; 5. אֶהְבֶּת צֶדֶק;
 6. אֶזְכָּר; 7. Shaharīth אֶקְרָא; 8. יֵה שְׂמֵךְ; 9. שְׁחִי לֹאֵל; 10. אֶזְכָּר;
 11. בְּיוֹם כְּפֹר; 12. מִתְנִי אֲחֻזּוֹ; 13. שְׁשׁוֹן עֶמֶק; 14. אֲשֶׁר דַּעִי;
 15. צֶפֶה בֵּבֶת תְּמוֹתָהּ; 16. אֲנוּשׁ מִה יִזְכֶּה; 17. מִימִים;
 18. אֲשֶׁר אִימַתְךָ; 19. אֶל שֶׁת; 20. אֶל אֲמוֹנָה; 21. אֶל עֶרְוֹךְ אֲלִיךָ;
 22. כִּי אֲמַרְתָּךְ; 23. אֲמִיצִי שְׁחָקִים; 24. אֲמַרְוֹ לֵאלֹהִים; 25. מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ;
 26. זֶה; 27. אֲלִי מְרוֹם; 28. הַמְכִּירִים; 29. בָּאֵנָף; 30. אֶל הַרְבֵּב עֲצוֹת;
 31. מִי יַעֲרֹךְ; 32. יִאֲדִירְךָ; 33. בְּיוֹם עֲשׂוֹר; 34. יֵעֶרֶב חֵין;
 35. שׁוֹפֵט כָּל הָאָרֶץ; 36. אִיחֶלֶת; 37. אֶחָד; 38. יֵצֵא;
 39. בְּיוֹם הַלְבֵּנֶת פֶּשַׁע; 40. בְּנֵי צִיּוֹן; 41. שְׁחָר קִמְתִּי; 42. יֵשֶׁן;
 43. יֵה צוֹר עוֹלָמִים; 44. אֱלֹהֵי קֶדֶם; 45. יוֹם שַׁבָּת; 46. שְׂרִי קֶדֶשׁ;
 47. אֲבִיּוֹן; 48. יוֹסֵף; 49. אִין לִי בִטְחוֹן; 50. יִדִּירִי אֵל;
 51. מִצִּירִי; 52. שׁוֹכְנֵי בְּתֵי חוֹמֶר; 53. תַּחֲלָה מִמֶּנּוּ;
 54. אֲמַרְתִּי לְפֹשְׁעִים; 55. אֲדָם אִין יִנְקָה; 56. אֶפְסוֹ אֲנִשִּׁי שֶׁכֶּל;
 57. לְעוֹלָם יִסְלַח; 58. אֲשַׁעֵן; 59. אֶהְלֵךְ; 60. יוֹם אֲמוֹן;
 61. אֲנִי; 62. אֲוֹת קֶדֶשֶׁיךָ; 63. אֲלִיךָ נִשְׁאֲתִי; 64. חֲמַתִּי; 65. תַּמָּה;
 66. אֲוֹר נֹגַהּ; 67. הַמְכִּירִים; 68. אֲשֶׁר יִרְאֶתְךָ; 69. אֲשֶׁר אִימַתּוֹ;
 70. בִּיאֹד דְּבָרִי (Abōdāh); 71. אֲזֶרֶת; 72. הַמַּאֲמִירִים; 73. מִי יִסְלַל;
 74. אַעֲשֶׂה לְמַעַן; 75. אֲנוּשׁ אִין יִתְכַּפֵּר; 76. אֲזַכֵּר סֵלָה;
 77. אֲזַכֵּר סֵדֶר עֲבֹדָה; 78. אֶת פָּנֵי יי; 79. אֲדֹן אֲבִיר; 80. יוֹם אֲדִיר;
 81. (Second Abōdāh, by the same); 82. אֲוֹדֵךְ בְּקוֹל עֵרֶב Minhāh;
 83. יִדֵּךְ פְּשׁוּטָה; 84. אִיפְנֶנֶת; 85. אֶל אֲדִיר; 86. אֲתָה אֵל רַחוּם;
 87. אֲוֹמֵן; 88. אֲצִיתִי; 89. אִיוֹם וְנוֹרָא; 90. אֲבִיעָה כְּתָם; 91. בְּמִקְדָּשׁ אֵל;
 92. תַּפְלָה לְעֵנִי; 93. מְלָאכִים; 94. שְׁעָה; 95. מַעֲרֵב Ne'ila;
 96. אֱלֹהִים דֵּר; 97. בְּמִרְמֵ שְׁמֵשׁ בְּחֹדְרוֹ; 98. בְּמִרְמֵ שְׁמֵשׁ יִבָּא;
 99. אֲשַׁמְנִי (Rafael b. Isaac of Faenza); 100. עֵת שְׁעָרֵי;
 101. תַּחֲבֹלֶךָ.

Fol. 1. Note of sale by Rafael b. Isaac of Faenza (probably the author of *Pijjut* 105, cf. Zunz, *Syn.*, p. 385), who sold all three volumes to Emmanuel b. Uziel of Camerino, at that time living in Florence. The document is dated Florence, Monday, 7th Tammūz, 5218 (June 19, 1458). Witnesses: Abraham, Menaḥem b. Isaac of Faenza. A second note mentions as owners the brothers Solomon and Elhānān, sons of Abraham of Faenza (יִנְאִית), who received the volumes when the books of Emmanuel Hai of Camerino were distributed among his heirs. A third document testifies to the sale of the same volumes by Abraham b. Joab of Faenza (יִנְאִית) to Jacob

217. *Maḥzōr*, Roman rite (see fol. 37^v): *a.* Common prayers with a Commentary on the margin. *b.* Fol. 6. Commentary on the thirteen exegetical rules. *c.* Fol. 20^v. Commentary on the thirteen [divine] attributes by R. Jacob. *d.* Fol. 39^v. Commentary on הקטרת פיטום, by David Qamḥi. *e.* Fol. 56^v. 1. על היהודים המתעוררים על התלמוד; 2. סליחות על המלשיני ועל המסירות; 3. על האסורים; 4. אוהלה קירות לבי beg. על ספרי הקדש שננבו; 5. והיושבים במצור; 6. אויה לי; 7. על האותות וסימנים הנגזרין על הציבור; 8. על רבוי החולים; 9. על עזירת נשמים; 10. על חטאנו על המאורע; 11. על הצלת ישראל; 12. ודוים. *f.* Fol. 77^v. סדר ענין ארבע ערכים. *g.* Fol. 80. ספר המנהגות. *h.* Fol. 112^v. Commentary on Abōth, by R. Samson (printed *Maḥzōr Vitri*, p. 461). *i.* Fol. 288. דינים, and drafts of legal documents. *j.* Fol. 310. Calendar rules. *k.* Two grammatical treatises, 1. Moses Qamḥi's מלהך (printed); 2. ראשית הלך, by Samuel b. Jacob.

Censors: Marchion, who erased many passages, writing his name against them on the margin (ff. 162, 296^v, &c.). The erasures have been re-written by a later hand; Fra Luigi da Bologna, 1599; Camillo Jagel, 1613; Frater Renatus da Modena, 1636.

Owners: Samuel F . . . , S. D. Luzatto.

Vellum, Franco-German squ. char., vowel-points, fourteenth century, occasional pen and ink sketches, small fol., ff. 339 [H. No. 69].

218. *Maḥzōr*, Roman rite, corresponding to the preceding, though not quite so full; yet it contains several Piyyūtim not to be found in the former.

A. a. Day of Atonement אבן מעטסה; *b.* Tabernacles יה שמך; *c.* Shem. Aṣ. אמונים אשר נאספו; *d.* Simḥ. Tōrāh למרום; *e.* Hatān יפרו וירבו.

B. a. Fol. 222. Calendar rules; *b.* Fol. 241. Selihōth.

Written by Jacob b. Gershōn hak-Kōhēn Ashkenazi of Neustadt, and finished Monday, 13 Kislev, 5171 (Nov. 10, 1410), on behalf of Solomon b. Daniel of דיאה (fol. 237^v).

Censors: Alessandro Scipione, 1593; Domenico Ierosolimitano, 1597; Clemente Carretto, 1617.

Vellum, German squ. char., ff. 238 sqq., later and more cursive char., vowel-points, 4to, ff. 256 [No. 514].

219. *Maḥzōr*, ed. Sabbionetta, 1560, with MS. notes at the beginning, in the middle, and at the end. The last two portions contain Selihōth.

German curs. char., 4to, ff. 43 [No. 501].

220. Maḥzōr, Romanian rite, for the Three Festivals and prominent Sabbaths. The following Piyyūtim are not mentioned by Zunz:

I. 1. Sabb. Ber. אשר כל הברואים; 2. אשר לאדון עולם; 3. מועדי; 4. אלהים חיש Ḥanukkāh; 5. מי כמון ארץ בחכמה; 6. אחרו ומני; 7. אלהי בך חסיתי; 8. אנובב ושיחי אשפכה; 9. ארומם אלהי בשר; 10. אהלל בשר New Moon; 11. ויהי הכל במאמר (dispute between Sabbath and New Moon); 12. מלאכים מבורכים; 13. Fast of Tebeth עדתי אל Sheqālīm; 14. אייה לי כי סרתי; 15. השמינו באיים; 16. מי כמון (German rite); 17. אל מתנשא לכל ראש; 18. מיהלת; 19. שפרה ברוחו שמים (Shemaryah), with cabbalistic glosses on the margin; 20. אחקור פלאי אל; 21. איומה נגדלת על מה נאפלת Zakhōr; 22. אתה " מתנשא שבעה רשעים; 23. אתה " מתנשא ראשנים; 24. אנני בקש; 25. יהירים קמו בכל דור; 26. אתה אלוה ראשנים; 27. " אה רבו צרי; 28. Pūrīm קומה אלהים; 29. שם " מגדל עוז; 30. חק יסר שוכן Pārāh; 31. עזרתה; 32. וישב עליון; 33. שוקדי דלתות Ḥaḥōdesh; 34. אשר בך דבוקה; 35. אנוא בחיל; 36. אנבר חיילים Haggādōl; 37. אות זה החדש; 38. ננה דנים קטנים; 39. יין כי יתאדם; 40. אלהי הרוחות; 41. נמת.

II. Fol. 58. a. Passover, 1. Haggādāh with Commentary; 2. אפאר; 3. מושעיים סוף; 4. לנבול גיא הרי Ḥōl Ham; 5. לאל חי; 6. יום צור אשר נמה; 7. ותען להם מרים; 8. שאנ אל כאריה; 9. b. Fol. 153^v. Pentecost, 1. מפתח שפתי הישר; 2. אני בינה לי נבורה; 3. משה עלה להר סיני; 4. אמת יהנה חכי Azhārōth (Elijah Hazzāqēn); 5. ארוכה מארץ מדה Second day; 6. ארוהים וקורקסיהם; 7. אנור בן שלולה; 8. c. Fol. 187. Selihōth, 1. Fast of Tammūz; 2. אבר ממני כהן; 3. אהה ליום; 4. אעיר יגוני; 5. אעורר בכי; 6. d. Fol. 193. Tabernacles, 1. אמת ראשון; 2. אמות משבחים; 3. אהות אשר לך כספת; 4. עשה שום שכל Asereth Shem; 5. מי נבר בעולם; 6. אילת אהבים בפז; 7. איום וזכר נא; 8. " לטובים; 9. אמוני; 10. אומן שפך והפיל; 11. Simḥ. T. קם כמשה; 12. יברך; 13. יפרו וירבו Hātān; 14. מצא אשה מצא טוב; 15. יברך יברך; 16. אדון שחק ברכות; 17. היום בגלל; 18. יחולל; 19. מלכי נומה כאהל; 20. ארון מקדש; 21. נולד בן Circumcision; 22. יעלה ויקרא; 23. יגדל ויעלה; 24. אל

יֵלֵךְ אֲשֶׁר יוֹלֵךְ בְּסוֹד. 26. שְׁמָחוּ אֵב וְיוֹלְדָתוֹ. 25. בְּסִימָן טוֹב;
 27. אֲמוֹנָה עָלֵי תוֹלַע. 29. אֲמָנָם שְׁבַע כְּרִיתוֹת. 28. וְיִהְיֶה הַכֹּל בְּמֵאֵמֶר;
 30. אַחֲרֵי לְצוֹר עוֹלָמִים Qaddish. 31. שִׁירוֹ לֹאֵל הַנִּקְדֵּשׁ.

Vellum, Greek Rabb. char. with vowel-points; fifteenth cent.; after
 ff. 121 and 186 lacunae; 4to, ff. 280 [H. No. 353].

SPANISH-ORIENTAL RITE.

221. A. Common prayers, Spanish-Oriental rite, compiled by Hayyim Kōhēn of Aleppo, beginning with the compiler's introduction, and accompanied by ritual regulations, and a cabbalistic Commentary.

B. Fol. 124. Morning service for the New Moon.

C. Fol. 143. Evening prayers.

Orient. Rabb. char., No. 2 different hand, 12mo, ff. 146 [H. No. 35].

222. סֵדֶר זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, Sefarādic rite of Ferrara, compiled by Phineas Ashkenazi for a certain Benjamin Solomon. At the end a short Piyyūt of six strophes, beginning לְהַפְתִּירָה.

Modern squ. char., 8vo, ff. 55 [H. No. 151].

223. Grace after meals, benedictions and night prayers, according to the Spanish rite. The title-page is also in Italian translation. The volume is richly illuminated with miniatures in water colours.

Vellum, splendid small squ. char., 32mo, ff. 22 [No. 466].

RITE OF YEMEN.

224. Siddūr, according to the rite of Yemen, beginning בְּרַכִּי אֶצֻּלָּה (Judah Hallēvi). Many headings and directions are written in Arabic. A short cabbalistic note on the fly-leaf is signed Hayyim b. David al-Abrash.

Orient. squ. (Yemenian) char., with vowel-points, 4to, ff. 83 [H. No. 380].

225. Fragment of a Siddūr, according to the rite of Yemen.

Fol. 2v. הוּדָא קוֹל לְאַבְרָהָם בֶּן עֻרָא זַ"ל פִּי נִמְאָם עֲבוּדָת יוֹם כְּפוּרִים. וְיָנֵב דְּלָךְ בְּעַד אֵן יתם ש"ץ צִלָּה מוֹסֵף. The introduction beginning הוּדָא קוֹל לְאַבְרָהָם בֶּן עֻרָא זַ"ל is written in alphabetical order, but is evidently of much later date. The Abōdāh itself begins הָבִינוּ לִבָּב (see No. 129, 7).

Orient. squ. (Yemen.) char., fol., ff. 5 [No. 581].

PASSOVER HAGGĀDĀH.

226. 1. Passover Haggādāh, Spanish rite, with Commentary, ends פורים לציון ברנה.

2. *a.* Fol. 38. Jacob Weil's הלכה שחיטה; *b.* Fol. 45^v. הלכות בריקות (printed).

3. Fol. 57. עברונות, Calendar rules by Issachar b. Mordecai Ber Miklosz in Prague; colophon, Wednesday (*read* Tuesday), 17 Tēbēth, 5458 (Dec. 31, 1698).

4. Fol. 71. Prayer before the blowing of the Shōfār.

5. Fol. 72. תשובת המינים, by the author of No. 3. The end is missing.

German Rabb. char., 4to, ff. 103 [No. 449].

227. *a.* Haggādāh, according to German rite; *b.* Fol. 16. יצירות and זולחות for distinguished Sabbaths; *c.* Fol. 48. Prayers for New Year and the Day of Atonement; *d.* Fol. 60^v. Hōshanōth and Simhath Tōrah; *e.* Fol. 90^v. Wedding ceremonial; *f.* Fol. 92. Circumcision; *g.* Fol. 96. Pirqē Abōth, with Rashi's Commentary on the first and part of the second chapter; *h.* Fol. 138^v. Piyyūtīm, 1. Passover nights; 2. Pentecost; 3. Shemīni Asereth.

The following notices are to be found on fol. 106^v: אני עדלין בת הר"ר משה שלי"מ אולמה פה אוגשפורג בשנת חמש' אלפים וארבע מאות לבריות (sic) עולם (1640) . . . היום יום ג' ה' חשון ת"א הדר בק"ק פפערשא לעת הזאת באוגשפורג הבירה מלחמה אני מצאתי חתימה של הרבנית שרה בת הר"ר אליעזר אולמא אני גם חתמתי בזה הספר משום זכרון עדלין בת הר"ר משה אולמה הנערה.

Underneath, in a different hand: ובאתי לע' פראג ע"י בעלי מהר"ר: שמעון שי[חיה] ר"ח ניסן ת"ה

Owner: Zunz (No. 32).

Vellum, German Rabb. char., catch-words at the end of quires, pen and ink drawings, 8vo, ff. 162 [No. 439].

228. Haggādāh, Spanish rite; fol. 32^v, Two Hymns: 1. פסח מצרים; 2. מביית און, edited in דברי חפץ by H. Edelman, fol. 15.

Written by Mordecai פריצולין, Nisān, 5245 (1485).

Owner: [Israel?] b. Eliezer Hayyim נוריקו (?) [5]429 (1669).

Censors: Domenico Ierosolimitano; Gio[vanni] Domenico Carretto, 1618.

Vellum, large squ. char., 12mo, ff. 35 [H. No. 393].

PIYYŪTĪM AND SELĪHŌTH.

229. Collection of Piyyūtim by the following poets: Aaron, Aaron Elijah, Abbās, Abraham, Abraham עמר, Abtalion, David Abbās, Elijah, Elijah Walid, Ḥayyim, Isaac Amigo, Israel, Jacob עמר, Judah Abbās, Mordecai, Moses Abbās, Qaifi (קייפ), Shabbethai, Shammāsh, Solomon, Toledo, Zerahyah hal-Lēvi. Beginning and end are missing. Fol. 101, Piyyūt in Turkish, but in Hebrew characters.

Owner: Hayyim Pardo (fol. 12).

Modern Orient. curs. char., various hands, 8vo, ff. 182 [H. No. 215].

230. Piyyūtīm, many by unknown poets, beginning and end wanting.

מה. 3. ; פדה יפדה עם באן. 2. ; שיש ושמחי יונתי תמתי. 1. A. חולת. 5. ; נפשי עלי תהמה ליונה. 4. ; (Moses b. Ezra) נעמו דודיך יונתי מה לך. 7. ; (Israel) צירי נרוד אחוזני. 6. ; (Halfön) אהבה אני מבורך שבת. 9. ; (Maimün) מה טוב יום שבת. 8. ; (the same) נודדת (Samson b. Lābi) שבת כאישון בת עין. 10. ; (Moses b. Jacob) שוראקי סדרי בראשית. 12. ; (Moses Sultān) שומר שבת. 11. ; יום. 15. ; (Moses) ביום שבת ארנן. 14. ; (Isaac) יום זה לישראל. 13. ; אל הוא. 17. ; (Farajī) ליום זה שירי. 16. ; (Manšūr) השבת אין כמוהו (Judah) שער הרחמים לעם כך בוטח. 18. ; (Eliezer) אשר בחר בנו אליכם נאמני אוכרה. 20. ; (Abraham) אליו מי הוקשה ויושלם. 19. ; (Ḥayyim) לנעום אודה. 22. ; (Mordecai) מי כמוך ארון עולם. 21. ; (ערא Jacob) לאל לבב למדו נדעה. 24. ; (the same) יה יוצר נותי. 23. ; (ערא Jacob) לאל לבב (Abraham) אנדלך אלוה. 26. ; (Farajī) טוב להודות. 25. ; (עירל Samuel)

B. Fol. 15. Pizmōnim for the Hātān: 1. ימינך אל נגלת (Qalonymos); 2. ירננו צדיקים (Josef); 3. תנו שיר (Isaac); 4. יעלת אהבים (the same); 5. ילדי אהובי (Judah); 6. יום פדותי (Josef); 7. אפתחה לברך (Aaron); 8. ירוחם כך (Judah); 9. ידך תחיש (Isaac Gayāth); 10. ירד צוה (the same); 11. פי יענה (Faraji); 12. זכור יה (Zerahyāh); 13. אשתשע (Abraham); 14. זיו כבודך (the same); 15. ימי פרישה (Isaac); 16. יוסף לקנות מקנה (Isaac Levi); 17. יושב תהלות (Judah Halleli).

C. Fol. 33. 1. ידועי חלאים (Judah); 2. שור אהבה (Moses);

¹ See Steinschneider, *J. Q. R.*, XI, p. 487.

3. קומה (Judah Hall.); 4. אנני הנותן (Israel Lēvi); 5. לוכר חבמים (Judah); 6. יסור הדל (Josef Isaac); 7. יסור הדל (Judah Hall.); 8. יסור הדל (Josef Isaac); 9. יסור הדל (Judah Hall.); 10. יסור הדל (Josef Isaac); 11. יסור הדל (Judah Hall.); 12. יסור הדל (Josef Isaac); 13. יסור הדל (Judah Hall.); 14. יסור הדל (Josef Isaac); 15. יסור הדל (Judah Hall.); 16. יסור הדל (Josef Isaac); 17. יסור הדל (Judah Hall.); 18. יסור הדל (Josef Isaac).

Maghribine cura. char., 8vo, ff. 55 [H. No. 103].

231. 1. *a.* חרושי תורה. Fragmentary glosses on the Pentateuch, beginning missing; *b.* Fol. 6. Some short glosses on Esther.

2. Fol. 7. En Bonet Abram (Jedaja Hap-Penini), אנרת ההתנצלות (printed in the Responsa of Solomon b. Addēreth), end wanting.

3. Fol. 8. Glosses on Genesis.

4. Fol. 14. Piyyūtīm: *a.* Purīm, 1. ארים קולי; 2. ישורר שירה; 3. שורר קדש; 4. יום זה על יד הדסה; 5. המבריל בין כפור לפורים; 6. יחד עושו (Parāh); 7. אודה לאל (Sabb. Zākhōr); 8. תען לשוני; 9. עם אל נורא (Sheqālīm); 10. יה נדרש (Haḥōdesh); 11. שירו לאל (Sabb. and New Moon); 12. ישעו יחיש; 13. שירו לאל (Passover); 14. ברכו לאל; 15. אודה לאל; 16. יום זה על יד הדסה; 17. ששי נפש; 18. יום זה על יד הדסה; 19. שתי ביי מחסי; 20. ממצרים הציאנו; 21. אודה לאל שוכן שמים; 22. הראנו ידו הנפלאה; 23. זה גדול ישראל; 24. אודה לאל שוכן שמים; 25. יום השביעי קדשת; 26. נודה לאל חי וקים; 27. אומר ליי מחסי. *c.* Pentecost, 1. יחיינו מיומים; 2. נפלאות; 3. יום בו עלה האיש; 4. תדיר תן דיר; 5. אורי חתום בנן עדן; 6. יחיד ורם על; 7. דבר בי אלוה חזקי; 8. בי אל דבר; 9. מרזם אועק; 10. אל חי מי; 11. הללו זרע אמונים; 12. מפי אל מפי אל; 13. כל נאור; 14. צהלי; 15. אל יוצר אור; 16. אדיר לא ינום; 17. כמון; 18. ידך תנחני; 19. אשירה אשירה; 20. אקדמן נורא תהילות; 21. ורוני; 22. שמרו ודרשו; 23. אני ביער הלכתי; 24. שובינו אלהי; 25. אל רם גדול; 26. מי אל בשמים; 27. ארץ ורום בהבראם; 28. אמוני; 29. יוצר מידו עושר וריש; 30. אערוך שיר שבחי; 31. לך יוצר ובורא; 32. יודו שמך; 33. סוכות; 34. ידך אל חי אל הר סיני; 35. Pentecost; 36. ניהלני על מי מנוחות; 37. אל קדוש יושב תהלות; 38. גדול ונורא; 39. שמע לקול; 40. Simḥath Tōrāh, according to the rite of Ancona, beg. אל; 41. מנת חלקי; 42. יום זה לישראל נגלה צור; 43. אנקת אסיר; 44. שוב אל; 45. דת עין ספרי החיים; 46. שוב אל רואי; 47. אלהים אתפלל; 48. יקרא שמך עלינו; 49. אז ימלא שחוק פינו; 50. תורתך הבט

232. Piyyūtīm and Selihōth, rite of Saxony, preceded by an (incomplete) index.

I. *a.* Fol. 8. Sabb. Ber. **לבעל התפארת**. *b.* Sabb. and New Moon, 1. משרתי עומדים; 2. אלהינו אלהים אמת; 3. לך אים אלפי. *c.* Selihōth שני חמשי ושני אלפים. *d.* Second Sabb. and Hānukkāh, 1. אום קרואה חבצלת; 2. כבודו אופנים מנשאים. *e.* Fast of Tebēth, 1. אורה עלי פשעי; 2. שמע עליון; 3. אדברה וירוח לבי. *f.* Sabb. בשלח; 1. אמונים; 2. מחוללת; 3. לולי יי; 4. ליבשה. *g.* Sabb. מלא; 1. חזק עמי; 2. חלק יי עמו; 3. אורה יוצר חסד; 4. יתרו. *h.* Sabb. רחמים. *i.* Fast of Esther, 1. אתה האל עושה פלא; 2. אבשרה בקהל; 3. אדם בקום עלינו בחודמנם; 4. מעשה ידן; 5. רב. *j.* Second Hafsāqāh, 1. בירור קדושה; 2. אאמיר; 3. אורות מאופל. *k.* Sabb. Haggādōl, 1. אשרי הכלה; 2. עיון אדירירן. *l.* (fol. 105) Passover, 1. Seventh day אמונה אל; 2. ויושע אל אמונה. *m.* Sabb. after Passover, 1. יחידתי שמחי; 2. סגולתי; 3. במרומי רום. *n.* Sabb., 25 Sīvān, 1. וולתך אין אל (Eliezer); 2. אהבתך; 3. יום אחרי נמכר; 4. אלהים באונינו; 5. אותך כל היום קוינו; 6. מצע קצר. *o.* Sabb. after Pentecost, 1. אין וולתך; 2. אדיר ונאה. *p.* Sabb. אראג מחטאתי; 1. אור ישרון (fol. 166) חקת נחמו. *q.* Sabb. את קשתי; 1. אבותי כרבת ריבים; 2. אפפוני; 3. ארוממך (fol. 178). *r.* Sabb. אסירי התקה; עקב. *s.* Sabb. אל לבבני נשיב; 1. אור עולם קראו; 2. שובה עד כאן יסד רבנא משה בר שמואל בב' אבשלום ז"ל מכאן ואילך. *t.* Simhath Tōrāh, 1. תוספת היה שהוסיף הרב ר' חסדאי הנשיא אשריך; 2. אשריך ישראל; 3. אל עיר גבורים; 4. אום קדוש.

II. *a.* Fol. 218. The Book of Job; *b.* Jer. ii. 29—x. 14 (הוביש כל). At the end various prayers for the Precentor on New Year and the Day of Atonement.

Owners: Josef b. Judah, Simon b. Moses Auerbach, Zunz (No. 29).

German Rabb. char., 1860, ff. 275 [No. 443].

233. *a.* Piyyūtīm by Solomon b. Moses אֶלְשֶׁקֶר, Samuel (אל), Abraham b. Ezrā, Isaac השניירי, Mattathias b. Isaac of Bologna; *b.* Fol. 8. חלום להרמב"ם (attributed); *c.* Fol. 10. Wedding hymns; *d.* Fol. 12. שיר לפורים, beginning גלות; *e.* Fol. 14^v. Hymns introducing the reading of the Pirqē Abōth; *f.* Fol. 15^v. Hymns by Jacob ירק on the student of the Tōrāh; *g.* Fol. 16. Funeral song by Bārūkh Sinai on Elishā קצינין; *h.* Ibid.^v Dirge by Josef באקי on the death of the two martyrs Daniel hal-Lēvi and

Emanuel Lattes in Piedmont; *i*. Fol. 17. Dirge on the death of Isaac Lattes, born in קני, died in Nizza in Provence in the month of Kislev, 5409 (1648). The poem is signed מריוס, and was written in Turin; *j*. Fol. 18. Two dirges on the death of Jacob Sinai in Turin, 1659; *k*. Fol. 18^v. סדר ברכת התורה, by Menahem Azaryah of Fano; *l*. Fol. 19^v. Poem by מריוס on Mordecai Falk; *m*. Fol. 21^v. Poem sent to Jacob Joshua of the family Bārūkh, on the day of his marriage with Malkāh, the daughter of Emanuel Montalзино, on the 14th Marḥeshwān, 5417 (1656); *n*. Fol. 22. Wedding song in honour of Mattathias Segre and Rebecca, the daughter of Gershōn Segre; *o*. Ibid.^v Wedding song in honour of Reuben Israel b. Nathan Samuel and Vittoria, daughter of Gabriel Rumilian.

Owner: Jacob Joshua Bārūkh in Nizza.

Ital. curs. char., 4to, ff. 22 [H. No. 368].

234. *a*. Collection of Piyyūtīm, most of which are unknown; fol. 7, Aramaic Piyyūt, beg. לית אלה בר מינך עוד; fol. 14, Spanish Piyyūt, beg. מוקי איסטאש און לאש אלמורום; fol. 16, headed שיר לשלמה, beg. שיר החדש לאל הנקדש.

b. Fol. 82. Appendix containing more Piyyūtīm: 1. אשכול הכופר; 2. Piyyūt for Shemīnī Aṣereth and Sabbath by Isaac b. Josef Norzi, beg. ארנן נא ואודה אל; 3. Pentecost (or other festivals), beg. יחיד יסוד עולם; 4. (fol. 83^v) צור משלו in rhymed Aramaic version; 5. (fol. 85^v) Pentecost, by David, beg. דת אש; 6. אסנוד תמיד; 7. New Moon of Tebēth, by Simḥā Kalimani, and sung in the German synagogue at Venice, 1771, beg. נשיר זמרה; 8. (fol. 87^v) Italian letter, signed S. Dafano.

c. Fol. 92. Kind of syllabus for the study of Bible and Mishnāh.

Owners: Stella Dafano, Abrom Maestro in Venice.

Orient. Rabb. char., seventeenth cent., many pages elaborately ornamented with pen and ink sketches, 8vo, ff. 97 [H. No. 355].

235. Piyyūtīm for various occasions; fol. 11 sq., by Moses Zakkuth; fol. 17^v, Spanish Piyyūt.

Owner: Moise Baruk Caranaglio.

Squ. char., ff. 18-21, Span. curs. char.; many leaves seem to have originally belonged to a different volume, and are numbered; ff. 4 and 5 should be placed after 13; ff. 57-60, inverted; 12mo, ff. 63 [H. No. 267].

236. Hymns: *a*. Weddings, rite of Corfu; fol. 29, Meir b. Isaac Rothenburg (Wednesday, 4 Tebēth, 5466 (1706)). *b*. Fol. 30.

1. אלהים צבאות; 2. אדיר שוכן (Isaac); 3. אדיר שוכן (Abraham); 4. אלהים צבאות (Eliezer); 5. יעוף חלומי. *c*. Fol. 33. Circum-

cision, 1. גולד בן ; 2. שיר ידידים ; 3. ירושה נחלה (Joshua); 4. משיח וגם אליה. *d.* Fol. 38. Hymns for distinguished Sabbaths and Festivals. The last two in Greek. *e.* Fol. 70. Sabbath prayers. *f.* Fol. 78^v. אומר שיר (Abraham זפרנא). *g.* Fol. 101^v. יהי בימי מלך אחשורש (Elijah). *h.* Fol. 120. Sabb. before Pentecost; כך נורו (Benjamin b. Samuel).

On the fly-leaf, notices of the death of Jacob Tedesco Ashkenazi, Feb. 27, 1804; of Annetta Ester, Feb. 25, 1837, at the age of 27; of Jacob Tedesco, June 25, 1834, at the age of 88; and of Isaac b. Elijah Ashkenazi, 28 Iyyār.

Owners: Shabbethai b. Judah Ashkenazi, Mordecai Ḥayyim b. Elijah of Mordo.

Squ. char., 4to, ff. 185 [H. No. 354].

237. 1. Hymns, many of which are not known; fol. 35, Acrostic; Reuben Modena.

2. Fol. 52. Glosses on various passages of Talmud and Bible, beginning with Ḥagīgāh, fol. 27^v, ת"ח אין אור של ניהנם שולמח בו, 27^v. The author quotes several times the ספר לקט שושנים [by Meir Lēvi], ספר לקט שושנים (fol. 55^v), and Elijah Mizrāḥi's Supercommentary to Rashi.

Owner: Moses דוייב (fol. 10).

No. 1 large modern squ. char., and the leaves numbered; No. 2, Maghribine curs. char., 4to, ff. 66 [H. No. 394].

238. *a.* ספר פזמונים. Three hundred and fifty hymns for various occasions, collected by David Silva b. Abraham Harōfē in Venice, 1650. Many pieces are not known; fol. 73, Hebrew and Italian;

Fol. 207^v. Synopsis of the tunes for various prayers and hymns, followed by an index. Compiler's autograph.

Small squ. char., ff. 138-207 blanks; 32mo, ff. 237 [H. No. 358].

239. 1. ספר פזמונים, numbering one hundred and five pieces.

2. Fol. 20. Other liturgical compositions.

3. Fol. 22^v. Poems.

4. Fol. 27. Various accounts in Italian, signed E. de Paz.

5. Fol. 76. Index to No. 1.

Squ. and Ital. curs. char., many blanks, 8vo, ff. 78 [H. No. 395].

240. *a.* ספר הפזמונים (ספר פזמונים). Collection of hymns written on behalf of Dame Mazzāl סרודין, wife of Efraim Naḥmāni b. Abtalīon b. Abraham Solomon טילין in Modena 5578 (1818); *b.* Fol. 18-21^v. Italian poem; *c.* Fol. 24^v. פורים פורים פורים; Fol. 30-32, Index.

Large squ. char., 4to, ff. 32 [H. No. 363].

241. *a.* Selihōth, German rite, consisting of two hundred and twelve pieces, but Nos. 1–61 are missing; No. 62 הורית דרך חשוכה. Many pieces do not exist in print; *b.* Fol. 115 תחנונות, 16 Nos. The end is wanting. An additional leaf contains lists of Selihōth to be recited on certain days.

Vellum, large German squ. char., vowel-points and Rāfēhs; many leaves damaged by cuts; catch-words at end of quires ornamented with pen and ink sketches, beginnings in red ink; fol., ff. 126 [H. No. 392].

242. Selihōth, appended to a printed edition of סליחות Venice 1600 fol., and comprising twenty-six pieces.

Owners: Heyum Hirsch in Harburg near Donauwörth, Isaias Heyum Hirsch, Zunz.

Germ. Rabb. char., fol., ff. 10 [No. 422].

243. Selihōth, appended to a printed edition of סליחות Cracow 1584, and comprising sixty-four pieces. Index at end.

Owners: Leiser רייביש b. Abraham b. Simon Oppenheim, Zunz (No. 65).

German curs. char., fol., ff. 32 [No. 423].

244. Selihōth: *a.* Before morning prayers, Spanish rite with variations (fol. 11) תכלה ממנו אפך וחמתך. *b.* Fol. 17^v. Day of Atonement, 1. שופט כל הארץ; 2. יערב חין ערכנו; 3. ביום עשור; 4. קראתיך; 5. שחר קמתי; 6. בני ציון היקרים (Benjamin); 7. יצו האל לרל שואל (Benjamin); 8. יצן אל תרדם (Judah); 9. יה צור עולמים; 10. יידי אל ברכתו; 11. ביום כפרת עוני; 12. שרי קדש היום; 13. מולך מוני; 14. יציין מחרתי; 15. יום שבת וכפורים (On Sabbath); 16. ישראל עם קדוש; 17. אל נכספתי לראותך; 18. בקשתי; 19. בליל על משכבי; 20. אלקי (sic); 21. אערך לך; 22. יה למתי צפנת; 23. יעירוני רעיוני; 24. קדם מעונה; 25. יוסף אשר מקדם; 26. אין לי במחן; 27. אז מקדם הקרמת; 28. רדשונך בכל לב; 29. בעשור יום גילול; 30. אנוש מה יצדק; 31. בהמצאו; 32. שוכני בתי חומר; 33. מצרי ערי יצרי; 34. שמי שמינו; 35. ארעדה; 36. את פני מבין צפוני; 37. אודך יי כי אנת בי; 38. יצורי אלי; 39. אלקי אל תדיני כמעלי; 40. אלקי (sic) אל תבישני; 41. ואפחדה; 42. שלומי עליון; 43. ביום שבתך; 44. בעלות יום; 45. שביה עניה. *c.* Arbith, 1. כל נדרים; 2. אחבת צדק; 3. ישראל בחירי; 4. יום יעלה נקראה; 5. דלתיך הלילה; 6. יעלה תחנונו; 7. יה אשר נאה; 8. ירצה עם אביון. *d.* Minhāh, 1. ידך פשוט; 2. אביעה חתם עוני; 3. במקדש אל הויכליו; 4. בת עמי לא תחשה; 5. יהיו נא אמרי פי; 6. אלקים דר מעוניך; 7. במרם יבא שמש; 8. Ne'ilah, 1.

עב קל ממרומין. 6. בת צון עם כל חילה. 5. במרם שמש בחדרו. 4. אבינו אשר כפיז. 8. עת שערי דצון. 7. *f. 1. Fol. 50. R. Bahyāh's* תוכחה, beginning נפשי ברכי; 2. *R. Nissim's* ודוי; 3. *for Minhāh,* beg. במה אקדם; 4. Prayer for the eves of New Year and Day of Atonement, beg. אנא יי אלקי ישראל. On fly-leaf, Index.

Owner: Josef ראינים.

Papal Ital. curs. char., small 8vo, ff. 59 [H. No. 370].

245. דשנת. 3. יום זה מכובר. 2. כי אשמרה. 1. *for Sabbath*, with Italian translation; fol. 7^v, Italian translation of שוכני בבתי חומר. Illuminated and arranged for home use.

Squ. char., 4to, ff. 8 [H. No. 365].

246. Selihōth, rite of San'a, 1. ואני ברוב חסרך. 2. בשם אלהי. 3. אברהם; 4. יעלו לאלף (acrost. Jehūdāh); 5. רומה; 6. אללים; 7. מנומם בעת קומם; 8. בליל זה ראש השנה; 9. אללים (Samuel); 10. ישראל בחירי (Israel); 11. יום זה למול מלך (id.); 12. ילוד יעקב (id.); 13. ירושלים למוניך (id.); 14. יונה נשאתה (id.); 15. ירושלים האנחי (id.); 16. אלהי קדם. 17. ימינך נושא (Jehūdāh); 18. יה מלאך (id.); 19. יוני צוחתינו (id.); 20. ישראל בחירי; 21. לאם חאל (Lēvi); 22. דרכי שבעה (Daniel). 23. אשמעה (acr. Ṣālih b. Yaḥyā).

Yemen. squ. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 384].

247. 1. *a. Prayer attributed to Abraham b. Ezra*; *b. Fol. 8.* תפלה גדולה; *c. Fol. 9^v* Cabbalistic prayer, end wanting.

2. *a. Fol. 13.* Chapter IV of Jacob Tam's ספר הישר, beg. נזכיר מצאתי ברברי חכמים ז"ל (printed); *b. Fol. 17.* מורא אורייתא.

3. Fol. 20^v. *poem*, beginning לך יחוד לך צדק אלהי, 16 lines.

4. *a. Fol. 21.* בקשה by Ibn Qapril, beginning באור בקר אהודך; *b. Rhymed prayer by Josef b. Naḥmīās, beg. צור יצורים שוכן שחקים*; *c. Fol. 21^v.* יחוד ובקשה by Moses Naḥmāni; *d. Fol. 25.* בקשה אחרת.

5. Fol. 27. דברי חכמים ז"ל ומוסריהם אשר מסרו לבניהם, beginning הזהר שלא תסמוך בלבך ושמע עצה וקבל מוסר ותהיה זריז לעשות כל מה שהומל עליך ומה שצוית אל.

6. Fol. 33. תפלת הים.

7. Fol. 34. *a. A Maqāma in Al Ḥarīzī's style, beginning נאם* הימן האזרחי הייתי בארץ סבאים; *b. Maq. xix of the Taḥkemōni,*

abridged; *c.* Fol. 37^v. The first Ghazel of Maq. xlii הנדבה אמת כי הנדבה, one of Maq. 1 נדיב הלב, and the following two lines which are not to be found in the editions:—

מתת נדיבי עם בטל תול ולא ידע אנש מתי ולא מאין
אכן דבר נבל כקול רעם וקול רעש וקול רוח וגשם אין

d. Fol. 38. The letter of Maq. viii with the rhymes attached to it, and two more Ghazels not to be found in the editions; *e.* Fol. 39^v. Maq. xxvi abridged, ending with the following rhymes:—

בין איש בטח על צורך יום צירך כי בו יעפים ימצאו מנוח
הבוטחים על ריק לריק ינעו אבל קווי יי יחליפו כח

8. *a.* Fol. 41. תפלה קדושה Cabbalistic prayers; *b.* Fol. 43^v. תפלה בקשה לדרך and other prayers; *c.* Fol. 48^v. נדולה.

9. Fol. 49^v. הנהגת הבריאות Hygienic advice relating to the diet suitable for each month, attributed to Abraham b. Ezra.

10. Fol. 51. Ashēr b. Jehīel's Ethical Will, headed בריאות הנהגת הנפש.

11. *a.* Fol. 57. תפלת הדרך; *b.* Another, attributed to Moses Nahmāni; *c.* Fol. 59. Prayer, attributed to Saadyāh; *d.* Fol. 62. Ps. cxix–cxxxiv, followed by more prayers.

Fol. 1–70, vellum, Orient. Rabb. char. with vowel-points; the rest, which originally belonged to a different volume, paper of different makes; different Or. hands, 12mo, ff. 97 [H. No. 317].

248. Various Prayers, headed ספר תפלת אברהם.

a. Fol. 2. Prayer by Menahem Azariah of Fano.

b. Fol. 12^v. תפלת השחר, attributed to Saadyāh.

c. Fol. 45^v. ודוי by Nahum Foa.

Owners: Jehīel Josef, Isaiah Leon Jona (Jorea?).

Ital. curs. char., 32mo, ff. 133 [H. No. 57].

249. 1. סדר ברית מילה.

2. Fol. 8^v. Draft of document of sale, dated נהרי קוריוו דעל נהרי, Sunday, 25 Iyyar, 5212 (May 14, 1452). נמילאו ופלו

3. Fol. 12. סדר חתנים to which is attached a hymn, acrost. El'azar.

4. Fol. 22. Letter of marriage between Judah b. Elhānān of Ascolo and Stella, daughter of Solomon b. Abraham of Mantua.

5. Fol. 25^v. *a.* סדר ענין מתים; *b.* Fol. 35^v. ברכת אבלים; *c.* Fol. 38. סדר [ה]טבת חלום.

6. Fol. 40^v. Josef Ezōbi's קערת כסף (printed).

7. Fol. 59^v. Prayer by Moses Latif, composed for Joab Immanuel Finzi of אריי.

Vellum, Nos. 1-6, German Rabb.; No. 7, squ. char.; ff. 11^v and 12^v, coloured illustrations of bride and bridegroom in the costumes of the time, 16mo., ff. 61 [H. No. 333].

250. 1. אדרת אליה, by Elijah Hayy b. Moses Nahmu, abridged from נכסא דאליה.

2. Fol. 17. Sundry prayers.

3. Fol. 19. Three sonnets.

The volume ends נאם הצעיר אליאוי חי נחמו, and is probably the author's autograph; see also title-page.

Ital. curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 82].

251. Prayers and hymns by Abraham b. Daniel, many of them bearing upon events in the author's life. In one prayer, fol. 61^v, he mentions the following places: Mantua, Forli [פורלי], Rivaroli [ריוארולי], Modena, Scandiano [סקנדיאנו], בוטריי, אריי, מונטקיי [Buttrio]; fol. 80. Hymn giving a kind of autobiography, and ending with the statement, that the author was in his sixty-first year in 1571; fol. 101. מזמור in rhymed verse; fol. 112. Prayer with reference to a false accusation of the Jews in Rome, which, however, ended favourably in Iyyār, 1555 (see עמק הבכה, ed. Letteris, p. 115); fol. 132^v. The author's wife Virtuosa mentioned; fol. 141^v. A series of vows, among which one of writing of scroll of the Law. According to a later notice, written between the lines, this was finished 17 Tammūz, 1573, in the presence of Judah Kōhēn b. Eliāqim; fol. 152. Prayer for the Jews of Bologna; fol. 392. The author nominated Rabbi and preacher; fol. 394^v. Prayer for his elder brother Nāhūm in Mantua and his daughters; fol. 418. Death of his wife, 25 Iyyār, 1574; fol. 424. Author states having written his prayers in two volumes, and composed a ספר הילקוט; fol. 456^v. Began to write a prayer, each word of which begins with ט (Tuesday, 7 Schebat, 1575). According to a remark on fol. 223, the author composed altogether five thousand prayers.

Ital. curs. char., 16mo, after fol. 277, one leaf missing; ff. 467 [H. No. 360].

252. שיר לכבוד התורה קול השירים, also entitled שיר לכוון התורה, presented by Rafael Bārūch b. Abraham to the society שלום נוח in Alessandria della Palia in 1810.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 402].

253. A. Prayers and hymns collected by Benjamin Kōhēn, pupil of Moses Zakkuth: a. Fol. 8. 1. לך אערוך, by Judah Hallēvi;

2. תיקון ז'. *c.* Fol. 10^v. 1. ספר הליקוטים; *b.* Fol. 9. האדרת והאמונה; באדר; 2. Short prayer by Naḥmāni; *d.* Fol. 12. Various prayers; *e.* Fol. 16. Daily prayers with cabbalistic Commentary; *f.* Fol. 52. קצור כוונת ימי השבוע, by Menaḥem Azariah of Fano; *g.* Fol. 53. Amulets; *h.* Fol. 71. Autograph letter by Menaḥem Azariah of Fano; *i.* Fol. 76. Cabbalistic prescriptions; *j.* Fol. 83^v. Riddles on the Thirteen Articles of Faith; *k.* Fol. 85. List of books sent to Leghorn.

B. Fol. 85. אל מלך יושב, with cabbalistic Commentary.

Owner: Reuben Josef מונרוי.

Ital. curs. char., 4to, ff. 92 [H. No. 29].

254. ד. תהלות ותפלות וודין. *a.* Fol. 2. Prayer attributed to Saadyah Gāṓn; *b.* Fol. 13^v. תוכחות ואזהרות ובקשות, by R. Jehūdah, beg. אברך את ה'; *c.* Fol. 15^v. בצרה קראתי; *d.* Fol. 16^v. אזהרה, beg. ה' שמעתי; *e.* Fol. 17^v. כוונה; *f.* Fol. 18. עמידה, beg. ה' שמעתי; *g.* Ibid. תושבחות, beg. אל מסתתר; *h.* Ibid. השתחויה, beg. בורא; *i.* Fol. 20. ליום הכסא, beg. מרם מענה; *j.* Fol. 22. סליחה, beg. אקור ואשתחוה; *k.* Fol. 23^v. נפילת אפים; *l.* Fol. 24^v. תחינה ובקשה, beg. וכן מצא.

Owners: Samuel Ḥayyim Cohen Belinfante, Elijah Camerino; Benjamin Consolo; Barukh of פירמי; Moses of פירמי; Judah קארקוסא; Josef Hayy Mondolfo; Moses Cohen Belinfante, Meir Cohen Belinfante.

Ital. curs. char., small 4to, ff. 28 [H. No. 208].

255. שנין שמשן. Prayer consisting of three hundred words, each beginning with ש, by Samson Kōhēn Modon, 1703.

German squ. char., 8vo, ff. 3 [H. No. 381].

256. Cabbalistic prayer and תפלת הדרך. On the fly-leaf (verso), form of a marriage letter, but nearly illegible.

Vellum, Span. Rabb. char., ff. 18 [H. No. 146].

257. Mordecai Isbān's penitential prayer (ודוי), printed.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 42 [H. No. 33].

258. 1. Menaḥem b. Solomon Mēiri's treatise on repentance during the penitential season, on fast days, and on days of mourning. it is divided into two parts: *a.* משיב נשף two sections with twelve and thirteen chapters; *b.* שבר נאן with seven and twelve chapters.

2. Fol. 230. Fragment of a work containing glosses on Maimūni's Mōrēh (see Shēm Tōb Palqērā's מורה, p. 159 sqq.).

Writer: Abner . . . , who finished this copy, 20 Adar, 5231 [Feb. 11, 1471].

Owner: Eliezer גרניני.

Span. Rabb. char., 4to, after fol. 200 lacuna; fol. 215 misplaced and should be read after fol. 226, several leaves missing, ff. 231 [H. No. 221].

259. 1. ספר מצות ומצוות, Hebrew translation of R. Israel's Commentary on the Prayer-book.

2. Fol. 8. אזהרות for the Great Sabbath by Judah Halleṽi, beginning הקבצו ושמעו אשאלה רשיון.

3. Fol. 18. Italian sermon in memory of Abraham Reggio.

4. Fol. 19. Permutations of the letters of the word בראשית, and other Nōtariqōns on Biblical words.

5. Fol. 25^v. Two short Italian addresses, headed ביום פורים ולערים.

6. Fol. 27. Extracts from Ben Sirah, copied from the Hebrew translation of Ismael Menahem פיראריסי.

7. a. Fol. 31. Poems written and set to music by Solomon de Rossi (מהריוסי) of Mantua on behalf of Pietro and Lorenzo Bragadini, Venice, 1563; b. Fol. 32 in honour of Moses סלם in Mantua; c. Fol. 33. Recommendation and a responsum by Leon of Modena on the singing of prayers, supported by Ben Šiōn Šarfāthi, Leb Sarwāl, Ezra of Fano; d. Fol. 39. Document signed by Isaac Gershōn, Moses Kōhēn of פורט, Leon of Modena, and Simḥa Luzatto, prohibiting the infringement of copyright of Solomon de Rossi's compositions.

8. Fol. 44. List of sermons with their dates, beginning with the funeral sermons on Moses Hefes, 11 Sīvān, 1798.

No. 1 copied for Mordecai Samuel Ghirondi from a MS. belonging to Abraham Reggio of Gorizia.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 44 [H. No. 263].

260. I. עבורת בית ה'. Cabbalistic commentary of the Abōdāh נתנה כוננה, beginning missing.

II. פזמונים. 1. עוז וגאון חובש; 2. ברוך יושב בסתר; 3. אתורה אליכם אקרא זרע אמוני (Seliḥā); 4. אאדיר אאמיר; 5. יראו רבים ישמחו; 6. על רוממו שמע עליון; 7. ברוך אשר ישקול; 8. מכן תבל יושב קדם, רשות לנשמת לש"ץ.

III. a. Fol. 58. List of corrections; b. Fol. 61. Text of Abōdāh.

Maghribine curs. char., 8vo, ff. 67 [H. No. 259].

COMMENTARIES.

261. Eliezer b. Nāthān's (רמב"ן, twelfth century) Commentary on the German Mahzōr for New Year, Day of Atonement, Sukkōth, Shem. Aṣēreth, Simḥath Torāh; Sabbath שובה, Sabbath before Sukkōth, Hōshānōth; fol. 1, missing. The following names are mentioned: Aaron Kōhēn? (הרא"ן), אבי"ה (fol. 37^v), perhaps R. Eliezer b. Isaac, quoted by Rashi on Ps. lxxvi. 11 (cf. Zunz, *Zur Gesch.*, p. 63); Azriel b. Nāthān, El'azar Qallir, El'azar of Worms, Gershōm, Isaac דיילטרו, Jacob (?); Jacob of Coucy (called חותנו של רש"י, and not identical with the one mentioned by Zunz, *ibid.*, p. 50); Jacob b. Judah hal-Lēvi; Jacob Nāzīr, Judah b. Moses Haddarshān; fol. 41, marg. יוני הלבלי (Joigny); Jonathan, Meir, the Precentor (Zunz, *ibid.*, p. 47); Menahem of Helbō; Menahem b. Sarūq; Meshullām; Solomon b. Isaac (Rashi); Samuel b. Isaac hal-Lēvi; Simon b. Isaac; Solomon hab-Bablī. Of older authorities are quoted Josippon, מדרש השכם, and ספר מזלות; fol. 53, שמעתי מרש"י. Fol. 46, against the word ענוך (Isa. xxxviii. 14), marg. קרענץ לש' אש' (*Kranich*); fol. 53, against יהוייד, marg. וירם גפינגרט (*wird gefingert*).

Passages struck out by censor, ff. 16, 20^v, 28, 31^v, 37, but without signatures.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 2 cols., large fol., ff. 89 [H. No. 71].

262. 1. Josef b. Naḥmīās' Commentary on the Abōdāh אבות כוננת.

2. Fol. 9. Meir Crescas' query addressed to Profet Durān.

3. *Ibid.*^v Profet Durān's letter to Shealtiel Gracian, beg. כבוד חכמים ודור זקנים.

Modern copy, 4to, ff. 10 [H. No. 147].

263. Isaac b. Todros' Commentary on Solomon b. Gabirol's אזהרות.

Copied by B. Goldberg from Cod. Paris.

German curs. char., 8vo, ff. 54 [H. No. 121].

IV.

PHILOSOPHY.

264. a. (שער הבטחון) קיצור חובות הלבבות; b. Fol. 96. Poem on the contents of the tenth chapter of the same work; c. Fol. 97. Bahyāh's תוכחה addressed to the human soul.

Owner: Isaac of Modena.

Vellum, small squ. char., 32mo, ff. 100 [H. No. 138].

265. Solomon b. Gabirol's הפנינים ספר מבחר, with the (printed) Commentary. The work is preceded by a preface and two poems by the copyist Solomon b. Isaac b. Moses משיש. Fol. 43, Letter of dedication to Isaac קונשינו; *ibid.* Arabic poems headed שיר אשר בשרב בשבח הספרים, accompanied by a Hebrew paraphrase in verse, and other poems by the copyist; fol. 46^v, Poem of three lines with reference to Samuel Ḥagiz.

Finished in Algiers, Friday, 9 Tammūz, 5353 (July 9, 1593).

Maghribine char., 4to, ff. 46 [H. No. 408].

266. 1. ספר מבחר הפנינים, with the Commentary on the margins, and preceded by a Table of Contents.

2. Fol. 27^v. ספר עלילות דברים, with the Commentary of Josef b. Meshullām, without the poem which precedes the printed edition *אוצר נחמד* IV, p. 179 sqq. (see also *HB.*, VII, 26, and החלום I, p. 160). From the words (fol. 39^v) וְהָיָה לָנוּ אֵלֶּף וְת' שָׁנָה (ed. תעוד), we can gather that the work was written in 1468 (see also the colophon).

Finished Tuesday, 13 Nisān, 5228 (April 5, 1468). Are the author and commentator one and the same person?

3. Fol. 53. רוח חן, attributed to either Judah or Samuel b. Tabbōn (printed). Finished 3rd Sivān, 5228 (1468).

4. Fol. 59^v. יסוד היסודות ועמוד החכמות. Commentary on the first four chapters of Maimūni's התורה יסודי הלכות. Finished in טרין, 9 Tēbēth, 5231 (Dec. 2, 1470).

5. Fol. 62^v. Metaphysical definitions in the style of the Mōrēh. At the end the words: אמר החכם הפילוסוף האשה היא סבת חערך. הקנינים. מרכב סמאל מלאכת שמנים. חוצבת רהב מחוללת תנינים.

Written probably by the commentator (and author?) of No. 2.

Owners: Marco di Dona Luzzza[?]; Samuel.

German Rabb. char., various sizes, 4to, ff. 63 [H. No. 117].

267. Judah b. Tabbōn's Hebrew translation of Judah ha-Lēvi's Kitāb al-Khazari. At the beginning the following rhymes:—

בשם עוז התעורר ובנבורה נעור יהי לבי נאור להעתיק הכור
ויקם נוב גור לעם בור נפור ומאתו נגור ובין אכור כהור
ויעדה שש משור לבוש ברי מנור אשר עתה מור צפיע אלעור

The MS. is incomplete and ends III, § 63 (see *Das Buch al-Chazari*, ed. Hirschfeld, p. vii).

Writer: Elāzar (see the poem).

Ff. 10, 24, 25, 36, 37, 42, 48, 49 vellum, Span. squ. char., 4to, ff. 54 [H. No. 139].

268. בית יעקב, Jacob b. Ḥayyim Farissöl's Commentary on the Kitāb al-Khazari, written 1422. The author frequently quotes explanations of his teacher Frat. Maimon. At the end the following rhymes:—

אשים אשר להם דבר כוזר בור כי על מקום קדש שועלים הלכו
להם ודומיהם חשוכתם בצר סולו פנו דרך בית יעקב לכו

Span. Rabb. char., large 8vo, ff. 179 [H. No. 214].

269. ספר עדות לישראל, Nathanael Kaspi's Commentary on the Kitāb al-Khazari.

Written by Menahem b. Elijah de Rossi (מן האדומים), and finished Thursday, 12 Tammūz, 5240 (July 1, 1480). See *HB.*, XVI, p. 127.

German curs. char., 4to, ff. 84 [H. No. 1].

270. Commentary by Hillel b. Eliezer of Verona on the Five and Twenty Theses of the Second Book of Maimūni's Mōrēh.

Modern copy, 4to, ff. 5 [No. 413].

271. Abbā Māri's מנחת קנאות, with variations from and additions to the printed edition (see Neubauer, *Rabbins français*, p. 655 sqq.). The beginning is missing.

Written by Mordecai b. Abīgedōr, and finished in סירמיני, 6 Tammūz, 5128 (June 8, 1458).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 194].

272. Shēm Tōb Palqera's Treatise ראשית חכמה in three sections. It begins with a poem, headed

אל מעלות נפש אשר חכמה אם לעלות יש נפשך חכמה
אם מפרי בן לאכול תתאו הנה לך ראשית פרי חכמה

The introduction ends: *חברתיו מימי (בימי read) הבחרות עם*
ספר המעלות ורוב דברי בו בחכמות הם דברי ראש הפילוסופים ובקיאיהם
כי לא דרשתיים אני מעצמי אלא שקבצתי מהספרים שהם מפורים שם
וחלקתי לשלשה חלקים החלק הראשון ממעלות היציריות וצריך למבקש
בחכמה אליהם החלק השני ממספר החכמות וצריך המבקש החכמה לדעת
מספרו והתועלת שתגיענה לו ביריעה וחלק השלישי בביאור כי הפילוסופיה
הכרחית בהשיג ההצלחה האמתית.

At the end the writer added the poem introducing the ספר המעלות.

Owner: Zunz (No. 12).

German curs. char., modern copy from an original which had been finished June 22, 1552, fol., ff. 56 [No. 420].

273. 1. Shēm Tōb b. Josef b. Palqera's הנפש בחכמת הנפש, in twenty chapters, to which is added, as ch. xxi, ביריעת הפילוסופים.

[בשלמות האנושי]ת), not to be found in the printed edition (Lemberg, 1835).

2. Fol. 28. פירוש על ארבעה פרקים של מדע, Commentary on the first four chapters of Maimūni's הלכות יסודי התורה, beginning יסוד והא לך זה, fol. 34, היסודות של בינה ואמנה שהם יסודות לקיום המצות הפירוש אשר הועתק מלשון הערב, with a space left (fol. 35^v) for an astronomical figure. Attached are some short poems, published by Dukes, *Orient.*, 1847, p. 405.

3. Fol. 38. Queries and answers on medical topics, headed התחלתו בספר רפואות שהביא fol. 43, שאלות בענייני החכמות ר'. חיים.

Owners: Heidenheim (רשימת הספרים, p. 41, No. 42); Zunz (No. 6).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [No. 442].

274. 1. ספר האמונה הרמה. Philosophical treatise by Abraham hal-Lēvi b. Dāwud (דאוד) in three sections, translated by Solomon b. Lābi. The translation is headed by a poem of eight lines. Colophon (fol. 68) like *NCat.*, No. 1227 (minus the last four words). The work ends after ch. i of section 3. Fol. 69 gives a table of contents, which ends as follows: הפרק השני אינו לא בהעתקה הזאת אשר היא לר' שלמה בן לביא ולא בהעתקה האחרת הנמצאת במנוחה והיא לר' שמואל מומוט ותוכן כוונת הפרק השני הזה החסר היה בתוספת ביאורים ומשלים בחליים הנפשיים ואופני רפואתם וחבל על דאברין ולא משתכחין הספר הנכבד הזה כתבו הראב"ד הראשון הוא החסיד בעל ס' הקבלה בשנת דתתק"ך כאשר יובן מדף נ"ב והיא שנת 1160 למנינם והיתה תחלת חבורו בלשון ערבי ונעשו ממנו שתי העתקות בלח"ק האחת מלאכת ר' שמואל מומוט לבקשת ריב"ש ונקרא אמונה נשאה ואחרת מלאכת ר' שלמה בן לביא והיא הכתובה בספר הזה ונקראת אמונה רמה והיא בלשון צה ומדויק הרבה יותר מן הראשונה. The fly-leaf, written by a later hand, gives the beginning and end of a translation ascribed to Samuel b. Mōtōt, which was finished Adār 2, 1392.

2. Fol. 73. Commentary on the above-mentioned work by Solomon b. Lābi, ending sect. 3, ch. i.

3. Fol. 121^v. Ch. v of a philosophical treatise, beginning הרבור בעצם ובגשמות העצם קודם לכל סוג במציאות ובידיעה. The author frequently refers to the Talmud and various Midrāshim, and quotes also Ibn Sina, Ibn Ezra (fol. 133), and Maimūni's Mōrēh (fol. 122). The work ends החמישי תהלה מן השער השער הששי לאל ועתה יבא השער הששי.

Span. Rabb. char., No. 1 has many marginal notes, 4to, ff. 135 [H. No. 222].

275. 1. ספר רב פעלים, by Isaac b. al-Latif (printed in יצחק, vol. XXV).

2. Fol. 6. צורת עולם, by the same (printed, cf. קבוצת חכמים, ed. Warnheim).

Ital. curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 161].

276. Isaac b. al-Latif's שער השמים, without the table of contents (see *NCat.*, No. 1277^d).

Written by Hezekiah Rafael b. Hayyim.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 98 [H. No. 167].

277. המלך והנזיר, בן המלך, translated by Abraham hal-Lēvi b. Hisdai; fol. 93 rewritten by a later hand.

Written, Mantua, 1548 (same hand as 522).

Span. Rabb. char., verses vocalized, 8vo, ff. 98 [No. 523].

278. 1. Translations by Judah b. Moses b. Daniel Romano; *a.* Abstract from Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *De Demonstratione* (ס' המופת), ii, ch. 21, cf. Steinschneider, *Uebers.*, p. 493; *b.* מאמר ההמשלים, the same philosopher's treatise *De Ideologia*, see Steinsch., *ibid.*, p. 483; *c.* Fol. 6. מאמר הנמצא והמציאות, Aegidius de Colonna's *De Esse et Essentia*, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 491; *d.* Fol. 12^v. מאמר האחר והאחרות of Boetius' (בואיציוס) *De Uno*, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 467.

2. Fol. 15. *a.* שער, by Judah b. Moses b. Daniel Romano, also styled ספרי הנבואה אל בייאור והקדמות, comprising sixty-six שערים, cf. Steinsch., *ibid.*, p. 491; *b.* Fol. 27. Gloss on Aegidius, Alexander the Minorite, Thomas, Angelus, and Albertus Magnus, cf. Steinsch., *ibid.*

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 42 [H. No. 409].

279. 1. ספר משובב נתיבות, by Samuel b. Mōṭōṭ, Commentary on the ספר יצירה (partly printed). According to a note at the end, the work was written in Wādi-l-Hijāra in 1370. The text of the ספר יצירה is annexed (see *HB.*, XV, p. 15).

2. Fol. 20. מנלת אחשורש, Commentary on Esther, by Anselmo Astruc (see *Mag.*, VII, p. 115).

3. Fol. 23^v. Josef b. Kaspi's Ethical Will, addressed to his son Solomon (printed), dated Valencia, Ellul, 5092 (but see Renan-Neubauer, *Écrivains juifs franç.*, p. 143).

4. *a.* Fol. 27. Twenty-four סודות; *b.* Fol. 32. שער הכונה; *c.* *Ibid.*^v. שערי הצדק, in six chapters (the end wanting) with introductory rhymes by Todros hal-Lēvi (printed).

5. Fol. 38. Abraham b. Ezra's אנרת השבת (printed).

6. Fol. 41^v. Commencement of a dictionary of foreign words.

7. Fol. 44. Agādā, beginning ח"ר כשברא הקב"ה את האלנות נאו ונבהו עד למאד.

8. *a.* Fol. 45^v. ענין עשרה הרוגי מלכות; *b.* Fol. 47^v. The Book of Judith; *c.* Fol. 49. Megillath Antiochus in Aramaic; *d.* Fol. 51. הימים שאירעו צרות לישראל; *e.* Fol. 52. Short tales, some of which are taken from מדרש ויושע. At the end, two short poems; fol. 67^v, Pseudo-Ben Sirā (printed).

Ital. curs. char., 4to, ff. 71 [H. No. 219].

280. ענין חיים, Theological treatise by Aaron b. Elijah, the Qaraite (printed).

Owner: Zunz (No. 24).

Late German curs. char., 4to, ff. 118 [No. 429].

281. אור ה', by Hisdai Crescas b. Jūdāh (fol. 5), beginning with table of contents (ff. 1-2). According to a note on fol. 159^v, the author finished the work in Saragossa in 1410 (year of his death). It is therefore probable that the MS. is the autograph of the author. Many variations from the printed editions.

Span. Rabb. char., ff. 48 and 72 written by a later hand; 4to, ff. 159 [H. No. 4].

282. Samuel Šaršāh's מכלל יופי. The beginning is missing (see *NCat.*, Nos. 1296 and 1297).

Censor: Camillo Jaghel, 1611.

Span. Rabb. char., after ff. 32 and 42 lacunae; fol., ff. 218 [H. No. 411].

283. 1. ספר העור (עור הדת) in the colophon), by Moses Kōhēn Tordesillas, written in 5139 (1379), as stated in the heading of fol. 1. The work was translated from the author's original (בלשון) into Hebrew by Meir b. Jacob, and contains seven chapters (see *NCat.*, No. 1796^a).

2. Fol. 10^v. ספר עור האמונה, a polemical treatise by the same author, written 5135. The MS. only contains the preface and part of the table of contents.

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 187].

284. Another (complete) copy of the ספר האמונה.

Ital. squ. char., 4to, ff. 76 [H. No. 191].

285. Isaac Pulgār's עור הדת (partly printed in מעם זקנים).

Owners: Abraham פרינצלי (Proselyte), Livorno.

Span. Rabb. char., ff. 20 and 21 misplaced, 8vo, ff. 91 [H. No. 94].

286. Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt's אבן בון, a polemical treatise against Christianity; slightly defective at the end.

Orient. Rabb. char., eighteenth century, fol., ff. 88 [H. No. 160].

287. Josef b. Shēm Tōb's עקרי הנוצרים, translated from the Spanish original of *Hisdāi Crescas* (printed).

Modern copy (by B. Goldberg?).

German curs. char., 4to, ff. 8 [H. No. 362].

288. ספר מאויבי תחכמי, identical with *Hisdāi Crescas*' בטול עקרי הנוצרים (see *HB.*, VI, p. 2 sq.). The last leaves are slightly damaged.

Ital. curs. char., 4to, ff. 21 [H. No. 193].

289. ס' דרך אמונה, by Abraham Bibago, beginning האמונה הקצר הוא ח"ב מהילקוט חקטן והוא הדרך הקצר ונתיב הסלול לבוא עד תכלית השארת נפשו שכרו אתו באמונתו לפניו יבוא פעולתו אשר בעזרת ה' ית"ש" continuation of דרך האמונה הגדול להפילוסוף האלהי מו"ה העתקתיו וקצרתיו וסדרתי מ"ם דרך האמונה הגדול להפילוסוף האלהי מו"ה אברהם ביבאנו שהיה מודה דרך להחכם הפילוסוף (sic) האלהי מו"ה יצחק עראמה בעהמ"ח ה"ם בעל עקירה.

Underneath is written

אם תמות באמונתך

תחי' ——— במותך

ואם לא חיך קבורתך

German curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 3].

290. מנן דוד, by David b. Judah Messer Leon (printed), a cabbalistic philosophical treatise.

Owners: Amrām, David Meldola, Moses Judah b. Israel (fol. 5); David b. Rafael Meldola, who received it from Safed in the year 1836.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 178 [No. 465].

291. אנרת העשירה, by Abraham b. Meir de Balmes, metaphysical treatise based on the number Ten, as conceived in the יצירה, ספר יצירה, פרקי דר' אליעזר. At the beginning stands the following poem:

חדרים משלהבת יה	אשלח ברכת רעיוני ה
מלבת שואל העשויה	דורש בדבר לפידיה
שובר מיני השמיה	על יחוד גוף ספיריה
קול שאן מעיר ושאיה	על עשרה ספורים
אנרת העשירה	ובכן איש תם תקראיה
בעל עוד בה עשירה	יואל אל חשמע עליה

The date given at the end, 26 Nissan, 5269 (April 16, 1509), implies that the MS. is in autograph.

Ital. curs. char., 4to, ff. 112 [H. No. 105].

292. 1. Al-Farābī's התחלות הנמצאות ספר, according to the colophon translated by Moses b. Samuel b. Tabbon (printed).

2. Fol. 47. Al-Ghazālī's treatise on logic, כוונת הפילוסופים. The translator's preface is missing. The work begins אמר אבן חמד אלגזאלי המוחי תהלה.

Owner of No. 1: Josef b. Halfön.

The copy was finished 5 Tēbēth, 1320, by Moses of Tortosa in Venice.

No. 1, Orient. squ. char.; No. 2, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 74 [No. 426].

293. Al-Farābī's במספר החכמות מאמר. Copied for S. D. Luzatto from a MS. in the possession of the Brothers טרייז in Padua (cf. אוצר נחמד, II, p. 13).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 207].

294. 1. Al-Farābī's ס' ההתחלות, translated by Moses b. Tabbōn (cf. *SCat.*, col. 2001, printed).

2. Fol. 16^v. Some observations on the constellations and the number of stars belonging to each.

3. Fol. 19^v. סוד המעמים, by Ben Ashēr (printed).

4. Fol. 23^v. שער האלכסונות והמרוכעים, with mathematical figures.

5. ספר אלפרגאני. Compendium of the *Almagest*, translated by Jacob Anatoli, ends with ch. xxvii (cf. *Oṣar Nehmād*, IV, 14).

Span. curs. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 133].

295. ספר השמים והעולם, Solomon b. Ayyūb has-Sefarādī's Hebrew translation of Ibn Roshd's medium Commentary on Aristotle's *De Coelo* (see *SU.*, p. 128).

German curs. char., 4to, ff. 108 [No. 438].

296. Abraham Nahmias b. Josef's translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics* (cf. *SU.*, p. 485). The preface was edited by S. Sachs, *Ker. Chem.*, VIII, 110-11.

Finished 22 Shebat, 5251 (Feb. 2, 1491).

Writer שלום בן יוסף.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 303 [No. 431].

297. 1. Moses b. Tabbōn's Commentary on Solomon b. Gabirōl's אזהרות (printed).

2. Fol. 49^v. Josef b. Kaspi's Commentary on Esther, written at Majorca, 1331, beginning רוח אל עשתי ורוח יי נשאתני פה העיר הגדולה מיורקא אב שנת צ"א לפרט האלף הששי ואשב פה ששה חדשים שמח בחברת חננבר החכם הרפא דן אלעזר אבן ארדון ירחמנו עושהו.

3. Fol. 55^v. כתי הנפש. Solomon b. Immanuel da Pieira's

translation of Mūsā b. Tūbī's philosophical poem אלמכבענייה (ed. Hirschfeld, *Report of Montefiore College, Ramsgate*, 1894). Attached are several epigrams by Abraham b. Ezra.

4. Fol. 69. Samuel b. Tabbōn's preface and translation of Maimūni's Commentary on Abōth and the 'Eight Chapters.'

5. Fol. 110. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's מאמר תחיית המתים.

6. Fol. 121. Al-Ḥarizi's translation of Maimūni's Commentary on פרק חלק (see *HCat.*, p. 31).

Span. Rabb. char., after fol. 84 lacuna, large 8vo, ff. 132 [H. No. 205].

298. Prevenções divinas contra la vana idolatria de las gentes, by Ishac Orobio de Castro, libro primero. The author lived in the seventeenth century.

4to, ff. 453 [No. 525].

299. Spanish translation by Christoval de la Torre of Ishac Orobio de Castro's Certamen philosophicum . . . adv. J. Bredenburi principia (Amsterdam, 1684). The translation is dated April 8, 1721.

8vo, pp. 144 [No. 532].

300. כתב חמים, by Moses Taqū. The inverted part of the MS. begins p. 70, l. 2 from the bottom of the printed text (Kirchheim in *אוצר נחמד*, III, pp. 58-99).

Modern copy from Cod. Paris A. F. No. 280, by B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 24 [H. No. 20].

301. 1. אדם וזכות, Theological treatise by David of Rocca Martino (printed).

2. Fol. 27. Joshua al-Lorqi's polemical letter to Don Solomon hal-Lēvi כשנשתמד במדינת בורגוש דון שלמה הנזכר ונקרא שמו אחרי כן רהוטא מיוסדת על דרך י"ג אלהי ארוממך אהלל, beginning מדות וי"ג עקרים שכתב הרמב"ם במושב זקנים.

3. Fol. 35. Letter, headed יום ראשון ז'ל יום מאישטרי ראמון ז'ל יום המיר דתו עפרא ללחוק ומתורת משה חשק חשוק.

4. Fol. 40^v. Profet Dūrān's letter תהי כאבותיך אל (printed).

5. Fol. 47^v. Aqibā b. al-Sākh b. Judah רהוטא מיוסדת על דרך י"ג אלהי ארוממך אהלל, beginning מדות וי"ג עקרים שכתב הרמב"ם במושב זקנים.

6. Fol. 48^v. שאלות ששאל העברי לנצרי והם שלשים in Ladino.

Span. curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 145].

302. 1. Philosophical treatise consisting of four sections (שערים), but only an epitome and part of the introduction are given.

2. *a.* Fol. 7^v. שערי חשוכה, by Jōnāh of Gerona (printed), epitome only; *b.* Ibid.^v Poem, beginning אדון עולם אשר ברא במרם כל חשוכתי (42 ll.).

Written by Isaac b. Samuel Hezekiah.

Censor: Giovanni Dominico Carretto, 1607.

Ital. curs. char., 4to, ff. 7 [H. No. 377].

303. Compilation by a certain Eliezer b. Abraham, whose name appears in an acrostic at the beginning of the MS. Then follows an introduction with a second, and longer poem, after which the MS. contains, without revealing the title or the author's name:—

a. Samuel Mōṭōṭ's נחיצות משובב, Book I, and beginning of Book II (see No. 279).

b. Fol. 11. ספר ריוח חן, Introduction to Maimūni's Mōrēh, with a Commentary, with notes by Seligmann Bing (Oppenheim).

Style and writing are exactly the same as No. 146, so that also this MS. appears to be in autograph.

German Rabb. char., 4to, ff. 26 [H. No. 220].

304. ספר המוסר, by Efraim of Modena, with variations from the printed edition (Lyck, 1871).

Vellum, German Rabb. char., 4to, richly illuminated with pen and ink caricatures and arabesques, ff. 16 [H. No. 304].

305. 1. Shemaryāh of Negroponte's letter to King Robert of Anjou in defence of the belief in the creation of the world as taught in the Bible, against Aristotelian materialism. It begins והוא המאמר אשר שלח החסיד החכם הנבון הר' שמריה מניגרופונטים ע"ה אל המלך רובירטו בשנת ח"ף (1320) וכך היה כותב עקיו אל החכם המעוטב בפטרת החכמה המרוסם והמוזהיר מלך רובירטו אשר האירו ברקיו תבל מאת החכם הישראלי תושב ניגרופונטים יתן.

2. Fol. 9. *a.* Short Commentary on the Thirteen divine attributes; *b.* On יששכר with two ש, according to Simḥa b. Solomon of Germany; *c.* מטמרון שר הפנים; *d.* On the word דעה in the fourth of the eighteen Benedictions; *e.* אם אין דעת אין בינה (Abōth, III, 17); *f.* On 1 Chron. xxix. 11; *g.* On תהי רשע ואל (Abōth, II, 14); *h.* אלן עשרה מילי דחסידותא והוה נהני בהון רב.

3. Fol. 13. Dissertation on the creation of the world, beginning בשם אלהים חיים אשר הית המציאות לכל הנמצאים ושרש היותם ועקר המצאם לאשור נפשו.

4. Fol. 15^v. Isaac Israēli's (the Elder) Book of Definitions (חבור), translated from the Arabic original by Nissim b. Solomon (ed. Hirschfeld, *Steinschneider-Jubelschrift*, p. 233).

5. Fol. 29. טראקטאט (ק)ץ הנקרא הספר העתקת הספר, Treatise on logic (see *NCat.*, No. 1318^a).

6. Petrus Hispanus' *Summula*, beginning לו דמיון האל שאין לו דמיון בעזרת האל. The translation is by Abraham Abigedör (see *SU.*, p. 471).

7. Fol. 66. Philosophical figures called 'Trees.'

Vellum and paper, Span. Rabb. char., 4to, ff. 72 [H. No. 361].

306. Naftali Hirsch Goslar's *מוסר אנרת*, a philosophical treatise in the form of a dialogue with commentary at the end.

Owner: Carmoly (No. 245).

German curs. char., after fol. 49 lacuna; 8vo, ff. 90 [H. No. 320].

307. The three last dialogues of David Nieto's *מטה דן*, translated into English by E. H. Lindo (the translation of Dialogues I and II, by Dr. L. Loewe, was published in 1853). Appended are: 1. A table showing the differences between Passover and Easter Sunday of the Latin and Greek Churches up till 1900; 2. A dedicatory poem to Sir Moses Montefiore, dated April 20, 5616 (1856).

4to, pp. 257 [No. 527].

308. החכמה השלישית מחכמת מה שאחר הטבע והיא חכמת הנפש חלק. *ראשון*. Hirz Ullmann's work on Psychology (chaps. 451 to 711).

Large German curs. char., 4to, ff. 240 [H. No. 85].

309. *ספר המשכיל*, by Tobias Isaac Baruch of Nizza-Monferrato, discussed between the good and evil imaginations.

Author's autograph, dated 1783.

Ital. curs. char., 4to, ff. 52 [H. No. 398].

310. *ספר מועדי שחר*. Hebrew translation of Moses Mendelssohn's *Morgenstunden*, by Josef Herzberg of Mohilew, with dedicatory letter to Sir Moses Montefiore, dated February 25, 1843. The translation ends (fol. 119) with a poem and an appendix (fol. 131) by the translator.

8vo, ff. 6 and 144 [No. 464].

311. *ספר רחמי האב על הבן*. Moral teachings, chiefly with regard to sexual intercourse. The work is appended to a printed copy of *פירוש על המוסר*, Amsterdam, 1650.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [No. 455].

V.

QABBALAH.

312. Commentary on ספר יצירה, by Judah b. Barzillāi of Barcelona (ed. Halberstam, Berlin, 1885). Appended are many loose sheets, containing the editor's annotations.

Modern copy from Cod. Padua.

4to, ff. 168 [H. No. 305].

313. Commentary on the ספר יצירה, attributed to Isaac b. Abraham of Posquières, surnamed the Blind.

Modern copy by Benjamin Wolf Schoenblum, finished Friday, 9 Nisān, 5614 (1854), in Lemberg.

German curs. char., 4to, ff. 25 [H. No. 174].

314. Commentary on ספר יצירה, attributed to Isaac the Blind, but not identical with the preceding work.

Span. Rabb. char., ff. 21^r sqq.; Ital. curs. char.; many diagrams, 4to, ff. 23 [H. No. 54].

315. *a.* Commentary on the ספר יצירה, by Samuel Portaleone (שער אריה), styled בן אלישע (after the author's father); *b.* Fol. 17. Another Commentary על נכחא אחרת, styled בן רחל (after the author's mother); *c.* Fol. 34. A third Commentary אחרת, styled שמואל לזכרון לפני יי.

Owner: Menahem Sinai.

Ital. curs. char., 4to, ff. 48 [H. No. 165].

316. 1. אור השכל, by Abraham Abulāfia.

2. Fol. 25. פירוש ספר העין, attributed to R. Hammāi Gāon.

3. Fol. 29. סוד התמונה, attributed to R. Ismael b. Elishā.

4. Fol. 30. Fragment of ספר יצירה (ch. i, 1-6).

5. Fol. 31. Commentary on התמונה.

Written by Ezrā b. Isaac b. Ezrā b. Isaac of Fano, called Gajo צונפר, and finished 1555.

Ital. curs. char., 4to, ff. 154 [H. No. 8].

317. שער הרוזים, by Todros hal-Lēvi [Abulāfia], Cabbalistic Commentary on Ps. xix, beginning with a poem of six lines. The two end rhymes, giving the name of the author, are reproduced in אוצר הספרים Benjacob's.

Ital. curs. char., 4to, ff. 29 [H. No. 123].

318. צרור החיים, by Josef b. Abraham b. Šiyāh, a Commentary on the הכבוד of Todros ha-Lēvi Abulāfia, and written at the request of Abraham Castro. The introduction concludes with an acrostic: אני יוסף בן אברהם ציאה.

Owners: Levi לאנוילרו (?); Abraham ההייאני (?); Ḥayyim חכה.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 88 [H. No. 75].

319. 1. לוח לחכמת הקבלה, Cabbalistic treatise by Josef Chiqatilla on the Sefiroth, beg. הביטו אנשים בעין החכמה ב' ספירות בלי מה; the ספירה הראשונה כתר עליון מוכתרה מכל צדדיה מחשוף הלבן; fol. 4, כלל אחר מענין הקבלה, fol. 8, קבלה מפוארת יפה יתברך שם הבורא. אודיעך כלל הדברים שהיו מתנהגים בו בעלי המרכבה.

2. Fol. 19. שער השמים, attributed to the same author, beginning with six lines of poetry. The work itself is addressed to a friend (יריד נפשי), and treats on the same subject as No. 1, but more in detail. An epilogue (fol. 97^v) ends with seven lines of poetry (fol. 98^v), beginning עשר המה יסוד עולם, which is followed by a kind of homily on the Tetragram. The margins are covered with notes in Latin.

No. 1, written by Shabbethai Kōhēn of מונפריאמו; No. 2 is written in the same hand.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 14-18 blank (the leaves of No. 2 are independently marked, but both treatises originally belonged to a larger volume, since fol. 1 is marked 373), ff. 106 [H. No. 122].

320. 1. שערי אורה, by Josef Chiqatilla (printed).

2. Fol. 149. שערי צדק, by the same (printed).

Censors: Bernard Huescas¹; Fra Luigi da Bologna, 1599; Hippolite of Ferrara.

Ital. curs. char., 4to, ff. 235 [H. No. 335].

321. Commentary on ספר האורה (identical with האורה) of Josef Chiqatilla, beg. ידוע הוא ומפורסם לכל אנשי דורינו ורבותינו בעלי הקבלה כי החכם הזה קנה לו חכמות הרבה וייסד את הספר הזה על עמוד הזוהר שהוא נקרא מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי ע"ה וקרא אותו ספר האורה על שם שהאיר בו עיני חכמים.

Written by יצחק ניגרי, and finished Iyyār, 5300 (1540).

Owners: Abraham b. Moses ניגרי, Isaac b. Moses.

Span. Rabb. char., after fol. 16 lacuna, 4to, ff. 44 [H. No. 25].

¹ Popper, *The Censorship of Hebrew Books*, p. 143, reads his name Heuesas (?).

322. 1. Abraham Abulafia's *הבא (sic) ספר חיי עולם*, Cabbalistic treatise on the name of God (cf. Jellinek, *Philosophie u. Kabbala*, p. vii sq.). The final poem is defective in the middle.

2. Fol. 49. *ס' שארית יוסף* (printed). Of three parchment fly-leaves, the first gives the name of Mordecai *כרונ*, probably owner of a MS. other than the above. The second gives the dates of the birth of eight children of a certain Jehiel b. Moses: 1. *קירוצולה*, born on the eve of Passover, 5092 (1332), died 14 Kislev, 5162 (1402, addition by a later hand); 2. Mattathias, born 18 Shebāt, 5093; 3. Dulcinea, born 11 Ab, 5094 (died last Ellul, 5108); 4. Solomon, born 2 Marheshwān, 5097; 5. Shōshannā, born in *לפייבי*, Monday, 19 Marheshwān, 5099; 6. Nathan, born Wednesday night, Rosh Hōdesh Kislev, 5101, in the same town, but died at the age of 62 days; 7. *ישׁ*, called *שטילוצה*, born in the same town, 3 Tēbēth, 5102 (Dec. 13, 1342); 8. Shabbethai, born 1st day of Pentecost, 5105. The last fly-leaf gives the birthdays of four children of Solomon Jedidyāh, probably a lineal descendant of the above: 1. Yehiel, born Mōlad Ab, 5238 (died August 15, 5241); 2. *שריילה*, born Tuesday, 5242 (month omitted); 3. *פריך הכא*, born Thursday, Jan. 15, 5244; 4. Lucinia, Sabbath Hānukkāh night (28 Kislev), 5206. A note on the verso gives the name of a later owner, Aaron Benjamin Ibn Nehemiah *כלאץ*, 1640.

No. 1, Orient. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char., 4to, ff. 87 [H. No. 128].

323. 1. Introduction to Isaac b. Samuel's (of Acco, see *NCat.*, No. 1691¹) treatise *מאירת עינים*. The author mentions Abraham b. Daud, Solomon b. Addereth, Nahmanides, and gives a quotation from the writings of the last named, made by *החסיד רבי"ם* (R. Jacob b. Todros). He also mentions R. Mordecai Ashkenazi (fol. 7^v, col. 1), and R. Azriel (fol. 7^v, col. 2).

2. Fol. 10. *תפלת הייחוד לר' נחוניא בן הקנה* (see *NCat.*, No. 1925³).

3. Fol. 12. *סוד שמע ישראל*.

4. Fol. 12^v. Agādīc Commentary on the Pentateuch by Efraim b. Samson (see *NCat.*, No. 2105²), as stated on the margin by a reader of the name of Samuel. Elāzar of Worms, on whose teaching the work is based, is mentioned fol. 96^r.

5. Fol. 162^v. Some Cabbalistic matter.

Written by Nissim b. Abdul Rahmān *סעדי* b. Solomon b. Hazzān *שטסן*, and finished 19 Sivān, 5324 (May 30, 1564) in Sefāth.

Colophon: הננוב שמו ימח הכותב עונו ימח
הקורא לבו ישמח השומע כשושנה יפרח

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 162 [H. No. 83].

324. 1. Moses Corduero's אור נערב (printed).

2. Fol. 31. ספר מראות אלהים, by Ḥanōkh b. Solomon al-Qustantīnī. The introductory distich, incompletely reproduced by Steinschneider, *HB*, XII, p. 108, runs thus:—

מבקשים מעלות חזיון נבואות ואיך שומרים נבואים על נבואים
קחו ספר ראו את אור דבריו באורו תחוו מראות אלהים

Ch. I, המאמר האחד במרכבה הראשונה והיא השנת ישעיהו; ch. II, המאמר השני במרכבת המשנה והיא השנת יחזקאל הע"ה השלשית במנורת זכריה.

3. Fol. 52^v. David Qamḥi's Commentary on Ezekiel i (מעשה), incomplete.

No. 1, Ital. curs.; Nos. 2 and 3, Orient. Rabb. char., 4to, ff. 61 [H. No. 235].

325. 1. Fol. 3. Life of Isaac Loria, by a certain Ṣemah.

2. Fol. 15. Cabbalistic homilies, by Ḥayyim Vital.

3. Fol. 52. ס' זכירה, by Zechariah Plongian (printed).

4. Fol. 96. אוצר החיים. Letter written by the physician Abraham Zakkuto to וסימאט.

5. Fol. 99^v. נוטריקון. Abbreviations and initials, alphabetically arranged by Joshua b. Bāruch.

6. Fol. 136. ספר מניר משרים, by Josef Karo, copied from ed. Venice (1654).

7. Fol. 145. ספר הנקוד. Cabbalistic treatise; fol. 166^v, the ספר חיי העולם הבא quoted.

8. a. Fol. 168. מיפרכי המרכבה; b. Fol. 168^v. ביאור מאמר מדרש. רות בקצרה המובא בריקאנטו פ' וישב המתחיל ר' יודאי הוה קמיה דר' עזריה.

9. Fol. 171^v. Responsum, by Solomon al-Qabīs to Josef Karo.

10. Fol. 183. Introduction to the ספר שערי אורה, copied from ed. Offenbach (1715).

11. Fol. 168. The hymn מען צור ישעתי; *ibid.*^v Index.

Written by Joshua Barūch Isaiah Aryeh b. Jehiel Josef Jonah of אבריה, and finished 7 Iyyār, 5551 (1791). On the fly-leaves (ff. 1–2) several incidents of the copyist's life.

Ital. curs. char., fol., ff. 190 [H. No. 131].

326. ספר הכוונות, according to the teachings of Isaac Loria, by Ḥayyim Vital (cf. fol. 17). Several portions are not to be found in the printed edition.

Orient. Rabb. char., fol., ff. 258 [No. 425].

327. 1. ספר הגלגלים, by Isaac Loria.

2. Fol. 117. Menaḥem Azariah of Fano's עניני הגלגלים.

3. Fol. 173. לקוטים כללים, by Ḥayyim Vital.

4. Fol. 189. סוד המרגלא, by Isaac Loria.

Ital. curs. char., 4to, ff. 210 [H. No. 12].

328. 1. שער מטי ולא מטי, by Isaac Loria, a fragment.

2. Fol. 6. ספר אוצרות חיים, by Ḥayyim Vital (printed).

Written by Isaac b. Josef b. Ḥayyim in Morocco, and finished Thursday (*read* Tuesday), 24 Tammūz (July 19), 1740.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 218, much dilapidated at the end [No. 499].

329. ספרא דעניעותא (attributed to the Patriarch Jacob), with Isaac Loria's Commentary (printed); the beginning is missing, and the last two leaves are damaged.

German curs. char., 4to, ff. 28 [H. No. 251].

330. Menaḥem Ṣiyyūni's Cabbalistic Commentary on the Pentateuch, with variations from the printed edition.

German Rabb. char., fol., ff. 116 [H. No. 405].

331. *a.* ס' מאורות נתן. Glosses on the חוונת התפלות of Isaac Loria, by Nathan Spiro of Jerusalem; *b.* Fol. 54. Abstracts from the Novellae of Ḥayyim Vital (with diagrams of phylacteries); *c.* Fol. 183. Abstracts from the writings of Menaḥem di Lonzano on liturgical matters.

Owner: Isach Solomon Segre di Vercelli.

Ital. curs. char., 4to, ff. 311 [H. No. 24].

332. 1. שער השבת. Second part of ס' מאורות נתן of Nathan Spiro.

2. Fol. 105. Responsa of Isaac Loria.

3. Fol. 108. שער ראש חרש.

Ital. curs. char., 4to, ff. 159 [H. No. 41].

333. 1. Meir Poppers' (פאפרש) Commentary on Isaac Loria's מאמר הוהר on the Pentateuch; abstracts from the work of R. Judah משען (?), and especially from Ḥayyim Vital's writings.

2. Fol. 128. ספר נוף עץ חיים, by the same author, containing Glosses on the writings of Isaac Loria in 132 chapters.

3. Fol. 136. Commentary on Isaac Loria's תיקונים, by the same.

[Autograph?]

Owner: Zunz (No. 8).

German curs. char., 4to, ff. 315 [No. 433].

334. 1. Cabbalistic treatise by Solomon al-Qabīs on the Ten Sefiroth, beginning פירוש מאמר א' מסת' פרשת בראשית (cf. *NCat.*, 1663, 6).

2. Fol. 27. ליקוטי הקדמות לחכמת הקבלה, attributed to the same.

3. Fol. 57. Homily on ציר בפיו (Gen. xxv. 28).

Ital. curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 13].

335. 1. ספר האור, by Judah b. Jacob Honein, Cabbalistic treatise on the consonants, vowel-signs, accents, and *Taggin*. The work is divided into four chapters. The introduction ends with the following rhymes:—

אמרי יושר ודברי שפר	בהתחילי לכתוב ספר
וימלא לי תאותי עם כל שבר	ירפא אלי כל חולי ושבר
פלא יועץ אל ניבור	בהשלימי עקרי ורמזי האור
כי נר מצוה ותורה אור	ייריכני אל בדרך הולך ואור

2. Fol. 43. סוד כ"ב אותיות, Cabbalistic treatise on the consonants, by Moses b. Maimūn b. al-Bāz, beg. רע לך אתה המעיין ישמרך. האל כי כל האותיות כולם עיקרם ויסודם היא חכמת אלהי

Written by Josef b. Solomon Mūsā.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 56 [H. No. 339].

336. ספר עומר, Menahem b. Jacob Lonzano's Commentary on the אדרא זוטא.

Ital. curs. char., fol., ff. 55 [H. No. 21].

337. Queries by Benjamin Kōhēn, addressed to R. Moses Zaccuth.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 42].

338. Several treatises by Menahem Azariah of Fano.

1. a. אמ"ע הקונטרס הראשון הזה לסדר מאמר ננים, beginning אמ"ע סדר המועדים שבחדש, beg. קונטרס חדש. ה. Fol. 6. :החקיעות ועתה נבאר מה שהתחלת בענין יהי. c. Fol. 15. ;השביעי תחלתם ראש השנה כונת יום הכפורים. d. Fol. 22. כונת השופר. e. Fol. 27. ;שם ה' מבורך breaks off before the end.

2. Fol. 29. Cabbalistic observations on the Tetragram in connexion with Abôth, IV, 1, by a pupil of Menaḥem Azariah.

Ital. curs. char., 4to, ff. 42 [No. 37].

339. Cabbalistic treatises of Menaḥem Azariah of Fano.

1. תקוני התשובה, according to the teachings of R. Isaac Loria, beginning מהדורא והוא בשמו וז"ל שרשו גורי האר"י וצל בשמו והוא מהדורא תחילתו עם תוספות עקר.

2. Fol. 53. תקן בא ממדינא יום י"ב לחדש שבט תכ"ו לפ"ק.

3. Fol. 57. Amidāh, Spanish rite, with additional prayers.

4. Fol. 67. מסירת המורה and התרת נדרים.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 69 [H. No. 43].

340. 1. לחם מן השמים, by Jacob Ṣemah, beginning with Index; fol. 2^v, שמות, composed of Num. x. 35-36, by writing the letters vertically in columns.

2. Fol. 47. ספר תולדות האר"י, Biographical sketch of Isaac Loria.

Owners: David Piazza in Ferrara, 1722; Moise Zoave of Rovigo.

Ital. curs. char., 4to, ff. 60 [H. No. 348].

341. ספר עולת התמיד, by Jacob Ṣemah Ḥayyim, being based on the writings of Ḥayyim Vital. The work was commenced Tuesday, 7 Marḥeshwān, 5526 (1766) in Jerusalem. The MS. is a copy from the author's autograph.

Presented to Sir Moses Montefiore by Senior Salmōn Seniorson in Jerusalem.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 84 [No. 452].

342. 1. ספר גלגולי הנפש, also called משיבת נפש, by Jacob b. Ṣemah, headed by a poem beginning תקרא הגלגולים בסער זה. The author's preface begins עלינו לשבח לארון שמעון בר יוחאי ולתת גדולה ליוצא ראשית אבותינו שלא היינו בעמי הארץ ולא חלקנו בהמן העם הוא הקדוש וחסיד האלקי ר' יצחק לאוריה אשר לו דומיה תהלתי בקוצר ידעתי.

2. Fol. 50^v. Isaac Loria's ספר הגלגולים, second part, from ch. xxxv to lxxii.

Ital. curs. char., large fol., ff. 84 [H. No. 22].

343. a. Obituary notice on R. David [Aryeh Lida] of Amsterdam, with reference to his works, probably by his son.

b. Another on the writer's mother, Miryam b. Wolf b. Josef of Lemberg.

c. Fol. 1^v. Copy of the Testament of R. Naftāli Hirsch of Lublin.

d. Elegy, beginning באריר בשיחי ואהימה.

e. 1. Fol. 4. A piece headed לומר כל דבר מצוה לומר צריך לזהר קודם כל דבר מצוה לומר; תמיד כללות היחוד תקן. 3. Fol. 12. קצת הנהגות בב"ה [בנסת]; 2. תמיד כללות היחוד תוכחה טובה. 5. Fol. 21. סדר הלימוד באשמורת; 4. Fol. 187. חצות ברך. 7. Fol. 44. The prayer הקריש. 6. Fol. 41. להארי ז"ל שאמר (with Cabbalistic Commentary).

Modern German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 247].

344. ספר תעלומות ומקורות החכמה, by Shabbethai Rafael, Cabbalistic (medical) treatise (printed).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 17 [No. 519].

345. (אוהל יעקב Halberstam erroneously אמת ליעקב), Commentary on the אדרא רבא, by Jacob Marago of Tetuan.

Colophon: ע"כ מצאתי קונטרסים אחד פה אליגורנה והעחקתי אותו זה הפירוש עשה אותו הח' המקובל אחד מתושבי מאמאן ע"ה ושמו החכם יעקב מארגו נר"ו וקרא שמו אמת ליעקב.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 64 [H. No. 23].

346. 1. שיערי רצון, by Nathan Nata b. Moses Hannover, prayers with Cabbalistic interpretations (printed). Ornamental title-page. Fol. 2. Copies of הסכמות, by R. Isaac b. Abraham of Posen, Nahmān b. Meir Rapoport of Kremnitz, Samuel Schmelke b. Meir of Ostrowo-Jarotschin, Israel b. Aaron b. Isaac of Satanow.

2. Fol. 55. מנלה עמוקות, Cabbalistic treatise on ritual matters.

3. Fol. 69. סגולות, charms; R. Menahem of London, and R. Pereş mentioned.

4. Fol. 70. Glosses on marriage ceremonies, according to Moses Zaccuto.

Writer: Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 1695.

Owner: Emmanuel Colonna of Turin, 1737.

Ital. curs. char., large 8vo, ff. 74 [H. No. 78].

347. ספר רזיאל, Discussions on the רזיאל, by Elyāqim Mehlsack (המלזאני).

German curs. char., 4to, ff. 19 [H. No. 44].

348. 1. לקוטים, by Abraham Galante (1568), from the writings of Moses Corduero, Isaac Ashkenazi, Israel Saruk, Meir Cohen, Samson Cohen, and Isaac Loria.

2. Fol. 88. ספרא דצינעווא, ascribed to the Patriarch Jacob, with Commentary (see Neubauer, *Cat. Jews' Coll.*, p. 28).

Owner: Samuel Josef b. דאמאניא.

Ital. curs. char., 4to, ff. 114 [H. No. 14].

349. 1. דרושים, by Moses Zaccuto.
 2. Fol. 14. Abstracts from Ḥayyim Vital's writings.
 3. Fol. 40. שער חקן הנוקבא.
 4. Fol. 48. Meditation on Adam's sin.
 5. Fol. 57. דרוש לכל הבתים שהם למלכות שהם שבעה.
 6. Fol. 63. שער הבירור.
 7. Fol. 67. דרוש הצלם.
 8. Fol. 71. שער צ"א חלק ט' פ"א; with many diagrams, and table of contents on fol. 1.

Ital. curs. char., 4to, ff. 77 [H. No. 34].

350. שמוש תהלים עם לח המזמורים, by Gabriel b. Judah of Vitri.

Bought of Israel Goldblum in Rome, 1889.

Ital. Rabb. char., 12mo, ff. 27 [H. No. 47].

351. 1. ספר זרע אמת, Cabbalistic treatise by David Majār.
 2. Fol. 57. Fragment of Ḥayyim Vital's עץ חיים.
 3. Fol. 67. ספר זכרון יוסף, by the copyist Josef מורדך (see below), bibliographical notes, chiefly based on Ḥayyim Josef David Azulai; fol. 72, List of the latter's works.

Written by Josef Murdach, who, in a note on fol. 1^v, states that he found the work mentioned under No. 1, in the house of Daniel בורלה in Salonica. The copy was commenced on Purim, 5575 (1715).

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 107 [H. No. 197].

352. Cabbalistic prescriptions in alphabetical order with explanations in (Jewish) German. On colophon, draft of a letter to R. אורי'.

German curs. char., small 8vo, ff. 21 [No. 440].

353. מסגרת טפה, Cabbalistic commentary on [a printed edition, and pasted round the leaves of] ספר חקן השלחן (Reggio, 1806), by Samuel Isaac b. Moses Ḥayy Finzi. The introduction is dated Ferrara, 28 Ab, 5605 (1845). On the last page there is a poem beg. עת שערי מזון להפתח.

Ital. curs. char., 4to, ff. 46 [H. No. 36].

354. 1. Cabbalistic treatise, beginning ספר הייחוד, commentary on the Sefirōth. Fol. 19^v, are mentioned R. David, and his son Abraham, further Isaac the Blind and his pupils: a. Ezra, who wrote Cabbalistic commentaries on Canticles and obscure Agādās

of the Talmud; *b.* Azriel, ומאלו, פרישות רבות בחכמה זו ומאלו, השנים פשטה חכמה זו כי למדה לרבים ועיקר מעין חכמה זו בעיר ירונא (Gerona) ושם היה הרמב"ן ז"ל ונתחכם ברבר וכסה הדברים בפרשו החומש ורמזם בסודותיו.

2. Fol. 20. פירוש התפלות, by R. Azriel; fol. 22^v, Jacob Nāzir mentioned.

3. Fol. 26^v. פירוש מרכבת יחזקאל, Cabbalistic commentary on Ezekiel, ch. i.

Owner: Mordecai.

Orient. Rabb. char., ff. 81-86 inverted, fol. 86 much injured, 4to, ff. 86 [H. No. 388].

355. פירוש השם המפורש ושמו חיי עולם הבא וסוד מספר אותיות, ירושלים, Cabbalistic commentary on the Tetragram. The introduction begins פירוש שם בו ארבעים ושנים אותיות והוא פירוש שם. The work itself begins (fol. 2) אמתת האמונה הישראלית היא שהשם יתע' (fol. 6^v, Poem, beginning שלח יד ברואה להשיג נבואה (acrost. שם המפורש, and Tetragram); fol. 7, Selihōth, beg. וראו בשמו הוא; fol. 8, והו, רוח חכמה הוד מלמד (fol. 79^v, Poem, beginning שם בן ע"ב אותיות בעלי מדע.

Vellum, Franco-German Rabb. char., 4to, ff. 80 [No. 459].

356. Cabbalistic notes and observations by Nathan Aryēh b. David Zimmer, dedicated to Sir Moses Montefiore at the completion of his centenary (1885).

4to, ff. 91 [No. 417].

357. Collectanea: *a.* Fol. 2^v. ממשנת חסידים סדר עריכת הקערה; *b.* Fol. 3^v. פירוש ההגדה; *c.* Fol. 12^v. שער חק המצות; *d.* Fol. 17^v. שער ספירת העומר; *e.* Fol. 29^v. שער חג השבועות; *f.* Fol. 31^v. סוד חבלי משיח (Moses Zaccuto); *g.* Fol. 36^v. סוד חבלי משיח, by Hayyim Vital; *h.* Fol. 41. זה שער עץ חיים ה"ב משם החסידים להר"ם; *i.* Fol. 44^v. לזכירה מהרב ר'. בנארה ולהרי' ארזון ולהר' יונה זל"ה; *k.* Fol. 59. משה הכהן; *l.* Fol. 73. משה הכהן; *m.* Fol. 80. משה הכהן; *n.* Fol. 87^v. משה הכהן; *o.* Fol. 95^v. משה הכהן; *p.* Fol. 95^v. Abstract from ס' חמדת הימים.

Ital. curs. char., 4to, ff. 99 [H. No. 39].

358. Cabbalistic treatises and prescriptions: *a.* Fol. 1^v. Directions and sketch of an amulet to be given to an insane woman; *b.* Fol. 2. Table of contents of remedies described; *c.* Fol. 79^v. Observations on Ps. cxix; *d.* Fol. 92. Prayer; *e.* Fol. 100. Com-

ments on behalf of Moses Ashkenazi. Ff. 24^v, 26^v, 27^v, 82^v, and 83^v in Italian; many diagrams and marginal notes.

Ital. curs. char., 4to, ff. 114 [H. No. 19].

359. Several Cabbalistic treatises:

1. אצרות חיים דרוש א[דם] ק[דמון] דרוש העיטלים, by Ḥayyim Vital, and other abstracts from the latter's writings.

2. Fol. 20. שער ציור העולמות, by Ḥayyim Vital, beg. אני הצעיר בעולם; חיים וימאל ראיתי לחבר דרך קצרה בענין ציור העולמות בביאור ג"ע הארץ, ch. I, העשיה; ch. II, העשיה; ch. III, העשיה.

3. Fol. 27. Cabbalistic prayer attributed to R. Ismael.

4. Fol. 30. סדר ההגדה, by Ḥayyim Vital, headed זה מצאתי בכפר הכוונות בח"ב דף ר"ע"ב שורה כ"ד the Passover Haggādāh.

5. Fol. 40. שער הפרצופים.

6. Fol. 43. כללים, by Isaac Loria.

German curs. char., small 8vo, ff. 47 [No. 463].

360. סודות התפלות ומצות המועדים (Title on cover, inside), beginning wanting; a. Fol. 2. סוד העמידה; b. Fol. 109. סוד קריאת שמע; c. Fol. 175. ענין פסח וציאת מצרים; d. Fol. 195. כללות תפלות ראש השנה; e. Fol. 221. סוד הסוכה.

With many marginal notes.

Ital. curs. char., 4to, ff. 232 [H. No. 18].

361. שרשי השמות [also styled ערכי הכנויים], by Moses Zaccuto; fol. 47, פזמון for Passover; fol. 48, האמת, ודוי גדול ע"ד האמת.

[The ערכי הכנויים ס' is printed at the end of עין מאיר בת עין, Salonica, 1755.]

Ital. curs. char., 4to, ff. 48 [H. No. 27].

VI.

POETRY.

362. I. Poems by Judah al-Ḥarizi, headed שירים נחמדים מזהב להר' יהודה חריזי ממחברת החמשים מספר תחכמוני אשר לא עלו במלאכת הדפוס. The following are the headings in which names of persons occur. Fol. 3 b^v, נסים בספרד, ואלה עשיתי לשם ר' שמואל ו' הראש ר' נסים בספרד, עשיתי עמו; fol. 4, וחברתים על שמו ועל שם ר' מזהיר בנו יהו אלחיו עמו

ועשיתי על החכם ר', fol. 5; בדמשק כשנסע משהבר יוסף הרופא לחמת
ואלה עשיתי לקבר אדוני, ibid.^v; יוסף המערבי • בנוסעי אל ארץ הצבי
ואלה עשיתי על אדוני עזרא • הסופר, ibid.; יחזקאל • מכובד חטאו לחקל
;ואלה עשיתי על המתפאר על הר"ם ז"ל בהגיונו, fol. 6; למצוא כפרה
;ibid. (Maimonides) ואלה עשיתם • לר"ם ולספרד שלחתי, ibid.
ואלה עשיתם לר' מנחם בר יצחק דיין מצרים • אין; (Tahkem., Maq., L);
ועשיתי על הראש ר' נסים ז"ל ושלחתי, ibid.^v; כמוהו נדיב ידים ונקי כפים
ועשיתי על הנשיא ר', fol. 7^v (not identical with Tahkem., L); אליו
ועשיתי לאיש מן החשובים • הנדיבים ושמו, fol. 8; יוסף ב' שושן כשנפטר
ואלה עשיתי בבית אדונו עזרא • ע"ה והנם חקוקים בקירות, ibid.; ירוחם
ועשיתי בחדש תענית דישמעאלים כששמעתי משכימים בשחר, ibid.^v; הבית
עשיתי על הנשיא ר' ששת שהיה ראש נדיבי עולם ואוצר, ibid.; ואוכלים
וכתבתי לר' יוסף מקור התושיה • בן השר המצרי ר', ibid.; החמודים כולם
ובהיותי, ibid.; ועשיתי על קהל לונאל • ישמרם האל, fol. 9; עובדיה ז"ל
בלונאל בקש ממני ר' יהונתן הכהן להעתיק לו סדר זרעים • לר' משה אביר
והעתיקתי, refers evidently to Maimūni's Commentary on the Mishnāh; ibid., בספרד
ספר מורה הנבוכים מלשון ערב אל לשון הקדש לא' מהנסיכים ושמו יוסף •
ועשיתי בארצות, ibid.^v; והיה לראותו כוסף ושלחתיהו לו עם אלה השירים
ועשיתי בדמשק על ר' צדקיה, fol. 10; מערב לאיש מפסר • ללמדו דרך מוסר
ועשיתי באשור על ענין הקהלות אשר חזיתי, ibid.^v; הדיין לסבה ולענין
ועשיתי על הנשיא ר' מכיר • אותו למוב, fol. 11; ובארצות מזרח ראיתי
אזכיר. With many variations from the printed editions.

II. Fol. 14. Moses b. Ezra, headed על היין עופר, beg. טוב תחזה עופר
זמן עד אן תתן, ibid., (2 ll.); שנתה אחי והשקני עדי כי, ibid., (2 ll.);
בטוליטולה followed by a piece in rhymed prose, beginning על פטירת החסיד הנעלה דון,
ibid.^v; בשער העזרה הנקרא שער התשועה לאיש ושמו אברהם אשר הרים מנכסיו,
ibid.; יוסף באן בנשת זלה"ה בתים עשה אנורק בונפת
fol. 15^v, headed תרומה לה' ספר תורה אחד, ibid.,
נ"ע כאשר השלים לכתוב ס' בחינת עולם לה' ידעיה הפניני ז"ל
חרות בעט ברול ועופרת על, fol. 16; עצה טובה מספר בן המלך והגויר
מצבת החכם ר' דוד בעל ספר לשון למודים וספר תבונת בן שלמה בן דוד בן
שלמה בן הרב של ספרד המרום דון דוד הנקבר בטוליטולה בין מצבת
הרא"ש ז"ל ובין מצבת הר' מנחם בן זרח ז"ל בעל ספר צידה לדרך והוא
היה בן דון גדליה הוקן בן שלמה הראשון בן החכם המופלא אבי המשררים
המוכחק בכל התלמוד הרב ר' יוסף זקנו של החכם יוסף בן יחיאל ז"ל אשר
קונן הקרחה על הרשב"א ז"ל והוא היה תלמיד חבר להרשב"א הנז' הנקבר
בארענן בן יהודה בן הנשיא דון יחיאל נ' יחיאל זלה"ה ראש המשפחה הקדומה
מופת הרור והדרו ויראת[יי], ibid.; של בני יחיאל ישצ"ו וינן בעדם אמן

היא אצרו ה"ה הרב השלם ר' דוד ן' יחיא נצב"ה נתבקש בישיבה של מעלה את זה *ibid.*, headed v, בשנת ה'רס"ד (1504) בעיר הגדולה קושטאמנינה ועוד, fol. 17; מצאתי כתוב בשבת קד הקמח שחבר הרב רבינו בחי' הדין מצאתי שיר אחר מרובע ופשוט אשר שורר כותב הספר לעצמו יוסף ב"ר ילדי ימים חשו *ibid.*, beg. דוסא ז"ל וחתם שמו בראש הבתים וכה אמר *ibid.*, (10 ll.); זמן הקור כצל ברח ונשמו, fol. 18, beg. (20 ll.); לצבוא, fol. 19; קינה היא וקוננוה על הרב אבן זל"ה *ibid.*, headed v; אל מי אשא שיר שולח להר מאיר נ"ע בשבת שירתו ושמחת המשורר השולח *ibid.*, headed fol. 20; חידה על המכתב *ibid.*, headed v; שירתו זאת אליו בקבלתה כתב התרעומת איש א' על חברו בנדבו והוא הלך נא ונר בארץ *ibid.*, headed שיר שלוח לרב וגדול, fol. 21; ודורש שלומו וטובתו מקצה הארץ ועד קצהו הנה מתרעם מתהפוכות הזמן ודברי תחנומין על פטירת ס' נ"ע ובסוף *ibid.*, v, Prose; השיירה יחלה פריי להשיב לו דבר בה יתנחם מעצבן הפרידה (15 ll.); מאל עילום, fol. 23, beg. לנמע השכל ינצר היושר *ibid.*, piece beg. שיר נאה לשני רעים אוהבים נפרד, *ibid.*, (4 ll.); רדו אל נן *ibid.*, v, beg. מהם פלוני אוהבם . . . ועל פרידתם מתרעמים וישאו משלם וזה מילולם שיר, fol. 25; יונים בניהם נשאו אלינו, fol. 24^v, beg. (28 ll.); שלוח בסוף הכתב מהאבירים כתבו לו פעמים שלש ואין קול ואין עונה (40 ll.); מעונות מעונותי ואל מות *ibid.*, v, beginning (11 ll.); ואין קשב יודיע משורר לאהובו הנפרד כי מיום הפרד מעל אחיו לא מצא, fol. 26^v; (13 ll.); איש נבון וחכם יארח עמו לחברה רק בנערים בעם וכה אמר מאד קלה פרידתי, fol. 27, beg. (12 ll.); שיר ידידות מאוהב לאהבה, *ibid.*, שיר שלוח לא' מן המשוררים להר' יאשיה נ"ע באמור, *ibid.*, (8 ll.); עליהם אליו כי הדין עמו לבכות אמו כי היא היתה אם לבניה והתחיל שירו כאלו שלוח להר' יאשיה הנ' לנחמו על פטירת, *ibid.*, v, (24 ll.); להחכים בדבר, fol. 29; הלעד הזמן ידו הנטויה, fol. 28, beg. (20 ll.); אמו, Piece in prose beg. לגביר דעות וחסן ישועות, Mose b. Ezra; fol. 31^v; קינה על אוהב *Poem beg.* (32 ll.); לבבי יהמה לזמן שאפו, fol. 32, headed לזמן בוגד *ibid.*, v, beg. (13 ll.); ורע אשר ימיו קומטו בלא עת בארץ נכריה (35 ll.); קינה מפוארת לאשה כבורה וגברת *ibid.*, v, headed (42 ll.); fol. 33^v, five epigrams; על הקערה, fol. 37^v, (56 ll.); אליכם אמונים, fol. 35, beg. (2 ll.); שלא לשחות מים אחר אכילת דגים *ibid.*, headed שיר נאה לא' מהמשוררים בהפרדו מעל אחיו ושמו יהוסף ובמר שיחו הרבה כמעט אשורי הידידים, beg. תלונותיו על הזמן וירבה הילולים על חבירו הנ' *ibid.*, v, (22 ll.); הלמוד מזמן הפוך בחרתם, fol. 39, beg. (37 ll.); נמו לבבי יחרד, fol. 40, beg. (16 ll.); לעץ נחמד אשר צמח בנן אל, beg. אילת אוהבים, fol. 41, (15 ll.); נדו ימי השחרות, *ibid.*, v, beg. (25 ll.); נתנה לאהוביה מתן בכתר ויריבו עליה יודעיה וא' מאהוביה שמע הדבר וישא *M. b. E.* (55 ll.), אש קדחו אוריו, fol. 41, beg. (2 ll.); משלו ויאמר

III. Fol. 42. Solomon b. Gabirol, beg: ישלם הסתיו נדרו (17 ll.); ibid.^v, beg: בסעפי חלום (18 ll.); fol. 43, beg: הפריש לילה על יום כנפו (39 ll.); fol. 44, beg: היחיה איש (3 ll.); beg: לבי שמח (21 ll.); ibid.^v, beg: עבי שחקים (8 ll.); Eleazar hak-Köhēn (8 ll.); fol. 45, beg: לנחל בין ממולא (33 ll.); ibid.^v, beg: נפשי לבית אל נכספה גם כלתה (14 ll.); ibid., beg: נפשי חספר, לך נפשי חספר, ימינו בתוך קוצר עצורה (6 ll.); fol. 46, beg: אנש אנש ענש מות וקצפו (54 ll.); fol. 48, beg: נפשי ליאשיה במסתר תעמוף Moses b. Ezra (20 ll.); ibid.^v, beg: אמת עיני וממך פקוחות (10 ll.); fol. 50, beg: עינות תהום הנה ולא עינים (48 ll.); fol. 51, beg: מרתיה (15 ll.); ibid.^v, beg: לבי לימים נשאו אימך (20 ll.); fol. 52, beg: עיני ועפעפי ברם (44 ll.); fol. 53, beg: נמצא כתוב (10 ll.); ibid.^v, beg: בכתב יד החכם המופלג הר' יוסף ג' גליל ז'ל דבר נפלא וז'ל אמר יוסף נכנסתי בעיר פאם שנת מ' (1287) ובקרתי למרדכי ג' זכרי והוא מוטל על ערש דוי החולי שנפטר בו והיה מדבר עמי עד שהודיעני מה שאני מספר והוא שאמר לי שאירע בזאת המדינה שכהן א' גירש את אשתו ולבסוף רצה להחזירה מה שאין הדבר ראוי לו מן הדין ועמדתו על הנט ההוא והוא חתום בשני עדים אלא שהער הא' הוא קרוב לכהן הנ' והתרתיו לו להחזירה אחר שעיינתי בענין ומנעתי אותו מלהחזירה עד ששלחתי שאלות למר יהודא גיאן נ'ע למרקאש (Morocco) ולמר יצחק ג' עאטאר לסביטא (Ceuta) והגיעוני חשבותם שהכהן הנ' אינו יכול להחזירה עם היות שהער קרוב ושלחתי שאלה להרב המופלא הרשב"א ז'ל וספרתי לו כל המעשה ובעודי ממחין התשובה follows poem ראייתי בחלומי שהיה הרמב"ם ז'ל בונה לי אלו הבתים beg. וכשנחצורתי משנתי כתבתים ושמתתי בהם ולא היו ימים מועמים עד שהגיעני מברצלונה שולם והביא תשובה שאלה מהרב הנ' כמו שהודיתי בהחזרת האיש הכהן את אשתו וכך גזרו הבתים הנזכרים ונשארת מתפלא מהבתים האלו ממשקלם ומאמדם ועם היות שמלאכת השיר אינה ממבעי ולא הורגלתי בה מעולם ולא שמעתי בתים אלו מעולם זהו מה שספר לי וראיתי להעלותו על ספר עד כאן לשוני.

IV. Fol. 54. Judah Hallēvi אללהיך (see Luzatto, *Divān*, fol. 12^r); ibid., beg: וזה אמר בעת הכנסו בים (ibid., fol. 3^r); ibid., beg: וזה אמר בעת ראה הים וזעף (3 ll.); ibid., beg: הציקתני (4 ll.); ibid., beg: וזה אמר עת נכסוף נכסף לאהלו (16 ll.); fol. 55, beg: וכתב לצאחב אל שורטה (30 ll.); fol. 56, beg: לו חכמו ימים (40 ll.); ibid.^v, beg: לא העננים הם אשר נבקעו (5 ll.); fol. 42, 9 ll.); fol. 57^v, beg: בז אעיר ומירות (5 ll.); ibid., beg: זמן

(34 ll.); ידעתוך נדוד מימי עולמים. fol. 58, beg. (33 ll.); העץ כצור
צבית חן שביתנו בצבייך. fol. 59, beg. (20 ll.); *ibid.*, beg. (4 ll.);
זה לי ידירי. fol. 60, beg. (5 ll.); כשסע הגרי שסע לבבי. *ibid.*,
beg. (2 ll.); בתיים לב' שלוחים להר' יצחק ז"ל. *ibid.*, headed
(4 ll.); רואי תמהים. *ibid.*, (32 ll.); היתה יונקת

V. Fol. 61. כשרש עץ. (see Senior Sachs, fol. 22);
שיר שלוח להר' (fol. 62, headed *ibid.*, fol. 11); fol. 63, headed
(see Dukes, קדומים, p. 17); fol. 64^v, headed 'הלצבית חן, שמואל הנגיד
מרתיה' להר' (dirge) (31 ll.); fol. 65, headed 'החכמה נא בהר כסל נבורים
מרתיה' להר' (7 ll.); *ibid.*, headed 'החכמה נא בהר כסל נבורים
(74 ll.); שובי יחירתי לאל חי נואלי. beg. להר' שלמה על הגזירות שעברו
חזת ליהודה ו' יחייא זלה"ה שעשה לחן מושקל שבי יחירתי. fol. 67, headed
אומר בלבי מר לנפשי בחרי. beg. לאל חי נואלי על כל הגזירות וכה אמר
קינה אשר קונן החכם הנעלה רח דוד בכמה"ר (39 ll.); fol. 68, headed
יוסף ו' יחייא זלה"ה על הגרוש והשמד ממלכות פורטוגאל שנת הרנ"ז (1497)
תלוה על הזמן להחכם רח (49 ll.); fol. 69, headed 'החכם רח
יהודה אברבנאל זלה"ה יספר בה את כל התלאות המוצאות אותו מיום היותו
זמן הכה בחץ שגן לבבי. beg. ומלמולו וגרוש בנו הגדול וצואתו אליו וכו'
סימן למספר. fol. 72, headed (2 ll.), referring to the number of lines of
the preceding poem; *ibid.*, (2 ll.); *ibid.*, (2 ll.); *ibid.*, (2 ll.);
ibid., headed 'החכם רח יצחק אברבנאל (45 ll.);
מרתיה לשבת שמעו להר' יצחק הכהן ז"ל למשקל לחן. fol. 73^v, headed
(acrost. Isaac b. Jacob hak-Kōhen, 24 ll.); fol. 74, headed 'החכם רח
הר' אליעזר נדליה נ"ע מן המתים במגפה לפני ה' בשנת השל"ז (1577)
עוברי. beg. ליצירה בעירו סלוניקה על פני האב הנכבד כ"ה וידאל נדליה
ואחרי כן יצא אחיו מצל חדריו לחצר מות. *ibid.*, (4 ll.);
וקודם מיתת שני האחים הנז' מת אחיהם. *ibid.*; וחקק על מצבתו אלו הבתים
הקטן ושמו אשר יקראו יהודה ואחר פטירת אחיו הנז' חקקו על ציונו אלה
לכל באי גבול. beg. על מצבת קבורת החכם רפאל הכהן. *ibid.*;
fol. 75, headed 'החכם רח' סעדיה על מצבת אשה חשובה וכה אמר. *ibid.*,
על מצבת הגביר. *ibid.*, (2 ll.); על מצבת אחרת להר' בנימין קאראסו
(2 ll.); ועל מצבת אשת חבר. *ibid.*, (4 ll.); ונעלה הר' אברהם נחמיאש
מצבת אליהו. *ibid.*, (2 ll.); ועל מצבת החכם הרופא ר' יעקב מלמד. *ibid.*,
fol. 16, (2 ll.); על ציון הר' שמואל אדרבי נ"ע נעים ומירות. *ibid.*, (6 ll.);
Piece in prose, beg. שמעו עמים כלם, breaks off after fol. 80; fol. 81,
blank.

הקינה הארוכה לחרבן בית אלהינו beg. בני אל חי (17 ll.); *ibid.*, headed קומה ברית אחים beginning שיר אל פ"א אשר עצמו הקריב לחרהר ריב (4 ll.); fol. 16, headed תוכחת מסותרת ואליה תוכחת מסותרת (3 ll.); fol. 17, headed זה השיר ששר המשורר בשחקו (9 ll.); fol. 19, headed קינה לספור לצרה ולבכותה בעיר פראטו (Prato) יללתה ואל הכהנים הנאנחים (15 ll.) in vindication of the study, directed against Solomon b. Addereth (printed *J. Q. R.*, l. c.); fol. 20, headed שיר לימי חנכה, beg. מחמור שיר אל האיש הנקרא שמו ישראל אשר שר, (7 ll.); fol. 21, אל כל יושבי תבל בחולי ובמרה וכאב מר ולב דוה אנושה מכתו ואין צרי למחלתו כי המערכת רדפו ורגליו נרפות במות לפני הופכו חשך מאור אשר פי שר beginning יום ליפיו ושמשו לא יתנהו השב רוחו וזה שירו קינה על פיורנצא העיר רבתי עם אשר זעם ה' יפול שם, (19 ll.); fol. 22, שיר אל הנעלה כר' ישמעאל (4 ll.), referring to a plague which raged in Florence in 1539; fol. 23, headed תלונה וקינה בלבתי (4 ll.); *ibid.*, headed שיר אל האיש הלוח אשר שמו בישראל דניאל וכו' (8 ll.); fol. 24, שיר אל שלמה מפונציפונציאה אשר קבר פתוח (11 ll.); *ibid.*, headed גרוננו וכל מזמוריו לאכול ועל כן בקרבו להב הקדחת לאכול כלב הארי וכו' (2 ll.); fol. 30, שיר (2 ll.); fol. 27, על הנבך יצחק הכהן (acrost.).

II. Fol. 32. Headed ביום אראה תשובה אל שיר אברהם beginning שמעו תשובה נכונה, beginning נגיד שיר (20 ll.); *ibid.*, headed ביום אראה תשובה נכונה, beginning נגיד שיר.

A later copy of the poem, fol. 18 (inverted) is to be found at the end of the volume.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 40 [H. No. 178].

387. Letters and poems, by Josef b. Judah זאק, in Ferrara, collected by his son Shealtiel. At the head the following poem:—

נלעג לשון מבטא שפתים	בינה הגני תאוו לעינים
שפתי רננות בו וקול ענוח	ולדל ואיש נעקש דרכים
ולכל רצון נבר פרט וכלל	הולך נטוי נרן וידיים
ותנה לטוב דרכו וחו ערכן	תודה לבורא ניב שפתים

This is followed by a short introduction by the compiler. The work is divided into five sections:

I. Fol. 5. Letters to Benjamin b. Jequithiel of Corinaldo; various

letters and invitations, signed אַנקונטנילע, to R. Isaiah b. Nissīm, and Mordecai b. Mordecai; fol. 22, Letter, written at אַריא (Oria †), to Benjamin Corinaldo on the occasion of the marriage of the latter's daughter Abigail; fol. 23, Poem, beginning על כל כבוד חפה, בפני אשמיע; ibid.^v, Headed לליל היחוד, beginning אחות כלה הקשיבה, שירת דודך; fol. 24, Wedding poems in honour of his relatives Isaac b. Zerahyāh Zark; Menahem b. Moses מאשישי, son-in-law of R. Nathan, called Bonvino; Mordecai of Monselice b. Judah Nehemiah (fol. 26); Solomon b. Isaac of למאסה; his pupil Jequthiel b. Isaac Finzi; fol. 31, Poem in honour of the circumcision of Benjamin b. Mordecai מהעשרילי; Poem sent to Josef b. Judah פריר (Ferrer) in Ancona.

II. Fol. 39. Headed וואנחה לינון וואנחה, Letters of condolence to Jacob b. Moses and his brother Judah; Solomon b. Josef עגול; Josef b. Josef Kōhēn; Jōāb; Menahem b. Judah of Jerusalem; his son Shealtiel; epitaphs on פירנינה, the wife of Abigedōr of the family עשירים; Donna, the daughter of Solomon Hisdai; Maledictory distich on the death of מרלואליה (טמ"א); מרדכי אניליה, who had caused a conflagration in Ancona, as follows:—

טמ"א השם אשר חטא ואשם בברכת שם ואל זכר כמורה
שמו מלאך אבל היה מחבל ומזיק אשמראי מלכא דשרי

Fol. 53. Dirge on the death of Moses b. Eliezer; of Stella Finzi, at the request of Mordecai Finzi, in order to give comfort to her son David b. Jequthiel; on Dulcinea (דולסין), mother of his daughter-in-law; on מקיירוצה, wife of Obadiah and mother of Sarah, written on behalf of פירנה, wife of Jequthiel b. Natanāel; fol. 58, In memory of R. Hayyim b. Jōhanan; of R. Samuel הרופא Marsiniano, who died on the road between נונארה and וילמפינטא; on Menahem b. Abigedōr.

III. Fol. 62. Headed והשלשית פתוחה ופשוטה להולכי ארחו' ומקבלי, Recommendations for Jacob Usque (בצע כסף דינראו פרוטה); dated Iyyār, 5198 (April, 1438); a certain Meir (אשקאיי הגר) (1436), and several women to the communities of Mantua, and to a certain Isaac b. Isaac in Recanate; Meshullam b. Menahem; a certain Moses; Aaron b. Moses (fol. 79); Jehiel b. Nathanāel; Josef b. Mordecai of העשירילי.

IV. Fol. 89. Headed והרביעית דרושה לאהבה ואהבה ומשא ומתן, Poetic addresses (verse and rhymed prose) to the author's brother-in-law Judah קנאז;

Isaac b. Solomon of Bologna; Isaac b. Elijah and Samuel of עמניאטו; Jehiel b. Mattathias of Pisa; by Shēm Tōb of ספורין, sent to Josef Zarq from Bologna to Ferrara; to Samuel ב. כוכב Josef on his arrival from עמניאטו, near Pisa, Passover, 5175 (1415); Jacob b. Solomon b. Mattathias; Joshua of מונטילץ, composed during a journey from Ancona to Recanate; Josef b. Judah Ferrer; Enlubel Gracian; Jonathan b. Joshua of מונטילץ; Solomon b. Josef; Dame Encontinella (אנקונטנילה); Judah b. Benjamin; Elijah b. Menaḥem; Mordecai Finzi; Solomon b. Samuel, and Jacob b. Jeqūthiel, of Toscanella; Poem, by Vidal b. Benveniste in Saragossa:—

עברה אחות כימה ובח שמש
 אור זהרה תסתור בבגדי שש
 על רצפת עיש ברנליה
 תרקע מקום בהם ואבני שש
 וימין יי כוננה אך לא
 כלה מלאכתו בימים שש

followed by various imitations by the author; to Mordecai Finzi with a present; to Josef Hezekiah b. Moses; on behalf of Isaac Finzi to his brother-in-law, Menaḥem of Corinaldo, accompanying a gift of phylacteries; to En Mas'ūd b. Janāh in Ferrara; to Isaac Latif in Modena; Exchange of ditties with Jacob of Toscanella; Elijah b. Menaḥem; Leon; Judah הרופא b. Benjamin of Legnano; Letter to his brother Shealtiel, and the latter's son Astruc Shealtiel, sent through another nephew, called Judah b. Zerahyāh; to Josef b. Josef Kōhēn; on behalf of Nathan, called Bonvino, sent to Mordecai of Celone on the occasion of the marriage of his daughter to Josef b. Ḥayyim; to his son Isaac in Ancona; Letter by Menaḥem of Judah in Jerusalem; to Benjamin Nathanāel b. Mordecai הרופא; to David b. Abraham (the martyr, הצדיק הקדוש); Short poem to his sons Isaac and Judah; to David b. Abraham, when leaving Recanate for סורינו; בונם (Bonhomme) Josef Benveniste איש חיל; Judah b. Solomon Ḥisdai; his brother Isaac b. Zerahyāh; his pupil Jeqūthiel b. Isaac Finzi, followed by a quatrain by the latter; Letter to Benjamin b. Solomon of Pesaro in Legnano; to Jōāb b. Jehiel of Modena; (fol. 150) Benjamin b. Menaḥem Finzi; Solomon called זלמן, followed by various other letters and addresses. The end is wanting. The author wrote between the years 1419 and 1456 in Padua, Cinto, Recanate, and Mantua. Fol. 59, by a later

hand, recommendation of Isaac Blum, signed Mattathias Levi.
On the fly-leaf the following rhymes:—

מלך בהכלו ראה בפתחו דל צורה כצורתו פניו פני לביא
שאל בערמה לו אם תהיה אמו ענה ואמר לו לא כן אבל אבי

Censor: Domenico Ierosolimitano.

Owners: Solomon b. Nathanāel; Abraham סולמאנה; Jacobo el Comeno.

Ital., Gk. and Rabb. char., poems vocalized, 16mo, ff. 171 [H. No. 231].

368. Poems: *a.* Elegies, 1. Isaac b. Shēsheth on the destruction of the Temple, beg. אֵיךְ חֲכָמֵינוּ וּמוֹכִיחֵינוּ (88 ll.); 2. Josef b. Haqqādōsh (the martyr) Abraham Almosnino on the same subject, beg. אֵיכָה (acrostic, 30 ll.); 3. Abraham מוֹיֵל b. Isaac Ḥasid on the same subject, beg. אֲמָרוּ לְנַחֲלַת צָבִי (alphabetical, with acrostic, 43 ll.); 4. beg. צִיּוֹן בְּתוֹכְךָ לֵב (27 ll.); 5. beg. צִיּוֹן בְּרִנָּה (32 ll.). *b.* Fol. 8. 1. חִידָה, beg. אֶהוּבִי קָח (10 ll.); 2. beg. אֶחָ רִבְקָה הוּא (4 ll.); 3. beg. יִירִידֵי דִי (5 ll.); 4. beg. אֹרֵךְ יוֹם (5 ll.); 5. headed שִׁיר דְּשִׁתּוֹף (5 ll.); 6. beg. יִירִיד שְׂכוֹר. כְּרִים, beg. מֶה עוֹד לְהַבִּיא מִמּוֹסֵר אֲשֶׁכְּרִים (8 ll.); 7. beg. יִירִיד שְׂכוֹר. אֶחָ רִבְקָה הוּא (4 ll.). *c.* Fol. 9. Eliah Hallēvi, 1. beg. נִשְׁוִי פֶשַׁע (2 ll.); 2. beg. אֶחָ תְּפָרֵשׁ (2 ll.); 3. Eight short poems, the last being an acrostic of four lines. *d.* Fol. 10r. Poem in Portuguese (?). *e.* Ibid. 1. קִנְיָא שְׂרִים (3 ll.); 2. headed בְּתַחֲלַת ז'ל (3 ll.); 3. headed כֶּסֶף אֲשֶׁר חוֹבֵר בְּדַת מֶשֶׁה, פִּירוּשׁוֹ לְמִשְׁנָה (5 ll.); 4. headed ר' אַחָא דְּמֵן כֶּפֶר מְקוֹמוֹ, לְמִרְנָא וּרְבִנָּא שְׂמֹאל ז'ל (7 ll.); 5. beg. הִרְאִית אֲנִישׁ (5 ll.); 6. Poem of four lines written on the left margin, beginning illegible.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 10 [H. No. 322].

369. *a.* Divān of Solomon b. Meshullam Dafeira.

b. Fol. 61. Poems from another copy of the same work; fol. 63, Letter to Anselmo (En Solomon) Ḥanināi, signed Solomon b. Reuben Bonfed; fol. 64, Letter to Jacob Alablag.

c. Fol. 71. Elegy on the death of a certain Solomon, and other poems.

Ital. Rabb. char., 12mo (after ff. 13, 15, and 53, lacunae), ff. 80 [H. No. 340].

370. מַחְבֵּרֶת לְמֶר עֲמִנוּאֵל, The Maqāmas of Immanuel b. Solomon, modern copy by Zebi Hirsch b. Mordecai Brandes, 10 Tammūz, 5647 (1787), in Amsterdam.

Modern squ. and Rabb. char., fol., ff. 130 [H. No. 118].

371. Letters and poems, beginning (25 leaves) missing.

I. *a.* The author of the first group was probably called David, as may be gathered from a poem (fol. 1^v), which is preceded by the words שיר מזמור לדרור. This is followed by letters to Josef and Judah Benveniste; *b.* Fol. 2^v. Letters by Judah Zarqō to Josef b. Jaḥyā, Josef Hallēvi, Ḥayyim אלפואל, Josef המון, Josef Benveniste; *c.* Fol. 10. Ḥayyim אלפואל to Judah Šarfāthi, and the latter's reply; *d.* Fol. 11. Eliezer Shimeōni to Meir Kapsāli; *e.* Fol. 12. Josef Taitašāq to Meir Benveniste and Isaac Abravanel; *f.* Fol. 13. Judah אלפאקי to Samuel ענאל; *g.* Fol. 14^v. Solomon Hallēvi to Solomon b. Yaḥyā; *h.* Fol. 15. Benjamin Hallēvi to Josef b. Lēb; *i.* Fol. 15^v. Elijah Obadiah to Jacob Benveniste; *j.* Fol. 16^v. Letters by Solomon b. פורת (Halberstam, פירה), (fol. 19^v) to Isaac Abravanel.

II. Fol. 24. *a.* Letters by Solomon Dafeira; *b.* Fol. 27. By Isaac b. Shēsheth; *c.* Fol. 28. מליצה, by Mordecai Jishāqi, sent to Judah Benveniste; *d.* Fol. 31. Solomon Dafeira to Meir אלוזיס and R. Jōhanan, and various poems sent to Shēm Tōb והמשורר; *e.* Fol. 38^v. Letters and poems by Abraham איצק Hallēvi; to Crescas b. Shēsheth; *f.* Fol. 50^v. מליצה, by Solomon Lēvi, sent to הישיש Don Solomon (Dafeira?), to Josef Hallēvi; *g.* Fol. 55^v. Letters by Judah (Zarqō) to Josef Yaḥyā and Josef Hallēvi, identical with I, *b*; *h.* Fol. 59. Poems by Solomon Dafeira; *i.* Fol. 73. מליצה, by Vidal b. Lābi, sent to Zeraḥyāh Hallēvi; dirges on the death of Moses Yaḥyā and other persons; poem sent to Shēm Tōb ארדוטיל; *k.* Fol. 88. Josef Benveniste to David b. Al Tabīb (see fol. 7^v); *l.* Fol. 89. Letters by Benveniste b. Lābi.

III. Fol. 98. *a.* Continuation of above; *b.* Fol. 106. Letters by Solomon b. Reuben Bonfed to נאקו אלבלג (?), warning him against the writings of a certain ישועה. This is followed by a poem on the same subject; *c.* Fol. 111^r. Letters and poems by Solomon Benveniste; *d.* Fol. 111^v. Letters by Benveniste b. Lābi; *e.* Fol. 124. Poems by Vidal Benveniste; *f.* Fol. 129. Poems by Moses ברווא.

IV. Fol. 136. Fragment of a Commentary on Gen., ch. xli. For many pieces of II and III, see No. 363.

Span. curs. char., ff. 136, 137, later hand, ff. 21-33, blanks, after fol. 61, lacuna; ff. 137 [H. No. 243].

372. Simḥa Qalonymus' poem תוכחה מנולה in form of a dialogue between כלכל and דררע in four parts, 1. אנרופה של חנופה. 2. חנף. 3. חכם בעיניו. 4. הכל בני אדם. 5. ומרע.

Modern squ. char., 4to, ff. 26 [H. No. 177].

373. Poems by Menaḥem קצינן, 1. Sonnet beginning לולא מנחם הסוכבים, עלין תחן קול לעני חילו beg. בארוחת ירק; 2. (fol. 2) headed מליץ מכמה אף ונודר פרוץ מעתיר beg. כסאי מליצי כושר; 3. (fol. 2^v) headed אך טוב לישראל ונודר חסד beg. עלי עמו להרחיק קרין פוקד עון אבות על beg. בבני אלקים קם לחתוצב מסמין מעורר דין כמתעצב מליץ ונרגן החרישו beg. רוכב ערבות ממכון שבתו הדן יחידי הוא ואין בלתי קנא ונוקם beg. הן קול ואין עונה כסל שונגה beg. (ibid. 4) דומו רופא כל beg. קול סניגר דוחה מגור beg. (ibid. 5) צור און הפעם מקטרג ומלות ברעתם משונים beg. (fol. 5) דברים אחרים משיבים ועונים beg. (ibid. 6) לולא מאור תורה עמרת כתר beg. אחד בעולמו מוחל לכל עמו beg. (fol. 6) מליץ נותן beg. (ibid. 7) לאום יושב בצל שדי beg. (fol. 6) הסכת מעורר דין הלא תשנית (?) beg. ידו אל העומד נגדו.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 6 [H. No. 206].

374. היהודים, G. E. Lessing's Drama *Die Juden*, translated into Hebrew, by Zebi Eliezer Teller in וואסלי. With dedication to Sir Moses Montefiore.

Written 1874.

German curs. char., small 8vo, ff. 57 [No. 496].

375. קשר בן נתניה, Hebrew translation of L. Philipsohn's tragedy, *Die Entthronten*, by Zebi Eliezer Teller in Botushan. With dedication to Sir Moses Montefiore (printed).

German curs. char., small 8vo, ff. 128 [No. 494].

376. תשועת ישראל על ידי יהודית, "La Betulia liberata, opera drammatica de s^r Pietro Malatesta," translated into Hebrew by David חפשי (Franco) Mendez. Preface dated 1791. Fol. 8, הסכמות, by Daniel d' Asivido, Leb מיכרן, David Meldola, after which follows a poem with a poetic reply, and by Hayyim Binger. The Hebrew version of the drama is written on alternate leaves with the Italian original.

Large modern curs. char., 12mo, ff. 65 [H. No. 84].

377. 1. קונטרס פירק בשיר, Treatise on the art of poetry by Joshua b. Israel Benveniste, composed at the request of Abraham b. Josef hal-Lēvi in Constantinople in the year 5395 (1635).

2. Fol. 21. Jacob Roman's list of metres, styled קצב ומאזני משקל. השירים העבריים לרמיון שקל שיר הישמעאלים. The author counts fifty-one different metres (Steinschneider, *Jew. Lit.*, p. 152, ascribes to him fifty-two), each of which is illustrated by a quotation. A list of Hebrew, Arabic, and Italian technical terms is added.

At the end the copyist calls attention to the same author's work
מאזני משקל.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 25 [H. No. 119].

378. Poems by Menahem Noveira, in honour of Judah Hayyim Rocca (רוקקה), Venturina Ghironi, and Isaac and Mordecai Ghironi.

Written Verona, Shebat, 5526 (1766). Autograph.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 400].

379. זבחי צדק, Two poems by Mattathias b. Mazzāl b. Elijas of Alessandria, on the occasion of bringing a Torāh scroll into the Synagogue in Casale in the year 1751 (אשר"י).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 4 [H. No. 313].

380. עת הזמיר, Bridal poem by Absalom, written for the wedding of Gabriel Israel Josef Hayyim Triesti, also praising the house of Gabriel b. Jacob Triesti.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 5 [No. 401].

381. כוס חנומין, Elegy by Joshua Josef b. David Levi on the death of the Sōfer Moses Levi מוֹיִס in Venice, who was buried in Tebeth, 5467 (1707). Fol. 2 gives the names of the members of the Mahamad, and other prominent persons of the Jewish Community.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 17 [H. No. 379].

382. Poems by Daniel Belilios with illuminated title-page.

Ital. squ. char., 4to, ff. 16 [H. No. 306].

383. יד חרוזים, Dictionary of rhymes by Hayyim מודעי in alphabetical arrangement.

Owner: S . . . b. Israel (outside cover).

Ital. curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 397].

384. Poems, prescriptions and aphorisms, compiled by Reuben b. (בכור) Jacob. The name occurs also in the opening poem, which begins בחיים משוכללים בחכמה.

Orient. Rabb. char., 4to, ff. 24 [No. 457].

385. Mose, *Episches Gedicht von H. Moritz Rappoport*, in five parts.

Large 4to, ff. 84 [No. 530].

386. Poems by Moses Hayyim מוסקינו, commenced in Ellul, 5538 (1778); author's autograph.

Ital. curs. char., 8vo, ff. 50 [H. No. 199].

387. חולץ שנעשו על מחרת חקש, Dramatic poems by Mattathias Nissim Tirni of Pesaro, 1770 to 1772, prefaced by Efraim Josef b. David Rimini.

4to, ff. 84 (and 39 blanks) [H. No. 203].

388. Poem by Elias Aaron Lattes, celebrating the gift of a scroll of the Law by Isaac Jonah Giron, and his son Judah Israel, to the Synagogue in Casale in the year 1820.

4to, ff. 6 [H. No. 374].

389. Wedding poem in celebration of the marriage of Moses David b. Efraim Nahmani with Rachel, daughter of Solomon Kōhēn בִּקְרֵי, by Samuel b. Moses Kōhēn, Leghorn, 1821.

Large squ. char., 4to, ff. 3 [H. No. 364].

390. Poem dedicated to Sir Moses and Lady Montefiore, headed שיר תהלה לשירי מעלה, by Josef Joel Rivlin, accompanied by an autograph letter from the author. The poem is an acrostic on the names משה ויהודית מונטיפיור.

Large squ. char., 4to, ff. 11 [No. 485].

391. שיר תהלה ודרוש ענות צדק, Address and poem in memory of Sir Moses Montefiore's journeys to the East, by Judah b. David b. Aaron hal-Lēvi, called Leib Laser in Przemyśl (Galicia), 1865.

Curs. and squ. char., 8vo, ff. 19 [No. 481].

392. כלי תפארת, containing two poetic addresses to Sir Moses Montefiore, *a.* מעטת תהלה, by Isaac Aryeh Leb Gelberg (father), of Kamianka in Galicia; *b.* (fol. 11) צבי לצדיק, by Šebi Hirsch Gelberg (son), 7 Kislēv, 5630 (1870).

Large curs. char., 8vo, ff. 14 [No. 483].

393. שיר תורה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore, composed by Mendel Lindo, and presented by the members of the congregation of Keidani and environs, 14 Iyyār, 5606 (1846). Pasted on fly-leaf, מנחת מרחשת, poem by Solomon Salmon b. Judah Leb in Wilna.

Squ. char., 4to, ff. 6 [No. 476].

394. Poem presented to Sir Moses Montefiore, by the חברה קדישא, קדושה ובקור אילים, in Praga (May 19, 1846).

Curs. char., 4to, ff. 2 [No. 486].

395. תוכן עלילה, Poetic account of the Damascus blood accusation, composed by Elijah Mordecai Werbel, Professor of Hebrew in Odessa, for the hundredth anniversary of Sir Moses Montefiore's birthday, and presented by the son of the author. On the fly-leaf, German title.

German curs. char., 8vo, ff. 25 [No. 479].

396. שיר וחפלה, Poem and prayer in celebration of Sir Moses Montefiore's return from Russia, by Abraham (autograph).

Modern Orient. curs. and squ. char., 8vo, ff. 7 [No. 468].

397. Another copy of the same work (autograph).

ff. 7 [No. 469].

398. שיר תהלה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's visit to Jerusalem in the year 1875, by Israel Simmon Schajin. Many letters gilt, and the pages with coloured borders.

Large Orient. curs. char., 16mo, ff. 10 [No. 484].

399. שיה יצחק ומשאת בנימין, Poem celebrating the return of Sir Moses and Lady Montefiore from Damascus, by Isaac Benjamin Wolf Alschwanger, in Tauroggen, 1846.

Modern German squ. char., 8vo, ff. 17 [No. 493].

400. בנה רננים, Poems by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.

4to, ff. 13 [No. 490].

401. שיר למעלית משה מאנטיפיורא, Poem, accompanied by an English letter, and the pen and ink etching of a tree, by Moses Sachs of Meiningen in Jerusalem.

8vo, ff. 5 [No. 542].

402. אנלי דמעות, Elegy on the death of Lady Montefiore, by Jōmtōb Spitz in Prague.

4to, ff. 2 [No. 491].

403. למנוח על השמניה, Poem by Aaron Masliaḥ b. Jeremiah Romanini, in honour of Sir Moses Montefiore, 1857.

4to, ff. 25 [No. 489].

VII.

GRAMMAR AND LEXICOGRAPHY.

GRAMMAR.

404. יסוד דקרוק, by Abraham b. Ezra, beginning with a rhymed riddle of nine lines. The solution of the latter is given on the fly-leaf by Simhāh Pinsker (copyist?), who also provided the collation with other MSS. on the margin.

German curs. char., 4to, ff. 17 [H. No. 316].

405. Profet Dūrān's מעשה אפר (printed), modern copy by B. Goldberg, finished 6 Shebāt, 5614 (1854), in Paris.

German curs. char., 4to, ff. 50 [H. No. 2].

406. 1. קצת טעמי מקרא, Treatise on the accents by Judah b. Bal'am (printed, see Bacher, *Monatsschr.*, 1885, p. 468).

2. Fol. 10. שערי נקוד, Treatise on Phonology, ending טעמי סליקו ומשרתיהם. הנהינות ומשרתיהם.

3. Fol. 21. Jacob Tām's poem on the accents (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 23 [H. No. 180].

407. 1. לשון למודים, Grammatical treatise by Solomon b. Abbā Māri Jarḥi (see *NCat.*, No. 1486, and *HB.*, VIII, p. 27). Italian words used occasionally.

2. Fol. 17^v. Benjamin b. Judah's *Introduction into the Study of Grammar* (printed, cf. Moses Qamḥi's מהלך).

Owner: S. D. Luzatto (No. 86).

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 20 [H. No. 181].

408. ספר הנקדן, by Moses han-Naḡdān of London (printed).

German curs. char., 8vo, ff. 21 [H. No. 102].

409. Grammatical work, beginning with the words פתח דברי. The printed editions (Constantinople, 1515, and Venice, 1548²) are minus the rhymes which divide the chapters. On the other hand, the chapter on מורכבות מלות (ed. Ven., fol. 117^v) is not to be found in the MS., neither are the rhymes, *ibid.*, fol. 128^v, and all that follows after them. On the cover the work is erroneously styled לשון למודים של הקדש. The author's name seems to have been David (see No. 410²).

Finished 16 Tammūz, 5231 (July 4, 1471), in the seventy-sixth year of the writer, whose name is, however, not disclosed.

Owners: Eliezer, ריקיטי.

Censor: Luigi del ordine de S. Dominico, 1599.

Ital. curs. char., 4to, ff. 39 [H. No. 124].

410. 1. מבווא הירקוק, by a certain Benjamin. The work is headed by an acrostic on the author's name, which is mentioned a second time immediately afterwards in some lines of rhymed prose. The author wrote his book for the benefit of his brothers, chiefly his brother Aaron (fol. 10).

2. Fol. 12^v. Glosses on part of Genesis, with constant reference to Rashi, Hezekiah b. Mānōḥ (חזקוני), and once to Elyāqim שלשן (fol. 13^v).

3. Fol. 16. Grammatical treatise by Meir b. Solomon b. David haq-Qātōn, divided into seven chapters. In the preface the author refers to his grandfather, the author of פתח דברי (see previous No.).

4. Fol. 18^v. Extracts from Solomon Parhōn's lexicographical work, with additions.

5. Fol. 21. Remnants of analysis of verbal forms.

6. Fol. 21^v. Josef Qamhi's ספר הזכרון (Berlin, 1888, is based on this MS.).

7. Fol. 46^v. מהדקוק והפריטים, Grammatical definitions and rules.

8. Paradigm of verb with Italian translation.

The codex originally consisted of two separate MSS., the first comprising Nos. 1-5.

Owner [of Part II]: Eliezer b. Isaac (fol. 21^v).

German curs. char., different hands; last page, Ital. curs. char., ff. 48 and 49, pasted together; 4to, ff. 49 [H. No. 157].

411. אוצר לשון הקדש הקצר, based on Qamhi's and David b. Jahyā's לשון למודים. The work consists of four chapters; ch. IV gives a list of nominal forms.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 460].

412. משפט לשון הקדש, Grammatical work by Solomon Hena (Hanau). Some corrections on the fly-leaf.

German curs. char., 4to, ff. 64 [H. No. 72].

413. 1. Māsōretic notes, according to Qamhi's מכלול.

2. Fol. 3. Composition embodying the various forms of roots with ש.

3. Fol. 17. ספר הדקדוק, by R. Eliezer, in six chapters. The technical terms are in Italian, but written in Hebrew characters, on the margin.

4. Fol. 20. ספר לשון זהב, Grammatical compendium. The headings of the chapters, however, correspond to the preceding work.

5. Fol. 58. Treatise on the Thirteen exegetical rules.

6. Fol. 61. Methodology of the Māsōrah.

7. Fol. 64. Compendium of Logic and Psychology, styled ספר הנין. Technical terms as in No. 3.

8. Fol. 109. אופן המדידה, Rules of measuring a Miqweh.

9. Fol. 115. כללים על הסדרים, Encyclopaedic notes on the Mishnah.

10. Fol. 118^v. ספקות על שתא אלפי שני דעלמא.

11. Fol. 126. Poem by Solomon al-Qabī.

12. Fol. 127. a. The hymn יגדל מנן; b. Josef Albō's objections to Maimūn's Thirteen Articles of the Creed, in seventeen paragraphs.

Writer: Jāir b. Shabbethai, 14 Shebāt, 5327 Jan. 24, 1567).

Ital. curs. char., 8vo, ff. 131 [H. No. 229].

414. a. "*Der Sammler*," *Deutsch-hebräische Grammatik verfasst von M. Sachs*, preceded by a Hebrew letter to Sir Moses Montefiore, dated Neulengbach, 5 Shebāt, 5618 (1858).

b. לשון צרופה, Hebrew Dictionary by the same author.

Large 4to, pp. 136 and 121 [No. 528].

LEXICOGRAPHY.

415. Nathan b. Jehiel's ספר הערוך (see Kohut's edition, vol. I, p. 1). On the fly-leaf a poem headed על מצות סוכה שיר נאה ומשובח. Finished Tuesday, 6 Adar I, 5176 (Feb. 4, 1416).

Writer: Moses b. Elias.

Owner: Isaac b. Gershön מרייבט, who sold it to Josef of מונצל'ני, in Modena, Wednesday, April 4, 5266 (1506).

German Rabb. char.; headings and catch-words squ. char., the poem Ital. curs. char., 4to, ff. 385 [H. No. 90].

416. 1. Annotations to the Talmud vocabulary, chiefly in reference to the Arūkh. The author also mentions Rashi and Maimūni, and quotes Greek and Latin words.

2. Fol. 89. Metaphysical essay on Gen., ch. i, with reference to the Sefer Ješirāh. Rashi, Maimūni, Nahmanides, and Levi b. Gershön are repeatedly quoted. This is followed by some observations on other verses of Genesis.

3. Fol. 99. Mathematical definitions and problems.

4. Fol. 105. Compendium on Psychology, according to the Arab Aristotelians.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 113, many blanks [H. No. 158].

417. 1. ספר עץ חיים, Hebrew-German glossary.

2. Fol. 36^v. Moral observations in Hebrew and [Jewish] German.

3. Fol. 43. Treatise on the miracles performed for the Patriarchs and Prophets.

4. Fol. 48. לוח הזמנים, Chronological tables from Moses to the expulsion of the Ten Tribes.

Written 1766.

German curs. char., 4to, ff. 49 [No. 512].

418. 1. מרפא לשון [appended to a printed copy of זכר רב, by Benjamin Musāfia, Berlin, 1766], Hebrew-German glossary, not identical with the preceding No., although by the same author, but without explanations.

2. Fol. 68. Table of verbal forms.

3. Fol. 72. שער הבחינה, Grammatical treatise in five chapters.
4. Fol. 76. מרפא לנפש, but the work is in reality Moses b. Habib's elementary Hebrew Grammar מרפא לשון, and ends חם ספר מרפא לשון (printed).
5. Fol. 80. ספר ההרכבה, by Elias Levita (printed).
6. Fol. 84. ביאור סבות השתנות נקודות השמות, with tables appended, showing the inflexions of nouns.
German curs. char., after fol. 83 many blanks, 4to, ff. 91 [No. 513].

VIII.

MATHEMATICS, ASTRONOMY, ASTROLOGY, MAGIC.

419. 1. Abraham b. Ezra's arithmetical treatise ספר המספר, with a supplementary problem (fol. 44^v), not to be found in the printed edition (Frankfort-on-the-Main, 1895). This problem is headed אם ישאל השואל שלשה שהלכו בשוק שער הדנים, and begins לקנות דג אמרו לו למוכר בכמה חתן הדג אמר בכך וכך.

2. Fol. 45^v. חכמת המספר, by the same, on the art of reckoning with ciphers, beginning האותיות האלה תקנו אנשי הודו לצורך החשבון הראשונה עולה אחת והשניה שנים והשלשית שלשה וכן כלם עד חשעה.

The fly-leaves are occupied by various accounts, anecdotes, and tables of mōlāds and ciphers.

Owner: Samuel David Luzatto (1541).

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 56 [H. No. 126].

420. Abraham b. Ezra's ספר העבור (printed).

Writer: B. Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 61 [H. No. 171].

421. a. ספר מונה מספר, Treatise on arithmetic by Saadyah b. Elijah שוראקי, in seven chapters. The work is preceded by an acro-stic on the author's name; b. Fol. 60. Glosses on Maimūni's הלכות מליחה; c. Fol. 79. Explanations on some terms used by Maimūni: d. Fol. 82. Glosses on Maimūni's משנת ערונה (Kil'aim, ch. iii); e. Fol. 88^v. Glosses on הלכות מקואות. At the end a long poem.

Author's autograph; finished Tuesday, 24 Tēbēth, 5444 (1684).

Maghribine Rabb. char., 4to, ff. 109 [H. No. 343].

422. Abraham b. Ḥiyyā's ספר חשבון המהלכה (printed). The introduction and table of contents, as far as ch. xiv, are missing,

but replaced by a later hand. Fol. 87, Lunar eclipses in 1135, 1136, 1138, and 1139; solar eclipses in 1139 and 1140. Fol. 93, Rules for finding the Teqūfōth.

Colophon (fol. 85) לנשיאנו הנדול חשבון המהלך לשלם הספר הזה והיא חשבון המהלך לנשיאנו הנדול אברהם צאחב אל שנמא זק"ל בן הנשיא ר' חייא זצ"ל במדינת ברנלונה שנת תתצ"ו כ"ב לעומר יום ו' במחצת היום והוא עשירי לאפריל מחדשי שנת תתצ"ו (7 Iyyār, 4896 = April 10, 1136).

Syr. Rabb. char., fol. 84^v, portion missing; 8vo, ff. 96 [H. No. 110].

423. 1. *צורת הארץ*, by Abraham b. Ḥiyyā (printed). The first four chapters and a portion of the fifth are missing; ff. 1-4 are misplaced.

2. Fol. 67. *קיצור צורת הארץ*, by Judah han-Nāsi; compendium of the preceding work.

3. Fol. 79. Commentary on Immanuel b. Jacob's astronomical treatise *שש כנפים* (written 1415, see fol. 81), followed by the work itself with the tables and marginal notes.

4. Fol. 131. Treatise on the astrolabe, according to Ptolemy, beg. *שער הראשון בוכרון כלי האצטרלב והשוואת הטבלים*. It ends *תם ונשלם ספר האצטרלב לבטלמיוס החכם בריך רחמנא דסייע לי נאום יצחק כהן*.

5. Fol. 145. Purbach's *Theorica*, beginning with a dedication to Solomon *קבלייר השמיני*; it ends *תם ונשלם חכונת הנלגל השמיני*. After this follow the mathematical figures (see *HB*, XI, p. 124).

6. Fol. 196. *כלי הנחשת*, by Abraham b. Ezra (incomplete).

Syr. Rabb. char., fol. 75 damaged; 4to, ff. 200 [H. No. 134].

424. 1. *ספר מראה האופנים*, Sacrobosco's astronomical work, translated by Solomon b. Abraham Abigedōr (printed); finished Tebēth, 5186 (1426).

2. Fol. 12. *רוח חן*, A kind of introduction to Maimūni's *Moreh* (printed). The author is uncertain.

Owner: Maṣliḥ Finzi.

German curs. char., 4to, ff. 20 [H. No. 244].

425. 1. *ביאור מעשה כלי האצטרלוב*, Instructions for making an astrolabe.

2. Fol. 8^v. Some observations on the stars of the Zodiac, by Levi b. Gershōm, taken in 1325.

3. Fol. 8^v. Tables showing the latitudes and longitudes of stars of the first and second magnitudes.

4. Fol. 9^v. Tables showing the latitudes and longitudes of important towns in Asia, Africa, and Europe.

5. Fol. 12. שבע כוכבי לכת, Various astrological and meteorological rules.

6. Fol. 14. Jacob b. Mākhir's Hebrew translation (from an Arabic original) of a treatise on the astrolabe in forty chapters.

Colophon: נשלם ספר פירוש האצמורלב והעתיקו החכם הנדול הנכבד: ר' יעקב יצ"ו בן כבוד החכם ר' מכור זצ"ל מלשון הנרי אל לשון עברי.

7. Fol. 32. Jacob b. Mākhir's (Profet Tabbōn) treatise on the Quadrant (כלי הקדרן) in sixteen chapters.

8. Fol. 45^v. Fragment of a treatise on the stations of the moon.

9. Fol. 46. Treatise on the astrolabe by Judah b. Eliezer.

[Owner: Samuel David Luzatto.]

Vellum and paper, Span. Rabb. char., No. 2 later; on ff. 10, 13, 68, and 70, diagrams of spherical figures and astrolabes; 8vo, ff. 70 [H. No. 127].

426. 1. ספר התכונה, Ḥayyim Vital's astronomical work in four parts, copied from the author's autograph (Pt. I printed). The work, which was written 1521 (cf. fol. 38), refers several times to the tables of Abraham Zaccuto (see below), the אורח סלילה of Isaac b. אלהורב (fol. 44^v), and to Ibn Ezra's astrological treatise ראשית חכמה.

2. Fol. 53. Abraham Zaccuto's *Astronomical Tables*. Tab. XIX, Eclipses of the moon according to Jacob Pöel.

3. Fol. 71^v. קיצור אלפראגאני, Compendium of al-Farghānī's compendium of the *Almagest* in seven chapters. Copied from Ḥayyim Vital's copy.

4. Fol. 75. סדר נורל החול, Treatise on geomancy, beg. דע כי עוד מצאתי למחבר ספר א', fol. 81; יש מסדרין תפלה זו קודם שישליכוהו; fol. 82, Horoscope (משפט) set by Abraham Zaccuto, in Damascus, Monday, 26 Shebat, 5275 (read Sunday, 11 February, 1515); ibid.^v, Charm against toothache.

5. Fol. 83. Ḥayyim Vital's Cabbalistical work ספר הליקוטמים, according to the teachings of Isaac Loria. Ff. 115 to 132 (after fol. 32 of this work) are occupied by a commentary on the אדרא אדרא, styled האוינו זוטא.

Writer of No. 5: David נמקייצו אבריש, who gave it to Mordecai בושבילא (Buschweiler?).

Owner: Josef hak-Kōhēn.

Span. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 217 [H. No. 241].

427. ספר ארובות השמים, by Israel b. Moses Samosc, a work on astronomy. The end is wanting.

Owner: Zunz (No. 25).

German curs. char., fol., ff. 79 [No. 421].

428. 1. הימים, by Menaḥem Samsōn Basila, rules of calendar making, and astronomical tables.

2. Fol. 81. Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōēl's Tables.

3. Fol. 113. Mordecai Finzi's Tables (printed).

4. Fol. 125. הנהגה על הביסמילי, beginning אשר כתב חכם אחד בספר הנקרא (Andreas Argulus), נקרא שמו אנדריאס ארגולוס Pandosion Sphericum. On fol. 126^v the year 5456 (1696) is given.

5. Fol. 131. Calendar rules.

6. Fol. 164. Similar rules in Italian.

Ital. curs. char., different hands, fol., ff. 164 [No. 416].

429. יסוד העבור, based on the work of Judah Hazzān of Treves (טרויש) and Uri b. Simon, with tables.

See *HB.*, XVIII, p. 67 sq. [but read *לכל חרש*].

Owner: E. Carmoly (No. 274).

Orient. Rabb. char., 16mo, ff. 28 [H. No. 321].

430. B. Goldberg, *Tables according to the Teqūfōth of R. Adā*, accompanied by a gloss on Tōsefōth to Rōsh Hashshānah.

German curs. char., 32mo, ff. 41 [H. No. 26].

431. 1. Calendar Tables, beginning 5205 (1444), ending נאום צדיק; fol. 4^v, the rhymes—

אדם עצב אל תאנה אחר טרחא יבא אתנה

אל תתהדר אנש נביר אחר דרנא יבא תביר

2. Fol. 5. Rhymed conundrums and epigrams.

3. Fol. 5^v. Beg. ביריעת המולד מהחדש הנעלם, rules for the calculation of moon eclipses, illustrated by the Mōlād of Nisān, 5104 (1344).

4. Fol. 7^v. Letter by [the name is erased, but Steinschneider suggests "Maimonides," cf. *Zur pseudopigr. Lit.*, p. 26 sq.] to a pupil of his [לתלמיד הנן]. The copyist adds: ואני יצחק המעתיק מצאתי זאת בספר מדויק מלא מחכמות התלמיד החשוב כי משמרי את האהבה ורצוני וכוונתי להועילך עד מאד אודיעך דבר נפלא הוצאתיו מספר גדול לבטלמים ונסיתיו, and is of astrological character. Maimonides is evidently not the author.

5. Fol. 10^v. Rhymed rules for pairing the sections of the Pentateuch, with commentary.

6. Fol. 11. Poem, beginning אלי כל יודעי עתים (see Letterbode, VII, p. 169), with commentary.

7. Fol. 12^v. Tables by Isaac b. Solomon צדיק (see above), called בן אלהב ספרדי, dated Palermo, in Sicily, Kislēv, 5187 (1426).

8. Fol. 15^v. Letter of פורפיט מפירפנייא (Profet Dürān) to the physician Bonet המשיחי, beg. ראיתי מנלה עפה, one page only, and incomplete.

9. *a.* Fol. 17^v. Table of תקופות; *b.* Fol. 17^v. פעם אחת שאל ממני. הבחור אנחסרדי קרשקש לעשות לו מראות מכתיבת ידי והמראות היו אלו ההכרים עשיתם. Underneath is written—

מראות תוי	מראות נביא	נקרא בחי עבר שדי
וכתב עמי	תלין עתי	אם מאן ש או אחז די

10. Fol. 19. בפסח כיון דאין נותנן for Passover, beginning האש מבפנים.

11. *a.* Fol. 20. Qalonymos' Nāsi's Azhārōth for the Great Sabbath, beginning את מועדי יי (see Zunz, *Lit. syn. P.*, p. 479); *b.* Fol. 22. Zerahyāh hal-Lēvi Gerundi b. Isaac's Azhārōth for the same day, beg. אמרת יי צרופה (see l. c., p. 461); *c.* Fol. 24. Mordecai b. Honein's [Zunz, l. c., p. 580, *Chanin*] זולת for Simḥath Tūrāh, beg. אז מראש מקדמי ארץ.

12. Fol. 25^v (l. 7). Beg. נוהגין בכל מקומות שלא לישא אשה בין פסח. לשבועות. This is followed by various Minhāgim for Passover, the agenda of the Seder nights, explanation of the term שבת הגדול (fol. 27^v), rules concerning the Passover liturgy, and the Hāggādah.

13. Fol. 30. Commentary on Canticles (specimens of which have been published by H. Saalfeld, *Mag.*, VI, p. 180).

14. *a.* Fol. 35. Beg. מצות עשה לידע שיש אלוה בעולם; *b.* Ibid. וזה סוד עזאזל; *c.* Fol. 36. Commentary on the Thirteen Articles of the Creed.

15. *a.* Fol. 38. מדרש רסעו; *b.* Fol. 39^v. אמר ר' יצחק בן פרנך כל שנותני של אדם חקוקן לו על אחד מאיבריו.

16. *a.* Fol. 41. סוד גדול יש גן; *b.* Ibid. סוד שלשה המה ממיבי לכת. ערן בארץ במקום ידוע.

17. Fol. 42. ספר הפאר, Cabbalistic essay on the Phylacteries, by Shēm Tūb b. Gāōn, prefaced by the two poems. Introduction only (see *SCat.*, col. 2527).

18. *a.* Fol. 53. ספר מורה דעה, Moral teachings, aphorisms and anecdotes, beg. ואמרתי מתתי אותה לאיש אחרי טוב תתי את המורה לצדקה; *b.* Fol. 60. Short homily on the Ethrōg; *c.* Fol. 60^v. בשם הרב ר' שם טוב דיפארו אמרו שאלה (see *HB.*, IX, p. 22); *d.* Fol. 61. סוד; *e.* Ibid. סוד; *f.* Ibid. סוד; *g.* Ibid. סוד; *h.* Ibid. סוד; *i.* Ibid. סוד; *j.* Ibid. סוד; *k.* Ibid. סוד; *l.* Ibid. סוד; *m.* Ibid. סוד; *n.* Ibid. סוד; *o.* Ibid. סוד; *p.* Ibid. סוד; *q.* Ibid. סוד; *r.* Ibid. סוד; *s.* Ibid. סוד; *t.* Ibid. סוד; *u.* Ibid. סוד; *v.* Ibid. סוד; *w.* Ibid. סוד; *x.* Ibid. סוד; *y.* Ibid. סוד; *z.* Ibid. סוד; *aa.* Ibid. סוד; *ab.* Ibid. סוד; *ac.* Ibid. סוד; *ad.* Ibid. סוד; *ae.* Ibid. סוד; *af.* Ibid. סוד; *ag.* Ibid. סוד; *ah.* Ibid. סוד; *ai.* Ibid. סוד; *aj.* Ibid. סוד; *ak.* Ibid. סוד; *al.* Ibid. סוד; *am.* Ibid. סוד; *an.* Ibid. סוד; *ao.* Ibid. סוד; *ap.* Ibid. סוד; *aq.* Ibid. סוד; *ar.* Ibid. סוד; *as.* Ibid. סוד; *at.* Ibid. סוד; *au.* Ibid. סוד; *av.* Ibid. סוד; *aw.* Ibid. סוד; *ax.* Ibid. סוד; *ay.* Ibid. סוד; *az.* Ibid. סוד; *ba.* Ibid. סוד; *bb.* Ibid. סוד; *bc.* Ibid. סוד; *bd.* Ibid. סוד; *be.* Ibid. סוד; *bf.* Ibid. סוד; *bg.* Ibid. סוד; *bh.* Ibid. סוד; *bi.* Ibid. סוד; *bj.* Ibid. סוד; *bk.* Ibid. סוד; *bl.* Ibid. סוד; *bm.* Ibid. סוד; *bn.* Ibid. סוד; *bo.* Ibid. סוד; *bp.* Ibid. סוד; *bq.* Ibid. סוד; *br.* Ibid. סוד; *bs.* Ibid. סוד; *bt.* Ibid. סוד; *bu.* Ibid. סוד; *bv.* Ibid. סוד; *bw.* Ibid. סוד; *bx.* Ibid. סוד; *by.* Ibid. סוד; *bz.* Ibid. סוד; *ca.* Ibid. סוד; *cb.* Ibid. סוד; *cc.* Ibid. סוד; *cd.* Ibid. סוד; *ce.* Ibid. סוד; *cf.* Ibid. סוד; *cg.* Ibid. סוד; *ch.* Ibid. סוד; *ci.* Ibid. סוד; *cj.* Ibid. סוד; *ck.* Ibid. סוד; *cl.* Ibid. סוד; *cm.* Ibid. סוד; *cn.* Ibid. סוד; *co.* Ibid. סוד; *cp.* Ibid. סוד; *cq.* Ibid. סוד; *cr.* Ibid. סוד; *cs.* Ibid. סוד; *ct.* Ibid. סוד; *cu.* Ibid. סוד; *cv.* Ibid. סוד; *cw.* Ibid. סוד; *cx.* Ibid. סוד; *cy.* Ibid. סוד; *cz.* Ibid. סוד; *da.* Ibid. סוד; *db.* Ibid. סוד; *dc.* Ibid. סוד; *dd.* Ibid. סוד; *de.* Ibid. סוד; *df.* Ibid. סוד; *dg.* Ibid. סוד; *dh.* Ibid. סוד; *di.* Ibid. סוד; *dj.* Ibid. סוד; *dk.* Ibid. סוד; *dl.* Ibid. סוד; *dm.* Ibid. סוד; *dn.* Ibid. סוד; *do.* Ibid. סוד; *dp.* Ibid. סוד; *dq.* Ibid. סוד; *dr.* Ibid. סוד; *ds.* Ibid. סוד; *dt.* Ibid. סוד; *du.* Ibid. סוד; *dv.* Ibid. סוד; *dw.* Ibid. סוד; *dx.* Ibid. סוד; *dy.* Ibid. סוד; *dz.* Ibid. סוד; *ea.* Ibid. סוד; *eb.* Ibid. סוד; *ec.* Ibid. סוד; *ed.* Ibid. סוד; *ee.* Ibid. סוד; *ef.* Ibid. סוד; *eg.* Ibid. סוד; *eh.* Ibid. סוד; *ei.* Ibid. סוד; *ej.* Ibid. סוד; *ek.* Ibid. סוד; *el.* Ibid. סוד; *em.* Ibid. סוד; *en.* Ibid. סוד; *eo.* Ibid. סוד; *ep.* Ibid. סוד; *eq.* Ibid. סוד; *er.* Ibid. סוד; *es.* Ibid. סוד; *et.* Ibid. סוד; *eu.* Ibid. סוד; *ev.* Ibid. סוד; *ew.* Ibid. סוד; *ex.* Ibid. סוד; *ey.* Ibid. סוד; *ez.* Ibid. סוד; *fa.* Ibid. סוד; *fb.* Ibid. סוד; *fc.* Ibid. סוד; *fd.* Ibid. סוד; *fe.* Ibid. סוד; *ff.* Ibid. סוד; *fg.* Ibid. סוד; *fh.* Ibid. סוד; *fi.* Ibid. סוד; *fj.* Ibid. סוד; *fk.* Ibid. סוד; *fl.* Ibid. סוד; *fm.* Ibid. סוד; *fn.* Ibid. סוד; *fo.* Ibid. סוד; *fp.* Ibid. סוד; *fq.* Ibid. סוד; *fr.* Ibid. סוד; *fs.* Ibid. סוד; *ft.* Ibid. סוד; *fu.* Ibid. סוד; *fv.* Ibid. סוד; *fw.* Ibid. סוד; *fx.* Ibid. סוד; *fy.* Ibid. סוד; *fz.* Ibid. סוד; *ga.* Ibid. סוד; *gb.* Ibid. סוד; *gc.* Ibid. סוד; *gd.* Ibid. סוד; *ge.* Ibid. סוד; *gf.* Ibid. סוד; *gg.* Ibid. סוד; *gh.* Ibid. סוד; *gi.* Ibid. סוד; *gj.* Ibid. סוד; *gk.* Ibid. סוד; *gl.* Ibid. סוד; *gm.* Ibid. סוד; *gn.* Ibid. סוד; *go.* Ibid. סוד; *gp.* Ibid. סוד; *gq.* Ibid. סוד; *gr.* Ibid. סוד; *gs.* Ibid. סוד; *gt.* Ibid. סוד; *gu.* Ibid. סוד; *gv.* Ibid. סוד; *gw.* Ibid. סוד; *gx.* Ibid. סוד; *gy.* Ibid. סוד; *gz.* Ibid. סוד; *ha.* Ibid. סוד; *hb.* Ibid. סוד; *hc.* Ibid. סוד; *hd.* Ibid. סוד; *he.* Ibid. סוד; *hf.* Ibid. סוד; *hg.* Ibid. סוד; *hh.* Ibid. סוד; *hi.* Ibid. סוד; *hj.* Ibid. סוד; *hk.* Ibid. סוד; *hl.* Ibid. סוד; *hm.* Ibid. סוד; *hn.* Ibid. סוד; *ho.* Ibid. סוד; *hp.* Ibid. סוד; *hq.* Ibid. סוד; *hr.* Ibid. סוד; *hs.* Ibid. סוד; *ht.* Ibid. סוד; *hu.* Ibid. סוד; *hv.* Ibid. סוד; *hw.* Ibid. סוד; *hx.* Ibid. סוד; *hy.* Ibid. סוד; *hz.* Ibid. סוד; *ia.* Ibid. סוד; *ib.* Ibid. סוד; *ic.* Ibid. סוד; *id.* Ibid. סוד; *ie.* Ibid. סוד; *if.* Ibid. סוד; *ig.* Ibid. סוד; *ih.* Ibid. סוד; *ii.* Ibid. סוד; *ij.* Ibid. סוד; *ik.* Ibid. סוד; *il.* Ibid. סוד; *im.* Ibid. סוד; *in.* Ibid. סוד; *io.* Ibid. סוד; *ip.* Ibid. סוד; *iq.* Ibid. סוד; *ir.* Ibid. סוד; *is.* Ibid. סוד; *it.* Ibid. סוד; *iu.* Ibid. סוד; *iv.* Ibid. סוד; *iw.* Ibid. סוד; *ix.* Ibid. סוד; *iy.* Ibid. סוד; *iz.* Ibid. סוד; *ja.* Ibid. סוד; *jb.* Ibid. סוד; *jc.* Ibid. סוד; *jd.* Ibid. סוד; *je.* Ibid. סוד; *jf.* Ibid. סוד; *jj.* Ibid. סוד; *jh.* Ibid. סוד; *ji.* Ibid. סוד; *jj.* Ibid. סוד; *jk.* Ibid. סוד; *jl.* Ibid. סוד; *jm.* Ibid. סוד; *jn.* Ibid. סוד; *jo.* Ibid. סוד; *jp.* Ibid. סוד; *jq.* Ibid. סוד; *jr.* Ibid. סוד; *js.* Ibid. סוד; *jt.* Ibid. סוד; *ju.* Ibid. סוד; *jv.* Ibid. סוד; *jw.* Ibid. סוד; *jx.* Ibid. סוד; *jy.* Ibid. סוד; *jz.* Ibid. סוד; *ka.* Ibid. סוד; *kb.* Ibid. סוד; *kc.* Ibid. סוד; *kd.* Ibid. סוד; *ke.* Ibid. סוד; *kf.* Ibid. סוד; *kg.* Ibid. סוד; *kh.* Ibid. סוד; *ki.* Ibid. סוד; *kj.* Ibid. סוד; *kl.* Ibid. סוד; *km.* Ibid. סוד; *kn.* Ibid. סוד; *ko.* Ibid. סוד; *kp.* Ibid. סוד; *kq.* Ibid. סוד; *kr.* Ibid. סוד; *ks.* Ibid. סוד; *kt.* Ibid. סוד; *ku.* Ibid. סוד; *kv.* Ibid. סוד; *kw.* Ibid. סוד; *kx.* Ibid. סוד; *ky.* Ibid. סוד; *kz.* Ibid. סוד; *la.* Ibid. סוד; *lb.* Ibid. סוד; *lc.* Ibid. סוד; *ld.* Ibid. סוד; *le.* Ibid. סוד; *lf.* Ibid. סוד; *lg.* Ibid. סוד; *lh.* Ibid. סוד; *li.* Ibid. סוד; *lj.* Ibid. סוד; *lk.* Ibid. סוד; *ll.* Ibid. סוד; *lm.* Ibid. סוד; *ln.* Ibid. סוד; *lo.* Ibid. סוד; *lp.* Ibid. סוד; *lq.* Ibid. סוד; *lr.* Ibid. סוד; *ls.* Ibid. סוד; *lt.* Ibid. סוד; *lu.* Ibid. סוד; *lv.* Ibid. סוד; *lw.* Ibid. סוד; *lx.* Ibid. סוד; *ly.* Ibid. סוד; *lz.* Ibid. סוד; *ma.* Ibid. סוד; *mb.* Ibid. סוד; *mc.* Ibid. סוד; *md.* Ibid. סוד; *me.* Ibid. סוד; *mf.* Ibid. סוד; *mg.* Ibid. סוד; *mh.* Ibid. סוד; *mi.* Ibid. סוד; *mj.* Ibid. סוד; *mk.* Ibid. סוד; *ml.* Ibid. סוד; *mm.* Ibid. סוד; *mn.* Ibid. סוד; *mo.* Ibid. סוד; *mp.* Ibid. סוד; *mq.* Ibid. סוד; *mr.* Ibid. סוד; *ms.* Ibid. סוד; *mt.* Ibid. סוד; *mu.* Ibid. סוד; *mv.* Ibid. סוד; *mw.* Ibid. סוד; *mx.* Ibid. סוד; *my.* Ibid. סוד; *mz.* Ibid. סוד; *na.* Ibid. סוד; *nb.* Ibid. סוד; *nc.* Ibid. סוד; *nd.* Ibid. סוד; *ne.* Ibid. סוד; *nf.* Ibid. סוד; *ng.* Ibid. סוד; *nh.* Ibid. סוד; *ni.* Ibid. סוד; *nj.* Ibid. סוד; *nk.* Ibid. סוד; *nl.* Ibid. סוד; *nm.* Ibid. סוד; *nn.* Ibid. סוד; *no.* Ibid. סוד; *np.* Ibid. סוד; *nq.* Ibid. סוד; *nr.* Ibid. סוד; *ns.* Ibid. סוד; *nt.* Ibid. סוד; *nu.* Ibid. סוד; *nv.* Ibid. סוד; *nw.* Ibid. סוד; *nx.* Ibid. סוד; *ny.* Ibid. סוד; *nz.* Ibid. סוד; *oa.* Ibid. סוד; *ob.* Ibid. סוד; *oc.* Ibid. סוד; *od.* Ibid. סוד; *oe.* Ibid. סוד; *of.* Ibid. סוד; *og.* Ibid. סוד; *oh.* Ibid. סוד; *oi.* Ibid. סוד; *oj.* Ibid. סוד; *ok.* Ibid. סוד; *ol.* Ibid. סוד; *om.* Ibid. סוד; *on.* Ibid. סוד; *oo.* Ibid. סוד; *op.* Ibid. סוד; *oq.* Ibid. סוד; *or.* Ibid. סוד; *os.* Ibid. סוד; *ot.* Ibid. סוד; *ou.* Ibid. סוד; *ov.* Ibid. סוד; *ow.* Ibid. סוד; *ox.* Ibid. סוד; *oy.* Ibid. סוד; *oz.* Ibid. סוד; *pa.* Ibid. סוד; *pb.* Ibid. סוד; *pc.* Ibid. סוד; *pd.* Ibid. סוד; *pe.* Ibid. סוד; *pf.* Ibid. סוד; *pg.* Ibid. סוד; *ph.* Ibid. סוד; *pi.* Ibid. סוד; *pj.* Ibid. סוד; *pk.* Ibid. סוד; *pl.* Ibid. סוד; *pm.* Ibid. סוד; *pn.* Ibid. סוד; *po.* Ibid. סוד; *pp.* Ibid. סוד; *pq.* Ibid. סוד; *pr.* Ibid. סוד; *ps.* Ibid. סוד; *pt.* Ibid. סוד; *pu.* Ibid. סוד; *pv.* Ibid. סוד; *pw.* Ibid. סוד; *px.* Ibid. סוד; *py.* Ibid. סוד; *pz.* Ibid. סוד; *qa.* Ibid. סוד; *qb.* Ibid. סוד; *qc.* Ibid. סוד; *qd.* Ibid. סוד; *qe.* Ibid. סוד; *qf.* Ibid. סוד; *qg.* Ibid. סוד; *qh.* Ibid. סוד; *qi.* Ibid. סוד; *qj.* Ibid. סוד; *qk.* Ibid. סוד; *ql.* Ibid. סוד; *qm.* Ibid. סוד; *qn.* Ibid. סוד; *qo.* Ibid. סוד; *qp.* Ibid. סוד; *qq.* Ibid. סוד; *qr.* Ibid. סוד; *qs.* Ibid. סוד; *qt.* Ibid. סוד; *qu.* Ibid. סוד; *qv.* Ibid. סוד; *qw.* Ibid. סוד; *qx.* Ibid. סוד; *qy.* Ibid. סוד; *qz.* Ibid. סוד; *ra.* Ibid. סוד; *rb.* Ibid. סוד; *rc.* Ibid. סוד; *rd.* Ibid. סוד; *re.* Ibid. סוד; *rf.* Ibid. סוד; *rg.* Ibid. סוד; *rh.* Ibid. סוד; *ri.* Ibid. סוד; *rj.* Ibid. סוד; *rk.* Ibid. סוד; *rl.* Ibid. סוד; *rm.* Ibid. סוד; *rn.* Ibid. סוד; *ro.* Ibid. סוד; *rp.* Ibid. סוד; *rq.* Ibid. סוד; *rr.* Ibid. סוד; *rs.* Ibid. סוד; *rt.* Ibid. סוד; *ru.* Ibid. סוד; *rv.* Ibid. סוד; *rw.* Ibid. סוד; *rx.* Ibid. סוד; *ry.* Ibid. סוד; *rz.* Ibid. סוד; *sa.* Ibid. סוד; *sb.* Ibid. סוד; *sc.* Ibid. סוד; *sd.* Ibid. סוד; *se.* Ibid. סוד; *sf.* Ibid. סוד; *sg.* Ibid. סוד; *sh.* Ibid. סוד; *si.* Ibid. סוד; *sj.* Ibid. סוד; *sk.* Ibid. סוד; *sl.* Ibid. סוד; *sm.* Ibid. סוד; *sn.* Ibid. סוד; *so.* Ibid. סוד; *sp.* Ibid. סוד; *sq.* Ibid. סוד; *sr.* Ibid. סוד; *ss.* Ibid. סוד; *st.* Ibid. סוד; *su.* Ibid. סוד; *sv.* Ibid. סוד; *sw.* Ibid. סוד; *sx.* Ibid. סוד; *sy.* Ibid. סוד; *sz.* Ibid. סוד; *ta.* Ibid. סוד; *tb.* Ibid. סוד; *tc.* Ibid. סוד; *td.* Ibid. סוד; *te.* Ibid. סוד; *tf.* Ibid. סוד; *tg.* Ibid. סוד; *th.* Ibid. סוד; *ti.* Ibid. סוד; *tj.* Ibid. סוד; *tk.* Ibid. סוד; *tl.* Ibid. סוד; *tm.* Ibid. סוד; *tn.* Ibid. סוד; *to.* Ibid. סוד; *tp.* Ibid. סוד; *tq.* Ibid. סוד; *tr.* Ibid. סוד; *ts.* Ibid. סוד; *tt.* Ibid. סוד; *tu.* Ibid. סוד; *tv.* Ibid. סוד; *tw.* Ibid. סוד; *tx.* Ibid. סוד; *ty.* Ibid. סוד; *tz.* Ibid. סוד; *ua.* Ibid. סוד; *ub.* Ibid. סוד; *uc.* Ibid. סוד; *ud.* Ibid. סוד; *ue.* Ibid. סוד; *uf.* Ibid. סוד; *ug.* Ibid. סוד; *uh.* Ibid. סוד; *ui.* Ibid. סוד; *uj.* Ibid. סוד; *uk.* Ibid. סוד; *ul.* Ibid. סוד; *um.* Ibid. סוד; *un.* Ibid. סוד; *uo.* Ibid. סוד; *up.* Ibid. סוד; *uq.* Ibid. סוד; *ur.* Ibid. סוד; *us.* Ibid. סוד; *ut.* Ibid. סוד; *uu.* Ibid. סוד; *uv.* Ibid. סוד; *uw.* Ibid. סוד; *ux.* Ibid. סוד; *uy.* Ibid. סוד; *uz.* Ibid. סוד; *va.* Ibid. סוד; *vb.* Ibid. סוד; *vc.* Ibid. סוד; *vd.* Ibid. סוד; *ve.* Ibid. סוד; *vf.* Ibid. סוד; *vg.* Ibid. סוד; *vh.* Ibid. סוד; *vi.* Ibid. סוד; *vj.* Ibid. סוד; *vk.* Ibid. סוד; *vl.* Ibid. סוד; *vm.* Ibid. סוד; *vn.* Ibid. סוד; *vo.* Ibid. סוד; *vp.* Ibid. סוד; *vq.* Ibid. סוד; *vr.* Ibid. סוד; *vs.* Ibid. סוד; *vt.* Ibid. סוד; *vu.* Ibid. סוד; *vv.* Ibid. סוד; *vw.* Ibid. סוד; *vx.* Ibid. סוד; *vy.* Ibid. סוד; *vz.* Ibid. סוד; *wa.* Ibid. סוד; *wb.* Ibid. סוד; *wc.* Ibid. סוד; *wd.* Ibid. סוד; *we.* Ibid. סוד; *wf.* Ibid. סוד; *wg.* Ibid. סוד; *wh.* Ibid. סוד; *wi.* Ibid. סוד; *wj.* Ibid. סוד; *wk.* Ibid. סוד; *wl.* Ibid. סוד; *wm.* Ibid. סוד; *wn.* Ibid. סוד; *wo.* Ibid. סוד; *wp.* Ibid. סוד; *wq.* Ibid. סוד; *wr.* Ibid. סוד; *ws.* Ibid. סוד; *wt.* Ibid. סוד; *wu.* Ibid. סוד; *wv.* Ibid. סוד; *ww.* Ibid. סוד; *wx.* Ibid. סוד; *wy.* Ibid. סוד; *wz.* Ibid. סוד; *xa.* Ibid. סוד; *xb.* Ibid. סוד; *xc.* Ibid. סוד; *xd.* Ibid. סוד; *xe.* Ibid. סוד; *xf.* Ibid. סוד; *xg.* Ibid. סוד; *xh.* Ibid. סוד; *xi.* Ibid. סוד; *xj.* Ibid. סוד; *xk.* Ibid. סוד; *xl.* Ibid. סוד; *xm.* Ibid. סוד; *xn.* Ibid. סוד; *xo.* Ibid. סוד; *xp.* Ibid. סוד; *xq.* Ibid. סוד; *xr.* Ibid. סוד; *xs.* Ibid. סוד; *xt.* Ibid. סוד; *xu.* Ibid. סוד; *xv.* Ibid. סוד; *xw.* Ibid. סוד; *xx.* Ibid. סוד; *xy.* Ibid. סוד; *xz.* Ibid. סוד; *ya.* Ibid. סוד; *yb.* Ibid. סוד; *yc.* Ibid. סוד; *yd.* Ibid. סוד; *ye.* Ibid. סוד; *yf.* Ibid. סוד; *yg.* Ibid. סוד; *yh.* Ibid. סוד; *yi.* Ibid. סוד; *yj.* Ibid. סוד; *yk.* Ibid. סוד; *yl.* Ibid. סוד; *ym.* Ibid. סוד; *yn.* Ibid. סוד; *yo.* Ibid. סוד; *yp.* Ibid. סוד; *yq.* Ibid. סוד; *yr.* Ibid. סוד; *ys.* Ibid. סוד; *yt.* Ibid. סוד; *yu.* Ibid. סוד; *yv.* Ibid. סוד; *yw.* Ibid. סוד; *yx.* Ibid. סוד; *yy.* Ibid. סוד; *yz.* Ibid. סוד; *za.* Ibid. סוד; *zb.* Ibid. סוד; *zc.* Ibid. סוד; *zd.* Ibid. סוד; *ze.* Ibid. סוד; *zf.* Ibid. סוד; *zg.* Ibid. סוד; *zh.* Ibid. סוד; *zi.* Ibid. סוד; *zj.* Ibid. סוד; *zk.* Ibid. סוד; *zl.* Ibid. סוד; *zm.* Ibid. סוד; *zn.* Ibid. סוד; *zo.* Ibid. סוד; *zp.* Ibid. סוד; *zq.* Ibid. סוד; *zr.* Ibid. סוד; *zs.* Ibid. סוד; *zt.* Ibid. סוד; *zu.* Ibid. סוד; *zv.* Ibid. סוד; *zw.* Ibid. סוד; *zx.* Ibid. סוד; *zy.* Ibid. סוד; *zz.* Ibid. סוד.

19. Fol. 63. Treatise on שחיטה. The author quotes Solomon

b. Addereth, Meir (of Rothenburg), Isaac of Corbeil, and Judah b. Benjamin. The end is wanting.

20. Fol. 69^v. Some records in connexion with the weekly portions, and accounts in Italian.

21. a. Fol. 71. Shehītāh rules in rhymes. The first seven strophes give the acrostic חֵיאל הַחֵן; b. Ibid.^v. Another poem on the same subject. The strophes are alphabetically arranged, and end with the acrostic חוֹק בִּיבֶם בֶּן מֵר; c. Fol. 72^v. שַׁעַר הַפִּירוֹת, Interpretation of dreams and suggestions for each day of the month; d. Fol. 75^v. אֵילוּ יָמִים שִׁמְתַּעֲנִים בָּהֶם; e. Fol. 76. Piyyut for a wedding banquet; f. Fol. 76^v. דְּרֹכַן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים (from רִינִים; g. Fol. 79. Various דִּינִים.

22. a. Fol. 83. סִדֵּר יְרִידַת נִשְׁמִים, Weather forecasts; b. Ibid. אֵילוּ יָמִים קִשִּׁים לְכָל מַלְאָכָה; c. Ibid.^v. יָמִים לַהֲקֹה, Time table for bleeding; see also fol. 90 in Italian.

23. Fol. 85. Short encyclopaedical notes in twenty-three chapters (ch. I missing).

24. Fol. 91. Interpretations of dreams.

Owners: Isaac b. Elijah Hārōfē, Abraham b. Mahalalēl Azīz, in Ancona, R. Nissim Fermio, Abram Landadio.

Nos. 1-9, Ital. Rabb. char.; Nos. 10-14 and 23, Span. Rabb. char., various hands; Nos. 15-22, Ital. Rabb. char., various hands; ff. 73 sqq., slightly damaged, 4to, ff. 91 [H. No. 188].

432. Calendar rules and calculations, beginning אָמַר שְׁמוּאֵל בֶּשַׁעֲלוּ בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר לִרְקִיעַ קִבְעוּ תַּת־רָף חֲלָקִים בִּשְׁעָה מִשּׁוּם חֶשְׁבֵּן הַמַּלְאוֹת; fol. 7, פִּי' [עוֹלָם]; fol. 16, לִידַע הַתְּקוּפוֹת; fol. 24, פִּי' [רִיאוֹת] עוֹלָם; fol. 28, עַל לֹחַ הַיָּד; fol. 33, Table of Christian Festivals.

Written 1797 (see fol. 8).

German curs. char., 4to, ff. 36 [H. No. 183].

433. 1. סֵפֶר הַיְסוּדוֹת (by Josef, see *NC.*, 1330), a meteorological treatise in nine chapters. The introduction begins בַּהֲיוֹתִי מֵתַאֲבָק בְּעֵפֶר רִגְלֵי תַלְמִידֵי חֲכָמֵי תוֹרַתִּי וְשׁוֹתָהּ בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֶיהֶם.

2. Fol. 7. Judah al-Harīzī's translation of אֲגֵרַת הַמוֹסֵר, attributed to Aristoteles (printed).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 8 [H. No. 81].

434. Berakhyāh Naqdān's סֵפֶר דּוּרֵי וּנְכָרֵי, copied from Cod. Monac. No. 42².

German curs. char., 4to, ff. 40 [H. No. 250].

ASTROLOGY.

435. ספר נורלות חרש, beginning with diagram of a sun disc, emitting twelve rays, with directions for the use of the same in divination; fol. 4, צורה להחכם עשאה הרמב"ן ז"ל; *ibid.* מצאתי בספר ר' קלונימוס חה לשונו מצאתי כתוב בספר אחד נעשה בשנת תצ"א (1731) מחכם א' שמו אנמניאו ארקאמו מעיר פירארה שמול טלה מושל על עיר טיפולי (Tivoli) פיורנצא פאיניצא (Venice) שור על סיינה (Siena) וירונה וכ'.

Ital. curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 38].

436. נורלות, Treatise on astrology and geomancy, attributed to Ibn Ezra, beg. משפמי הנורל ומעשהו; fol. 20, משפמי העדים; fol. 55, לדעת מחשבות; מועתק בכל צדדיו מספר בעל החמה ויודעה השואל.

Ital. curs. char., 4to, ff. 74 [H. No. 396].

437. Treatise on astrology, beginning missing.

Colophon: 20 Iyyār, ...

Writer: Šebi b. . . .

Maghribine curs. char., 4to, ff. 54 [No. 435].

438. 1. נרלות, Fragment of a work on geomancy.

2. Fol. 23^v. Fifty moral teachings in Arabic, each paragraph beginning with בנאדם.

3. Fol. 29. Magic cures in Hebrew and Arabic, with diagrams of amulets.

Maghribine curs. char., 4to, ff. 55 [No. 432].

IX.

MEDICINE.

439. 1. (פרקי משה), Hebrew translation of Moses Maimūni's medical work, beginning with ch. X, with variations from the printed edition.

2. Fol. 26. Hebrew translation, by Maestro Solomon of Narbonne, of an Arabic medical work in fifty-one chapters (see Steinschneider, *Uebers.*, p. 752 sq.). The work is incomplete, ending in the middle of ch. X.

3. Fol. 46. Headed הלוחות ביאור, Jacob b. David b. Jōm Tōb Pōel's Tables, beginning with the year 1361.

Owners: Luzatto, Steinschneider (No. 23).

Span. Rabb. char., 4to, ff. 79 [H. No. 148].

440. Various medical treatises. The MS. has been described at great length by Steinschneider, *Mag.*, X, pp. 102-12.

1. On hæmorrhoides, by Solomon b. Ayyūb.

2. Fol. 15^v. On diseases of the womb.

3. Fol. 24. Notes and prescriptions.

4. Fol. 25^v. ספר התולדת, in form of a dialogue between Dināh and her father, probably to serve as a compendium of midwifery.

5. Fol. 53^v. ספר האדם, Hebrew version of Galenus' work on the womb, styled Gynaecaeas.

Paper and vellum, Span. Rabb. char., 4to, ff. 62 [H. No. 253].

441. 1. Fol. 2. Medical treatise by Gentilis of Foligno (ינטילי) כפולניו, see Steinschneider, *Mag.*, X, p. 160 sqq.). The work contains 592 (St. 292, misprint) prescriptions, the numbers of which are given on the margin. The work ends נשלמו רפואות. הפיסוק "Finished are the prescriptions of the physician."

2. a. Fol. 54. זהו מעשה צירויא ומעשה תחבושת מדינו, Treatise on surgery and bandaging by Dinus [de Gersho, see Steinschneider, l. c., p. 162], containing 118 paragraphs. It ends תמו דברי דינו אבק טוב ומופלג מפי מ"ש par. 119 to 140 דפיורניצה; b. Fol. 62, par. 119 to 140 פרנציסקו צירוסק טוב שהיה בפירושא, יינטילי (Francesco, surgeon of Perugia); c. Fol. 62^v. Prescription by the compiler; d. Fol. 65^v, Appendix containing some more prescriptions; e. Fol. 66. Index to Nos. 1 to 29.

3. a. Fol. 69. מבוא במלאכה, Treatise in forty-one chapters by ברנט אלברט (Bernart Alberti) on the prescriptions contained in Ibn Sīnā's Canon, ch. iv. The Hebrew translation is by Abraham Abigedōr, whose introduction has been edited by Steinschneider, l. c., p. 165; b. Fol. 84^v. מפתח הסודות, Prescriptions. The parchment covers and fol. 1 are also covered with prescriptions, one of them being in the name of Abraham מלאקנילא.

Vellum and paper, French Rabb. char., different hands; 4to, ff. 84 [H. No. 406].

442. ספר רפואות, Prescriptions and cures. Fol. 27^v, the (anonymous) author relates how he fell ill in ברשילי, and was cured by a barber of the name of Messer דאווידין; fol. 54, Jōel,

physician to Pope Leon, mentioned; *ibid.*, ז'ל, כפי מה שסידר ר"נ ז'ל, וב'ד מ"ש אנקינו ששמו ר' יצחק הרופא מהדוכום אבירנוניא בעה התעסקו ברפואת חקונמי מארמניאקה, cf. fol. 55; *ibid.*, Benjamin, physician to the duke מונילינה, who treated Messer Filipo Visconte. On the verso, this Benjamin is described משער אריה (of Portaleone); fol. 54^v, ריקימו Jacob; fol. 80^v, ארזילאמו quoted.

The work contains 487 paragraphs, of which an index is given at the beginning. Several illegible notices on the parchment binding.

Ital. curs. char., ff. 69-73 in Italian, 120, ff. 121 [H. No. 369].

443. Medical treatise, beginning יתע' מחסר הבורא אמר לפי שהיה. On the margin, quotation from the work of Nathan b. Jōel Palqērā. Fol. 3, Definitions of the healing art, according to Aristotle, Isaac Isrāēli and Ibn Sīnā. At the end, list of drugs and their application, in alphabetical arrangement. The MS. is probably the author's autograph, and seems to date from the twelfth century.

Vellum, German Rabb. char., marginal notes written by the same hand, 4to, ff. 18 [No. 524].

444. ספר מקיץ נרדמים.

a. Medical treatise by Meir al-Guadez, translated from the Spanish original by Josef b. Joshua hak-Kōhēn. To each prescription a Latin version is added. Three Latin epigrams are to be found underneath the title (fol. 8). Fol. 9, Translator's introduction; fol. 22, חמו דברי דון מאיר אלגואדז. What follows is the translation by Josef Rōfē, pupil of Meir al-Guadez, in גינובה (Genoa), 1546. Many prescriptions are headed אמ' יוסף הכהן, and therefore probably added by the translator.

b. Fol. 71. Josef hak-Kōhēn's Supplement to the preceding work in the same arrangement. Fol. 89, ננעי חולי צרפתי; fol. 97, לסרטן הוא קאנקיר; fol. 100^v, Prescriptions in Hebrew only [except one, fol. 102^v], and in a different hand; fol. 105^r, Italian notice referring to Dottore . . . di Castro di Verona; fol. 105^v, Various Italian and Hebrew prescriptions for ointments and powders.

Owners: Abraham [of] Nizza, Judah לבית זרפתי לנציה, נירברוי, David Jonah, together with his (not named) brother; Israel Jeremias of Nizza, Kislēv, 5369 (1608). Another owner gives (fol. 2), in consequence of a dream, descriptions of the courses illnesses are supposed to follow, which attack people on certain

days of the month. Many particulars of this MS. have been given by Steinschneider, *Mag.*, X, p. 166 sqq.

Span. curs. char., 4to, ff. 110 [H. No. 407].

445. Joshua b. Hārōḥ Ibn Vivas al-Lorqi's treatise נרם המעלות. The work was composed in Arabic at the request of Benvenist b. Solomon ha-Levi de la Cavalleria, and translated into Hebrew by Josef, Benvenist's son (see Steinschn., *Uebers.*, p. 762, giving the date 1411).

Colophon: כאן נשלם מה שכווננו אותו בזאת האגרת הנקרא [ת] נרם המעלות מעניני הסמים הראשונים והמורכבים והשבה לאל לכבו (?) והיתה השלמת חבורם יום שני לשבוע ראשון לחדש אדר ראשון משנת חמשת אלפים ומאה וששים ושמונה לכריאת עולם (Jan. 30, 1408) במקום אלקאניים.

Owner: S. D. Luzatto.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 54 [H. No. 132].

X.

POLEMICS.

446. 1. Profēt Dūrān's letter אל תהי כאבותיך, with Josef b. Shēm Tōb's Commentary, and Isaac Aqrīsh's preface (printed).

2. Fol. 46v. Maestro Astruc Remōkh's (Francesco Corni) letter to En Shealtiel Bonafoux, with Solomon Bonfed's reply (see *HB.*, XII, p. 59).

3. Fol. 53. בקשה, Poetic prayer in alphabetical arrangement.

4. Fol. 54. בקשה, by Isaac Tarfōn.

5. Fol. 55. מליצה, sent by Solomon b. Semah to Nāthān Najjār, in Constantinople, followed by the latter's reply.

6. Fol. 58. Hymn by Josef b. Shēsheth b. Latimi, beginning אאמיר את אדוני (see *NCat.*, No. 1402⁶).

Ital. curs. char., 16mo, ff. 62 [H. No. 338].

447. ספר כלימת הגוים, Polemical treatise by Profēt Dūrān (cf. Renan, *Les Écrivains juifs*, p. 403 sq.). The name of the author is not mentioned in the preface, which is otherwise complete. The year in which the treatise was composed is indicated by the letters מ"ה חר"י הא"ף הגדול (Deut. xxx. 23) = [1]397 (see also

NCat., Nos. 2153-55). At the end a later hand has added the following verses, taken from a different MS.:—

אני חיל וחומה	לנוצרי דת תמה	משיבי מלחמה	בחוצות ושערים
לגלות מסתרים	במימי הזרים	בהבלי שוא שומרים	כפי מאמר אומרים
יעל דברי ר[י]בות	אליהם מכאבות	ולחם לתשובות	אניח רבות צורים
וישובו בודים	כזנבות האודים	ויכלמו זדים	וילרי העורים
(var. הנכרים)			
ללב נחה חכמה	להוציא תעלומה	ובנין לנקמה	כנגד הסותרים
וצוה אל חסדו	לחדש את חלדו	ואמר ברוב חסדו	לכהן באורים

Ital. curs. char. (except the verses which are in Rabb. char.), 4to, ff. 22 [H. No. 192].

448. מכתב לחזקיהו, by Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh, in Constantinople, being a refutation of Christianity and Islām in fifteen chapters. The work is preceded by the copies of letters from Abraham Monsōn, Jehiel Bassano, and Josef of Trani; further by a poem of thirty lines, each line beginning with כ, and ending with a paragraph in prose of which each word begins with the same letter. This is followed by two more poems of five, and twenty lines respectively, by Jōm Tōb b. יעיר.

The work was finished in Nisān, 5377 (1617), and is in autograph. On fol. 53^v, two short glosses on סופה and מגילה.

Span. curs. char., 4to, ff. 53 [H. No. 314].

449. תולדות ישו הנוצרי, Life of Jesus, translated from Jacob Huldrika's (see *SBodl.*, col. 646) Latin work (Leyden, 1705), by Jacob Sobels of Wladislavow. Title-page by a later hand.

German curs. char., 8vo, ff. 28 [H. No. 141].

450. 1. Life of Jesus, beginning בומן המלכה הלינה בימי בית שני.

2. Fol. 16. Responsum by Moses Söfer, on the study of the Tōrah on certain nights.

Modern German curs. char., 4to, ff. 16 [H. No. 190].

451. 1. Moses Naḥmānides' controversy with Fra Paulus (printed).

2. Fol. 11. ספר אלדד הדני, Copied from printed editions.

3. Fol. 22. Several homilies.

4. Fol. 30^v. תקנות of R. Gershōm.

5. Fol. 32^v. משלי חכמים וחרותם, Fables, beginning לו חכם אחד היו חכמים, and ending with a poem of seven lines.

6. Fol. 35. הלכות נדה, by Hillel de la Torre, in nine chapters.

Finished 24 Ab, 5592 (1832).

Squ. char., 4to, ff. 44 [H. No. 246].

452. Aaron Pontremoli's refutation of the attacks of a Christian antagonist.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 6 [H. No. 376].

453. ספר אשם תלוי, by Joshua Segre of Casale, in refutation of Christianity. The preface is preceded by a sonnet. At the end, two parodies, the hymn יגדל, the second being by Samson מורון.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 40 [H. No. 324].

454. פלפול על זמן זמנים ומניהם, Polemical treatise against the Christian faith in the form of a parody of the Passover Haggādāh (cf. Steinschneider, *HB.*, VIII, p. 150), by an anonymous author. At the end a short historical notice by the copyist.

Written by Josef Menaḥem Treves (מריבית), begun in Turin, and finished 26 Iyyār (April 29), 1790, in Vercelli.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 28, without title-page [H. No. 234].

455. 1. Leon of Modena's שאנת אריה (printed under the title ארי נהם).

2. Fol. 38. בן דוד, by the same author (see *NCat.*, No. 2185).

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 97].

456. מאמר מן וצנה, i.e. Leon of Modena's אנרת חשובת המינים, translated back into Hebrew from an Italian version, by Isaac b. Asher Pacifico in פירן (Verona), cf. *HB.*, VI, p. 23 (Geiger). Fol. 63, Sonnet by the translator.

Paper, Ital. curs. char., 12mo, ff. 64 [H. No. 45].

457. Hartwig Wessely's translation of Moses Mendelssohn's reply to Lavater, with a Commentary.

German curs. char., 8vo, ff. 8 [H. No. 172].

458. 1. שונא נשים, also styled מנחת יהודה, by Judah hal-Lēvi b. Isaac b. Shabbethai (printed in זקנים).

2. Fol. 25. עזרת נשים, Refutation of the preceding work by Isaac . . .

Vellum and paper, Span. Rabb. char., the last two leaves considerably damaged, 4to, ff. 38 [H. No. 163].

459. מן אהרן [by Aaron Berekhyāh of Modena], a polemical treatise against Isaac b. Mattathias Alterino's כנף רננים. The author speaks (fol. 3^v) of his works מעבר יבוק and אשמורת הבקר, but without disclosing his name. The work begins: ממאמרות טהורות צרופות ומובחנות אשר יבינו ויכינו מפרשי ע"ב (1) לאחז בכנפות. רובי דברי ספר כנף רננים אשר הועלם אב רם חסידה ונחה. The following names are mentioned: מאנקיטו, Liliāni Cazes, Baruch Gallidao, Elhānān David Foa, Hezekiah Foa in Castelnuovo, Eliezer Foa in Burgo, Hananiah Munzilzi, Abraham Sforzo.

The writer's name, Isaac Shushān b. חת, was erroneously regarded by Halberstam as that of the author.

Ital. curs. char., 4to, ff. 44 [H. No. 89].

XI.

LETTERS.

460. חשן משפט, Three letters by Don Dūrān de Lunel [Simeon b. Josef]: a. To Don Vidal Solomon in Perpignan; b. Fol. 21. To Solomon b. Addereth; c. Fol. 23^v. To his relatives in Perpignan. Copied from Cod. Bodl., No. 2218, 2 d (col. 763).

Modern curs. char., 4to, ff. 26 [H. No. 347].

461. Letters.

A. 1. a. Letter against Maimūni, sent by R. Meir Hallēvi to Lunel (see *NCat.*, No. 2218, 2 w); b. Fol. 3. Letter sent by R. Aaron b. Meshullām of Lunel to R. Meir Hallēvi; c. Fol. 4. Reply by the last-named (printed).

2. Fol. 5. Letter by Moses b. Nahmān, beginning טרם אענה אני (printed).

B. Fol. 12. a. חרם, of David Nāsi (printed); b. Letter headed נוסח הכתב ששלח אדונינו נזרנו וכתרנו ומאור עינינו ר' שמואל הכהן ראש הישיבה בן רבינו דניאל ראש הישיבה שלחו לחכמי עכו ולבנו דוד בן הרב ר' אברהם נ"ע (printed).

German curs. char., different hands, No. 1, 4to, Nos. 2 and 3, fol., ff. 17 [H. No. 154].

462. כתבים ומראות, Compiled by a certain Isaac. The beginning is missing.

I. כתבים, Letters: Josef Rabbino to Judah Monte Santo in סירמני; Isaac to Ismael חזק in Cinto; Josef Rabbino to Jacob

Rabbino in Modena; fol. 5, Mattathias and his brother Ben Šiōn to Aaron b. Abraham Carpi; Isaiah Rabbino to his father Samuel in Ferrara; Isaac to Leon b. Solomon Rabbino; to Mordecai Dato; David of Fano, the compiler's pupil, to his father Josef in Ferrara; the same to his mother Hannah of Fano, and to his grandmother וירטורוסה in Ferrara; Moses de Castro, attendant of Rafael of Forli, to Ben Šiōn of Norzi in Ferrara; fol. 20, Isaac to his father-in-law Israel Samuel in Piedmont (פייאמונטא), referring to נזרות חדשות נתחדשו על היהודים מפה מהדוכוס מסאוויו; fol. 31^v, David of Fano to his grandmother לאודייני; fol. 34, Samuel ארנייאנו to his uncle Aaron of רביירה in Modena; Laura, wife of Jequthiel of רביירה, to Virturosa, wife of David of Senegalliano; Mahalēl of ריינייאנו to his grandson Hananēl in Modena; Abraham de Rossi (מהאדומים), precentor in Lugo, to Josef in Fano; fol. 48, Judah מהטוב of Ravenna to his two brothers.

II. Fol. 54. מראות, Aphorisms, and religious and moral teachings by the same author, written for the benefit of two brothers, Samuel and Josef (called Moses), the sons of Mahalalēl; fol. 66^v, Judah b. Jequthiel of רביירה. After fol. 69^v, the מראות take the form of short homiletic notes on the weekly portions of the Pentateuch.

III. Fol. 99^v. Commentary on the accents.

IV. Fol. 100^v. הקדמה לר"ח אלול (dated 1587); מנהגים of Ferrara.

V. Fol. 102. מראות, written for David in Ferrara.

VI. Fol. 109^v. Note on תפלין, likewise written for David.

Owner: Samuel Beer.

Ital. curs. char., 4to, ff. 109 [H. No. 140].

463. 1. Letters and documents: *a*. Document of sale; *b*. Fol. 2. Letter by Judah Zarqo to the physician Josef המון on his wedding day; *c*. Fol. 3. Another by the same to the same; *d*. Drafts of various kinds of legal documents, as שדוכין, אירוסין, שדוכין, פקדון, פשרה, מוכת עין באופן נאות, חליצה, נט, הוראת בית דין, תנאי, כתובה מהייבם, מוכת עין באופן נאות, חליצה, נט, הוראת בית דין, תנאי, צואת שכיב מרע, חוב, מתנה, מכירה, הטפסה, אפטרופא דבי דינא, חלוקת קרקעות ונכסים, שובר, גובינא, פסיקא, בירורין הנקרא קומפרומיס, הפקעת קדושין.

2. Fol. 21. Texts for Sabbath sermons, Winter term, 5358 (1598).

3. Fol. 22. כתובה, beginning damaged.

Ital. curs. char., 16mo, ff. 22 [H. No. 156].

464. Copies of letters, names, as a rule, omitted: fol. 20, Addressed to Jacob Reiner in Mantua; fol. 22^v, To Gershōm b. Qalonymos; fol. 23, Dated 1 Ab, 5354 (July 18, 1594); fol. 24, Signed *הצעיר ממשפחת זובי*; fol. 25, Signed Benjamin b. Azriel; fol. 27, Samuel Judah Katzenellenbogen; fol. 28 [v. fol. 36^v], Jacob הלפרן; fol. 32^v, To Gershōm Kōhēn in Padua; fol. 36, To the same; ff. 37, 38, Letters by Samuel Archevolti; fol. 44, By Mordecai Kōhēn; fol. 46, To Judah Lēb b. Moses Meir of Jesnitz; *ibid.*^v, By Lēb שייברלן; fol. 54^v, By Samuel Archevolti; fol. 59, To Leon al-Gustantin; fol. 63, By Simon סנ"ל; fol. 68, By Nāthān Ottolenghi; fol. 69, By Gershōm Kōhēn and Mordecai Kōhēn; fol. 73, Samuel Archevolti to Mordecai Bassano (באשן) in Verona; fol. 74, To David Nurlingen, 14 Tēbēth, 5361 (Dec. 19, 1600). More letters by Samuel Archevolti.

German curs. char., 4to, ff. 90, many blanks [H. No. 390].

465. *אגרות רחמנות*, Letters written on behalf of the poor in various Spanish and Portuguese places to: fol. 1, Zikri b. Šahl in Gibraltar, 1356; fol. 2^v, Don Jacob פרימלן; fol. 3^v, Isaac b. Moses מרקוש; fol. 6^v, Saragossa, 1 Tammūz, on behalf of Abraham מינאנקאש; fol. 8, Judah b. Josef, 1310; fol. 11^v, Josef b. Eliezer b. אבה, Saragossa, 1301; fol. 12^v, Moses סרקסניאל, Saragossa, Ab, 1348; fol. 13^z, Simon b. Zerahyāh, 1333; fol. 13^v, The women שולאורו and בבליטה, 1309; fol. 15, Moses of Lisbon, Saragossa, Iyyār, 1410; fol. 15^v, Josef b. Isaac שוקראן, Saragossa, 1403; fol. 16^z, Samuel בירפת in מורביטרה, and Isaac אוילי in Portugal; fol. 17^v, Jōm Tōb Lēvi and his daughter מוראה in Saragossa, 12 Adar I, 1303; fol. 19^v, Jacob b. Judah Astruc, 1333; fol. 21^v, Uzziel b. Hiyā; fol. 22 sqq. Remarks by the compiler, Solomon b. Solomon חזן, dated 1410, mentioning (fol. 23^v) the names Samuel b. Jacob Šarfāthi and Isaac b. Solomon מרקוש; Copy of letter by Meir hal-Lēvi b. Todros in Burgos, mentioning Bonfed in Barcelona, dated Saragossa, 1406; fol. 40^v, על השר החכם, 1306. At the end several poems and a Maqāma.

Owner: Ashkenazi b. Eliezer.

Span. Rabb. char., 4to, ff. 43 [H. No. 196].

466. 1. *a.* Drafts of letters and short essays; *b.* Fol. 14. Drafts of documents: 1. טופס משמוש ומעשה ב"ד; 2. נוסח הרשאה בקצור;

sent to Tunis, Tetuan, Cairo, and Smyrna; *g.* Fol. 30. Receipt of Samuel Nunez Da Costa, for having received from Josef Franco some jewellery belonging to Solomon Laniado; *h.* Document concerning a money transaction between Abraham נאבישן and the heirs of Jacob תמסית in Algiers, dated Leghorn, 1756; *i.* Fol. 33. Letter addressed to David b. Rafael Meldola and Judah Lëb Susman, dated Leghorn, 1700 (?).

Orient. Rabb. char., various hands, 4to, ff. 33 [No. 456].

468. 1. Letters; beginning missing. No. 1, Signed Menahem of רוביקין b. Israel, mentions the names of Mordecai Finz, Judah of Rhodos (מרדוך), and Abraham Kōhēn, "who are men of influence at the courts of the Pope and the King of France"; No. 2, Signed Elijah b. Abraham; No. 3, Signed Eliezer חמי; No. 4, Signed Jacob Israel of Ancona b. Mosēs; No. 5, להעשות טיטוטו, signed El. חמי in Parma; No. 6, Mentions Josef of Logo and Maleachi Finz; No. 7, Addressed to Solomon Finz, and refers to Isaac Finz, grandfather of addressee, Jequthiel, his father, פירנא, his mother, and David, his grand-uncle; No. 8, Mentions the addressee's daughter Graciosa; No. 12, Abraham Kōhēn Hārōfē, Josef Kolon; No. 13, Samuel Finz; No. 16, Josef Finz; No. 18, Shabbethai of לוטרנו; No. 20, Signed Elijah b. Abraham, 4 Ellul, 5225 (Aug. 26, 1465).

2. Fol. 13. Commentary on Gen. xlii. 9 to xlvii. 5.

3. Fol. 15. ספר הנקרא אטור (cf. *Cat.*, Neubauer, No. 1319'), but it breaks off in the middle of ch. iii.

Ital. curs. char., No. 3, different hand, 16mo, ff. 19 [H. No. 404].

469. 1. Correspondence regarding the Ḥayyūn affair, many letters being written in Italian.

2. Fol. 43. Nehemiah H. Ḥayyūn's שלהבתיה ספר.

3. Fol. 63. מורע הרבה, Letters from the Rabbis of Smyrna and Jerusalem.

4. Fol. 105. Letter from R. Gabriel of Nikolsburg, 1 Ellul, 1703.

5. Ff. 123-6. Letters from Joshua Moses Murpurgo and Naftālī Kōhēn.

Different Ital. curs. hands, 4to, ff. 174 [H. No. 32].

470. Thirty-three letters by Ḥayyim Josef David Azulai.

Span. Rabb. char., 8vo, ff. 15 [No. 458].

471. 1. Letters addressed to Ḥayyim Benveniste, Solomon al-Gāzi, Solomon b. Abraham Hakkōhen, and הר"ץ די אלבה, concerning the Shabbethai Šebi movement.

2. Fol. 13. The same in different hand.
3. Fol. 22. Letters, prayers, &c.
4. Fol. 76. כוונות, dated 1675.
5. Fol. 90. דרוש החנינים, Copied at Jerusalem, Marḥeshwān, 1695.
6. Fol. 105. רזא דמהימוותא לאמיר"ה, by the compiler's father.
7. Fol. 116v. Piyyut.
8. Fol. 117. Letter to R. Herschel in Wilna, 1691, by Benjamin Kōhēn in Reggio.
9. Ff. 120-6. Letter from Abraham Cardozo in Tripoli.
Various (chiefly Ital. curs.) hands, 4to, ff. 135 [H. No. 40].

XII.

HISTORY.

472. *a.* סדר עולם בקוצר, כללי, Four-and-twenty chapters, beginning ועד המבול אלף תרנ"ו שנה.

b. Fol. 7v. Chronological tables, headed אמתיה לקבלה זמנים, from the creation of the world to the conquest of Palestine.

Ital. curs. char., 4to, ff. 9 [H. No. 341].

473. *a.* עולם הפוך, Account of the plague in Padua in 1631, by Abraham Catalano.

b. Fol. 10. Poem on the same event by the author's son Moses in Corti (16 strophes).

Ital. curs. char., 4to, ff. 11 [H. No. 399].

474. 1. Jēshūa b. Josef's ספר הליכות עולם (printed).

2. Fol. 38. Samuel han-Nāgīd's מבוא החלמוד (printed), with a postscript by Judah b. Josef has-Sefarādi of Estella in Navarra.

3. Fol. 41. Abraham b. Daud's (the elder) ספר הקבלה (printed).

4. Fol. 56. Gloss on a passage in Josippon.

5. Fol. 58. Isaac Abravanel's Commentary on Isaiah lii. 13.

6. Fol. 68. Gloss on Isaiah, ch. v, by the same (end missing).

Ital. curs. char., 4to, ff. 70 [H. No. 372].

475. 1. קונטרס נזירות תתנ"ו, History of the persecutions in 1096 and 1146, by Eliezer b. Nathan (printed).

2. Fol. 5. נזירות תחק"ץ, by Efraim b. Jacob of Bonn, with notes by E. Carmoly.

3. Fol. 12^v. Names of martyrs in Francfort-on-the-Main in 1241, 13 Sivān. Attached is an autograph letter by Abbé Bargès to Isidore Goldblum. Copied by R. Kirchheim (see also *Ltbl. d. Orients*, 1845, No. 47).

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 249].

476. Samuel Algāzi b. Isaac's תולדות אדם (printed), with various ritual decisions.

German curs. char., 16mo, ff. 13 [H. No. 112].

477. Mordecai Samuel Ghirondi's תולדות גדולי ישראל ובפרט נאוני איטליא ורבני פאדובה זכרון ימי חייהם שמות חבוריהם וציוני נאלי, being the author's autograph on which the printed edition (Trieste, 1853) is based. The work is preceded by an autobiographical sketch of the author.

4to, pp. 217 [H. No. 301].

478. ספר זכרונות, List of circumcisions performed by Michael of Siena, Mōhel in the Ghetto of Rome, commencing 7 Kislēv, 5494 (Nov. 4, 1733), ending 5 Iyyār, 5506 (April 9, 1746).

Ital. curs. char., 12mo, ff. 55 [H. No. 28].

XIII.

MISCELLANEOUS MSS.

479. Vol. I of Collectanea compiled by Abraham Josef Solomon b. Mordecai Graziano of Pesaro, later on in Modena.

1. Fol. 2. ספר פתרון, Hebrew-Italian glossary of philosophic terms, copied from the collections of Aaron Berekhyāh b. Moses of Modena and Samuel Portaleone b. Elishā, with marginal notes by the copyist.

2. Fol. 12. ספר אמרי בינה, Commentary on the Zōhār by Issachar Baer b. Moses Petahyāh (printed).

3. Fol. 54. Explanation of Aramaic words in the Zōhār.

4. Fol. 63. רזי חורא, Cabbalistic Commentary on the Old Testament by Jacob פייטו of Asti, copied from the author's autograph.

5. Fol. 118. חרשי ונמוקי תורה נביאים וכתובים, Grammatical glosses on the Old Testament by Jacob b. Isaac Hallēvi Finzi of

Casale, ש"ץ אשכנזי, copied from the author's autograph at Modena, 1670. After fol. 133 one leaf missing.

6. Fol. 137^v. Gloss on a quotation from Jacob Lombroso's edition of the Hebrew Bible (סלא כף נחת), Venice, 1638-9, and other glosses addressed by Jacob Finzi to Jacob Levi Tedesco in Modena, Joseppo Ferma in Ancona (fol. 140^v) (cf. No. 5).

7. *a.* Fol. 144. Letter by the compiler to Jacob Finzi; *b.* Fol. 145. Notes on the accents; *c.* Fol. 146. טעמי חילים; *d.* Fol. 147. טעמי א"ת, i. e. the accents of the books of Psalms, Proverbs, and Job; *e.* Fol. 147^v. Music of the accents of the Psalms by Abraham Segre of Casale.

8. Fol. 149. Annotations to the German Maḥzōr, copied by Jacob Levi Finzi.

9. Fol. 159. List of initials of Bible verses.

10. Fol. 162. ספר הדיקוק, Grammatical treatise by Meir b. Jāir.

11. Fol. 176. ספר הנמוקים, Annotation to the Pentateuch by Jehiel Melli.

12. Fol. 182^v. Abstracts from the ספר המכלול, after which a list of the accents.

13. Fol. 184. The paradigm פקד, with Italian translation.

14. Fol. 186. Names of the vowels.

15. Fol. 186^v. דיני שחיטה בקיצור.

16. Fol. 188. Copy of two letters, *a.* by Elisha Gallico, denouncing the מאור עינים of Azariah de Rossi; *b.* by Samuel Portaleone, in defence of the Mōrēh Nebukhim, and Ibn Ezra's writings.

17. *a.* Ibid. דיני התרת נדר או שבועה; *b.* Ibid. חידושי דיני התרת נדרים, by Israel Modena.

18. Fol. 189. The Hebrew alphabet arranged to form a prayer by ארנן פיאה, as follows (vocalized) חט עֶקֶד וְהָ אָמַר וְכֵן צִרְתָּ נִפְשָׁם (vocalized) ארנן פיאה. דָּלִי פֶגֶן.

19. Ibid. Abstract from the שלשלת הקבלה on Jehiel of Paris.

20. Fol. 192. Short memoranda on various Biblical and Talmudical topics, among which an astronomical calculation, dated Tuesday, 12 Ellul, 5279 (August 9, 1519).

21. Fol. 202. Poems: Ibn Ezra (cf. Friedländer, *Essay*, p. 147); fol. 103^v, Headed בעל הלשון ושר על פיהו את המורה פתח את פיהו בעל הלשון ושר (91 verses); fol. 205^v, headed מצאתי אחר' בשירים אלה הדברים; fol. 206, beg. בספר תחכמוני, מה לך אבית חן לברך אחרי.

22. Fol. 206. Miscellaneous notes, finishing with several epigrams.

23. Fol. 265. פירוש על סוד פרה אדומה.

24. Fol. 272^v. *a.* וריו, with חטא על and other prayers; *b.* פירוש מוסף ואיסור כולל ואיסור מוסף; *c.* Miscellaneous notes; *d.* Enigma beginning לקוני רנלים לא רשק; *e.* Poem beginning אהל על מות ר' יוסף פאטו by Rafael Josef Treves of Ferrara, beg. איש תם נאסף, copied from the ספר הזכרון of a certain R. Ishmael.

25. Fol. 286. *a.* The Hebrew alphabet in various arrangements with reference to Talmud Sabbath, fol. 104^r; *b.* Biblical measures and coins; *c.* Accents; *d.* Prayers; *e.* ידעו כל קהלות הקדש כי יום ד' אחר ט' באב היה נביא אמת דורש בעליית הר"ר מנחם הורדימסי אשרי יולדתו והרבנים יושבים לפניו המר' יעקב מפרוביניש והר"ר יצחק מנשר אנרמינו והר"ר מנחם ורבנים אחרים הרר' אברהם בר ר' שמואל והרר', further is mentioned R. Elijah of Paris. The piece ends באה מפאריש הח'ר שמואל (Evreux) יהודה מאייברוש (Evreux) בח'ר.

26. Fol. 295. *a.* שיר על הזמן הבונד; *b.* Poem by Rafael Josef Treves (cf. above, No. 24), in honour of the wife and children of R. Judah יעלה of Cologne; *c.* Another poem by the same; *d.* Short poem found in a copy of Moses Qamhi's מוהלך; *e.* Sections of the Talmud, in rhymes, by Benjamin Nehemiah; *f.* Poem by Azriel Graziano, son of Johānān Gallico, son-in-law of R. Azriel ניפום in Ascoli.

27. Fol. 298^v. *a.* לקוטי אורות, Abstracts from Samuel b. Tabbon's introduction to Maimūni's Commentary on Abōth, and from the latter, accompanied by Italian translation of philosophical terms by Isaac b. David Rafael of Ventura Porto; *b.* Fol. 304. Glosses on the Prayer-book, Passover Haggadah, and the Italian Maḥzor; *c.* Fol. 316. Glosses on the same subject by Nehemiah of רוביאירה in מארטינו; *d.* Glosses on Solomon b. Gabirōl's Azhārōth; *e.* Calendar notes copied from the notes of Elijah מולי in Mantua; *f.* סדר כוונת על שם הכתוב משמנה עשרה, Cabbalistic expositions; *g.* Copy from the Siddur of Meir הרופא, containing שמות, abstracted from the "Seventy-two Verses"; *h.* Fol. 410. Commentary on the יוצר of Sabbath Hanukkāh by Samuel Portaleone b. Elisha.

Ital. curs. char., after fol. 133 one leaf missing; 4to, ff. 414 [H. No. 227].

480. Vol. II of the preceding work (ff. 415 to 564).

1. Responsa by Abraham Menahem Porto hak-Kōhēn in Cremona.

2. Fol. 60. Responsa by other Italian Rabbis: Nathan b. Menaḥem, Meir b. Isaac of Venice, Moses Basula b. Abraham of Bologna, Meir of Padua, Meir b. Isaac Katzenellenbogen, Josef Finzi, Kuzi of Mantua, Aaron b. Samuel Nurlingen, Jōhānān Treves, Jacob Corinaldi, Calman of Mantua, Jacob Qalonymos b. Eliezer of מונטיני, Ṣemah b. Menaḥem, Azriel טריבוט of Ascoli, b. Jehiel, Samuel Del Vecchio of Ferrara, Solomon b. Israel of למרקה, Levi b. Elijah טריבוט, Aaron b. Israel Finzi of אריי, Benjamin b. Efraim Finzi of אריי, Isaac b. Josef of מינצילצי (?), Samuel Judah Katzenellenbogen, Jacob b. Abraham Solomon hak-Kōhēn, Abigedōr b. Samson ציריאל, Ishmael Hanīnā of וולמונט in Ferrara, Moses b. Israel Finzi of אריי, Elijah Menaḥem Halfōn in Venice, dated 21 Kislev, 5295 (1535), Abraham b. Moses hak-Kōhēn, Isaac b. Abraham of Viterbo, Barūch b. Jōāb, Jehiel b. Moses hak-Kōhēn of נוסקריי, Isaac b. Emanuel de Lattes of Carpentras, 14 . . . 343 (1583), Judah b. Shabbethai, Michael b. Shabbethai, Solomon b. Shemāyāh, Abraham b. Isaac Ṣarfāthi, Abraham b. Aaron of Rome, Abraham of Rovigo, Moses b. Abraham Ṣarfāthi in Ancona, Moses b. Mordecai Provençal, Samuel b. Solomon Isaac, Judah Hāsīd b. Leon Sinai of Cologne, David b. Eliezer Portaleone (משער אריה), the Physician, Eliezer b. Solomon of Estella.

3. Fol. 141. Glosses on the Shulḥan Arūkh, and short biographical notice on Nahmanides.

4. Fol. 141v. Glosses on Al Fāsi by Samuel Portaleone.

Ital. curs. char., 4to, ff. 150 [H. No. 228].

481. 1. זכרון מרדכי, Responsa and letters by Mordecai Samuel Ghirondi.

2. Fol. 36 (invertedly bound). Short verses in alphabetical order on the contents of the weekly portions בראשית to וישב. [This is repeated and continued, fol. 84, with a poem by Isaac Ḥayyim Romanin, headed פרישיות התורה על שיר חרשה.]

3. Fol. 38 (inverted). Wedding song on the marriage of Rachel, daughter of Rafael Luzatti with a certain Solomon . . .

4. Fol. 39. Moses Maimonides' letter מנלה עמוקה (printed under the title מנלת סתרים).

5. Fol. 58 (inverted). קול ששן, Poems by Mordecai Samuel Ghirondi.

6. Fol. 88. Alphabetic poem on הזאת הנרכה.

8vo, ff. 88 [H. No. 288].

482. 1. עפר יעקב, Compilation of Responsa by Nathanael b. Aaron Jacob Segre, many of which are printed in שמש צדקה, and

Isaac Lampronti's פתח יצחק; fol. 10. Responsa by Isaac Levi and Samuel Abohāb; fol. 15. Declarations by the Rabbinical authorities of Ferrara and Mantua; fol. 100, Table of contents.

2. Fol. 131. פתח נא שיערי רצון, beginning פתח.

3. Fol. 132^v. Two recipes.

Colophon: Finished 1686 in Cinto (fol. 131).

Owners: Abraham Firmicino and his brothers Rafael and Josef, sons of Gershon Firmicino, and the latter's brother Moses; Pelegrin Padoua.

Ital. curs. char., 4to, ff. 132 [H. No. 31].

483. 1. Abstracts (לקוטים) from a. Isaac Latif's philosophical work שער השמים; b. Fol. 1^v. The חרם of David Nāsī (cf. *Orient.*, 1845, p. 739, printed חמשה קונטרסים, fol. 109^v sq.); c. Fol. 2^r. ארבע כתובות איתעבירו בני מילי דיושע, beginning ספר המלמד; d. Fol. 3. מילי דיושע, beginning קר הו קיימין על ימא דסוף; e. Fol. 3^v. Family and historical notices copied from the colophon of a MS. (מבחר הפנינים); f. Fol. 4^v. Abstracts from סמ"ק הנהגות; g. Fol. 6. Some historical notices. All these abstracts are accompanied by notes and comments in German.

2. Fol. 7. Poem headed על בריאת העולם בששת ימי המעשה הקדמונים.

3. Fol. 9. Copy of letter by R. Šebi Hirsch, Rabbi of Berlin.

4. Fol. 10. Poem beginning שתי אחיות תאומות אחת בתולה ואחת בעולה.

5. Fol. 11. Various letters.

6. Fol. 21. Letter of recommendation of Gumpel (?) מליינן, signature illegible; on the back the words חבר נתן מר' יהושע מקראקא אב"ד מ"ן אל ר' צדוק זקנו של הבחור צוירי אשר מת בברלין החקצ"נ.

7. Fol. 22. Comical קדוש composed of incoherent verses.

8. Fol. 23. Abstract from ס' אוצר נחמד, Cabbalistic work by R. Tobias.

9. Fol. 24. Contents of Saadyāh's ספר האמונות, copied from a MS. written 1540 by a certain Isaac.

10. Fol. 25. Abstract from Samuel b. Mōtōt's משובב נתיבות.

11. Fol. 26. Queries addressed by Jacob Hirz Ber (באר), President of the Berlin community, to Jacob Ḥayy Recanati in Verona; answer dated 21 Nov. 1816, and attested by Dr. Marco Cuzzen, Secretary to the Congregation.

12. Fol. 30. Rules to be observed with reference to a dying person and treatment of the corpse.

13. Fol. 32. Horace, *Epp.*, I, 7, in Hebrew.
 14. Fol. 33^r. Acrostic on Frederic, King of Prussia, by Reuben Gumpertz, Rabbiner in Breslau; *ibid.*^v List of translations of the Bible in European languages.
 15. Fol. 34. Short abstracts from ספר הראב"י.
 16. Fol. 35. Letter to Josef Jossmann Levi by Jacob Adler, dated Schleswig, 9 Nisān, 5583 (1823).
 17. *a.* Fpl. 36. Poems by Louis Levi; *b.* Fol. 37. By בר"ש, addressed to Zunz, 10 Ab, 1840; *c.* Fol. 38. Letter to the same by Josef Walsikanski, Apr. 28, 1841; *d.* Letter to the same by Baruch Schoenfeld.
 18. Fol. 41. Hebrew translation of Zunz's sermon, *Die Einheit Gottes*, by Solomon חפץ in Padua.
 19. Fol. 43. Notes to Zunz's *Gottesdienstliche Vorträge* in Jewish German.
 20. Fol. 44^v. Note on the time of R. Simon had-Darshān by S. Rappoport (Hebrew).
 21. Fol. 47. MS. of the monthly ישרון, No. 1 (1799).
 22. Ff. 53-4. Gleim's poem, *Die Tugend*, with Hebrew version by S. M. Ehrenberg.
 23. Fol. 54. Copies of gravestones.
 24. Fol. 56. Two letters by Aaron Chorin to Zunz.
 25. Fol. 60. Letters by Hayyim Baruch Maestro to Michael Simon and Solomon Winzinhausen in Cassel.
 26. Fol. 67. Ahasverus' circular letters, Mordecai's and Esther's prayers.
 27. Fol. 69. הכשרון, Poem by Samuel Gumpertz, written at the age of eighteen (1787).
 28. Fol. 71. Poem with the name יחיאל מיכל גוטל in large letters.
 29. Fol. 72. רעיוני שחר, Various Hebrew poems.
 30. Fol. 82. Letter by S. Silberberg, Hanover, 1820.
 31. Poem in honour of the wedding of Dr. Jacobssohn with Miss Cohen in Hanover, Jan. 19, 1820. The MS. was compiled by Zunz, who added many notes.
- 4to, ff. 83 [No. 419].
484. 1. Abraham b. Ezra's grammatical treatise שפת יתר (printed), to which the copyist added an index of the verses quoted.
 2. *a.* Fol. 11. יער לבנון [by Josef Solomon of Candia], philoso-

phical exposition of the Holy Ark, Table, and Candlestick (incomplete); *b.* Fol. 18^v. Three short notes of philosophic character; *c.* Fol. 20^v. Elegy on the death of his (the copyist's?) wife צילה (incomplete).

3. *a.* Fragment of Isaac Abravanel's ראש אמנה (ed. Altona, fol. 17); *b.* Fol. 23^v. Homiletic fragments.

4. Fol. 25. Fragment of Talmud Babli פסחים, ch. II, with Commentary.

5. *a.* Fol. 27. Solomon b. Addereth's חידושי אגרות on ברכות; *b.* Fol. 29. Fragmentary anecdote concerning a sudden summons received by Maimūni to appear before a prince (שר אחד), while engaged in astronomical pursuits; *c.* Ibid. Note on Kōheleth i. 8.

6. Fol. 30. Astronomical treatise ascribed to Levi b. Gershōn, headed מצאתי בתכונה חדשה לר' לוי בן גרשון בפי' שלשים ואחד. The author is, however, Levi b. Abraham b. Hayyim, author of הלוחשים והלוחשים, which work is quoted fol. 32^r. The work, interrupted in the middle, is resumed fol. 44^v, and ends fol. 50^v with the words המשלם המאמר בחכמת התכונה ח"ל לר' לוי בר גרשון.

7. *a.* Fol. 37. Letter by Abraham b. Hiyya to Judah b. Barzillai of Barcelona; *b.* Fol. 38. Moses b. Samuel b. Tabbōn's translation of Maimūni's Commentary on פאה, I, 1.

8. Fol. 39. Metaphysical treatise, beginning missing. At the end of the introduction the words are to be read ואנוכי הצעיר בריה ואבא משה בר נחמן.

9. Fol. 41^v. Abstract from Nissim b. Jacob's מגלת סתרים (see *SCat.*, col. 2067).

Owner: Abraham Josef Solomon Graziano.

Vellum and paper; No. 1, Ital. curs. char., 16mo; No. 2, the same, but by a different hand; Nos. 3, 4, Orient. Rabb. char., 4to; Nos. 5-9, Span. Rabb. char., 4to, ff. 50 [No. 448].

485. קופת הרוכלים. Collective title of a volume containing the following items:—

a. Commentary on פרק חלק by Isaiah b. Elijah.

b. Fol. 6^v. David Qamhi's Commentary on מעשה בראשית.

c. Fol. 14. Homily attributed to Moses Naḥmāni, beginning אנה ה' זכר נא העיר אשר אמרת.

d. Fol. 16. Prayer by Solomon b. Addereth, beginning תפלה לעני כי יעמוק.

e. Fol. 24. Responsa by R. Efraim on the lungs of slaughtered animals.

f. Fol. 24^v. פרה אדומה, טעם ענין לב, beg. לראה לי שהוא להכניע נאון לב, טעם ענין פרה אדומה, beg. האדם.

g. Fol. 26. סוד לולב, by Isaac Todros, beginning מבראיו לך עד כאן לשונו הרב ר' אהרן, ends לרעת כי הוא סוד היחוד האמתי השלם כהן ברצלוני.

The table of contents on fol. 1 is written in the same handwriting as the text, but the supplement, written by the former owner, Mordecai Samuel Ghironi in Padua, refers to No. 451, which originally formed one volume with this.

Squ. char., 4to, ff. 27 [H. No. 245].

486. 1. ספר מתוק לנפש, by Abraham Zaccuto, a work on eschatology (printed).

2. Fol. 38. משלי סנדבר, Bidpai's Fables (printed).

3. Fol. 57^v. הדרת זקנים, Aristeas' letter concerning the Greek translation of the Bible.

4. Fol. 105. אנרת מספרת יחסותא רצדיקי דארעא דישראל, Description of Palestine, chiefly with regard to the graves of distinguished Jews.

5. Fol. 113. ספר של גורלות, attributed to Abraham b. Ezra.

6. Fol. 140. מעשה גדול ונורא, Josef דילהריינה.

7. Fol. 149^v. ספר תולדות האריאל, Biography of Isaac b. Solomon Loria.

Written by Abraham David b. Samuel Abraham, Tammüz, 5518 (1758), in Ancona.

Ital. curs. char., 12mo, ff. 100 [H. No. 185].

487. Collectanea.

1. שער השמים, by Jacob b. Shēsheth of Gerona. The beginning is much damaged.

2. Fol. 16. Commentary on the Thirteen Divine Attributes, by Judah b. יקר, in which is embodied a Commentary on the Eighteen Benedictions.

3. *a.* Fol. 28^v. Prayer; *b.* Fol. 31. Two cabbalistic prayers attributed to Saadyah; *c.* Fol. 41^v. סוד קרית שמע על הנסתר.

4. *a.* Fol. 52. שאלות ותשובות על עשר ספירות, by R. Pereš hak-Kōhen; *c.* Fol. 61. Commentary on קריש, by R. Pereš hak-Kōhen; *d.* Fol. 62. סוד הברכות, attributed to R. Azriel; *e.* Fol. 78. ביאור תפלות ראש השנה על דרך האמת; *f.* Fol. 82. Diagrams of cups, headed יוסף מ"ד; *g.* Fol. 83. סמני רפואות מה"ד יוסף מ"ד; *h.* Fol. 84. דיבורי האמת.

5. *a.* Fol. 91. Commentary on the Ten Sefirōth by R. Azriel;

b. Fol. 91^a. Commentary on the Thirteen Divine Attributes by Asher b. David b. Abraham b. David (see *אוצר נחמד*, IV, p. 37);

c. Fol. 96. תפלת היחוד לר' נחוניא בן הקנה.

6. Fol. 100. כתר שם טוב, by Shēm Tōb b. Abraham b. Joshua b. Saul b. Moses b. Abraham b. Gāṓn, Supercommentary on Nahmānides' Commentary (printed).

7. Fol. 156^v. Biblical chronology up to 5092 (1332).

8. Fol. 177. Commentary on Canticles by Abraham b. Isaac hal-Lēvi (printed).

According to an earlier marking of the leaves in Hebrew letters, ff. 174–220 are missing. Fol. 99^v, Short Hebrew and Arabic notice by a later hand.

Vellum, Span. Rabb. char., fol. 90, two cabbalistic diagrams, 4to, ff. 211 [H. No. 53].

488. Miscellanies, compiled by a pupil of Moses of Korfu (see fol. 3), beginning with preface.

a. Poem headed *המאמר החמשי במה שכלל אותו ספר המאמרות* (1); לארסטו עם הבטה אל השלמות הרלב"ן וצ"ל זה הקצר מפשרי לנו (?);

b. Fol. 2^v. הלצה עשה אברהם מסארטיאנו (Sartirana?) לתפארת. c. Fol. 3^r. השאננות השיר הראשון שחברתי בימי ילדותי בלומדי עם. מורי ואלופי הנאון כמהרר' משה מקורפו י"ץ אשר אמן עצמו במלאכת

d. Fol. 3^v. Elegy on the death of Eliezer b. Jōḥānān סנ"ל בעזר צורי ונואלי

e. Fol. 12. Medical prescriptions; f. *ibid.*^v Epigrams; g. Fol. 13. תפלה למשה מריאמי ז"ל ושמה מעון השואל.

h. Fol. 15. Homilies and Contemplations; i. Fol. 21^v. Copies of letters: to Josef אורא, by Don Benveniste, one of which is addressed to the latter's son אבניראל, and by Daniel of Bologna;

k. Fol. 23^v. Dissertations and letters of contemplative character;

l. Fol. 49^v. Letter by Isaac Abravanel; m. Fol. 50. קינה, by Judah Minz; n. Fol. 53. Letter by Isaac מפים; o. Fol. 60. Elegy on the death of Jacob, surnamed החוב, in Bologna;

p. Fol. 61. Letter by Jōḥānān Judah אלמריני; q. Fol. 62^v. Moses Rieti's אגרת יער לבנון; r. Fol. 64. Poems by the same (printed, see מקדש מעט).

Ital. curs. char., fol., ff. 68 [H. No. 104].

489. 1. מעשה נסים, by Solomon Eliezer Ghironḏi, relating to an incident which took place in Venice, Sunday, 10 Ellul, 5444 (1684), the author being an eye-witness.

2. Fol. 6^v. Poems, 1. מה נעמו אלי ומירד (14 ll.); 2. עת בשוק בשם משה קראתיו (2 ll.); 3. ירד בין בני החן (3 ll.); 4. אראה צדק

אם רחקו ארצות. 6. (2 ll.) אחבר את מליצתי בחכמה. 5. (3 ll.) למען
ומן הרע תכונת איש ינרע. 7. (5 ll.) מכירותינו.

3. Fol. 7v. *ויכוח בין הנפש ובין הגוף*, attributed to Ibn Ezra; beg.
עמדו נא שרים וראו.

4. Fol. 11. Al Farābī's *חכמות קריאת בסוד* (see *SUebers.*,
p. 294).

[Owner: Mor. Sam. Ghironi (38).]

Ital. curs. char., different hands, 8vo, ff. 22 [H. No. 233].

490. 1. Poem styled *ספר התרוץ על ספר איוב*, by Zerah in
France. According to the colophon the poem was written 5212
(1452), but towards the end of the text the date of its composition
is stated to have been 5124 (1364).

2. Fol. 9. *שירי תולדות*, *Hymns and Cantiques* for festival days
and distinguished Sabbaths, &c., for the community of Brussels,
by H. Sommerhausen, Ph.D., in 1836 [as to the author see *SCat.*,
col. 2648].

3. Fol. 23. *אורח צדיקים*, by the Qaraite Simḥāl Isaac b. Moses,
on the difference between Rabbanites and Qaraites (printed).

4. Fol. 34. Catalogue of books.

Owner: Zunz (No. 14).

Nos. 1 (copied from Cod. Paris, No. 110, 8) and 2 modern squ. char.;
No. 3, curs. char., 4to, ff. 56 [No. 434].

491. a. Alphabetical list of names of persons, male and female,
contained in letters of marriage and divorce, and copied from the
records of the Secretary to the Jewish Community of Modena, esp.
on behalf of R. Josef Kōhēn (מורי'').

b. Fol. 46. Directions for writing letters of marriage and *Haliṣāl*.
The names are given in Hebrew and Italian spellings. The
following cities are mentioned: Ancona, Orbino, Ostiano, Bozzolo
(בוזולו), Bologna, Brescello (בריסילו), Gazzolo (גאזולו), Guastella,
Vignola, Mantua, Milano, Montrielli, Modena, נווילארא (Novellara),
ניזנא, Nizza (Provence), סאליצינו (village near Modena), San
Giacomo, סרמירי, Scandiano, Sapuolo, San Agnese, San Faustino,
Savagna, San Martino, Finale, Florence, Pesaro, Padua, פריטו
(village near Modena), Parma, Firenzuola, Cinto, Cittanuova,
Correggio, Carpi, Corte Maggiore, Catarina, Guartirolo (village
near Carpi), Revere (פּו רייורי) = on the Po, according to R. Moses
Senigaglia, Reggio, Rovigo.

Late Ital. curs. char., 8vo, ff. 47 [H. No. 367].

492. 1. *סימנים ורשימות כתבי הקברות*, Records on (alleged) graves

of Biblical persons and Talmudical authorities in Palestine, by a certain Jacob, on behalf of R. Jehiel of Paris.

2. Fol. 15. Fairy tale, beg. מעשה בציד שצד עוף אחד שיווע לשון בני אדם.

3. Fol. 17. Itinerarium from Paris to Akko.

4. Fol. 19. Royal edict, countersigned by the Rabbis of Narbonne for the Jews of [Northern] France, Anjou, Poitou, and Normandy, concerning the dowry of a married woman, who died within the first year of her marriage; signed Jacob b. Meir, Isaac b. Baruch, Abraham b. Pereş.

5. Fol. 22. Jacob Tam's חרם, beg. צץ המטה.

6. Fol. 28. Responsum by Solomon b. Isaac (Rashi, printed, see Carmoly, *Itinéraire*, p. 175).

Vellum, French curs. char., 3mo, ff. 29 [H. No. 378].

493. 1. Solomon Pappenheim's ארבע כוכות (printed).

2. Fol. 17. Moses Maimūni's אגרת תימן (printed).

3. Fol. 29. תפלה לעצירת נשמים, composed Leghorn, 1565.

4. Fol. 32. Abraham Maimūni's letter אגרת מלחמת ה' (printed).

5. a. Fol. 44. Abstracts from Georgius Amira's *Grammatica Syriaca*, Rome, 1596, pp. 43, 44, four lines; b. Fol. 45. Efraim Syrus' alphabetical hymns on learning, Syriac in Hebrew square characters (see Lamy, *Ephraimi Syri Carmina et Sermones*).

6. Fol. 49. Piyyutim: 1. ציון הלא תשאל (Judah Halleṽi); 2. שחר אבקשך (Solomon b. Gabirol); 3. יה שמך (Jeh. Hall.); 4. אשחר ערתי; 5. יצו האל (Jeh. Hall.); 6. יצרי ראשית צרי (the same); 7. יקר יום שבת (the same); 8. אשר במישרים (Abr. b. Ezra).

7. a. Fol. 56. Poem beg. בן אדם יום יום עד בא יומך, by R. שאראחל, sent to R. Nieto in Amsterdam in response to a sermon preached by the latter; b. Poem by Abraham of Cologne, beg. התרוממי בת שיר; c. Poem by David Sinzheim on Elijah Aaron Latas in Venice.

8. Fol. 58. Hāi Gāōn's ethical poem, beg. ירא האל בני.

German Rabb. char., small 4to, ff. 59 [H. No. 230].

494. 1. Poem by Simon Şemah Dürān.

2. Fol. 4. רקוד התישים והעזים, Treatise against dancing by Solomon Hazzān עזי.

3. Fol. 10. חרויו זכרון, Title only, with the following rhymes:—

אקרא בגרן	חרויו זכרון
בעל זכרון	אני אהרן

and the date Amsterdam ת"ק וד"ם (1784).

4. Poem headed על בני אדם אשר שלחו ידם למלאכת השיר והם לא ידעו מה היא. Sent by Isaac b. אלחאדב [at the end אלחראב] to Zerahyāh b. Danon. The name Zerahyāh appears as acrostic in the last portion of the poem.

[Owner : Carmoly, No. 242.]

German Rabb. and curs. char., 8vo, ff. 11 [H. No. 319].

495. 1. מעמי תהלים, one page only.

2. Fol. 5. Solomon b. Mushullam Dafeiria's (רפאיריאה) dictionary of rhymes, styled אמרי נואש.

3. Fol. 84. פירון נפש, according to Naḥmanides, prayers for sick persons.

4. Fol. 89. Abstract from יד חרוזים of Gershūm Hefes (printed, Venice, 1709).

5. Fol. 97. Fragment of an address, ending with a poem beg. אני היום עובר (6 ll.).

Ital. curs. char., 4to, ff. 97, many blanks [H. No. 308].

496. Dictionary of rhymes and quotations in alphabetical order. Sentences of the Talmud are accompanied by an indication of their places. Fol. 17^v, Quotations beginning with אין; fol. 18, אמרי אינשי.

Span. Rabb. char., fol., ff. 275 [No. 424].

497. 1. Moses Naḥmanides' שער הנמול (printed).

2. Fol. 55^v. ספר גן תעודות, by Jacob b. Eleazar, cf. Steinschneider, *ZDMG.*, XXVII, 555, who has however omitted to remark that ff. 51-68 ought to be placed before fol. 34.

3. Fol. 39. ספר הישר, Religious and moral essays attributed to Jacob b. Meir Tām (printed), last chapter missing.

4. Fol. 107. מפי ר' דוד קמחי ז"ל. beg. עתה אשוב לפרש הנסתר. אשר מפסוק ויצר יי אלהים עד זה ספר תולדות האדם.

5. Fol. 118^v. Medical hints in Ladino, Spanish, and Hebrew.

6. Fol. 124. Single leaf, probably belonging to No. 7.

7. Fol. 125. Fragment of some work on the names of angels.

Span. Rabb. char., after fol. 15 lacuna; ff. 122, 123 blanks; 4to, ff. 125 [H. No. 152].

498. פרדס ראבי"ה חלק שלישי, Continuation of Eljāqim Mehl sack's מכתב ג' מאת שלמה יהודה ראפפורט הכהן כולל ראביא"ה, beginning התנצלות על האגרת שבכרם חמד קובץ ראשון מכתב כ"ג. The work contains eight chapters.

German Rabb. char., 4to, ff. 12 [H. No. 387].

499. נעמי מורע, Four essays by students of the Talmud Tōrā in Trieste, containing eulogistic references to Sir Moses Montefiore: *a.* Discussion on the sending of messengers from Palestine for the purpose of collecting money, by Isaac מאיוניקא; *b.* Address to Zion, by Isaac קסטיליונו; *c.* Short account of the Damascus affair, by Josef מעובדיה; *d.* Discourse on the conquest of Jerusalem by Titus, by Rafael Kōhēn.

Large curs. char., 4to, ff. 10 [No. 488].

500. משלי סנרבאר, The travels of Sindbād (printed).

Late German curs. char., 12mo, ff. 12 [H. No. 113].

501. ספר כלילא ורמנא, Jacob b. Elazar's Hebrew translation, copied from Cod. Paris 1282² by Alexander Goldberg, with corrections by Ber Goldberg.

German curs. char., 4to, ff. 91 [H. No. 50].

502. Berekhyah b. Naṭrōnai han-Naḡdān's ס' משלי שועלים; beginning of introduction missing. The heading of No. 13 is placed above the text of No. 14. Ff. 69 and 70 after 72. The index given at the beginning is inaccurate, and does not tally with the arrangement in the body of the codex. Many pages are almost illegible. The MS. seems to be later than ed. Mantua, 1557.

Orient. squ. char., ff. 80 [No. 522].

503. (Mattathias b. Moses'?) ספר אחיטוב וצלמון, religious controversy, beginning missing; beg. ויקם אחד מן האנשים.

German curs. char., 4to, ff. 23 [H. No. 129].

504. 1. *a.* Rhymed conundrums, headed זה שלחה הרבנית מצרפת; *b.* Six lines of poetry on the calendar rule א"ת ב"ש להר' פרץ נ"ע.

2. Fol. 2. *a.* Glosses on various topics, as ממלכה, ממטרון (1 Chron. xxix. 11) with reference to the ס' יצירה; *b.* אם אין דעת אין בינה; *c.* ענין פרה אדומה; *d.* ביאור יין המשמר בענין מששת ימי בראשית; *e.* Glosses on מזבח; *f.* הקטרת; 2 Kings ii. 11; Zech. iii. 7; Exod. xxxiii. 22; Job xi. 15; 2 Kings ii. 9, followed by some lexicographical remarks; *g.* Some philosophical definitions in which R. Zerahya is mentioned; *h.* שאל אפלטון למה השכל והמושכל דבר אחד, followed by a discourse in fifty rhymed strophes, between three and six lines each. Str. xiv runs thus: 'שלום רב ר' שבתי השת' איתתך צדק והין צדק'. כל יודעי סודך אמת יודו' כי במציאות שבתי צדק. With the first lines of str. li the MS. ends.

Vellum and paper, Franco-German curs. char., 4to, ff. 15 [H. No. 307].

3. Fol. 32. Translation of the elegy on the death of King Josiah by [?] of Cologne, printed in *L'Israélite à Français*, 1817.

4. Fol. 39. Accounts of expenses in Jerusalem.

12mo, ff. 48, many blanks [H. No. 403].

512. List of Jewish inhabitants of Jerusalem from Hungary, Bohemia and Moravia in 1875, written by Dr. L[ouis] Loewe.

4to, ff. 16 [No. 418].

513. Memorandum in connexion with "The Establishment of Jewish Colonies in Palestine by Lieutenant-Colonel Gawler," presented to the Earl of Aberdeen with the pamphlet on the 26th June, 1845.

4to, ff. 11 [No. 539].

514. Syllabus of study in the Bēth Hammidrāsh of R. Josef Blumenthal in Jerusalem in 1866; containing also the names of overseers, teachers, and pupils.

8vo, ff. 6 [No. 500].

515. נמילות חסד, Statutes of the society נמילות חסד in Jerusalem, 1870. Dedicated to Sir Moses Montefiore on the occasion of this seventh visit to the Holy City.

4to, ff. 5 [No. 487].

516. Catalogue of printed books and MSS. of David Oppenheimer's Library (printed, Hamburg, 1782).

Owner: M. J. Bresslau, who presented it to Zunz [No. 11].

Squ. and German curs. char., 4to, ff. 1-12 and 26-33 missing; ff. 122 [No. 428].

517. 1. Catalogue of books belonging to Isaac and Jacob טריניס in Venice.

2. Fol. 2. מדבר תהפוכות, by Isaac Levi b. Jacob. Account of quarrels and persecutions in various Italian communities between 1648 and 1651; fol. 10^v, Manifesto relating to the persecution of Simḥa Luzatto in Venice.

Ital. Rabb. char., 4to, ff. 18 [H. No. 262].

518. מנחת יהודה, Casuistic treatise in forty-three chapters, with references to Sir Moses Montefiore, Adolf Crémieux and the Rothschild family, by Solomon Ḥayy Al Qal'i (אל קלעי), Reader in Semlin.

Rabb. curs. char., 8vo, ff. 28 [No. 474].

519. Diary of Elisha b. Moses of Rieti, containing letters and memoranda; fol. 9^v, Glosses on the Zōhar; fol. 27, על התפלה;

fol. 30, על השבת; fol. 31, פירוש פסוקים; fol. 45^v, Proverbs in Hebrew and Latin.

Ital. curs. char., fol. ff. 45 [H. No. 310].

MONTEFIORIANA.

520. Collectanea.

1. Glory to Moses, or "Tablet of Testimony."
2. Fol. 12. Translation of the Hebrew Tablet in the Soldiers' Synagogue at St. Petersburg, by Jonas Gurland.
3. Fol. 21. מנחת תורה, Poem by Meir Rabinowicz in Suez, in honour of Sir Moses Montefiore.
4. Fol. 31. קול רנה, Poem by Meir Jacob Margoliouth, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore.
- [5. Hirsch Fleischer, *Selbstunterricht im Ausadern des Hintertheiles vom Viehfleische*, Budapest, 1879 (printed pamphlet).]
6. Fol. 37. שמש צדקה, An account of Sir Moses and Lady Montefiore's last visit to Damascus and the Holy Land, by Jacob Hallēvi Sappir in Jerusalem, 1849.
- [7. גיא חוין, by Jacob Sappir Hallēvi, Jerusalem, 1855, pamphlet, with dedication by the author to Sir Moses Montefiore.]
7. Fol. 48. עת לרבר, Paper by Davidson, London, 1843.
8. Fol. 56. Hebrew prayer with interlinear English translation, before undertaking a journey to the Holy Land.
9. Fol. 60. Frühlings-Gedicht by L. B. Germaise, in honour of Sir Moses Montefiore; written in Wilna, 1846.
10. Fol. 69. Fest-Geschenk zu den heiligen Pfingsttagen der Israeliten, 5617 [1857], verfasst und herausgegeben von F. M. Friedmann.
11. Fol. 75. מנחת מזכרת עני, Hebrew poem by Josef Kohen Büchner, presented to Sir Moses and Lady Montefiore for the New Year, 5618.
12. Fol. 79. The same as No. 8, but without the English translation, and excellently written on vellum.
13. Fol. 83. Viaggio di Gerusalemme eseguito da Sabato Isache Ambrou e Amadio Abbina.
14. Fol. 96. Italian sonnet by B. P. Sanguinetti, addressed to Sir Moses Montefiore.
15. Fol. 97. Sermon by Israel Moses ב. חיים in Premysl, Sabbath נחמו, 5624 (1564).

16. Fol. 110. שיר ותהלה, Hebrew address composed by Abraham Pārūch Piperno, on behalf of the Jewish Corporation of Leghorn, to celebrate the deliverance of the Jews in Damascus and Rhodes, and presented to Sir Moses Montefiore. At the end mention is made of Crémieux, Dr. Loewe, and Dr. S. Munk.

Vellum and paper, 4to and 8vo, various hands, ff. 113 [No. 531].

521. שיר זמרה, Poem sent to Sir Moses Montefiore, together with the third scroll of the Pentateuch, written for him by Zebi Hirsch in Wilna, 1845.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 4 [No. 472].

522. שירה, Poem in honour of Lady Montefiore, by Abraham Bārūch Piperno, Leghorn, 1825.

Large squ. char., fol. 6 curs. char., small 4to, ff. 6 [No. 467].

523. משאת משה, Prayer recited and sermon delivered in the synagogue תפארת ישראל in Jerusalem, in honour of Sir Moses Montefiore and Dr. L. Loewe, by Elijah Sarasohn, 11th Marḥeshwān, 5635 (1875).

8vo, ff. 13 [No. 470].

524. תהלה למשה, Poem in honour of Sir Moses Montefiore's seventh journey to Jerusalem at the age of ninety-one, Sunday, 1st Tammūz, 5635 (1875), by Abraham M. Lunz. Richly illuminated. There is also an English title and preface.

8vo, ff. 11 [No. 473].

525. ספר דרכיו למשה, Lecture delivered in celebration of Sir Moses Montefiore's visit in Smyrna, by Ḥayyim פאלאני, on Friday, 2nd Kislev, 5601 (1841).

Orient. curs. char., small 4to, ff. 27 [No. 471].

526. מנחת תורה, Lecture in honour of Sir Moses Montefiore, by Solomon Salmon Wolf b. Ezekiel Feiwei in Wilna.

Splendid squ. char., 8vo, ff. 16 [No. 478].

527. העתך פנקס של החברה לינת צדק, Pamphlet containing the laws of the society לינת צדק in Jerusalem, list of the members and the committee for 1875, a dedication to Sir Moses Montefiore and a prayer for him.

Written by Israel Simon Schajin.

Ornamental writing, many letters gilt, 8vo, ff. 11 [No. 498].

528-557. Statistical accounts of the Holy Land [beginning 1839], collected by Sir Moses and Lady Montefiore.

30 vols., fol. [No. 550-579].

558. The earnest prayer of an humble servant of God, the minister of Moses. Hebrew and English.

4to, ff. 10 [No. 475].

559. Sermon by P. Segura, Haham Bashi of Smyrna, delivered at the great synagogue on the arrival of Sir Moses and Lady Montefiore, 1841. English title-page, the sermon being in Hebrew.

Rabb. char., 4to, ff. 8 [No. 480].

560. Address to Sir Moses Montefiore on the occasion of his beginning to write a scroll of the Tora in Wilna, by Salmon Wolf b. Ezekiel Feiwel.

4to, ff. 5 [No. 482].

561. 1. חמט דמשק, An account of the Damascus affair, and the mission of Sir Moses Montefiore and Adolphe Crémieux, by Mordecai Aaron Ginzburg (printed).

2. a. Fol. 59. קקין, Criticism on the work מניד אמת (Leipzig, 1843); b. Fol. 67. תורה אחת, Glosses on various passages of Bible and Talmud.

8vo, ff. 70 [No. 495].

562. שערי לוי, Quotations from the Bible with English translation, concluding with a Hebrew prayer by Abraham Belais.

4to, ff. 5 [No. 534].

563. ספר ההלל והשמחה, Prayers and hymns in honour of Sir Moses and Lady Montefiore, composed and translated into English by Abraham Belais. Enclosed two letters, dated 18 Ellul, 5609.

8vo, ff. 17 [No. 535⁹].

564. The water supply of Jerusalem, by Henry Lumley, Jerusalem, 1871; fol. 27, Report on Sir Moses Montefiore's garden at Jaffa.

4to, ff. 28 [No. 536].

565. "The Providence of God with Israel," sermon delivered at the synagogue of the Spanish and Portuguese Jewish Congregation in Bevis Marks, by D. A. de Sola, 15 Adar, 5601 (March 8, 1841). Preceded by a dedicatory letter to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 19 [No. 537].

566. Another copy of the same, preceded by a dedicatory letter to Lady Montefiore.

4to, ff. 21 [No. 537^a].

567. Lady Montefiore's Journal, Nov. 11, 1827 to Feb. 20, 1828. A Hebrew poem of three strophes is pasted over the inside of the left-hand cover.

4to, pp. 111 [No. 526].

568. Remembrance for future generations, and detailed description of the solemn decoration, the gold medal of merit to the Rev. Chief Rabbi of Great Kanisza, Hirsch B. Fassel, Apr. 15, 1863.

4to, ff. 71 [No. 533].

569. *a.* List of the members of Jewish families who emigrated from Austria and settled in Sefath; arranged for Sir Moses Montefiore; *b.* Fol. 37. Similar list of the Austrian Jews in Tiberias.

4to, ff. 37 [No. 497].

570. Sermon by Bärūch b. Abraham, presented to Sir Moses Montefiore.

4to, ff. 16 [No. 540].

571. ספר לית חן צדה לדרך, Prayers and verses of the Bible with English translation, collected by Abraham Belais, in honour of Sir Moses and Lady Montefiore's journey to Jerusalem in the year 1849.

Embossed paper, 8vo, ff. 11 [No. 541].

572. Similar work by the same author in celebration of the return of Sir Moses and Lady Montefiore in 1850.

8vo, ff. 13 [No. 535].

573. Sermon by Emmuel Hyims (*sic*), delivered on the tenth anniversary of the dedication of Sir Moses and Lady Montefiore's Synagogue, 27 June, 5603 (1873).

8vo, ff. 22 [No. 543].

574. Letters and petitions received by Sir Moses and Lady Montefiore, in the Holy Land in the year 5599 (1839); ff. 1-6, Index by Dr. L. Loewe.

Fol., ff. 90 [No. 546].

575. Vol. II, 1839.

Ff. 96 [No. 547].

576. Vol. III, for the year 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 548].

577. Vol. IV, 1849, containing many loose letters.

Ff. 91 [No. 549].

578. Diary of a journey through England, Holland, and Germany, giving the names of the towns visited, expenses incurred, and chief incidents.

4to, pp. 108 [No. 529].

579. The Qorān in Arabic, many letters in gold and red. At the end several prayers.

Maghribine char., 4to, ff. 112 [No. 507].

580. 1. Appel adressé aux coreligionnaires charitables par plusieurs directeurs des hôpitaux pour des pauvres Israélites à Jérusalem. Hebrew and French.

4to, ff. 5.

2. ס' קורות האבות, Dramatic poem on Isaac and Rebecca, dedicated to Sir Moses Montefiore.

8vo, ff. 21.

3. Appeal to the Jews of England on behalf of the Rothschild Hospital.

fol., pp. 2 [No. 545].

INDEX

A. AUTHORS AND TRANSLATORS.

[SEE ALSO No. 108.]

The numbers refer to the numbers of the MSS.

- Aaron (18th c.?). פיוט, 229.
 — David b. Aaron Nurlingen (1607). Responsa, 114, 97; פנקס, 94, 4 b.
 — Berekhyah of Modena (17th c.). פנקס, 459; see also פתח מדרק, 479, 1.
 — Chorin (1766–1844). Letters, 483, 24.
 — b. Elijah, the Qaraite (14th c.). פתח חיים, 280.
 — Elijah (16–17th c.). פיוט, 229.
 — b. Israel Finzi (16th c., Nepi 9). Resp., 480, 2.
 — Hakkohen of (Lunel?) Majorca, (14th c.). מדרש חיים, 103, 3 b; 131.
 — Masliah Romanini (1857). Poem, 403.
 — b. Meshullam (1200). Letter, 461, A b.
 — Pontremoli (18th c.). Refutation of Christian antagonist, 452.
 — b. Samuel Nurlingen (16th c.). Resp., 480, 2.
 Abba Mari b. Moses b. Joseph (1300). פסוקי קמח, 271; Letter, 116 mm.
 Abbās (18th c.?). פיוט, 229.
 Abigedor b. Samson. צוידאל (1590). Resp., 480, 2.
 Abraham (19th c.). Poems, 396, 397.
 — (18th c.?). פיוט, 229.
 — עשירה (18th c.?). פיוט, 229.
 — Abigedor (14th c.). Translation of פסוקי קמח, 441, 3 a.
 — Abulafia (13th c.). דיי עלם הבא, 322, 1; אור השכל, 316, 1.
 — of Jerusalem (17th c.). Resp., 116 c.
 Abraham Bibago (1446–1471). ריך אמורה, 289.
 — of Bologna (1518). Resp., 480, 2.
 — of Brisk (18th c.). Resp., 109.
 — Broda (17–18th c.). חרדשי הגאונים, 87, 153.
 — Cardozo (17–18th c.). Letter, 471, 9.
 — Catalano (17th c.). עולם הספר, 473 a.
 — of Cologne. כתר שם טוב, 13, 1; Poem, 493, 7 b.
 — b. Daniel (16th c.). Prayers and hymns, 351.
 — b. David, sen. (1160). ס' הקבלה, 474, 3; והמורה הרמב"ם, 274, 1.
 — b. David, jun., of Porquières (died 1198). Glosses to חורבן תורה, 96.
 — b. David (14th c.). Note on צומח הערץ, 216, II a.
 — b. David Provinziale, grandson of Moses b. Abr. Pr. (16th c.). Responsa and letters, 114; Poem, 94, 3.
 — b. Ezra (1093–1168). Commentaries: Pentateuch, 10, 11; Isaiah, 33, 1; Minor Prophets, 34; Five Scrolls, 40. Grammar: ספר דקדוק, 404; שפת יתיר, 484, 1. Theology: מדרש השבוע, 279, 5. Liturgy: 17, 2; 129, 5 c; 196, 203, 225, 233, 245, 493, 6. Poetry: 297, 3; 362, VI; 479, 21. Mathematics and Astronomy: ס' העבור, 423, 6; 420, 3; ס' החכמה המספר, 419, 1; חכמת המספר, 419, 2. Attributed: Prayer, 247; הנהגות, 247, 9; גורלות, 436; 486, 5; Poem, 362, VII; ויכוח, 489, 3.
 — Fassel (18th c.). Novellae, 153.

- Abraham Fontanella. Abstracts from, 182.
 — Galante (16th c.). לקויים, 348, 1.
 — Hakköhen of Tunis (19th c.). Resp., 144.
 — Hazzān Gironi (13th c.). פיש, 203, viii b.
 — b. Hisdai (1235–1240). בן חסדאי, *transl.* 277.
 — b. Hiyya (12th c.). דבנן המלכות, 422; צורה הארץ, 423, 1; Letter, 484, 7 a.
 — b. Isaac of Constantinople (16th c.). Glosses on Pentat., 62, 14.
 — b. Isaac Hāsīd. Elegy, 368 a, 3.
 — b. Isaac (איצק) Halleṽi (died 1393). Commentary on Canticles, 487, 8; Letters and Poems, 371, II a.
 — b. Isaac Ṣarfāthi (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Jacob (13th c.?). פיש, 214, A.
 — Jonah (1813). Letter, 111 r.
 — b. Meir de Balmes (1509). מנחם המשיח, 291.
 — Mendel (17th c.). Query 109.
 — Monson (16th c.). Resp., 116 n, 448.
 — b. Mordecai Ankawa (1858). פונאס, מארשי מאסורא, 144.
 — Josef Solomon b. Mordecai Graziano (17th c.). Collectanea, 479, 480.
 — b. Moses Hakköhen. Resp., 480, 2.
 — b. Moses Maimūni (13th c.). Resp., 103, 4 b; Letters, 100 a; 130, 10; 493, 4.
 — b. Nathan (1304). דבנא, 103, 2 m.
 — Nahmias b. Josef (15th c.). Translation of Thomas of Aquino's Commentary on Aristotle's *Metaphysics*, 296.
 — Menahem Porto (16th c.). Resp., 480, 1.
 — Reggio (18th c.). Letters, 161, 164, 173, 176, 183; Sermon in memory of, 259, 3.
 — סאניס (16th c.). Gloss, 116 n.
 — of Sartirano. דלצא, 488 b.
 — Segre of Casale (17–18th c.). פשי, 479, 7 a.
 — Solomon of Jerusalem (19th c.). Letter, 162, 1.
 — Zaccuto (15–16th c.). מרחק לנפש, 486, 1; אורזי דהייס, 325, 4; Horoscope, 426, 4; Astronom. Tables, 426, 2.
 Absalom. Poem, 380.
 Abtalion (18th c.?). פיש, 229.
 Alschwanger Isaac Benjamin Wolf, (1846). Poem, 399.
 Amrām Gaon (9th c.). Quotation from סודר, 103, 3 c.
 Amrām Ammār (17th c.). מליצא, 119, 2 a.
 Anselmo Astruc (14th c.). מנחם ארשור, 279, 2.
 Aqiba b. al Sakh b. Judah (15–16th c.). Poem, 301, 5.
 Aristaeas. Letter [הורוז וקנים], 486, 3.
 Aryeh Ascoli (19th c.). Letters, 164, 176.
 Asher b. David b. Abraham b. David. Comm. on 13 Attr., 487, 5 b.
 — b. Jēhiel (14th c.). מרשי דהא'ש, 68; 74; 85; 129, 9 b; Respp., 100 b; 102, 1 b; 103, 2 c; 130, 9 c; Homily, 14, 5; Ethical Will, 247, 10; Glosses to, 107.
 — of Lunel (12th c.). ה' המסנח, 217 g.
 Astruc Remokh (13th c.). Letters, 301, 3; 446, 2.
 Austerlitz, Wolf (18th c.). Gloss, 153.
 Azaryāh de Rossi (died 1577). Respp., 114, 64.
 — Hayyim Sangrinetti (19th c., Ghironi, 284); Letter, 164.
 — b. Efraim Figo (1610). גידלי תרומה, 147.
 Azriel b. Jēhiel (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Graziano. Poem, 479, 26 f.
 — b. Solomon (?) (13th c.). Commentary on Ten Se'iroth, 487, 5 a; פירוש דהמלח, 354, 2; *attr.* סדר הברכות, 487, 5 a.
 Bahyā (18th c.). ששן ושמוח, Comm. on Esther, 42.
 — b. Josef (b. Baqūda, 11th c.). תוכחה, 244 f; 264 c.
 Barges (Abbé, 17th c.). Autograph letter, 475, 3.
 Baruch b. Abraham. Sermon, 570.
 — Alnosnino (15th c.?). Letters, 363.
 — b. Jacob. Resp., 480, 2.
 — b. Samuel (12–13th c.). Resp., 130, 3.
 — Sinai (17th c.). Elegy, 233 g.
 Behayy b. Ashēr. כר הקסו, 505.
 Belais Abraham (born 1773). פשי ליהת ה; 562; דהלל דהשמוח, 563; צורה לורן, 571.
 Belilios Daniel (18–19th c.). Poems, 382.

- Ben Ashēr (ob. 1000). סדר השערים, 294, 3.
 Ben Sion Aryeh Ghironi (Padua, 1764-1817). Letters, 181, 162.
 Ben Sirah (Pseudo), 279, 8 a.
 Benjamin (17th c.). ספר הדקדוק, 410, 1.
 — b. Abraham (14th c.). Calendar rules, 216, II e.
 — Anaw (13-14th c.). סליחה, 214, C. i. 16.
 — b. Azriel (16th c.). Letter, 464.
 — b. Isaiah Bassano (18th c.). Letter, 148 e.
 — b. Judah (18-19th c.). Introduction to the study of Grammar, 407, 2.
 — b. Ephraim Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Hallēvi (16th c.). Letter, 371, I h.
 — Kōhēn (17th c.). Collection of prayers, 253; Queries, 337.
 — b. Samuel (18th c.). Hymn, 236 h.
 — Nehemiah. Sections of the Talmud in rhymes, 479, 26.
 — Wolf of Schidlow (18th c.). Letter, 111 b.
 Benveniste, Don (18th c.). Letters, 488.
 — b. Labi. See Vidal Benveniste. Letters and Poems, 363; 371, II l, III d; 488 i.
 Berekhyāh Hannaqdān (13th c.). דורי ונכרי, 434; משלי שועלים, 502.
 Bernart Alberti (14th c.). סבא במלאכה, 441, 3.
 Besalēl (17th c.). Talmudical discourse, 153.
 Bidpai. משלי ספרואר, 486, 2; 500.
 Blumenthal, J. (19th c.). Syllabus of study in Beth Hammidrāsh in Jerusalem, 514.
 Böhm, Samuel (16th c.). Note, 60, 1.
 Brasch [בר"ש, 1040]. Poem, 483, 17 b.
 Büchner, Josef (19th c.). Poem, 520, 11.
 Calman of Mantua (16th c.). Resp., 480, 2.
 Castro. See Jacob.
 Cazès. See Samuel.
 Christobal de la Torre (1721). See Isaac Orobio, 299.
 Crescas Vidal (14th c.). Novellae, 89.
 Dafano S[tella] (18th c.). Ital. letter, 234 b, 8.
 Daniel b. Solomon Harōfē (1448). Commentary on Pentateuch, 15.
 David (16th c.). Letters and poems, 371, I a.
 — פתח דברי. See David Qamhi.
 — Piyyut, 234, b 5.
 — of Modena (19th c.). Autograph letter, 181.
 — Abbās. Piyyut, 229.
 — Silva b. Abraham Harōfē (1650). ס' סומרים, 238 a.
 — David Hayyim b. Abraham Samuel (19th c.). Letters, 161, 185.
 — [b. Aryeh Lida] of Amsterdam (18th c.). Obituary notice on, 343 a.
 — בונטלי. Novellae on סנהדרין, 82, 2.
 — b. Eliezer Portaleone (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Hōdāyāh (13th c.). דורם, 130, 17.
 — b. Josef b. Yahyā (1497). Poem, 362, V (fol. 68).
 — b. Judah Messer Leon (15th c.). סבן דור, 290.
 — Hayyim b. Judah Moses (19th c.). Letter, 111 a.
 — b. Levi (12th c.). Commentary on מסדים, 71.
 — Zakkuth b. Mazzāl Tōb (19th c.). Letter, 164.
 — of מליאד (1762). Resp., 148 b.
 — Franco. See Mendez.
 — Nāsi (16th c.). דורם, 461, B 1; 483 b; Preface to דין בעל דין, 182.
 — Nieto. See Nieto.
 — b. Qalonymos (14th c.). רקטת, 130, 15 a.
 — Qamhi (13th c.). Commentaries, Gen. ch. i. 485 b; Ezekiel, ch. i. 324, 3; Haftārōth, 27, 1; on תימורם הקטרת, 217 d; Abstracts from סבול, 413, 1; פתח דברי, 409].
 — קימורי (18th c.). Letter, 148 d.
 — Quirinale (18th c.). Resp., 111, s.
 — b. Rafael Meldola (1832). ליקוטי דור, 120; מצוות דור, 507; Sermon, 508.
 — of Rocca Martino (14th c.). זכור אדם, 301, 1.
 — b. Samuel Aboab (18th c.). Letter, 111 e.
 — b. Abi Zimrā (16th c.). Resp., 105; 116 dd.
 — Majar (18th c.). דורע אדם, 351, 1.
 — Sinzheim. See Sinzheim.
 Davidson (1843). עז לזכר, 520, 7.
 Dinus de Gerscho (died 1327). Surgery, 441, 2.

- Duran of Lunel (Simeon b. Josef, 1300). דוראן לונל, 460.
- Efraim. Resp., 485 a.
- Josef b. David Rimini (1770). See Mattathias b. Nissim.
- b. Isaac (1160). Resp., 115.
- b. Jacob (12th c.). ג'וראן דוראן, 475, 2.
- Hakköhen (1726). 111 v.
- Joshua Luzatto (18th c.). קצור דוראן, 142, 1.
- of Modena (Nepi 21, died 1809). ס' דוראן, 304.
- Syrus (died 373). Hymn on learning (in Syriac), 493, 5 b.
- b. Samson (13th c.). Commentary on Pentateuch, 323, 4.
- Ehrenberg, S. M. (1773–1853). Hebrew translation of Gleim's *Die Tugend*, 483, 22.
- El'azar (13–14th c.?). Poem, 267.
- of Colin (17–18th c.). Gloss on פורים, 153.
- Hakköhen (16th c.?). Poem, 362, III (fol. 44).
- of Worms (13th c.). ס' שורר, 139, 1; Commentary on Psalms 62, 8, attrib. Prayer, 214, A.
- Eldād Haddāni (about 900). ס' אדור, 451, 2.
- Elhānān b. Isaac (died 1184). תוראנאן, 65.
- Eliezer (18th c.). ס' דודקוק, 413, 3.
- b. Abraham (15th c.). Poems, 303.
- Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letter, 162.
- Ashkenazi (died 1586). Letter, 114, 66.
- Azaryāh of זולאריא (1490). Elegy, 124, 5 a.
- חסי (15th c.). Letter, 468, 1.
- b. Isaac (11th c.). Glosses, 101 d.
- b. Jacob Nāḥūm (18th c.). Comm. on דברים, 70.
- b. Joel Hallēvi (13th c.). ס' ראב"ה, 115; Resp., 100 b; 130, 2, 9 d; אמ"י אדא, quoted, 128.
- b. Judah (13th c.). Resp., 130, 9 d; דקוק, 130, 15 a.
- Provinziale (17th c.). Notes, 114.
- b. Nāthān (12th c.). אמ"ץ דראשא, 101 b; 103, 2 b. Comm. on סדור, 261; קונטרס גידור דוראן, 475, 1.
- b. Samuel (14th c.). דקוק, 130, 15 a.
- Eliezer Shimeoni (16th c.). Letter, 371, 1 d.
- b. Simon (14th c.). דקוק, 130, 15 a.
- b. Solomon (16th c.). Resp., 480, 2.
- Sopino (14–15th c.). נרטה דוראן, 45.
- Elijah Aaron Lattes (1834). Letter, 176; Poem, 388.
- b. Abraham (15th c.); Letters, 468, 1.
- b. Abraham Mizrāhi (16th c.). Resp., 106; Letter, 116 oo.
- [b. Asher] Levita (died 1549). ס' דוראן, 418, 5.
- Köhen of Hückheim (18th c.). Glosses on בראשית, 153.
- b. Hayyim (16th c.). Resp., 116, x, 2, pp.
- Hallēvi, פירש, 368 c.
- Menahem Halfon (1535). Resp., 480, 2.
- b. Isaac of Carcassonne (14th c.). ס' דוראן, 134.
- of Mantua. Calendar notes, 479, 28 a.
- Hayy b. Moses Nāḥmū (18th c.). מורה אליהו, 250, 1.
- נאחמא (8th c.). Resp., 111 f.
- Obadiāh (15th c.). Letter, 371, 1 f.
- Walid (18th c.?). פירש, 229.
- Mordecai Werbel (19th c.). דקוק, 395.
- Hazzāqēn (about 1050). סדר דוראן, 211, 214, A.
- Elisha Gallico (16th c.). Letter, 479, 17 a.
- b. Moses Rieti. Diary, 519.
- Elyākim Mehl sack (19th c.). מוצר ראב"ה, 347; סדרס ראב"ה, 498.
- Emanuel Hyims (19th c.). Sermon, 573.
- En Bonet Abram. See Jedāyah Hap-penini.
- Ezekiel Landan (died 1783). Talmu-dical discourse, 153.
- Eliezer Abulāfia of Tiberias (19th c.). Letters, 164, 173.
- Al Farābi (9–10th c.). ס' דוראן, 292, 1, 294, 1; ס' דוראן, 293; אמר בסדר קריא דוראן, 489, 4.
- Al-Farghāni (9th c.). Compendium of the Almagest, 294, 5; 426, 3.
- Fassel, Hirsch (1863). Remembrance of, 568.
- Figo. See Azaryāh.

- Finzi. See Aaron, Benjamin, Hezekiah, Isaac Rafael, Israel, Jacob, Jeqūthiel, Josef, Mordecai, Moses, Samuel Isaac.
- Fischel of ביאדור (18th c.). Gloss, 153.
- Friedmann, F. M. (1857). 'Fest-Geschenk,' 520, 10.
- Gabriel b. Judah of Vitri (18-19th c.). שטח חלים, 350.
- of Nikolsburg (1703). Letter, 469, 4.
- Galenus. ס' האדם, 440, 5.
- Gawler, Col. Establishment of Jewish Colonies in Palestine, 513.
- Gedaliah Cazes. Letter, 175.
- b. Moses Yahyā, Poem, 362, VII.
- Gelberg, Isaac Aryeh (19th c.). מעשה חולה, 392 a.
- Sebi Hirsch (1870). צבי לצדיק, 392 b.
- Gentilis of Foligno (died 1348). Medical treatise, 441, 1.
- Georgius Amira (1596). *Grammatica Syriaca*, 493, 5.
- Germaise, L. B. (1846). Frühlingsgedicht, 520, 9.
- Gerschön b. Judah Me'or Haggōlah (11th c.). Commentary on חזקוני, 73; Resp., 100; חקנה, 130, 9 e, 16 b; 451, 4.
- Gershōm. קשה, 194 a.
- Hefes (died 1700). ר' חוריים, 495, 4.
- Kohēn (17th c.). Letter, 464.
- Al-Ghazali (12th c.). כוונת הפילוסופים, 292, 2.
- Ghirondi. See Mordecai.
- Ginzburg, Mordecai Aaron (19th c.). חסד ומשק, 561, 1.
- Goldberg, B. (19th c.). Tables, 430.
- Goslar. See Naftali Hirsch.
- Gumpertz, Reuben (18th c.). Poem, 493, 14.
- Samuel (1787). הכשרון, 483, 27.
- Gurland, Jonas (19th c.). Translation of Hebrew Tablet, 520, 2.
- Hai Gāon (969-1038); מוכר השלם, 130, 34; 364, 1; 493, 8; Resp., 101 d; ציריך לזכרון, 62, 6.
- Hammāi Gāon. Attrib. ח' העין, 316, 2.
- Hanānēl (died 1050). Resp., 128.
- Hanōkh b. Solomon (14th c.). מראות אלהים, 324, 2.
- Hayyim. פיוט, 229.
- Baruch Maestro (18-19th c.). Letters, 483, 25.
- Hayyim David Al Abrahā (17-18th c.). Cabbalistic note, 224.
- Eliezer b. Isaac (13th c.). Resp., 104, 3.
- Falagi (19th c.). Letters, 162, 164; ס' ורני למשה, 525.
- Al Fawwāl (16th c.). Letters, 371, 1 b, c.
- Josef David Azulai (died 1807). Letters, 470.
- Kohēn (17th c.). Abstr. from סוד נפשו, 182; Prayer-book, 221.
- מורש (18th c.). ר' חוריים, 383.
- Samuel Kohēn of Tiberias (19th c.). Letter, 162.
- Vital (1543-1620). *Astron.*: ס' החוכה, 426, 1; *Qabbalah*: ארצות, 328, 2; ס' הליקושים, 327, 3; 426, 5; ס' הכוונות, 326; רדש העולים, 359, 1; שער ציור השלמות, 359, 2; סוד המרגל, 327, 4; סוד חובי (abstr.), 351, 2; סוד חובי, 357 g; Abstracts, 331 b; 333, 1; 349, 2.
- Herzberg, Josef. See Moses Mendelssohn.
- Hezekiah b. Isaac b. Bāqūdāh (1617), סכת לזכרון, 448.
- Finzi (16th c.). Query, 114, 114.
- b. Manōah (1260). Referred to, 410, 2.
- b. Reuben (14th c.). חקנה, 130, 15 a.
- Hilāi Gāon. Resp., 101 d.
- Hillel b. Eliezer of Verona. Commentary on Maimūni's twenty-five Theses, 270.
- Hillel of Modena (16th c.). Letter, 114, 139.
- de la Torre (19th c.). הלכות נדה, 451, 6.
- Hirsch, ח' ח' ('Chajes,' 19th c.). Letters, 164, 174.
- Hisdai Crescas (1410). אור ה', 281; מאורי החכמה, 288.
- Nāsi (see Zunz, *Lit. Syn. P.*, p. 345). פיוט, 232, 1, 1.
- Hiyya b. Solomon b. Ḥabīb (13-14th c.). ס' השלח, 133.
- Hyims, Emmanuel (19th c.). Sermon, 573.
- Ibn Qapril. בקשה, 247, 4 a.
- Roahd. ס' השמים והשולם, 295.
- Immanuel b. Isaac b. Šiōn Ricchi (1706). מה תברכו, 154, 1; מכתב בנדרה, 154, 2.
- b. Jacob (1415). שש כנפים, 423, 3.

- Immanuel b. Solomon (1320). כתבדור, 370.
- Isaac (17th c.). כתבים ומדאע, 462.
- Isaac (13th c.?). עזרה נשים, 458, 2.
- Respp., 152, 3 b.
- of אלוטא (16th c.?). Letter, 116 gg.
- חזק (19th c.). Letter, 164.
- (19th c.). נעמי מדע, 499.
- of Modena (18th c.). Query, 111 f.
- פזישים, 233 a.
- Hayyim פרוטוליני. Poem, 182.
- b. Abraham "the Blind" (1200). (*Attrib.*) Commentaries on יצירה 'c', 313, 314.
- — of Posen. Letter, 346, 1.
- — of Viterbo (16th c.). Resp., 480, 2.
- Abbravanel (15–16th c.). Glosses on Isaiah, 474, 5, 6; ראש מבטח, 484, 3 a; Letter, 488 i.
- Amigo. פזים, 239.
- b. Asher Pacifico (died 1746). Letters and Respp., 110, 111.
- Ashkenazi (16th c.). Abstracts from, 348, 1.
- Hezekiah Bassano (18th c.). Letter, 111 u.
- Castiglione (19th c.). Address to Zion, 499 b.
- of Corbell (13th c.). עמדי הגולה, 122, 123; תקעת הדג, 124, 7.
- b. David Rafael of Ventura Porto, לקושי אדורח, 479, 27 a.
- of Duren (1320). ששיורחא (איסור ודחור), 135; 152, 2; 216, II n; ריט נדה, 130, 5.
- Rafael b. Elisha Michael Finzi Shōhēt's Certificate, 138, 3.
- b. Ghayāth (11th c.). פזישים, 196, 203, 230.
- al Fāsi (died 1103). Glosses on, 90, 1; 94, 1.
- Ghirondi (1834). Letter, 176.
- Al Hādib (15–16th c.?). Poem, 262, VI, VII; 494, 4.
- b. Immanuel de Lattes (1583). Resp., 480, 2.
- b. Israel (13th c.). דורי, 190, C g.
- al Isrā'īl, the elder (10th c.). דבור (Book of Definitions), 305, 4.
- Isrā'īl, the younger (14th c.). Extract from עלם, 130, 7.
- b. Jacob Levi of Ingelheim [or Angoulême?] (15th c.). On documents, 156, 3.
- b. Jacob Hakkōshēn (16th c.). Poem, 362, V (fol. 73 v).
- Isaac Marwān b. Jacob השני (16th c.). Resp. 116 gg.
- b. Josef מונצליץ (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Josef Norzi (17th c.). פזים, 234 b 2.
- b. Judah (13th c.). Resp., 136 d.
- b. al Latif (13th c.). רב פעלים, 275, 1; שש דשמים, 276, 483, 1 a; צורה עלם, 275, 2.
- Levi (17th c.?). Resp., 482, 1.
- Levi b. Jacob (about 1650). סדרו והספוכה, 517, 2.
- Luzatto (19th c.). Letter, 173.
- al Meir (19th c.). כמיוקא, 499.
- b. Meir (12th c.). תוספת, 65; רינים, 136 f.
- b. Meshullam Hallevi (17th c.). תקעת, 130, 15 a.
- b. Mordecai (Maestro Petit, 14th c.). אדורח, 194 b, 5.
- Noveira (17–18th c.). Supercommentary to Ibn Ezra, 52, 53, 3, 4; Diagrams, 53, 2.
- (Ishac) Orobio de Castro (died 1687). Prevenciones, 298; Certamen philosoph., 299.
- Pulgar (about 1300). עזר דוד, 285.
- Köhen Rappoport (17–18th c.). Glosses on כשש, 119, 1 b.
- Hayyim Romanin (died 1783). Poem, 481, 2.
- b. Saddiq b. Leb (16th c.). Resp., 116 ee.
- b. Samuel (14th c.). סאדור ענים, Introd., 323, 1.
- b. Shēsheth (died 1406). Elegy, 368, a 1; Letter, 371, II b.
- b. Solomon (14th c.). תקעת, 130, 15 a.
- b. Solomon Loria (1534–1572). ספרא 'ס' הנוגלים, 327, 1; 342, 2; רצנישורח, 329; Resp., 332, 2; סוד; כוללים, 327, 4; לקושים, 348, 1; המרגלא, 359, 6; השער ה' משי ולא משי, 328, 1; חקונים, 333, 3; Biography, 325, 1; 340, 2; 486, 7.
- b. Solomon b. Saddiq (15th c.). Calendar Tables, 431, 1, 7.
- Tarfōn. בקשה, 446, 4.
- b. Todros (14th c.). Commentary on Ibn Gabirol's אדורח, 263; סוד; לולב, 485 g.
- Treves (17th c.). Catalogue of books, 517, 1.
- אורביל. Resp., 101 d.

- Isaac of Urbino (18th c.). Letter, 111 v.
 — Viva Voghero (17th c.). Letter, 111 k.
 Isaiah b. Elijah de Trani, the elder, (13th c.). ס' המצוה, 132; Glosses, 72.
 — —, the younger (13th c.). ספקי פוק דלק, 92, 1; Comment. on פוק דלק, 485 a.
 — Hurwitz. Glosses on מדרכי, 91.
 Ismael b. Elishā. *Attrib.* סוד המעשה, 316, 3; Prayer, 369, 3.
 — Hanināh (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Menahem פיראריס. Extracts from Ben Sirah, 259, 6.
 Israel. פנים, 229.
 — [Israeli b. Josef]. מצות ומצוה, 259, 11.
 — b. Aaron b. Isaac of Satanow (17th c.). הסכמה, 346, 1.
 — b. Abraham of Poland (18th c.). Letter, 110.
 — (Jacob?) Al Ghāzi (18th c.). Glosses on שו"ת אבן העזר, 119, 1 a.
 — of Modena (17th c.?). חרשי חרש, דיני התורה נדרים, 479, 17 b.
 — Moses סריל (1864). Sermon, 520, 15.
 — b. Moses Samosc (died 1772). איגרות שמים, 427.
 — Sarūk (10th c.). Abstracts from, 348.
 — Simon Schajin (1875). שיר חזקה, 398.
 Issachar Baer b. Moses Petahyāh (17th c.). אמרי בינה, 479, 2.
 Issachar b. Mordecai Ber Miklosz (1698). Calendar rules, 226, 3; חשיבות המינים, 226, 5.
 Jacob (Patriarch). *Attrib.* ספר ארצות, 329, 348, 2.
 — Commentary on the thirteen divine attributes, 217 c.
 — (14th c.?). Responsa, 98 b.
 — (13th c.). סמנים ושימות כתבי הקדש, 492, 1.
 — of Padua (died 1782). Letters, 111 g.
 — יקר (17th c.?). Hymns, 233 f.
 — גמרון, 229.
 — Treves (17th c.). Catalogue, 517, 1.
 — Abohāb (18th c.). Letter, 111 v.
 — b. Abraham Solomon (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Abraham נארישן (17th c.). Historical notice and poems, 190 A.
 Jacob Adler (1823). Letter, 483, 16.
 — Anatoli (13th c.). ס' אלטרנטי, 294, 5.
 — b. Ashēr (14th c.). Commentary on Pentateuch, 12; ס' הרמזים, 103, 2 i; תקנה, 130, 15 a.
 — of Asti (16th c.); רי חרש, 479, 4.
 — Hirz Beer (1816). Queries, 483, 11.
 — Berab (15-16th c.). Resp., 101, 116, g and bb.
 — Bodek of Lemberg (19th c.). Letter, 174.
 — Castro (16th c.). Resp., 116 i-l.
 — of Corbeil (died 1233). Resp., 100.
 — Corinaldi (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. David Pöel (14th c.). Tables, 428, 2; 439, 3.
 — b. Elazar (13th c.). בן חורון, 497, 2; בליא דמנה, 501.
 — Qalonymos b. Eliezer (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Isaac Hallevi Finzi (17th c.). חרשי חרש, 479, 5; Glosses, 479, 6, 8; Letter, 479, 7.
 — Forti (18th c.). Letter, 111 i.
 — Hāi Luzatto (18th c.). Letter, 111 k.
 — Hayyim Vidal Farissol (1422). בית יעקב, 268.
 — Huldrika (18th c.). Life of Jesus, 449.
 — b. Isaac Al Fandari (18th c.). Letter, 111 v.
 — b. Isaac Hallēvi (14th c.). תקנה, 130, 15, 9; Resp., 101.
 — Lombroso (17th c.). בלאחף חרש, 479, 6.
 — b. Makhir (13-14th c.). On the Astrolabe, 425, 6; On the Quadrant, 425, 7.
 — Marago. אמת יעקב, 345.
 — b. Meir Tam (12th c.). תקנה, 130, 16; דרש, 130, 18; 492, 5; Resp., 65, 136 f; *Attrib.* ס' הישר, 247, 2; 497, 3; חרש, 92, 2.
 — Musafia. חשיבות המינים, 99.
 — Israel b. Rafael Finzi (16th c.). Resp., 113.
 — Reifmann (19th c.). Letter, 174.
 — Roman (17th c.). Hebr. Prosody, 377, 2.
 — Hallēvi Sappir (1849). בנף רגים, 500; שבש צדקה, 520, 6.
 — Jacob Semah. לחם מן השמים, 340; גלגלי הדש, 341; עולה דחמיר, 342.

- Jacob b. Shēsheth (13th c.). שר
השמים, 487, 1.
— Sobels (18th c.). See Jacob Huldrika.
— Weil (15th c.). הלכות שחיטה,
138, 2; 226, 2.
Jedāyāh Happenini (13th c.). Com-
mentary on שלום, 124, 20;
מנחה, 231, 2; *Mām prayer*,
129, 8 d.
Jehiel Bassano (16th c.). Resp.,
116, b, d.
— Castellan (16th c.). Note, 116 n.
— Jehiel Melli (17th c.). ח' הנוקים,
479, 12.
— b. Moses Kōhēn (16th c.). Resp.,
480, 2.
Jerōham (14th c.). כ' האדם, 103, 2 k.
Jēhūa b. Josef (15th c.). הליכות שלום,
474, 1.
Jōāb b. Jēhiel (14th c.?). פיוט, 213,
I j. 5.
Jōēl b. Nāthān Kōhen (14th c.).
רקיע, 130, 15 a.
Jōhānān Judah Alatrini (16th c.).
Letter, 488, p.
— of Girōn. הנהגות מהר"ג, 118, 1.
— b. Mattathias Šarfāthi. Resp.,
124, 9.
— Treves (1510). Resp., 480, 2.
Jōm Tōb b. Abraham of Sevilla
(1342). Novellae, 86.
— Spitz (19th c.). מגיל דמעה,
402.
Jonah Gerondi (died 1263). עליית ר',
82, 1; ששי חשובה, 302, 2 a; חיי שלום,
129, 2.
Jonathan Eibenschütz (1690–1764).
תפארת ישראל, 143; Novellae, 153.
Josef b. יהודה נטרא. ריהורינא,
486, 6.
— (19th c.). Damascus affair,
499 c.
— Hayyim b. Aaron Strasburg
(15th c.). Resp., 124, 11.
— b. Abi Thaur ('Abitur', 10th c.).
הושענות, 194, c 3.
— b. Abraham Almoemino. Elegy,
368, a 2.
— b. Abraham Šiyāh. צור החיים,
318.
— Gāōn b. Abraham. Drafts of
documents, 156, 1.
— Albo (15th c.). On Maimūni's
Thirteen Articles of Creed, 413,
12 b.
— Ashkenāzi (19th c.). Letters,
161, 162.
Josef [b. Azarijāh?] (14th c.). זדה
לירך, 129, 180.
— Bāqi (17th c.). Elegy, 233 k.
— b. Benvenist (1411). See Joshua
Al Lorqi.
— Benveniste (16th c.). Letter,
371, II k.
— Kōhēn Büchner (19th c.). סנהדרין
מכונה, 520, 11.
— Solomon of Candia. יש לבנון, 484,
2 a.
— Chiqatilla (13th c.). עקרי האמונה,
129, 3 b; Various cabbalistic
treatises, 319 to 321.
— Ezōbi (13th c.). קשר כסף, 249, 6;
364, 2.
— Finzi (16th c.). Respp., 480, 2.
— b. Gorion. Gloss on 474, 4.
— Herzberg. כושרי שחר. See Moses
Mendelssohn.
— b. Jahyā (14th c.). Poem, 362,
VII.
— b. Jalil (1287). Historical note,
363, III.
— b. Joshua Hakkōhen (15–16th c.).
Quotation from his "Chronicles,"
181.
— — (16th c.). סקץ נרמים, 444 a;
Supplement, ibid. b.
— b. Jūdāh. כללי המשנה והתלמוד, 159.
— Zarko (15th c.). קרב שחיים,
367; פיוט, 100.
— Karo (died 1575). סגיד משרים,
325, 6; Respp., 116, o, r.
— Kaspi (1279–1330?). Commentary
on Esther, 297, 2; Ethical Will,
279, 3.
— Kōhēn (17–18th c.). Drafts of
Documents, 491 a.
— Kolon (died 1480). Letter of
divorce, 156, 3.
— Liberles (17–18th c.). Novellae,
153.
— b. Meshullām (1468). עלילות וברים
and Commentary, 266, 2.
— b. Jacob Montefiore. See Monte-
fiore.
— Motro of Hebron (19th c.). Letter,
162.
— Murdach (1715). נזכר יוסף, 351, 3.
— Nāhmias (14th c.). Commentary
on Abōdāh, 50, 2; 262, 7; Prayer,
247, 4 b.
— Nāsi. See David Nāsi. דודא
בצל רך, 182.
— b. Othniel (14th c.). חקמך, 130,
15 a.
— Qamḥi (12th c.). כ' הוטרך, 410, 6.

- Josef Joel Rivlin (19th c.). Poem, 390.
- Sefarādi. Resp., 101 d.
 - b. Shēm Tōb (15th c.). עין הקורא, 287.
 - b. Shēsheth b. Latimi (14th c.). Hymn, 446, 6.
 - Gershōn b. Solomon. Resp., 124, 12.
 - Taitasāq (16th c.). Letter, 371, I c.
 - de Trani (16–17th c.). Letter, 116 ll.
 - b. Verga (16th c.). שמריהוסף, 322, 2.
 - Walsikanski (1841). Letter, 483, 17 c.
 - Zamiro (19th c.). Letter, 161.
- Joshua b. Barūkh. נטריקן, 325, 5.
- Josef b. David Levi (18th c.). בוס חנומן, 381.
 - b. Israel Benveniste (1635). קונטרס, 377, 1.
 - b. Josef (died 1648). פני ירושע, 109.
 - Al Lorqi (15th c.). Letter, 301, 2; גרס המעלה, 445.
 - Moses Marpurgo (18th c.). Letter, 469, 5.
 - b. Shoeib (14th c.). Homilies, 60, 1 [attrib. Commentary on Psalms, 37].
 - Segre (died 1806). משם חלוי, 453; שד היסבחים, 138, 1.
 - b. Siōn Segre (19th c.). Letter, 179, 6.
- Judah. Prayers, 254 b.
- Abbās (12th c.). ברא כבוד, 64; פיוט, 229.
 - Anaw (13th c.). הלכות פירוש, 216, II g.
 - Abravanel (16th c.). Poems, 362, V (fol. 69).
 - b. Bal'am (11th c.). קצת מנצי מקרא, 406, 1.
 - b. Barzillai (12th c.). ס' הערים, 126; Comm. on צירי, 312.
 - Briel (died 1722). On פירוש, 142, 5.
 - of Corbeil (12th c.). Resp., 130, 9 f.
 - b. David b. Aaron Hallēvi (19th c.). שיר חילול, 391.
 - b. Elāzar Al Madāri (13th c.). Commentary on Al Fāsi, 75.
 - b. Eliezer. On the Astrolabe, 425, 9.
 - Hamu (16th c.). Resp., 116 h.
 - Al Harizi (12–13th c.). Extracts from רחמנוני, 247, 7 b–d; Poems, 362, 1; Transl. of Maimūni's Comment. on שיר דלק, 297, 6; מנחה, 433, 2.
- Judah Hāsīd (12–13th c.). Ethical Will, 92, 3; 130, 16 c.
- b. Isaac of בריתא (12–13th c.). חרסות, 65; [Resp., 135 b?].
 - Levi b. Isaac Shabbethai (1214). מכתב יהודה שמואל נשים, 365, 2; 458, 1.
 - b. Jacob Honein (Ghir. 212). ס' דהאור, 335, 1.
 - b. Jahyā. Poems, 362, V, VII.
 - b. Jāqār. Comm. on the Thirteen Divine Attributes, 487, 2.
 - Aryeh b. Josef Pereš (18th c.). מאורי שער, 193.
 - hal-Lābān. חרסות ירא, 66.
 - [b. Isaac] Sir Leon (1166–1227). חרסות ע'ו, 67.
 - Hallēvi (12th c.). Philosophy: ס' הכוהן, 267; Commentaries on, 268, 269. Liturgy: מאחרות, 259, 2; פיוטים, 253 A. a; 493, 6. Poetry: 362, IV.
 - Hāsīd b. Levi Sinai (16th c.). Resp., 480, 2.
 - b. Meir Hakkōhēn. Resp., 101 d.
 - Minz (died 1508). Elegy, 488 m.
 - b. Moses Mosconi. Supercomm. on Ibn Ezra, 49.
 - b. Moses b. Daniel Romano (13–14th c.). Translations, 278, 1; שירים, 278, 2.
 - (?). Abstracts from his cabalistic works, 333, 1.
 - Hannāsi, קיצור צורת הארץ, 423, 2.
 - b. Nathan (12th c.). Talmudical Glosses, 90, 4.
 - Nathan Provençal. Glosses on Lamentations, 14, 7 (Ghir. 134).
 - אלמאקי (16th c.). Letter, 371, I f.
 - b. Qalonymos (13–14th c.). Query, 130, 3.
 - Sarfāthi (16th c.?). Letter, 371, I c.
 - b. Shabbathai (16th c.). Resp., 480, 2.
 - b. Simon (14th c.). תקנות, 130, 15 a.
 - Leb b. Simon (1659). Comment. on Pentateuch, 30.
 - b. Tabbōn (12th c.). ס' הכוהן, 267; attrib. רמח"ק, 266, 3; 303 b.
 - Zarqō (16th c.). Letters, 371, I b, II g; 463, 1 b.
- Kalman (14th c.). Glosses on Jacob b. Ashēr's Comm. on the Pentateuch, 12.

- Kaufmann Metz (18th c.). *Novellae*, 153.
- Kuzi of Mantua (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- Lämmel Eisenstadt (18th c.). *Novellae*, 153.
- Lattes. See Elijah Aaron.
- Lēb שׁיבול (16th c.). *Letter*, 464.
- Leon of Modena (1571-1648). ארי נהם, 455, 1; רוד, 455, 2; מאמר, 456; *Resp.*, 259, 7; *Abstr.*, 182.
- Lessing. See Teller.
- Levi b. Abraham b. Hayyim. *Astronomical treatise*, 484, 6.
- b. Elijah שׁיבול (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- b. Gershōn (13-14th c.). *Commentaries*: *Pentateuch*, 15, 22, 23; *Psalms*, 38; *Astronomy*, 425, 2; *Passage of 'd* מלחמת ה', 114, 1.
- b. Habib (16th c.). *Commentary on the Targum to the Agādā of Esther*, 14, 3.
- Louis (19th c.). *Poems*, 483, 17.
- Lindo (Mendel), (1846). *Poem*, 393.
- Loewe, A. *Sermon* (transl.), 510.
- Louis (1808-1887). *Lists of Jewish inhabitants of Jerusalem*, 512.
- Loria. See Isaac b. Solomon and Solomon.
- Lumley, H. (1871). *Water Supply in Jerusalem*, 564.
- Luncz, Abraham M. (1875). חולה לטש, 524.
- Luzatto. See Jacob Hai and Simḥah.
- Malatesta, Pietro. See Mendez.
- Mattathias, Gāḏn. *Resp.*, 101.
- Isaac of Bologna (17th c.). פיש, 233 a.
- b. Mazzāl (1751). נבדו צדק, 379.
- b. Moses (14th c.). אדושו וצלמון, 503.
- b. Nissim Tirni (1770). חולין שנושו על מדרת הקדש, 387.
- b. Reuben (14th c.). חקטור, 130, 15 a.
- Mazzāl (1818). ס' דמונים, 240 a.
- Mehlsack. See Elyākim.
- Meir, Al Guadez (15th c.). מקץ נרמס, 444 a.
- Meir, Arama (15-16th c.). *Commentary on Pentateuch*, 141.
- Aryeh Horwitz (18th c.). *Novellae*, 153.
- Barbari (18th c.). *Novellae*, 153.
- Meir b. Baruch Rothenburg (died 1293). *Resp.*, 101 c; 104, 1; 128.
- Crescas (1327). פיש, 194 c, 14; *Query*, 262, 2.
- Harōf. שמו, 479, 27 g.
- b. Isaac Al Dabi, פיש, 129, 3 b.
- b. Isaac Katzenellenbogen (16th c.). *Letter*, 94, 2 e; *Resp.*, 480, 2.
- b. Isaac Rothenburg (1706). *Hymn*, 236.
- b. Isaac of Venice (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- b. Jāir (16th c.). ס' דודק, 479, 10.
- b. Jōel (14th c.). חקטור, 130, 15 a.
- b. Josef אדושו. *Poems*, 364, 3.
- Kōhēn (14th c.). דגורח מייטונו, 95; *Cabbal.*, 348.
- Hallēvi (13th c.). *Letters*, 461, 1; *Resp.*, 101.
- Jacob Margoliouth (19th c.). קל רנה, 520, 4.
- of Padua. See M. b. Isaac Katzenellenbogen.
- Poppers (17th c.). *Cabbalistic writings*, 333.
- Rabbinowicz (19th c.). מנחה חורה, 520, 3.
- b. Samuel (14th c.). חקטור, 130, 15 a.
- b. Solomon b. David (13th c.). *Treatise on Grammar*, 410, 3.
- Meldola. See David b. Rafael.
- Menahem Azaryāh of Fano (died 1620), 253 f; 327, 2; *Cabbalistic treatises*, 338, 1; 339; *Autograph letter*, 253 h; סרי נרנה דמורה, 233 k.
- Azaryah Meir (19th c.). *Letters*, 161, 185.
- b. Judah of Jerusalem (15th c.). *Letter*, 367, IV.
- of London [see p. 24, 13th c.]. כטלח, 346, 3.
- Lonzano (1572-1619). ס' שמו, 336.
- קצין. *Poems*, 373.
- רוביק (15th c.). *Letter*, 468, 1.
- b. Solom. Meiri (13-14th c.). *Treatise on repentance*, 258, 1.
- Mendel Mohr (19th c.). *Query*, 164.
- Noveira (1766). *Poems*, 378.
- Samson Basila (17th c.). ניר דימים, 428, 1.
- Šiyyūni (15th c.). צייר, 330.
- Mendel. See Abraham.

- Mendelssohn, Moses (1729-1786), *Morgenstunden*, Hebr. version, 310; Reply to Lavater, 457.
- Mendez, David Franco (18th c.). חסדו ישראל על ידי דודיה, 376.
- Michael b. Shabbethai (16th c.). Resp., 480, 2.
- Michael of Siena (18th c.). כ' וברונת, 478.
- Miriam b. Wolf b. Josef (18th c.). Obituary notice on, 343 b.
- Moise di Lazzano (18th c.). Letter, 111 a.
- Montefiore, Josef Jacob (18th c.). Writings, 59.
- Lady (19th c.). Journal, 567.
- Moses (1789-1885). Statistical accounts, 528-557; Letters and petitions to, 574-577.
- Mordecai. Query, 130, 3; פיש, 229, 230, A 21.
- Finzi (15th c.). Tables, 428, 3.
- Samuel Ghironi (died 1852). Autograph works, 56-58, 160-188, 477; וטרון מרדכי, 481; קל ששן, 481, 5.
- Aaron Ginzburg (19th c.). חסד, 561, 1.
- b. Honein. פיש, 431, 11 c.
- b. Isaac b. Qamhi (16-17th c.). Letter, 116 z.
- Isbān (18th c.). ורי, 257.
- Jishāqi (15th c.?). Poems, 371, II c.
- Kōhēn (16-17th c.). Letter, 464.
- Hallevi (17-18th c.). Glosses 119, 1 g; On synonyms, 119, 2 c.
- Moses ... in Florence (15th c.). ב' חיים, 17, 1 a; ורשו, 17, 1 b.
- Abbās. פיש, 229.
- b. Abraham Catalano (17th c.). Poem, 473 b.
- b. Abraham Provinziale (died 1575). Responsa and Letters, 114.
- b. Abraham Sarfāthi, Resp., 480, 2.
- Al Ashqar (18th c.). Letter, 111.
- Ashkenazi (14th c.?). Cabbalistic notes on behalf of, 358 e.
- Basula b. Abraham (Ghir., 248, 16th c.). Resp., 580, 2.
- בריא (15th c.?). Poems, 371, III f.
- of Brussels. חסד החסד, 103, 2 c.
- of Bunzlau (18th c.). Novellae, 153.
- Corduero (16th c.). אור נער, 324, 1; Abstracts from, 348, 1.
- Moses of Coucy (13th c.). ספר מנחה, 121; Glosses on, 103, 2 d; 124, 1 [see also 108].
- Hakkōhen b. Crispin. Abstr. from כ' כל די, 103, 2 g.
- b. Eliezer Hallēvi (16th c.?). Query, 114.
- b. Eliezer Hayy (18th c.). Letter, 111 a.
- b. Ezra (12th c.). פוסקים, 190, C c; 196 b; Poems, 362, II, VII.
- b. Isaac Halayo (16th c.). Commentaries on Canticles and Ruth, 39.
- b. Israel Finzi (16th c.). Resp., 480, 2.
- b. Judah Benjamin Has-Sefarādi, (14th c.?). חסדו היחוד, 214, A.
- b. Judah חסדו (14th c.). Supercomm. to Ibn Ezra, 10, 47.
- b. Josef de Trani (16th c.). Resp., 109.
- Kōhēn Tordesillas (14th c.). כ' חסד, 283; עזר דאמונה, ibid., 2; 284.
- Latif (15th c.). Prayer, 249, 7.
- de Leon (13th c.). חסדו, כ', Abstr., 124, 17.
- Hal Lēvi (13th c.). [כ' מנחה] Compilation of ritual rules, 136.
- Meshullām hal-Lēvi (16-17th c.). Resp., 116 u.
- Hayyim Luzatto (1707-1747). Prayer, 185.
- Bonito Provinziale (16th c.). Horoscope, 124, 15.
- Maimonides (1135-1204). מנחה Index to Books XII-XIV, 156, 2; Abstracts from מנחה, 103, 2 f; from Comm. on Mishnāh, ibid., 1; מנחה, 484, 7 b; Resp., 97; 103, 4 a; אגרת חסד, 493, 2; מנחה עמיקה, 481, 4; Medical, פיש, 439, 1; Anecdote on, 484, 5 b; Comm. on מנחה, 95; 266, 4; 273, 2; Attributed: Letter, 431, 4; Poem, 368, d 2; חסדו חסד, 233 b.
- b. Maimun Al Bāz (16th c.). סוד, כ' 335, 2.
- Mendelssohn. See Mendelssohn.
- b. Mordecai (14th c.?). Resp., 130, 3.
- b. Mordecai Provençal (16th c.). Resp., 480, 2.
- Al-Mosnino (16th c.). Poem, 362, VII.
- b. Musā. Comm. on the Thirteen Rules, 158, 1 a; אור החסד, ibid. b.

- Moses Nahmanides (13th c.). Comm. on Pentateuch, 13, 2; on Isaiah lii. 13, 33, 2; Novellae, 80, 81, 83 b; Respp., 100 b; 103, 2 a; 124, 13; Letter, 461, A 2; Prayers, 247, 4 c; 253, A c; 495, 3; Philos., שש, דמבל, 497, 1; Polemical, היכח, 451, 1; Supercomm., 54, 55, 130, 11; attrib. Homily, 485 c.
- Hannaqdān (13th c.). ס' הנקדן, 408.
- b. Nāthān (16-17th c.). Resp., 116 qq.
- Padubeno (18th c.). Query, 111 l.
- Qamhi (13th c.). סדלק, 217 k, 1.
- Rapp (18th c.). Novellae, 153.
- Hayy Recanati (17-18th c.), 111 p.
- Rieti (14th c.). Poems, 124, 5 e; 488 r; בסען השמים, 124, 5 f; אמנו יש לנו, 488 g.
- Sachs (1858). שיר למעלה, 401; Der Sammler לשון ברסח, 414.
- Al Shēkh (16th c.). Resp., 116 kk.
- Samhūn (19th c.). Letters, 164, 183.
- b. Samuel. פיסים, 232 i.
- b. Senior. על הכל, 150, 2.
- Söfer (1758). Resp., 148 a; 450, 2.
- Hayyim סופר (1778). Autogr. Poems, 386.
- b. Tabbōn (13th c.). Transl. of Maimūni's Comm. on פסח, 484, 7 b; Comm. on Ibn Gabirol's אמרו, 297, 1; ס' ההחלות, 294, 1.
- Taqū. כתב חטים, 300.
- Vernon (16th c.). Letter, 116 p.
- Zaccuto (17th c.). שרשי השמות, 361; סור השער, 357 f; ס' הרמ"ו, ibid. l; ורשים, 349, 1; Marriage ceremony according to, 346, 4; פריש, 235.
- Mūsa b. Tūbi (13th c.). See Sol. b. Immanuel Dafieira.
- Muscato, Leon (died 1573). Resp., 114.
- Naftali. Gloss, 153.
- Hirsch Goslar (18th c.). אמנו מיס, 306.
- of Lublin. Will, 343 c.
- Nahmān b. Meir Rappoport (18th c.). היכחה, 346.
- Nāhūm Foa. דורי, 248 c.
- Nāthān (17th c.?). Respp., 109.
- b. Isaac (14th c.). חקטו, 130, 15 a.
- b. Jehiel (11-12th c.). ס' הערך, 415.
- Nāthān Mar'gi (19th c.). Letters, 161, 173.
- b. Menahem (16th c.). Resp., 480, 2.
- of Aigre (15th c.). Letter, 156, 3.
- b. Moses Hannover (17th c.). ששי רצון, 346, 1.
- Ottolenghi (16th c.). Letter, 464.
- b. Simon (14th c.). חקטו, 130, 15 a.
- Spiro (died 1662). סאורח טון, 331 a; 332; Glosses on the סורים, 117, 1, 4.
- Nathanael b. Aaron Jacob Segre (died 1691). עשר יעקב, 482, 1.
- Kaspi (15th c.). עדות ישראל, 269.
- hal-Levi (1727). Certificate, 111 c.
- Nehemiah of רובינארה. Liturgical Glosses, 479, 27 c.
- Hayyūn (18th c.). Letters, 469.
- Nehunyāh b. Haqqāneh. רמלה הידור, 323, 2.
- Nessim, S. (19th c.). Letter, 183.
- Nieto, David (1654-1728). סבחה ון, 307.
- Nissim b. Jacob (11th c.). סגולה סורים, 484, 9; דורי, 244 f.
- b. Reuben. Autogr. Commentary on Genesis 20; Novellae and Resp. 90, 4; 93, 94, 1; 101.
- Nurlingen. See Aaron David.
- Obadiah Sforno (16th c.). Commentary on Psalms, 35, 1.
- Oppenheim, David (18th c.). Catalogue of books, 516.
- Paltavai Gaon. Resp., 101.
- Paz (E. de). Accounts, 239, 4.
- Peres b. Elijah (14th c.?). תוספות, 69; Glosses, 101 c; 104, 1; 130, 22; חליצה rules, 130, 13; 152, 1; גש, 156, 1.
- Peres hak-Kōhēn. Commentary on קריש, 487, 4; סטלות, 346, 3.
- Petrus Hispanus (13th c.). Summula, 305, 6.
- Philipson. See Teller.
- Phineas Ashkenazi (18-19th c.). קיצור וסידור ישראל, 142, 5; שרש, 222.
- b. Josef ורשלים (19th c.). Letter, 176.
- Piperno, Abraham Baruch (19th c.). Poems, 520, 16; 522.
- Poppers. See Meir.
- Profet Dūrān (14-15th c.). סעשה אמור, 405; כלימח הגנים, 447; אמור, 446, 1; 446, 1; 446, 1; Letters, 262, 3; 431, 8.

- Purbach (1423 - 1461). *Theorica*, 423, 5.
- Qaifi. פייס, 229.
- Qalonymos b. Gershōm (14th c.). *Query*, 130, 3.
- Nasi (13th c.). *אמרונו*, 431, 11.
- b. Qalonymos (13-14th c.). *מסכתא*, פורים, 365, 1.
- Ibn Qapril. בקשה, 247, 4.
- Rabbinowicz, Meir (19th c.). *מנחת*, חורב, 520, 3.
- Rafael Baruch b. Abraham (1810). *קול השיר*, 252.
- Birdogo. קצור דברי שירים, 141, 2.
- Kōhēn (19th c.). *Discourse*, 499 a.
- Segre (19th c.). *Letter*, 174.
- Josef Treves. *Poems*, 479, 26 b-c, 27 b.
- Rappoport, Moritz (19th c.). *Mose*, 385.
- Nahmān b. Meir (17th c.). *הסכמה*, 346, 1.
- S. See Solomon.
- Reuben b. Jacob. *Poems*, 384.
- of Modena (18-19th c.). *Hymns*, 237, 1.
- Rivlin, Josef Joel (19th c.). *Poem*, 390.
- Romanini. See Aaron Masliah.
- Rumili, Elijah and Samuel Hezekiah (16th c.). *Letter*, 114.
- Saadyāh Gaon (died 942). Arabic version of Pentateuch, 2, 3; *אמרונו*, Contents, 483, 9; *Attrib. Arabic Midrash on Decalogue*, 192; *חזקו*, דהשחר, 248 b. *Prayers*, 247, 11 c; 254 a; 487, 3 b.
- Sa'adyāh b. Elijah. שוראקי (1684); *Autograph works*, 421.
- *בראשה*, פייס, 190, A 3.
- Sabato Isache Ambrou. *Viaggio*, &c., 520, 13.
- Sachs. See Moses.
- Sacrobosco (1426). *בראשה ואפנים*, 424, 1.
- Salman Kitzinger (15th c.). *Resp.*, 146 z, 153.
- Samson, Jacob b. *Commentary on אגוה*, 217 h.
- Samson of Chinon (1310). *ס' כריתות*, 90, 2; 157.
- Samson b. Efraim (14th c.). *חקטה*, 130, 15 a.
- b. Eliezer (14th c.). *נרדך שאמר*, 150, 4.
- Kohen (16th c.). *לקושים*, 348, 1.
- Samson of Ostropol (died 1648). *Novella*, 153.
- Kōhēn (1703). *שנין שמעון*, 255.
- b. Sādōq (13-14th c.). *חשב"ץ*, 130, 22; 150, 1.
- of Sens (12-13th c.). *תוספות*, 67.
- Samuel. פייס, 233 a.
- Archevolti (died 1611). *Poem*, 182; *Letters*, 464.
- Cazes (16th c.). *Query*, 114.
- Hayyūn (17th c.). *Letter*, 116 y.
- b. ילייטר (17th c.). *Letter*, 116 aa.
- Abobab (1646-1657). *Letters and Resp.*, 112; 482, 1.
- [אמנו] of Cremona (16th c.). *Letter*, 114.
- b. Daniel. *Letter*, 461, B b.
- b. Jacob (15-16th c.). *ראשית הלכות*, 217 k.
- Judah Katzenellenbogen (16th c.). *Resp.*, 464; 480, 2.
- Kōhēn of Tiberias (19th c.). *Letter*, 164.
- Leb Goldenberg (19th c.). *Letter*, 174.
- Schmelke b. Meir (17th c.). *הסכמה*, 346, 1.
- b. Moses. *Resp.*, 101.
- b. Moses Dlugotsch (1700). *אמרונו*, שמואל (Preface only), 182.
- Isaac b. Moses Hayy Finzi (1845). *מסכתא*, 353.
- b. Moses Kōhēn (1821). *Poem*, 389.
- Samuel Mōtōt (14th c.). *סגולת ספרים*, 10, 48; *משיבו נתיבות*, 130, 31; 279, 1; 303 a; 483, 10.
- Hannāgīd (11th c.). *מנוח הדולמור*, 474, 2.
- b. Perahyāh (16th c.). *Poem*, 362, VII.
- Hallēvi b. Sa'adyāh (16 c.). *Resp.*, 116 a.
- Portaleone. *Commentary on יצירה*, 315 a; *מ' פתרון*, 479, 1; *Commentary on יצירה for Sabb. Han.* 479, 27 h; *Letter*, 479, 16 b; *Glosses on Al-Fāsi*, 480, 4.
- b. Šarsa (14th c.). *מכלל יוסי*, 282.
- of Genoa (1757). *Letter*, 148 c.
- Schlettstadt (17th c.). *סודיך קטן*, 129, 9 a.
- b. Solomon Isaac (16th c.). *Resp.*, 480, 2.
- b. Tabbōn (13th c.). *לקושי אורח*, 213, II; 297, 4; 479, 27 a; *מאמר חזיונות המזרח*, transl. 297, 5.

- Samuel Taqū (16th c.). Resp., 116 a.
 — de Vechio (16th c.). Resp., 480, 2.
 — Pardo (19th c.). Letter, 176.
 — Warburg b. Jacob Manspach (1783).
 לקט שטראל, 16.
 Sandor Nemtez (17th cent.). Sermon,
 153.
 Sanguinetti, B. P. (19th c.). Poem,
 520, 14.
 Sappir, Jacob (19th c.). Poem, 400.
 Sarasohn, Elijah (1875). כשרת משה,
 523.
 Saul Formigini (19th c.). Letter,
 173.
 — Kohen Katzenellensohn (19th c.).
 Letter, 164.
 Schoenfeld, Baruch (19th c.). Letters,
 483, 176 d.
 Šebi Hirsch. Letter, 483, 3.
 — (1845). שיר ומרה, 521.
 Segura, P. (1841). Sermon, 559.
 Seligmann Bing Oppenheimer (15th c.)
 מנהגים, 146; רמח דק, 303 b.
 Šemah. Life of Isaac Loria, 325, 1.
 — b. Abraham (16th c.). Resp.,
 480, 2.
 Shabbethai. פיוט, 229.
 — שופם מסירה מודעה (18th c.).
 מדרוקים, 142, 2.
 — Rafael (17th c.). ... חלומות, 344.
 — Elhānān Treves (19th c.). Letter,
 164.
 Schajjin. See Israel.
 Shammāsh. פיוט, 229.
 Sharhēl (שארדאל). Poem, 493, 7 a.
 Shealtiel Graziano. Prayer, 129, 8 e.
 Shem Tōb b. Abraham b. Gāṣon
 (14th c.). Supercom. on Naḥ-
 mānides, 487, 6. כתר שם טוב, 13, 3;
 כ' הדפס, 431, 17.
 — — Ardutal (14th c.). See Israel
 Israeli b. Josef.
 — — b. Isaac Shafrit (14th c.).
 צטנר פיוט, 46; אמן ברוך, 286.
 — — b. Palqera (13th c.). ראשי חכמה,
 272; כ' בחכמת הדגש, 273, 1.
 Shemaryāh of Negroponte (1328).
 Letter, 305, 1.
 Silberberg, S. (1820). Letter, 483, 30.
 Simhah. Isaac b. Moses (18th c.).
 מורה צדקים, 490, 3.
 — Kalimani (1771). פיוט, 234, 7.
 — Luzatto (died 1663). Resp., 109.
 — Qalonymos. רמבנת מנחם, 372.
 — b. Samuel (14th c.). חקנות, 130,
 15 a.
 — b. Solomon. On יששכר, 305, 2 b.
 Simmel, Wolf (18th c.). מנחה יעקב,
 151.
 Simon Ashkenāzi (16–17th c.). Resp.,
 116 ii.
 — Lēvi (16 c.). Letter, 484.
 — Simon b. Šemah Dūrān (1361–
 1444). מנחם מן אגדה, Preface, 62, 3;
 Resp., 103, 2 a. Poems, 362, VI;
 494, 1; פירוש הכרובה, 156, 4.
 Sinzheim, David. Poem, 493, 7 c.
 Ben Sirāch. Extracts, 259, 6.
 de Sola (1841). Sermon, 565.
 Solomon. פיוט, 229.
 — b. Abbā Māri Jarḥi (14th c.).
 לשון למחיים, 407, 1.
 — b. Abraham Abigedor (15th c.).
 See Sacrobosco.
 — — אבנבאן (16th c.). Letter, 116 nn.
 — b. Addereth (13–14th c.). חורר
 Abstr. 103, 2 i; Resp., 100 b;
 101 a; 102, 1; 103, 1, 3; 124, 10;
 130, 1, 9 a. Commentary on Agādā,
 77, 78; Novellae, 83, 84; Prayer,
 485 d.
 — b. Ayyūb (13th c.). חושנים וחסולם,
 295; Medical Treatise, 440, 1.
 — Benveniste, 371, III c.
 — Bonfed, see Sol. b. Reuben.
 — Carcassoni, חרובת, 363.
 — b. Ezekiel Feiweil (19th c.). מנחה
 מנחה, 526; אלקן בנות, 509; Address,
 560.
 — b. Gabirol (11th c.). מבחר הפיוטים (?),
 265, 266, 1; כתר מלכות, 129, 3 a;
 194 b; 213, 1 j; Poems, 362,
 III, VI; Glosses on אודרות, 479,
 27 d.
 — Eliezer Ghirondi (1684). מעשה נסים,
 489, 1.
 — Hanau (18th c.). מששש לשון קדש,
 412.
 — Hazzān (18th c.). ריקון החשים והדומים,
 494, 2.
 — Hēfēs. Sermon transl., 483, 18.
 — b. Immanuel Dafieira (14th c.).
 ברי הדפס, 297, 3.
 — b. Isaac (11–12th c.). Commen-
 taries: Pentat., 2; Earlier Prophets,
 32; Psalms, 5; כ' האורה, Extr. 103,
 2 h; כ' הסדרים, 125; Respp., 128;
 130, 9 b; 155; 492, 6; בקור הדגש,
 152, 3 c; 216, II m; Attributed:
 Commentary on אגדה, 32, 2; 76;
 227 g (see Samson); Glosses, 101;
 Glosses on, 55.
 — b. Isaac b. Moses (1593). Poems,
 265.
 — b. Israel (16th c.). Resp., 480, 2.

- Solomon b. Josef דומיץ. Letters, 363.
 — b. Judah Leb (19th c.). Poem, 393.
 — b. Labi (14th c.). Comm. on 'ס' דאמינה דרמה, 274, 2.
 — Levi. Poems, 362, VII; 371, I g; II f.
 — Loria (died 1573). Resp., 116 ff; Glosses on שו"ת, 117, 2, 4; גש, 117, 6; 107 (?).
 — Salmon Meir of Lemberg (18th c.). Letter, 111 m.
 — b. Meshullam Dafeira Diwān, 369; Letters and Poems, 363; 371, II h; אמרי נאש, 495, 2.
 — b. Moses Al-Ashkar. פ"י ש"ס, 233 a.
 — of Narbonne. Medical work, 439, 2.
 — Nissim (19th c.). Letter, 164.
 — Oliveira (18th c.). שולחן ערוך, 145.
 — Pappenheim (1740-1814). ארבע נוסח, 493, 1.
 — Parhōn (12th c.). Dictionary (Abstr.), 410, 4.
 — b. שיר. Letter, 371, I j.
 — Al-Qabīs (16th c.). Comm. on the פירוט to Esther, 14; Resp., 325, 9; Cabbalistic treatises, 334, 1, 2; Prayer, 59, 1; Poem, 413, 11.
 — Al Qalai (19th c.). מנחת יהודה, 518.
 — Rappoport (18-19th c.). Letter, 176; Historical note, 483, 20.
 — b. Reuben Bonfed (1400). Poems, 363; Letters, 369 b; 371, III b.
 — de Rossi (1563). Music, 259, 7.
 — b. Šemah (Dūrān, 16th c.). מליצה, 446, 5.
 — b. Shemāyāh (16th c.). Resp., 480, 2.
 — b. Simon b. Šemah (15th c.). Respp., 101.
 — Gottlieb Stern (19th c.). Supercomm. on Ibn Ezra, 51.
 — Jedidyāh Troki (1710). Writings, 189.
 — b. Verga (16th c.). שושן יהודה, 160, 2.
 — Zargā (19th c.). קונטרס אפיושי, 144.
 Sommerhausen, H. (19th c.). שירי רחלה, 490, 2.
 Spitz, Jōm Tūb. אנלי ומעוז, 402.
 Susmann (15th c.). איסור ודירה, 137.
 Teller, Zebi Eliezer (19th c.). יהודים, 374; קשר בן נחמה, 375.
 Tirni, Matth. Nissim (1770-1772). חולין שנאשו על סדרת הקדש, 387.
 Tobias. אבצר נחמד (Abstr.), 483, 8.
 — b. Eliezer (11-12th c.). שירוש הרורה, 103, 2 n.
 — Isaac Baruch (1783). ס' המשכיל, 309.
 Todros Hallēvi (13th c.). Poem, 279, 4 c; שער הירוש, 317.
 Toledo. שוש, 229.
 Treves (1648). Poem, 233 i, l.
 — Josef (16th c.). Letter, 114.
 Ullmann, Hirz (18th c.). חכמת המש, 308.
 Vidal Benveniste (15th c.). Poem (Vidal b. Labi), 362, VI; 367, IV; 371, II i; III e.
 Vitta Volterra (18th c.). Letter, 111 r.
 Walsikanski, Josef (1841). Letter, 483, 17.
 Weil of Karlsruhe (18th c.). Novella, 153.
 Werbel Elijah Mordecai (19th c.). Poem, 395.
 Wessely, Hartwig (1725-1805). See Mendels-ohn.
 Wolf Austerlitz. See Austerlitz.
 Zanvil of Cremona (16th c.). Resp., 114.
 Zechariah Plongian (18th c.). ס' וזכרה, 325, 3.
 — b. Sarūq (15-16th c.). Commentary on Esther, 43.
 Zedekiah b. Abraham Anaw (13th c.). שביל הלש, 127, 128.
 Zerah in France (1452). ס' הדורח על, 490, 1.
 Zerahyāh Hallevi Gerundi (12th c.). אהרור, 431, 111; שוש, 229.
 Zimmer Nathan Aryeh b. David (1885). Cabbalistic work, 356.
 Zunz, Leopold (1794-1885). Sermon 483, 18; Notes on Gottesdienstliche Vorträge, 483, 19.

B. TITLES.

- אבי העזר, by Eliezer b. Jōel Hallēvi, 115, 130, 2. 9 d.
 אבן בתן, by Shēm Tōb b. Isaac Shafrūt, 286.
 אבן העזר, by Judah Leon b. Moses Mosconi, 40.
 אבלי רמיות, by Jōm Tōb Spitz, 402.
 אגור, 468, 3.
 אגרת רחמינו, 465.
 אגרת אל הדי כאנוחך, by Profet Dūrān, 446, 1.
 אגרת, by Al-Farābī, 489, 4.
 אגרת הדתנצלח, by Jedāyāh Happenini, 231, 2.
 אגרת המזכר, transl. by Judah al-Harizi, 433, 2.
 אגרת מוכר, by Naftālī Hirsch Goslar, 306.
 אגרת מלחמת ה', by Abraham Maimūni, 493, 4.
 אגרת מסעות חזקוני רציקי רמיעה ישראל, 486, 4.
 אגרת העשירה, by Abraham b. Meir de Balmes, 291.
 אגרת השבת, by Abraham b. Ezra, 279, 5.
 אגרת הימן, by Maimūni, 493, 2.
 אגרת חזונת המינים, by Leon of Modena, 456.
 אגרת אליהו, by Elijah Hayy b. Moses Nāḥmā, 250, 1.
 אגרת הסרירה, 413, 8.
 אגרת החיים, by Abraham Zakkuto, 325, 4.
 אגרת לשון הקדש הקצר, 411.
 אגרת נחמך, by Tobias, 483, 8.
 אגרת ראבי"ה, by Elyūqim Mehlsack, 347.
 אגרת חיים, by Hayyim Vital, 328, 2.
 אגרת ד', by Hisdai Crescas, 281.
 אגרת נעיר, by Moses Corduero, 324, 1.
 אגרת הארץ, by Judah b. Jacob Honein, 335, 1.
 אגרת השכל, by Abraham Abulāfia, 316, 1.
 אגרת זרדיק, by the Qaraite Simḥah Isaac b. Moses, 490, 3.
 אגרות, by Qalonymos Nāsi, 431, 11 a.
 אגרות, by Zerahiah Hallēvi b. Isaac, 431, 11 b.
 — by Solomon b. Gabirol with Comm., 297, 1.
 אגרות רמיה, by Mattathias b. Moses, 503.
 אגרת הדני, 451, 2.
 אגרת רבני הבריה, Supercomm. on Rashi, 44, 1.
 אגרת בנות, by Solomon Wolf Feiwel, 509.
 אגרת האם, by Galenus, 440, 5.
 אגרת האמונה הרמה, by Abraham b. Daud, 274, 1.
 אגרת (contents), by Saadyah, 483, 9.
 אגרת כהונה, by Judah Lēb b. Simon, 30.
 אגרת בינה, by Issachar Baer b. Moses Petahyāh, 479, 2.
 אגרת נואם, by Solomon b. Meshullam Dafeira, 495, 2.
 אגרת שער, Maḥzōr, rite of Algiers, 193.
 אגרת אמרכל, 130, 4.
 אגרת ליצק, by Jacob Marago, 345.
 אגרת האספיה, by Elijah b. Isaac Carcassoni, 134.
 אגרת ודירה, by R. Susman, 137.
 אגרת ודירה, by Isaac of Düren, 135.
 אגרת אפרין, by the Qaraite Jedidyah Troki, 189, 1.
 אגרת מאלח, by Jacob b. Makhir, 425, 6.
 — (Commentary on), 425, 7.

- אורב**, by Solomon Pappenheim, 493, i.
ארורות השמים, by Israel Samosze, 427.
ארהות חיים, Pt. II by Aaron Hakköhen, 131.
אוה, by Joshua Segre, 453.
- אוה**, by Jacob Pöel, 439, 3.
נאוה החנה על רך האמה, 487, 4 g.
נאוה חלה ר'ה על רך האמה, 487, 4 e.
ביאור סבות ההשגות נקודות השמות, 418, 6.
נחיתה עולם, by Jedayah Happenini (Comm. on), 124, 20.
נחיתת שם, by Shēm Tōb Palqēra, 273.
נחיתת עקר הנצרים, by Hisdāi Crescas, 287.
נחיתת עקר החרדים, by Jacob b. Hayyim Farissol, 268.
נחיתת אלעזר, by Samuel Portaleone, 315 a.
נחיתת Leon of Modena, 455, 2.
נחיתת המלך והנדר, transl. by Abraham b. Hisdāi, 277.
נחיתת בן דוד, Comm. on יצירה, 315 b.
נחיתת הדברים והדברים מהדיוקן, 410, 7.
נחיתת, by Isaac Tarfön, 446, 4.
נחיתת, by Samson b. Eliezer, 150, 4.
נחיתת, by Solomon b. Immanuel Dafeira, 297, 3.
- נחלות**, attributed to Ibn Ezra, 436, 486, 5.
נחלות, 438, 1.
נחלות חוש, 'נחלות חוש, 435.
נחלות תהי', by Efraim b. Jacob, 475, 2.
נחלות תרחיה, by Azariah b. Efraim Figo, 147.
נחיות הנפש, by Jacob b. Semah, 342, 1.
נחיות, by Isaac Loria, 327, 1; 342, 2.
נחיות חסד (Soc.), 515.
נחיות, by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 1.
נחיות, by Jacob b. Eleazar, 497, 2.
- נחיות**, by Josef Jacob Montefiore, 59, 2.
נחיות שלום, by Mordecai Samuel Ghirondi, 165-177.
נחיות ונחיות, by Berekhyah Hannaqdän, 434.
נחיות, Solomon b. Meshullam Defeiera, 369 a.
נחיות נור או שושה, 479, 17 a.
נחיות שושה בקיצור, 479, 16.
נחיות, 150, 1, 2; 152, 3; 155; 431, 10; 136 (Moses Hallävi); 185 (Samuel b. Mordecai Ghirondi).
נחיות, by Eliezer, 413, 3; Meir b. Jär, 479, 10.
נחיות, 349, 5.
נחיות הצלם, 349, 7.
נחיות התנינים, 471, 5.
נחיות, by Moses Zakkutö, 349, 1.
נחיות, by Abraham Bibago, 289.
נחיות לשפה, by Hayyim Falagi, 525.
- נחיות על הביטויים**, 428, 4.
נחיות, 421 b.
נחיות ממוניות, by Meir Köhen, 95.
נחיות, 'נחיות, 413, 7.
נחיות קשים, Aristetas' letter, 486, 3.
נחיות השמות, 'נחיות, by Abraham Belais, 563.
נחיות, 'נחיות, by Elijah Levites, 418, 5.
נחיות, 'נחיות, by Joshua b. Josef, 474, 1.
נחיות, 140. See Hillel de la Torre, 451, 6; Judah Anaw, 216, II g; Mordecai Sam. Ghirondi, 186.
נחיות של החברה לינת זרק, השק פנקס של החברה לינת זרק
נחיות החכמות הנמצאות, 'נחיות, by al-Farabi, 292, 1; 294, 1.
- נחיות**, by Moses Nahmāni, 451, 1.
נחיות, attrib. to Abr. b. Ezra, 489, 3.

- זקק, by Mattathias b. Mazzāl, 379.
- זודר (Extracts from), 124, 16.
- זכות אדם, by David of Rocca Martino, 301, 1.
- זכור, by Zachariah Plongian, 325, 3.
- ז' הונטר, by Josef Qamhi, 410, 6.
- זכר יוסף, by Josef Murdach, 351, 3.
- זכרון מרדכי, by Mordecai Sam. Ghironḏi, 178, 481, 1.
- זכרונות, by Michael of Siena, 478.
- ז' הונטרות, by Mordecai Sam. Ghironḏi, 58.
- זרע אמת, by David Majār, 351, 1.
- [יצחק הישראלי], by Isaac Israeli, 305, 4.
- ז' חבור ר' חם, by Jacob b. Meir Tam, 92, 2.
- ז' חורשי אגרות, by Solomon b. Addereth, 484, 5 a.
- ז' חורשי דני התורה נורים, by Israel Modena, 479, 17 d.
- ז' חורשי ונמקי הנ"ך, by Jacob b. Isaac Finzi, 479, 6.
- ז' חורשי הגאונים, by Abraham Broda, 87.
- ז' חורשי תורה, 231, 1 a.
- ז' חורשים, by Hayyim Vital, 331 b.
- ז' חולין שנעשו על מדרת הקדש, by Mattathias Nissim Tirni, 387.
- ז' חיי שלם, by Joshua of Gerona, 129, 2.
- ז' חיי שלם הבא, by Abraham Abulafia, 322, 1.
- ז' החכמה השלישית, by Hirz Ullmann, 308.
- ז' חכמת המספר, by Abraham b. Ezra, 419, 2.
- ז' חכמת רמסק, by Mordecai Aaron Ginzburg, 561, 1.
- ז' חורו ע' ס' אוב, by Zerah, 490, 1.
- ז' חורו זכרון, 494, 3.
- ז' חום, David Nāsi, 483, 1 b; Jacob b. Hödājāh, 130, 17; Jacob Tam, 130, 18; 492, 5.
- ז' חשבון המהלכת, by Abraham b. Hiyya, 422.
- ז' חשן משוש, by Duran of Lunel, 460.
- ז' שיעס מסירה מודעה, 142, 2.
- ז' שיעס אלא, 479, 7 d.
- ז' שיעס חלים, 479, 7 c; 495, 1.
- ז' שראקשאן, by Petrus Hispanus (?), 305, 5, 6.
- ז' יר חרוים, by Gershūm Hefes, 495, 4.
- ז' יר חרוים, by Hayyim, 383.
- ז' יהודים, transl. Sebi Eliezer Teller, 374.
- ז' יסוד רקודק, by Abraham b. Ezra, 404.
- ז' יסוד היסודות ועמוד החכמות (Comm. on ש"ס), 266, 4.
- ז' יסוד העבור, 429.
- ז' יסוד, by Isaac Israeli, Extracts, 130, 7.
- ז' יסודות, by Josef, 423, 1.
- ז' יסוד לבנן, by Josef Solomon of Candia, 484, 2 a.
- ז' יצירה, Fragm., 316, 4; Commentaries on; see Isaac b. Abraham, Isaac the Blind, Samuel Portaleone (313-315).
- ז' יסוד, attrib. to Jacob Tam, 247, 2; 497, 3.
- ז' כר הקסח, by Baḥyāh b. Asher, 505.
- ז' כד תברכו, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 1.
- ז' כוונות, 471, 4; Isaac Loria, 326.
- ז' כוונות יום הכפורים, by Menahem Azariah b. Fano, 338 e.
- ז' כוונות הפילוסופים, by al-Ghazālī, 292, 2.
- ז' כוונות השופר, by Menahem Azariah of Fano, 338 d.
- ז' כ' הכוזרי, by Judah Hallēvi, 267.
- ז' כיום תחומין, by Joshua Josef b. David Levi, 381.
- ז' כלי נחשה, by Abraham b. Ezra, 423, 6.
- ז' כלי הקדש, by Jacob b. Mākhir, 425, 7.
- ז' כליא ורמא, transl. by Jacob b. Eleazar, 501.
- ז' כללי הנמרא והשוקים, by Mordecai Samuel Ghironḏi, 160, 1.
- ז' כללי המשנה והתלמוד, by Josef b. Judah has-Sefarādi, 159.

- כללי סדר עולם בקוצר, 472 a.
 כילים על הסררים, 413, 9.
 כ' כלמת הגנים, by Profet Dūrān, 447.
 כנף רננים, by Jacob Hallēvi Sappir, 400.
 כנא כנור, by Judah Abbās, 64.
 כ' כריות, by Samson of Chinon, 157.
 הכשרון, by Samuel Gumpertz, 483, 27.
 כתב המים, by Moses Taqu, 300.
 כתבים ומראות, by Isaac, 462.
 כהונה כמנהג קנריא, 156, 6.
 כהונת פסים, by Solomon Gottlieb Stern, 51.
 כתר מלכות, by Solomon b. Gabirol, 129, 3.
 כתר ש"ז טוב, by Abraham of Cologne, 13, 1.
 כתר ש"ז טוב, by Shem Tōb b. Gaon, 13, 3; 487, 6.
 לוחה ומנים, 417, 4.
 לוח חכמת חקניה, by Josef Chiqatilla, 319, 1.
 [לוחות]. See Abraham Zakkuto, 426, 2; Jacob Poel, Mordecai Finzi, 428, 2, 3, and 431, 432.
 לוחית דן צדה לדרך, by Abraham Belais, 571.
 לוח מן השמים, by Jacob Semah, 340, 1.
 לוח שצרים, by the Qaraite Solomon Jedidyāh Troki, 189, 2.
 למנחה על השמנית, by Aaron Masliaḥ Romanini, 403.
 לקושי אורות, by Samuel b. Tabbōn, 479, 27 a.
 לקושי רור, by David b. Rafael Meldola, 120.
 לקושי הקדמות לחכמת הקבלה, attrib. to Solomon al-Qabīs, 334, 2.
 לקושי שושנים, by Mordecai Samuel Ghironi, 180, 181.
 לקושים, by Abraham Galante, 348, 1.
 לקושים כללים, by Ḥayyim Vital, 327, 3; 426, 5.
 לקש שמיאל, by Samuel Warburg, 16.
 לשון ודב, 413, 4.
 לשון למודים, by Solomon b. Abba Māri Jarḥi, 407, 1.
 לשון צרופה, 414 b.
 מאורי תהכמי, by Hisdāi Crescas, 288.
 מאורות נתן, by Nathan Spiro, 331 a; 332.
 מאירה עינים, by Isaac b. Samuel of Acco, 323, 1.
 מאמר במספר החכמות, by al-Farābī, 293.
 מאמר גנים, by Menaḥem Azariah of Fano, 338, 1 a.
 מאמר הודו, by Isaac Loria, 333, 1.
 מאמר קצר במלאכת השיר, 158, 2.
 ס' מאמרים, 88.
 סבוא במלאכה, by Bernart Alberti, 441, 3.
 סבוא דודקוק, by Benjamin b. Judah, 407, 2; 410, 1.
 סבוא החלמוד, by Samuel Hannāgīd, 474, 2.
 מספר השגיגות, by Solomon b. Gabirol (?), 32, 3; 265; 266, 1.
 מניד משרים, by Josef Karo, 325, 6.
 מנידה יעקב, 151.
 מגלה צמקוק, 346, 2.
 מגלה צמקוק, by Maimūni, 481, 4.
 מגלה אחרשור, by Anselmo Astruc, 279, 2.
 מגלה סחרים, by Maimūni (see מגלה צמקוק).
 מגלה סחרים, by Nissim b. Jacob, 484, 9.
 מגלה סחרים, by Samuel Mōṭōḥ, 48.
 מנן אהרן, by Aaron Berekhya of Modena, 459.
 מנן רור, by David b. Judah Messer Leon, 290.
 מדבר חפסות, by Isaac Levi b. Jacob, 517, 2.
 מדרש הגורל, 8.
 מודעה רבה, 469, 3.
 מונה מספר, by Sa'adyah b. Elijah Shuraki, 421, 9.
 מוסר, by Efraim of Modena, 304.
 מוצעי שחר, Moses Mendelssohn's *Mor-*

- genstunden*, transl. by Josef Herzberg, 310.
- כ' מורה רגה, 431, 18.
- מחברה עכנאל, by Immanuel b. Solomon, 370.
- מספר רן, by David Nieto, 307.
- מילי דיושע, 483, 1 d.
- מישקלי המרכבה, 325, 8 a.
- מירא רכא, by Mordecai Samuel Ghirondi, 56, 57.
- ס' המכלול (Abstr.), by David Qamhi, 479, 12.
- ככול יוסי, by Samuel Sarsa, 282.
- ס' המכרע, by Isaiah of Trani, 132.
- כטר בכורה, by Immanuel b. Isaac b. Siōn Ricchi, 154, 2.
- מכתב לחזקיהו, by Hezekiah b. Isaac Baquda, 448.
- מלק דרבנן מהלמוד ירושלמי Samuel Ghirondi, 187.
- מליצה, by Solomon b. Semah, 446, 5.
- מליצות, by Amrām Ammār, 119, 2.
- ס' המלמד, 483, 1 c.
- ס' המנהגות, by Asher of Lunel, 217 g.
- מהגנים, 136 a; 146; 148; 149.
- מנחה יתירה, by Solomon Hayy al-Qal'i, 518.
- מנחה יהודה שונו נשים, by Judah Hallēvi b. Isaac Shabbethai, 458.
- מנחת מוכרת עני, by Josef Köhēn, 520, 11.
- מנחה מרדח, by Solomon b. Judah Lēb in Wilna, 393.
- מנחה קנאות, by Abbā Mārī, 271.
- מנחה תורה, by Meir Rabbīnowicz, 520, 3.
- by Salmon Wolf b. Eizek Feiweil, 526.
- ס' המצטר, by Abraham b. Eprā, 419, 1.
- מצפה חרלה, by Isaac Aryeh Gelberg, 392.
- מצפה אור, by Profet Duran, 405.
- מצפה גרול וטרא, by Josef יהודה Feiweil, 486, 6.
- מצפה נאים, by Solomon Eliezer Ghirondi, 489, 1.
- מצפה ציר רניאה, 441, 2.
- מצודה רוד וידי רוד, by David Meldola, 507.
- ס' המצוה, 136 a.
- ס' מצוה הגרול, by Moses of Coucy, 121; Glosses on, 124, 1.
- ס' מצוה ומניח, R. Israel, 259, 1.
- ס' מצוה הקצן, Glosses on 122-4 (see צמודי הגולה).
- ס' מקץ נרדמים, 444 a.
- מראה ארונים, by Sacrobosco, transl. by Solomon b. Abraham Abigedōr, 424, 1.
- ס' מראות אודים, by Hanōkh b. Solomon al-Qusṭantīni, 324, 2.
- מרכיב קמן, 129, 9.
- מרטא לשון, by Moses b. Ḥabib, 418, 4.
- מרטא לשון, 418, 1.
- משאת משה, by Elijah Sarason, 523.
- משונו נשים, by Samuel Mōtōt, 130, 31; 279, 1; 483, 10.
- משיבת נפש, See גיטל הנפש.
- ס' המשכיל, by Tobias b. Isaac Baruch, 309.
- משלי חכמים ודרוהם, 451, 5.
- משלי סנוברא, 486, 2; 500.
- משלי ש עים, by Berekyah b. Natronai, 502.
- משנה תורה, by Maimūni, 156, 2.
- משש (Horoscope), by Abraham Zakuto, 426, 4.
- משש לשון חרש, by Solomon Hanau, 412.
- ס' מוהק לנש, by Abraham Zakuto, 486, 1.
- נושריקן, by Joshua b. Baruch, 325, 5.
- נוף מץ חיים, by Meir Poppers, 333, 2.
- נוש צופים, by Eliezer Sapino, 45.
- נויר דימים, by Menahem Samson Basla, 428, 1.
- ניקור הדבר, by Rashi, 152, 3 c; 216, 11 m.
- ס' הנמוקים, by Jehiel Melli, 479, 11.
- נעמי מודע, Four Essays, 499.

- הנקדן, by Moses Hannaqdān, 408.
הנקדן, 325, 7.
- סגולות, 346, 3.
סדר ברכת התרה, by Menaḥem Azariah of Fano, 233 k.
סדר גזול החול, 426, 3.
סדר הגשע"י השליח, by Mordecai Samuel Ghironi, 183.
סדר זמירות ישראל, 222.
סדר חז"ה, by Mordecai Samuel Ghironi, 184, 2.
סדר כל הברכות, 129, 8.
סדר נתינת הגש, 156, 3.
סדר המזרח, by Elijah Hazzāqān, 211; 214 A.
סדר עזרה, attrib. to Ibn Ezra, 129, 7.
סדר הנאים ואמוראים, 130, 8.
ס' הדורים, by the pupils of Rashi, 125.
סדר הברכה, attrib. to R. Azriel, 487, 4 d.
סדר השעמים, by Ben Ashēr, 294, 3.
סדר כ"ב אותיות, by Moses b. Maimūni al-Bāz, 335, 2.
סדר לולב, by Isaac Todros, 485 g.
סדר המרגלים, by Isaac Loria, 327, 4.
סדר קריה שמע על הכסתר, 487, 3 c.
סדר שמע ישראל, 323, 3.
סדר התמונה, 316, 3; Commentary on, 316, 5.
סודות, 279, 4 a.
ס' הסודות (Extr.), by Moses di Leon, 124, 17.
ס' מצות חטול. See ס' מצות חטול.
סמנים ורשימות כתב הקברות, by Jacob, 492, 1.
ס' מצות קטן. See ס' מצות קטן.
סמקית על שו"ת אלפי שני דעלמא, 413, 10.
ספרא רצניעותא, attrib. to the Patriarch Jacob, 329; 348, 2.
- עבודת בית ה', 260, 1.
עזרה, by Abraham b. Ezra, 420.
עזרה לישראל, by Nathanael Kaspi, 269.
עזרים, by Abraham Catalano, 473 a.
- עזרים, by Jacob Semah Ḥayyim, 341.
ע' עומר, by Menaḥem b. Jacob Lonzano, 336.
ע' העזר, by Moses Kohēn Tordesillas, 283, 1.
ע' עזר האמונה, by the same, 283, 2; 284.
עזר הדת, by Isaac Pulgār, 285.
עזרה נשים, by Isaac, 458, 2.
עין הקורא, by Josef b. Shēm Tōb b. Shēm Tōb, 61, 1.
עלה שושנה, by Mordecai Samuel Ghironi, 182.
עליות דברים, by Josef b. Meshullam (?), 266, 2.
עמודי הגולה, by Isaac of Corbeil, 122, 123; 124, 1.
ענק עשרה הרוגי מלכות, 279, 8 a.
עניני הגלגולים, by Menaḥem Azariah of Fano, 327, 2.
עזר יעקב, by Nathanael b. Aaron Segre, 482, 1.
עץ חיים, by Aaron b. Elijah, 280.
— by Ḥayyim Vital, 351, 2.
— by Moses . . . in Florence, 17, 1 a.
— 130, 33; 417, 1.
ע' הערוך, by Nathan b. Jehiel, 415.
עזר הזמיר, by Absalom, 380.
עזר לרבר, by Davidson, 520, 7.
ע' העזרים, by Judah b. Barzillai, 126.
ע' הפאר, by Shēm Tōb b. Gaon, 431, 17.
- עזר נפש, by Nahmāni, 495, 3.
פומון, 482, 2.
פ' פומונים, by David Silva b. Abraham, 238 a.
פירוש איסור גזול ואיסור מוסף, 479, 24.
פירוש הגש, 156, 5.
פירוש יחזקאל, by David Qamḥi, 324, 3.
פירוש הכתובה, by Simon b. Semah, 156, 4.
פירוש על סוד פרה אדומה, 479, 23.
פירוש ספר העין (attrib. Ḥayyim Gāon), 316, 2.
פירוש על ד' פרקים של מוע, 273, 2.

- [פירוש הרא"ן] Commentary on the Mahzor, by Eliezer b. Nathān, 261.
- פירוש הששורח, by Seligmann Bing Oppenheim, 146 a.
- פילול על זמן ומנים ומנהגים, 454.
- פסקי הלכות, by Isaiah b. Elijah (the younger), 92, 1.
- פ"ט, transl. by Jacob Anatoli, 294, 5.
- פזרם ראב"ה, by Elyākim Mehl sack (contin.), 498.
- פרקי משה, by Maimūni, 439, 1.
- פתח דברי (by David Qamḥi), 409.
- פ"ח פתח, 479, 2.
- פזי לזריק, by Šebi Hirsch Gelberg, 392 b.
- צדה לדרך [by Josef b. Azariah], 129, 130.
- ציאות, by Naftali Hirsch of Lublin, 343 c.
- by Judah He Ḥāsīd, 92, 3.
- צורות הארץ, by Abraham b. Ḥiyya, 423, 1.
- ציורה העולם, by Isaac b. Latīf, 275, 2.
- צמח פנח, by Shem Tōb b. Isaac Shafūt, 46.
- צדור החיים, by Josef b. Abraham b. Siyāh, 318.
- קבוצה נכף, by Mordecai Samuel Ghirondi, 161-164.
- ק"ה הקבלה, by Abraham b. Daud, 474, 3.
- קול רנה, by Meir Jacob Margolouth, 520, 4.
- קול השירים, by Rafael Baruch b. Abraham, 252.
- קול ששון, by Mordecai Samuel Ghirondi, 481, 5.
- קונטרס אישרשי, by Solomon Zarqā, 144.
- קונטרס גזירות התנ"י, by Eliezer b. Nathan, 475, 1.
- קונטרס פרק בשיר Benveniste, 377, 1.
- קופת הרוכלים, 485.
- קורות האבות, 580, 2.
- קשרה חסמים, by Mordecai Samuel Ghirondi, 179.
- קנה, by Jehiel ור"ם, 124, 5.
- קן צפור, by Josef b. Jacob Montefiore, 59, 3.
- קנה נכף, by Josef Ezobi, 249, 6.
- קצב ומאונן משקל השירים, by Jacob Roman, 377, 2.
- קצור דיני שחיטת ובריקות Birdogo, 141, 2.
- קצור הלכות מרשות, 142, 1.
- קצור חובות הלבנות [Bahyā b. Baqūda], 264.
- קצור אלפרנאני, 426, 3.
- קצור צורה הארץ, by Judah Hannāsi, 423, 2.
- קצור דברי הוראה, by Judah Briel, 142, 5.
- קצה מזמין מקרא, by Judah b. Bal'ām, 406, 1.
- קצין, 561, 2 a.
- קשר בן נהניו (transl.), by Zebi Eliezer Teller, 375.
- ר"ה ראב"ה, by Eliezer b. Jōel Hallēvi, 115; Abstracts, 483, 15.
- רמז אכמה, by Isaac Abravanel, 484, 3 a.
- רמזי חכמה, by Shem Tōb Palqēra, 272.
- רב פזלים, by Israel Latīf, 275, 1.
- רוח הן, by Judah (or Samuel) b. Tabbōn, 266, 3; 424, 2.
- רוח רמזימנח לאמירה, 471, 6.
- רוי התורה, by Jacob Poitou, 479, 4.
- רוי האב על הכן, 311.
- רמז אה"ע (Glosses on שחר), 119, 1.
- רעיוני שחר (Poem), 483, 29.
- רמז, 442.
- רקור הכבשים יחזיק, by Solomon Ḥazzān, 494, 2.
- רמז ארז, by Leon of Modena, 455, 1.
- רמזות והשוניות על עשר ספירות, 487, 4 a.
- רמז יוסף, by Josef b. Virga, 322, 2.

- שנו, by Solomon b. Virga, 160, 2.
- שביל הקש, by Zedekiah b. Abraham Anaw, 127, 128.
- שבע כוכבי יכת, 425, 5.
- שניון שמשון, by Samsōn Kōlēn Modon, 255.
- שחיטות, by Jacob Weil, 138, 2.
- שער גט, 156, 3.
- שער הרשיה, 156, 3.
- שער דליצה ושער שדוכין, 142, 3.
- [שדוה], by Josef Gaon b. Abraham, 156, 1.
- שיר יצחק ומסאח בנימין, by Isaac Benjamin Alschwanger, 399.
- שיר והלה, by Abraham Baruch Piperno, 520, 16.
- שיר וחפלה, by Abraham, 396.
- שיר זכרה, by Zebi Hirsch, 521.
- שיר למעלות, by Moses Sachs, 401.
- שיר על זמן הבוגר, 479, 26 a.
- שיר אלוטוב בשבט השמים, 265.
- שיר לזורים, 233 a.
- שיר חלה, Israel Simon Shajin, 398.
- Josef Rivlin, 390.
- Judah b. David b. Aaron, 391.
- שירה, by Abraham Baruch Piperno, 522.
- שירי החלות, by H. Sommerhausen, 490, 2.
- שיר הורה, by Mendel Lindo, 393.
- שיריה, c, 469, 2.
- שילון, by Hiyā b. Solomon b. Habib, 133.
- שילון שדור, by Solomon Oliveira, 145.
- שילון ערוך, Abstracts, 142, 4.
- שילוח הקבלה (Abstr.), 479, 19.
- שמש השמים, by Gabriel b. Judah Vitri, 350.
- שמים חזקים (transl.), by Solomon b. Ayyūb, 295.
- שמש צדקה, by Jacob Sappir, 520, 6.
- שער האלכסונוס והמורבצים, 294, 4.
- שער חביהנה, 418, 3.
- שער חבירו, 349, 6.
- שער חמלי, by Nahūnāni, 497, 1.
- השג' ה' משי ולא משי, by Isaac Loria, 328, 1.
- שער הכונה, 279, 4 b.
- שער ראש חדש, 332, 3.
- שער הרזים, by Todros Hallēvi Abulafia, 317.
- שער השבת [see מאורח נתן], 332, 1.
- שער השמים, by Isaac b. al-Latif, 276, 483, 1 a.
- by Jacob b. Shesheth, 487, 1.
- by Josef Chiqatilla (attrib.), 319, 2.
- שער הקקן הקקא, 349, 3.
- שערי ארה, by Josef Chiqatilla, 320, 1.
- 325, 10.
- שערי דורא, by Isaac of Duren, 152, 2.
- שערי ליה, by Abraham Belais, 562.
- שערי נקוד, 406, 2.
- שערי צדק, by Josef Chiqatilla, 320, 2.
- שערי הצדק, 279, 4 c.
- שערי רצון, by Nathan b. Moses Hannover, 346, 1.
- שערי השורב, by Jonah of Gerona, 302, 2 a.
- שערים, c, by El'azar of Worms, 139, 1.
- by Isaac of Duren, 216, II n.
- by Judah b. Moses Daniel Romano (Translations), 278, 2 a.
- שעה יור, by Abraham b. Ezra, 484, 1.
- שער השבחים, by Joshua Segre, 138, 1.
- שער ושמה, by Bahyā, 42.
- שם כנאים (Comm. on Immanuel b. Jacob's astronomical work), 423, 3.
- שחלה למשה, by Abraham M. Luncz, 524.
- שחכות מגולה, by Simḥah Qalonymos, 372.
- שחן עליה, by Elijah Mordecai Werbel, 395.
- שח' החולדה, 440, 4.
- שחולדה אדם, by Samuel Al Gāzi, 476.
- שחולדה האר', Biographies of Isaac Loria, 340, 2.
- שחולדה האריאל, 486, 7.
- שחולדה גרולי ישראל, by Mordecai Samuel Ghironi, 477.

- תולדות ישו הנוצרי, by Jacob Sobels, 449.
See also 450.
- תורה אחת, 561, 2 b.
- תורת הבית, by Solomon b. Addereth, 216, II i.
- תחכמוני, by Judah al-Harizi, 247, 7.
- ת'הטנה, by Hayyim Vital, 426, 1.
- תעומות ומקורות דזכמה, by Shabbethai Rafael, 344.
- תפארת ישראל, by Jonathan Eibenschütz, 148.
- תפלה לעצירת גשמים, 493, 3.
- תפלה אליהו הנביא, 214 A.
- תפלה היחוד, by Moses b. Judah b. Benjamin ha-Sefarādi, 214 A.
- תפלה היחוד לר' נחמיה בן הקנה, 323, 2; 487, 5 e.
- תקוני ההשגה, by Menahem Azariah of Fano, 339, 1.
- תקנות, by R. Gershōm, 451, 4.
- תקנות הקהלות, 136 c.
- תקנות הקהלות מאשכנז, 130, 15.
- תשב"ץ, by Samsōn b. Šādōq, 130, 22.
- תשובה, by Moses Safer, 450, 2.
- תשובה כנאני נרבוניא, 136 e.
- תשובות חנאוני, 98, 99.
- תשובת ישראל על ידי יהודית, transl. by David Franco Mendez, 376.

C. WRITERS.

Abner, 258.

Abraham Samson b. Israel Levi Pobini in Turin, 346.

— b. Judah אֶבְרָהָם, 157.

— David b. Samuel Abraham in Ancona, 486.

Coronel (N. N.), 183.

David בֶּנְדִיקְטוֹבִיטשׁ, 426.

— b. Al Qimī, 8.

— b. Nissim Harōfē b. Vivas, 7.

Efraim b. Sebi Hirsch b. Leb, 115.

Elāzar, 267.

Elḥānān Foa, 138.

Ezra b. Isaac b. Ezra b. Isaac, of Fano, 316.

Goldberg (Alexander), 501.

— (B.), 263, 287, 300, 405, 420.

Hezekiah Rafael b. Ḥayyim, 276.

Immanuel Ḥayy in אימנול, 505.

Isaac b. Eliezer hak-Kōhēn, 213.

— b. Josef Ḥayyim in Morocco, 328.

— — of Portugal, 12.

— Nigre, 321.

— b. Samuel Hezekiah, 302.

— Shushān ב. שוּשָׁן, 459.

Isaiah b. Jacob of יִשְׁכָּרְיָהוּ, 45.

Israel b. Abraham, 6.

— Simōn Schajin, 527.

Jacob b. Gershon hak-Kōhēn, Ashkenazi of Neustadt, 218.

— Hajjāj, 191.

Jair b. Shabbethai, 413.

Jehiel Ashkenazi, 152.

Josef Eppensack, 87.

Josef Menahem Treves, 454.

— Murdach, 351.

— b. Solomon Mūsa, 335.

Joshua Baruch Issiah Aryeh b. Jehiel

Josef Jonah of אַרְיֵה, 325.

— b. Josef David in Troki, 189.

Kirchheim (R.), 475.

Meir b. Isaac, 123.

Menahem, 47.

— b. Elijah de Rossi, 269.

Mishāēl, 48.

Mordecai b. Abigedōr, 271.

— מרדכי, 228.

Moses b. Elias, 415.

— b. Shem Tōb b. Habib in שַׁמְעוֹן, 71.

— of Tortosa, 292.

Nathan Neta Rabbincowicz, 82.

Nathaniel b. Shabbethai נַחְמְאֵל in Turin, 114.

Nissim b. Abdal Raḥmān סִיסִים b.

Solomon b. Ḥazzān שְׁמוּעַל, 323.

— b. Abrahām, 68, 84.

Sālīh b. Josef b. Sa'adyah סַלִּיחַ, 1.

Samuel b. Isaac, 86.

Sebi b. . . , 437.

— Hirsch Mordecai Brandes, 370.

Shabbethai Kōhēn, 319, 1.

Shalōm . . . ב. שַׁלּוֹם, 296.

Shoenblum (Benjamin Wolf), 313.

Solomon b. Isaac b. Moses מֶלֶךְ, 265.

— b. Rafael, 128.

Vidal Bonet Lunel, 103 c.

D. OWNERS.

- Aaron אהרן, 48.
 — Benjamin b. Nehemiah כהנא, 322, 2.
 Abendana, 112.
 Abraham אברהם (?), 318.
 — ג'ץ פרינצי, 285.
 — Firmicino, 482.
 — b. Jōāb ב'איה, 215.
 — Josef Solomon Graziano, 84, 85, 90, 128, 484.
 — Landadio, 431.
 — Leb b. Sarah, 72.
 — Maestro in Venice, 234.
 — b. Muhalel Aziz in Ancona, 431.
 — Monson, 65.
 — b. Moses Nigre, 321.
 — of Nizza, 444.
 — Sultana, 367.
 — di ? קד, 68.
 Anram, 290.
 Angelo Salvador Raffael Luzatti, 142.
 Ashkenazi b. Eliezer, 465.

 Baruch, 205.
 — b. Josef Naftali Kōhēn, 12.
 — of פירס, 254.
 Bendix Marcus, 140.
 Benjamin Consolo, 254.
 — Pesaro, 47, 72.
 — Solomon, 222.
 Bresslau (M. J.), 516.

 Carmoly (E.), 306, 429, 494.

 Daniel בורדא (Salonica), 351, 1.
 David Meldola, 290.
 — Melli, 83.
 — b. Nissim Hārōfe b. Vivas, 7.
 — Piazza in Ferrara, 340.
 — b. Rafael Meldola, 290.

 Edlein, daughter of Moses אדליין in Augsburg, 227.
 Efraim Finzi, 88.
 El'azar (Rimini), 214.
 Elhānān b. Abraham אלהנאן, 215.
 — of Portaleone b. Menaḥem, 24.
 Eliezer אהרן, 258.
 — b. Isaac, 410.
 — רוקס, 409.
 Elijah Camerino, 254.
 Elyakim Finzi b. Hosea, 88.

 Emmanuel b. Uziel of Camerino, 215.
 — Colonna of Turin, 346.

 Firmicino: Abraham, Rafael, Josef, Gershōn, Moses, 482.

 Gabrielle Cesaro, 13.

 Hayyim חיים, 318.
 — Josef David Azulai, 64, 86.
 — Pardo, 229.
 Heidenheim, 273.
 Heyum Hirsch in Harburg, 242.
 Hirsch Leb Bilig, 194.
 Hisdāi b. Moses, 15.

 Ibn אבינש of באסא, 216.
 Isaac b. Elijah Hārōfe, 431.
 — Rafael Finzi, 134.
 — Jeqūthiel b. Mordecai Kaphan Kelheim, 12.
 — Luzatto, 100.
 — Marlow (מארלו?), 123.
 — of Modena, 264.
 — b. Moses, 321.
 — Shabbethai שדוקט, 32.
 — Florenzo di Benedetti, 142.
 — Israel אהרן, 62.
 — Zakkuto, 69.
 — Solomon Segre di Vercelli, 331.
 Isaiah Heyum Hirsch, 242.
 — Leon Jona (?), 248.
 [Israel?] אהרן b. Eliezer Hayyim, 228.
 Israel Goldblum, 350.

 Jacob b. Abraham Kōhēn, 23.
 — b. El'azar of Modena, 215.
 — Joshua Baruch in Nizza, 233.
 — Rimini, 214.
 — Roderik, 89.
 — Sinai of Cologne, 100.
 — Trabuti, 35.
 Jacobo el Comeno, 367.
 Jahya b. Aaron, 2.
 Jehiel Josef, 248.
 Jōāb אהרן, 213.
 Jōēl Hefes, 205.
 Josef Firmicino, 482.
 — b. Halfōn, 292, 1.
 — hak-Kōhēn, 426.

Josef Hayy Mondolfo, 254.

— b. Judah, 232.

— Reines, 244.

— Benzikri, 127.

Judah Isaac Horea, 94.

— כ"ץ, 49.

— Samuel b. Menahem Sinai of Cologne, 100.

— קארדוס, 254.

— Leb b. Tobias, 15.

— Zerahyāh Azulai, 127, 128.

Lazarus Emanuel in Amsterdam, 16.

Lazzaro Lanzon Bachi, 142.

Leiser רייכס b. Abraham b. Simon

Oppenheim, 243.

Leon Colonna, 100.

Levi לאווי? 318.

Luzatto, S. D., 98, 134, 197, 204,
210, 217, 407, 419, 425, 439,
445.

מאלי, 200.

Marco di Dona Luza[ta], 266.

Masliah Finzi, 424.

— מנה, 29.

Meir Cohen Belinfante, 254.

Menahem b. יאץ b. Samson, 121.

— Sinai, 315.

[The Midrash of] Mordecai מאליק, 84.

Moise Baruch Caranaglio, 235.

— Soave, 108, 340.

Mordecai, 354.

— Hayyim b. Elijah of Mordo, 236.

— Samuel Ghironi, 29, 104, 131,
134, 138, 253, 259, 485, 489.

Moses Cohen Belinfante, 254.

— רייב, 237.

— Firmicino, 482.

— Meir Drucker, 194.

— Judah b. Israel, 290.

— Montefiore, 341.

— b. Nāhmān, 213.

— Nāhmias, 88.

— of פירסי, 254.

— b. Samuel מאיש, 116.

— b. Shem Tōb b. Habih, 71.

— Senior, 20.

Nissim Fermio, 431.

Pelegrin Padoua, 482.

Pereş b. Tobias, 15.

Qalonymos b. Jacob, 208.

Rafael מאיש, 48.

— b. Gershōn Firmicino, 482.

— David Pardos, 45.

— גוי, 215.

Reuben Josef מורנו, 253.

Sa'adyāh b. Josef, 1.

— Hallevi, 20.

Samson, 100.

Samuel . . ., 136, 266.

— Beer, 482.

— הרני, 149.

— אחרון, 105.

— . . ., 217.

— Hayyim Cohen Belinfante, 254.

— b. Josef רמזיא, 348.

— מוסאף, 49.

— . . . שירי, 2.

Senior Salmon Seniorson, 341.

Shabbethāi, 17.

— b. Judah Ashkenazi, 236.

— b. Mahlalēl Pimonto, 213.

— b. Mordecai Hallevi, 61.

שאלם b. Aaron, 2.

Simon b. Moses Auerbach, 232.

Solomon b. Abraham Kōhēn, 23.

— — יאנה, 215.

— Bassano, 53.

— b. David ריאה, 210.

— of Dubno, 20.

— b. Nathanael, 367.

— Senior, 20.

Steinschneider, 439.

Stella Dafano, 284.

Suleimān b. David b. Mūsa Al

Damāri, 8.

Uri Levi, 193.

Yahyāh. See Jahja.

Zunz, 17, 136, 189, 190, 193, 197,
198, 199, 210, 227, 231, 232, 242,
243, 272, 273, 280, 292, 295,
296, 333, 352, 427, 443, 484,
490, 516.

E. CENSORS.

Alessandro Scipione, 48, 218.

Antonio Franc Enrique, 194.

Bernard Huescas, 320.

Camillo Jagel, 92, 122, 128, 217,
282.

Clemente Carretto, 13, 14, 218.

Domenico Ierosolimitano, 29, 34, 48,
88, 94, 218, 228, 367.Giovanni Domenico Carretto, 76,
228, 302.

Giovanni Domenico Vistorini, 123.

— Montif, 128.

Girolamo da Durallano, 85, 128.

Hippolite of Ferrara, 320.

Laurentius Franguellus, 10, 48, 123.

Luigi da Bologna [del Ordine de
S. Domingo], 14, 128, 203, 217,
320, 409.

Marchion, 214-217.

Renatus of Modena, 122, 128, 217.

OXFORD : HORACE HART
PRINTER TO THE UNIVERSITY